

Mötesbok: Individ- och familjenämnden (2026-01-28)

Individ- och familjenämnden

Datum: 2026-01-28

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Tid: Onsdagen den 28 januari kl.08.30

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum (KS)

Upprop

Beslut om justeringstid

Allmänna ärenden

1/26 Godkännande av dagordning och frågan om anmälan av jäv-individ- och familjenämnden	4
2/26 Ekonomirapport december individ- och familjenämnden 2025	5
3/26 Flexibel hemtjänst med ram (tidigare Ramtid inom hemtjänsten)	20
4/26 Sammanträdestider individ- och familjenämnden 2026-revidering	69
5/26 Revidering av reglemente 2023 - 2026 för individ- och familjenämnden	75
6/26 Föreningsstöd till sociala föreningar 2026	115
7/26 Tillsyn myndighetsutövning för barn och unga 3.5.1-29464/2024	161
8/26 Remiss -Förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun	187
9/26 Remiss - Konstpolicy Umeå kommun	223
10/26 Nämndinitiativ (L)-Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun	253
11/26 Dialog-Hantering av misstänkta missförhållanden	265
12/26 Uppföljning av plan för uppsökande arbete i syfte att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag	268
13/26 Återkoppling kurser och konferenser	275
14/26 Övriga frågor	276
15/26 Information och dialog om det brottsförebyggande arbetet	277

Ärenden under handläggning (ej offentliga)

16/26 Socialdirektören informerar	278
17/26 Anmälan av delegerade beslut/anmälningsärenden individ- och familjenämnden 2026	279
18/26 Information från Säkerhetsenheten	529

Sekretessärenden

19/26 Anmälan av ordförande beslut	530
20/26 Beslut enligt FB	531
21/26 Beslut enligt FB	532
22/26 Beslut enligt FB	533

Tjänsteskrivelse

2026-01-20

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00048

Godkännande av dagordning och frågan om anmälan av jäv

Förslag till beslut

1. Individ- och familjenämnden godkänner dagordningen för dagens sammanträde.
2. Individ- och familjenämnden noterar att jäv föreligger för:

Ärendebeskrivning

Fastställande av föredragningslista för individ- och familjenämnden sammanträde den 28 januari 2026 och fråga om jäv. En ledamot eller en ersättare som är jävig får inte delta i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs.

Beslutsunderlag

Kallelse/föredragningslista 2026-01-28

Beredningsansvarig

Rose-Marie Lång Bäckström, nämndsekreterare

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2025/00003

Ekonomirapport december individ- och familjenämnden 2025

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-16,7 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (+6,4 mnkr), gemensamma kostnader (+12,6 mnkr), ensamkommande barn (-2,9 mnkr), försörjningsstöd (+4,9 mnkr) samt individ- och familjeomsorg (-37,6 mnkr). Individ- och familjenämndens nettokostnader (1 791 mnkr) har ökat med 3,1% (55 mnkr) i jämförelse med 2024. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 2,1% (37,3 mnkr) vilket innebär en negativ budgetavvikelse på -16,7 mnkr.

Gemensamma kostnader och affärsverksamhet

Individ- och familjenämndens gemensamma kostnader uppvisar ett överskott på grund mindre personalkostnader än budgeterat samt en återbetalning av faktura från Cambio. Nämnden har även fått in ett sökt statsbidrag för omställning till ny socialtjänstlag.

Under året har ännu viten utdömts med 157 tkr för kontaktperson, 224 tkr för ledsagare samt 4,1 mnkr för ej tillhandahållen bostad.

Funktionshinderomsorg

Inom funktionshinderomsorgen beror resultatet (+6,4 mnkr) på flertalet verksamheter och generellt sett handlar det fortsatt om påverkan på verksamhetsområdet i form av minskning av timmar utförda inom hemtjänsten jämfört med budgeterat samt högre kostnader för LSS-boenden.

De HVB placeringar som kostnadsförs mot FO uppvisar ett underskott om -4,4 mnkr.

Boendestöd och hemtjänst uppvisar ett kombinerat överskott om sammanlagt 46,1 mnkr. Volymen inom boendestöd har fortsatt öka under året och är nu uppe i 418 individer jämfört med 198 i januari.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00003

De verksamheter som har störst effekt är hemtjänsten och övriga insatser LSS.

- **Hemtjänst +31,8 mnkr.** Överskottet inom hemtjänsten fortsätter öka och sedan årsskiftet syns en minskning med 185 individer inom hemtjänst. Den genomsnittliga minskningen på helåret uppgår till 39% mindre timmar än 2024. December 2024 mot december 2025 uppvisar en minskning om 58%
- **Boendestöd +11,2mnkr.** En större minskning inom hemtjänsten syns i början av året och boendestödet som verksamhet har växt. Budgeten mellan dessa två verksamheter har försökt fördelas utifrån förväntningar och resultatet under året analyseras för närvarande för att se över budgetfördelning framåt. Boendestödets månadsbudget fortsätter vara högre än kostnader men kostnaderna närmar sig budgeten.
- **Övriga insatser LSS +5,3 mnkr.** Nämnden fortsätter ha låga kostnader för ledsagare och kontaktpersoner men emottar mindre viten.
- **LSS-boende -43,7 mnkr.** LSS-boende uppvisar ett negativt resultat där LSS-boende kvarhåller de volymer som setts sen slutet av 2023. LSS-boenden fortsätter vara kostsamma för kommunen med en svårighet att få en kostnadsbild som motsvarar budget. Behovet av externa placeringar kommer från en avsaknad av lämpliga lokaler som kan möta upp brukares behov inom nämnden och det är inom dessa externa placeringar underskottet ligger. Underskottet beror till stor del på grund av avsaknad av budget för dessa platser och fördelningen av budget ses över inför kommande budgetperiod.
Den interna verkställigheten uppvisar per sista augusti ett överskott om 3,0 mnkr som är jämförbart med tidigare månad. Kostnader för sommarbonusen blev 0,7 mnkr vilket är cirka 2 mnkr lägre än tidigare år vilket påverkar resultatet.
- **Personlig assistans LSS och SFB. -4,9 mnkr.** Ett underskott uppvisas inom detta område på grund av mer personalintensiva insatser samt att ersättning från FK ej täcker insatsbehov. SFB området uppvisar ett förbättrat resultat om 4,6 mnkr på grund av lägre kostnader.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet inom individ- och familjeomsorgen (-37,6 mnkr) beror dels på barn- och ungdomsvården (-41,0mnkr) där behov av konsultstödda famil-

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00003

jehem och av extern institutionsvård är fortsatt större än budget med extern institutionsvård som fortsätter se prisökningar även om verksamheten lyckats minska antalet dygn och individer. Minskningen av dygnen håller i sig och nämnden ligger kvar på en lägre nivå av dygn än tidigare år. Dygnspriserna för placeringar fortsätter vara på en hög nivå och den kostnadsnivå nämnden ligger på nu i dygnspriser för placeringar har stabiliserat sig på denna nivå.

Inom vuxna missbruksvården är det ett underskott på (-30,1 mnkr) där nämnden ser att öppna insatser i Umeå ökat och många av dessa insatser riktar sig mot tidigare kända individer som blivit äldre. Verksamheten ser att det är fler individer inom lokala verksamheter och placeringar som är billigare i snittygnspris men volymerna är höga samt budgeten för denna verksamhetsgren låg vilket bidrar till underskottet.

Det stora överskottet under administration/ledning/utredning (+30,9 mnkr) beror till övervägande del på pengar från UVTS som budgeterats centralt under IFO området men använts inom verksamheten inom olika aktiviteter vilket redovisas separat i återredovisningen till UVTS.

Ensamkommande barn

Underskottet inom verksamheten för ensamkommande barn (-2,9 mnkr) beror till stor del på kostnader för placeringar av ensamkommande barn. Intäkterna under sommaren har uppvisat en ojämnhet varvid underskottet fluktuerat en del.

Försörjningsstöd

Försörjningsstödet resultat för perioden är (+4,9 mnkr). Mängden hushåll har legat förhållandevis stabilt efter sommaren om än en mindre minskning i utbetalt belopp samt hushåll syns under november månad.

Analys

Nämnden har under året sett långsamma förbättringar inom den interna verkställighetens ekonomi som fortsatt förbättras under hösten. Detta kombinerat med statsbidrag, lägre kostnader för försörjningsstöd samt lite lägre kostnader för ensamkommande barn än prognostiserat leder till att underskottet än mindre än den prognos som reviderats under året. De höga kostnaderna inom IFO området kvarstår på grund av höga dygnspriser där verksamheten fortsätter jobba med att minska dygnen och där dygnen minskat mycket sedan toppen 2023. De höga dygnspriserna minskar dock den ekonomiska effekten av minskningen av mängden dygn vilket leder till fortsatt stora underskott inom IFO området.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00003

Beslutsunderlag

Ekonomirapport december 2025

Beredningsansvarig

Simon Blomberg, Ekonomichef

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

Ekonomisk utveckling 2025

Individ- och familjenämnden

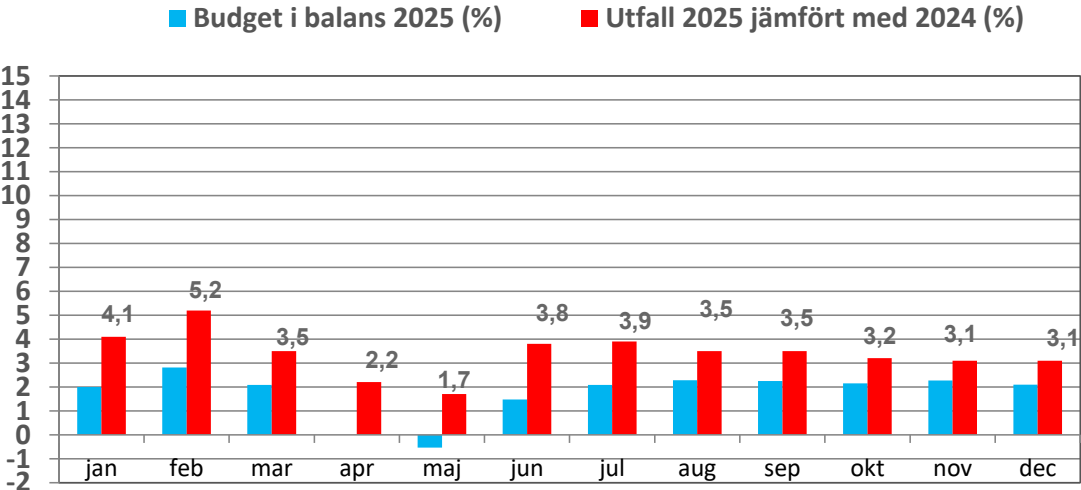

Verksamhetens nettokostnadsutveckling 2025 (ack)

Individ- och familjenämnd

Akkumulerad nettokostnadsökning för perioden uppgår till 3,1%

För en budget i balans kunde nettokostnaden ökat med 2,1%

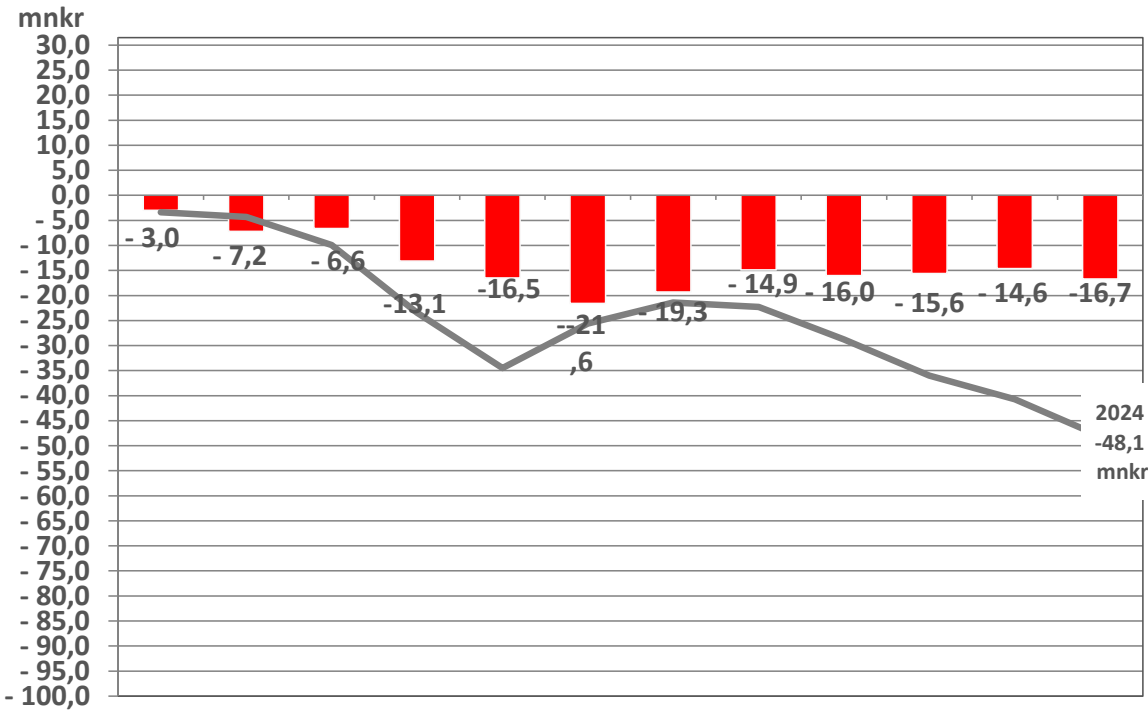
Akkumulerade värden	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Budget 2025 (mnkr)	-147	-293	-439	-589	-741	-894	-1 026	-1 167	-1 318	-1 471	-1 623	-1 774
Utfall 2024 (mnkr)	-144	-285	-430	-589	-745	-881	-1 005	-1 141	-1 289	-1 440	-1 587	-1 737
Budget i balans 2025 (%)	2,0%	2,8%	2,1%	0,0%	-0,5%	1,5%	2,1%	2,3%	2,3%	2,2%	2,3%	2,1%
Utfall 2025 (mnkr)	-150	-300	-445	-602	-758	-915	-1 045	-1 182	-1 334	-1 487	-1 637	-1 791
Utfall 2025 jämfört med 2024 (%)	4,1	5,2%	3,5%	2,2%	1,7%	3,8%	3,9%	3,5%	3,5%	3,2%	3,1%	3,1%
Utfall 2024 jämfört med 2023 (%)	5,6	4,3%	6,2%	9,6%	8,6%	6,0%	5,6%	5,6%	5,5	5,1	4,7%	4,4%

Verksamhetens nettokostnader: verksamhetens intäkter och kostnader samt avskrivningar

Ackumulerad budgetavvikelse 2025

Individ- och familjenämnden
Årets budgetavvikelse (-16,7 mnkr) innebär en förbättring med +31,4 mnkr i jämförelse med samma period 2024 (-48,1 mnkr).

Månadsavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2025	-3,0	-7,2	-6,6	-13,1	-16,5	-21,6	-19,3	-14,9	-16,0	-15,6	-14,6	-16,7
2024	-3,4	-4,3	-9,9	-23,4	-34,5	-25,6	-21,4	-22,9	-28,8	-36,0	-40,7	-48,1
2023	-4,5	-10,4	-12,2	-10,9	-25,4	-34,0	-34,9	-36,8	-46,0	-62,4	-76,2	-90,2

Budgetavvikelse verksamhet 2025

Ack budgetavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Prognos
1. Funktionshinderomsorg	-3,1	0,0	2,7	0,1	-0,9	-2,3	0,3	0,5	1,0	2,4	4,9	6,4	1
2. Individ och familjeomsorg	-3,7	-6,3	-8,5	-12,9	-14,6	-18,5	-21,9	-24,1	-27,5	-31,5	-34,8	-37,6	-37
3. Försörjningsstöd	0,4	0,3	0,5	0,7	0,6	1,1	2,1	3,8	4,3	4,6	5,5	4,9	5
4. Gemensamma kostnader	3,7	-0,7	-0,7	-0,6	-0,3	-0,5	1,9	6,4	8,2	11,1	12,3	12,6	13,0
Ack budgetavvikelse 2025 exkl EKB	-2,7	-6,7	-6,0	-12,6	-15,2	-20,2	-17,6	-13,5	-14,0	-13,4	-12,1	-13,8	-18
Ack budgetavvikelse 2024 exkl EKB	-3,2	-4,0	-9,6	-23,7	-34,1	-23,5	-18,7	-18,6	-23,9	-30,4	-34,6	-41,6	
5. Ensamkommande barn	-0,3	-0,6	-0,6	-0,5	-1,2	-1,4	-1,7	-1,5	-1,9	-2,2	-2,5	-2,9	-4
Ack budgetavvikelse 2025 inkl EKB	-3,0	-7,2	-6,6	-13,1	-16,4	-21,6	-19,3	-14,9	-16	-15,6	-14,6	-16,7	-22
Ack budgetavvikelse 2024 inkl EKB	-3,4	-4,3	-9,9	-23,8	-34,5	-25,6	-21,4	-22,3	-28,8	-36,0	-40,7	-48,1	

Budgetavvikelse Funktionshinderomsorg 2025 (ackumulerad)

Ackumulerat resultat (mnkr)	Jan	Feb	Mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
1. Funktionshinderomsorg	-3,1	0,0	2,7	0,1	-0,9	-2,3	0,3	0,5	1,0	2,4	4,9	6,4
- Daglig verksamhet LSS	0	0,6	0,9	0,8	1,2	2,0	2,8	2,9	2,7	2,3	2,4	2,1
- LSS-boende	-5,0	-7,2	-10,5	-15,8	-19,7	-25,7	-29,5	-32,6	-35,3	-38,0	-41,0	-43,7
Varav SoL	-0,1	-0,3	-0,6	-1,2	-1,9	-2,6	-3,2	-3,6	-3,9	-4,1	-4,2	-4,4
Varav mynd	-3,4	-5,7	-9,8	-13	-16,2	-19,1	-21,9	-26,2	-29,4	-30,9	-35,6	-38,2
Varav verkställighet	-1,5	-1,2	0,6	-0,2	-0,2	-1,6	-1,3	0,0	2,1	3,0	2,9	3,0
Varav viten	0	0	-0,7	-1,4	-1,4	-2,4	-2,4	-2,8	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1
- Hemtjänst i ordinärt boende	1,1	4,5	6,5	9,4	12,7	15,7	18,6	21,3	25,0	28,3	31,8	34,9
- Boendestöd	2,0	3,1	4,1	4,9	5,6	6,1	7,5	8,3	8,7	9,6	10,2	11,2
- Personlig assistans LSS	-1,3	-1,8	0,8	-0,7	-2,1	-2,4	-4,3	-5,3	-6,6	-7,3	-8,3	-9,5
- Personlig assistans SFB	-0,6	-0,6	-1,0	-0,6	-0,8	0,4	0	-0,2	0,1	1,2	3,5	4,6
- Övriga insatser LSS	0,6	1,5	1,8	2,3	2,4	2,0	3,2	3,8	4,0	4,2	4,6	5,3
Ackumulerad budgetavvikelse 2025	-3,1	0,0	2,7	0,1	-0,9	-2,3	0,3	0,5	1,0	2,4	4,9	6,4
Ackumulerad budgetavvikelse 2024	-0,8	0,6	-1,6	-11,6	-15,9	-3,2	-0,6	-0,7	-2,2	-7,6	-22,0	-23,8

Budgetavvikelse individ- och familjeomsorg 2025 (ackumulerad)

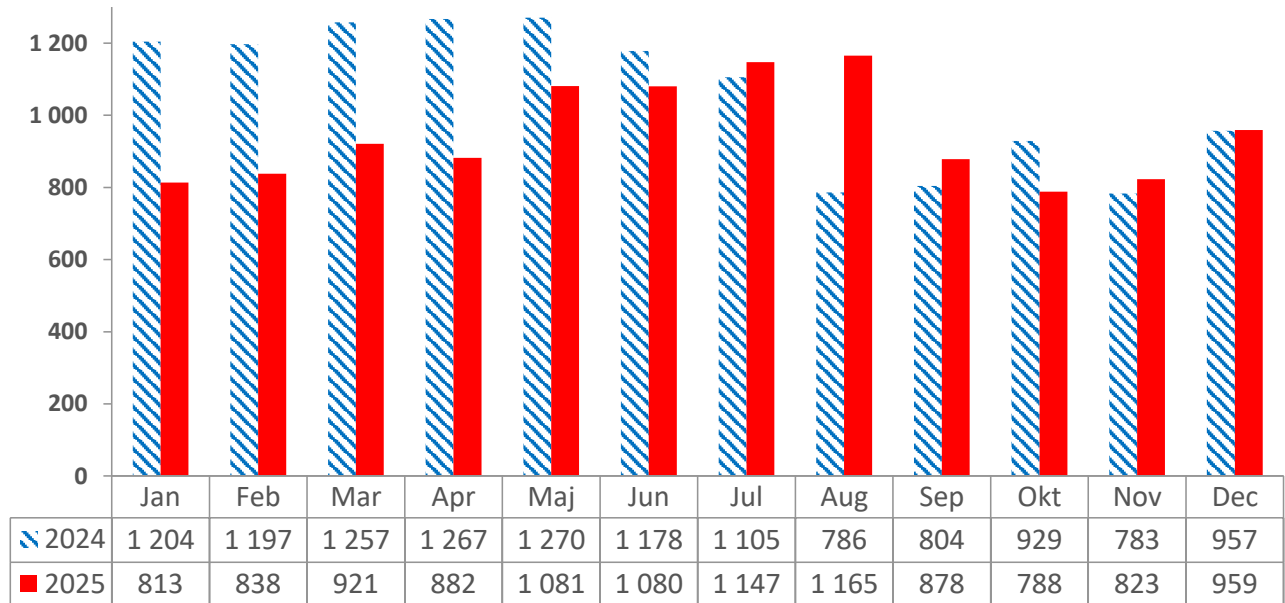
Ackumulerat resultat (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	Nov	dec
2. Individ och familjeomsorg	-3,7	-6,3	-8,5	-12,9	-14,6	-18,5	-21,9	-24,1	-27,5	-31,5	-34,8	-37,6
- Administration/ledning/utredning	3,3	6,2	9,3	11,9	14,7	17,0	19,0	21,8	23,7	26,0	28,0	30,9
- Barn- och ungdomsvård	-3,5	-6,3	-8,8	-11,9	-14,5	-19,1	-23,1	-25,9	-30,1	-33,6	-36,4	-41,0
- Vuxna missbruksvård	-3,7	-6,4	-9,3	-13,2	-15,4	-17,2	-19,5	-22,2	-23,3	-26,1	-28,5	-30,1
- Öppen verksamhet ej bistånd	0,1	0,2	0,3	0,4	0,7	0,8	1,8	2,2	2,2	2,1	2,1	2,6
Ackumulerad budgetavvikelse 2025	-3,7	-6,3	-8,5	-12,9	-14,6	-18,5	-21,9	-24,1	-27,5	-31,5	-34,8	-37,6
Ackumulerad budgetavvikelse 2024	-3,7	-5,5	-9,2	-12,6	-18,2	-21,7	-24,1	-27,1	-31,9	-34,4	-25,4	-29,4

Individ och familjenämnden – Uppföljning barnfattigdom 2017-2025

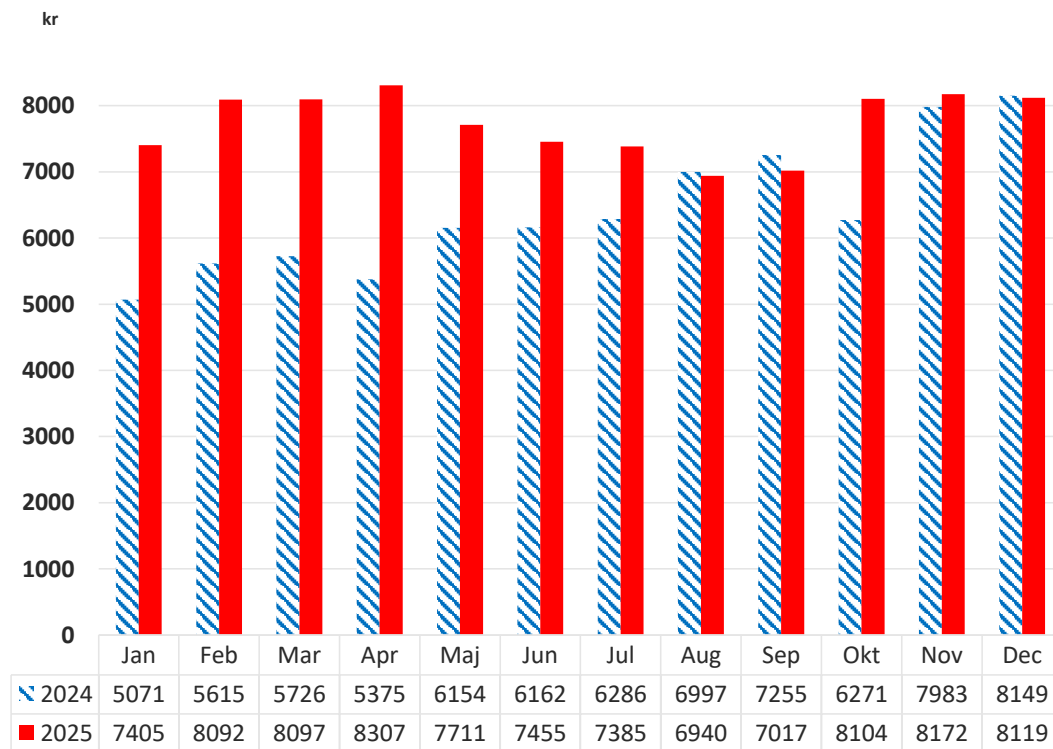
November 2017-2025	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Antal hushåll med barn	616	578	565	587	557	489	420	355
- varav ensamstående kvinnor	289	272	280	281	278	242	224	202
- varav ensamstående män	168	159	164	164	0	120	117	115
- varav sammanboende	232	203	202	176	0	207	189	170
Antal barn	1150	1069	1012	982	910	775	628	447
- varav flickor	45,7%	46,8%	49,1%	48,3%	48,5%	49,7%	50,6%	51,5%
- varav pojkar	54,3%	53,2%	50,9%	51,7%	51,5%	50,3%	49,4%	48,5%
Förändring i antal barn	153	-81	-57	-30	-72	-135	-66	-181
Förändring i %	15,0%	-7,0%	-5,0%	-3,0%	-7,0%	-15,0%	-14,0%	-29%
Genomsnitt antal barn per hushåll	1,9	1,8	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,3

Antal dygn externt HVB

Antal dygn

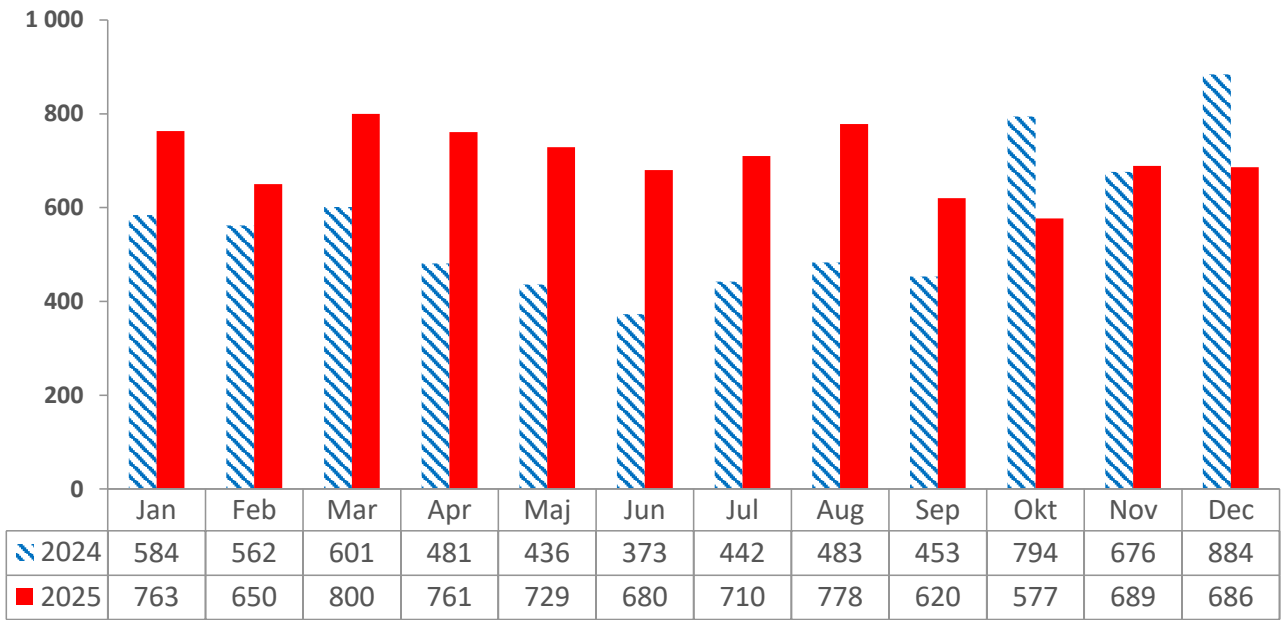

Snittkostnad/dygn HVB

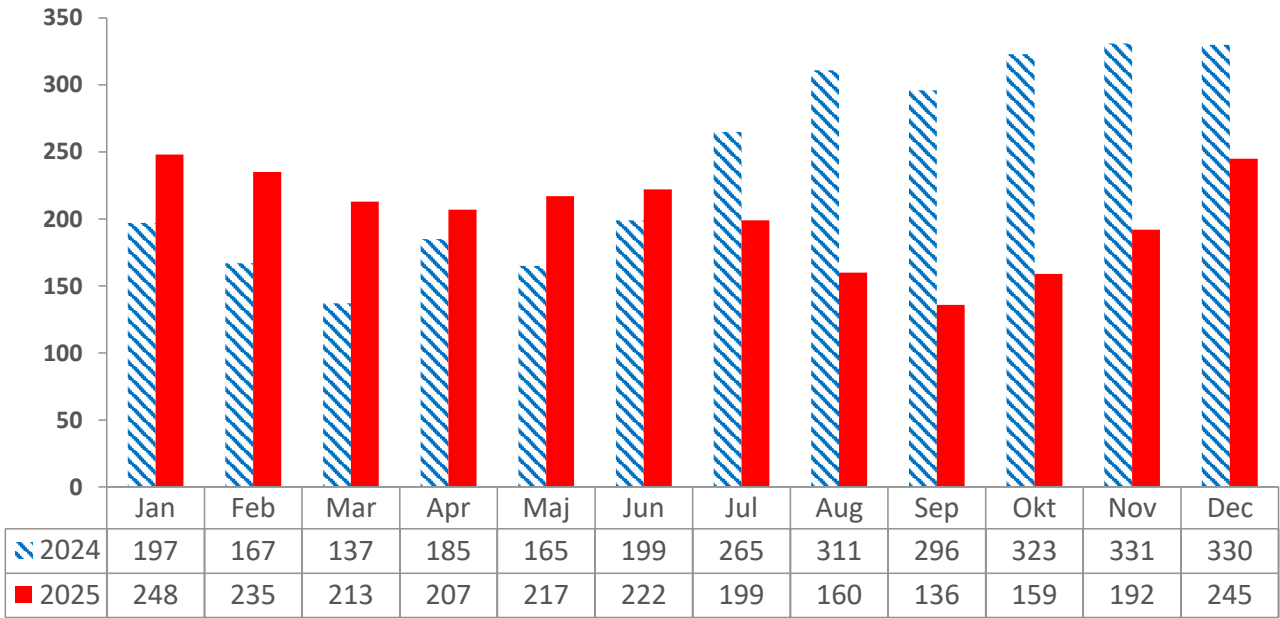
Antal dygn externt HVB (vuxna)

Antal dygn

Antal dygn SIS (vuxna)

Antal dygn

Tjänsteskrivelse

2026-01-08

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2025/00360

Flexibel hemtjänst med ram

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner utredningen och ger förvaltningen följande uppdrag:

- utforma tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser utifrån styrmodell flexibel hemtjänst med ram
- utforma och inkludera styrmodell flexibel hemtjänst med ram och ersättningsmodell i framtagande av upphandlingsdokument för LOU hemtjänst.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun kommunfullmäktige beslutade i juni 2025 att tilldela Äldrenämnden och Individ och familjenämnden ett tillskott med motiveringen; **Styrmodell hemtjänst** - för att utreda förutsättningarna för införande av så kallad ramtid inom hemtjänsten.

Syftet är att utreda förutsättningar och införa en styrmodell kring flexibel hemtjänst med ram, är att ge hemtjänsttagare och hemtjänstutförare bättre möjligheter att vara flexibla och tillsammans planera hur insatserna ska utföras för att närmare nå det individuella behovet och ge ökad kvalitet i stödet till hemtjänsttagaren.

Målet är att öka självbestämmandet och inflytandet samt anpassa stödet bättre till brukarens individuella behov, samtidigt som det skapar en bättre arbetsmiljö för personalen. Ett förändrat arbetssätt som strävar efter att ge hemtjänsttagaren möjlighet att utforma den beslutade insatsen i delaktighet med utföraren och att ge personalen större frihet att själva organisera arbetet, vilket bör minska stress och samtidigt höja kvaliteten för de enskilda hemtjänsttagarna och personalen.

Förutsättningarna för Umeå kommun att införa styrmodell flexibel hemtjänst med ram inom hemtjänsten, anses vara goda och genomförbara men ställer krav på några förändringar:

- Tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser för en flexibel hemtjänst med ram behöver utformas
- Ersättningsmodell för insatserna utifrån flexibel hemtjänst med ram behöver formuleras och inkluderas i upphandling av hemtjänstutförare (LOU)

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00360

Beslutsunderlag

Slutrapport om förutsättningar för införande av styrmodell "ramtid" i hemtjänsten

Bilaga 1 - Reviderade tillämpningsanvisningar för ramtid i Stockholms stad

Bilaga 2. Stockholm stad broschyr – ramtid

Bildspel - Ramtid inom hemtjänsten

Beredningsansvarig

Simon Blomberg, ekonomichef

Beslutet ska skickas till

Karolina Lundqvist, socialdirektör

Simon Blomberg, ekonomichef

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

2026

Styrmodell – Ramtid i hemtjänster

Slutrapport om förutsättningar för införande av styrmodell "ramtid" i hemtjänsten

Utredare:
Carina
Nylander

2026-01-08

Innehållsförteckning

Inledning - Bakgrund	3
Uppdraget	3
Syfte & Mål med styrmodell ramtid	3
Definition på ramtid i Umeå kommun	4
Beskrivning	4
Omfattning & strategi	4
Tidplan	5
Organisation	5
Metod	5
Omvärlden, Invärlden och begrepp	5
Olika begrepp kring ram i hemtjänst	6
Flexibel hemtjänst	6
Total tid i hemtjänst	6
Ramtid i hemtjänst	6
Rambeslut för hemtjänst	6
Ny socialtjänstlag och dess påverkan på ramtid	7
Några viktiga inslag i lagstiftningen kopplat till ramtid	7
Individens Behov i Centrum (IBIC) och ramtid	7
Rättssäkerhet för hemtjänsttagaren och ramtid	7
Uppföljningen är viktig för rättssäkerheten	8
Rättssäkerhet - Sammanfattning	9
Risker för välfärds kriminalitet	9
De främsta riskerna	9
Kontroll och förebyggande åtgärder – några exempel	10
Exempel på ersättningsmodell för hemtjänst	10
Erfarenheter från omvärld- och invärld	11
Resultat	11
Förslag till beslut	12
Bilagor	12

Inledning - Bakgrund

Under de senaste åren har införande av beslut om ramtid inom hemtjänsten i Umeå kommun debatterats och i juni 2025 beslutade kommunfullmäktige att tilldela Äldrenämnden och Individ och familjenämnden ett budget tillskott för år 2026, med motiveringen; Styrmodell hemtjänst - Äldrenämndens budget förstärks med 5 mnkr och Individ och familjenämndens med 2 mnkr, för att utreda förutsättningarna för införande av så kallad ramtid inom hemtjänsten.

Vid en utblick i kommunsverige kan konstateras att ett antal kommuner har infört så kallad ramtid eller andra begrepp såsom som rambeslut, total tid, flexibel hemtjänst och fri tid inom hemtjänst. Samtliga har i huvudsak samma syfte och mål; att ge bättre möjligheter för hemtjänsttagare att, tillsammans med hemtjänstutföraren, vara delaktig i planering av hur och när insatserna ska utföras. Det bidrar till och möjliggör att höja kvaliteten på insatsen men även en ökad flexibilitet i att möta det individuella behovet hos hemtjänsttagare.

Uppdraget

Äldreomsorgsdirektören beslutade 2025-08-11 att delegera utredningsuppdraget till Carina Nylander, Ekonomichef Äldreomsorgsförvaltningen som huvudansvarig att samordna utredningsarbetet.

En arbets-/utredningsgrupp sattes samman med kompetenser från utredning äldreomsorg och utredning stöd- och omsorg samt från ekonomienheterna från båda förvaltningarna. Kompetenserna ska ge liv och kraft till utredningens innehåll och skapa rätt förutsättningar med styrmodell ramtid genom att sortera i utmaningar och möjligheter och slutligen lämna ett förslag för politiker att besluta utifrån.

Syfte & Mål med styrmodell ramtid

Syftet med att utreda förutsättningar och införa en styrmodell kring flexibel hemtjänst med ramtid, är att ge hemtjänsttagare och hemtjänstutförare bättre möjligheter att vara flexibla och tillsammans planera hur insatserna ska utföras för att närmare nå det individuella behovet och ge ökad kvalitet i stödet till hemtjänsttagaren. Den enskilde hemtjänsttagaren ska få större inflytande över sin vardag och hur insatserna ska utformas och möjlighet att påverka innehållet.

Målet är att öka självbestämmandet och inflytandet samt anpassa stödet bättre till den enskildes individuella behov, samtidigt som det skapar en bättre arbetsmiljö för personalen. Ett förändrat arbetssätt som strävar efter att ge hemtjänsttagaren möjlighet att utforma den beslutade insatsen i delaktighet med utföraren och att ge personalen större frihet att själva organisera arbetet, vilket bör minska stress och samtidigt höja kvaliteten för de enskilda hemtjänsttagarna och personalen.

Beslut om insatser och fler insatser av samma slag ska prövas individuellt om den enskilde uttrycker behov. Det blir en avgörande del i tillämpningsanvisningar och uppföljning.

Vision och mål för äldreomsorg i Umeå kommun ligger i linje med socialtjänstlagen;

Tillsammans för ett bättre liv – livet ut!

- Självständighet i hemmet
- Trygg och säker vård och omsorg

Detsamma gäller för de viktiga grundpelare inom stöd- och omsorg i detta arbete som är att;

- främja människors sociala och ekonomiska trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt verka för goda uppväxtförhållanden för barn och unga
- utföra verksamheterna med god kvalitet, vilket bland annat innebär respektfullt bemötande, tydlighet, lättillgänglighet och rättssäkerhet
- personal och ledning ska ha god kompetens och en välfungerande arbetsmiljö.

Definition på ramtid i Umeå kommun

Arbetsgruppens definition på ramtid är följande:

Hemtjänsttagaren ska erbjudas delaktighet och ges möjlighet att tillsammans med utföraren komma överens om hur och när insatsen som beviljats ska utföras.

En samling av insatser som bygger på att olika insatser ger en total tid som är att betrakta som flexibel hemtjänst med ramtid för utförandet.

Den tid man har till förfogande är en samlingstid som ger de båda parterna möjlighet att efter överenskommelse lägga mer tid på en insats i stället för en som behöver mindre tid, inom ramen för den totala tiden/ramtiden.

I samband med att insatsbeslut fattas så skickas ett uppdrag där det framkommer vad som ska genomföras och i vilken frekvens. Genomförandeplan ska skrivas tillsammans med den enskilde och ska utgå från de beviljade insatserna, det är av stor vikt att samtliga insatser utförs i enlighet med den nedtecknande genomförandeplanen. Tiden baseras på vad som står i uppdraget. Genomförandeplanen finns för att säkerställa att insatserna utformas utifrån individens behov och önskemål samt att insatserna följs upp och utvärderas.

Beskrivning

Utredningen om styrmodell ramtid i hemtjänst ska sätta fokus på förutsättningarna i Umeå kommun att införa en modell med ramtid i hemtjänst. Det finns många delar att ta hänsyn till vid införande av ny styrmodell inom ett område som ytterst ska hantera medborgarnas vardag och rättssäkerhet.

Socialtjänstlagen (SoL) reglerar hemtjänst och syftar till att säkerställa att personer i behov får den hjälp och stöd de behöver för att kunna bo kvar hemma. Lagen betonar att äldre personer ska kunna leva ett värdigt liv och få det stöd de behöver för att känna välbefinnande.

Hemtjänst enligt Socialtjänstlagen är en **punktinsats** som syftar till att ge stöd till enskilda personer i deras hem. Det kan inkludera stöd och hjälp med:

- **Personlig omvårdnad:** Hjälp med hygien, påklädning och andra dagliga behov.
- **Praktiska sysslor:** Städning, matlagning, inköp och andra hushållssysslor.

Kommunerna har ett ansvar att tillhandahålla hemtjänst enligt SoL. De ska säkerställa att insatserna är individanpassade och att personerna får det stöd de behöver.

En ny socialtjänstlag trädde i kraft den 1 juli 2025 som syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, lättillgänglig och kunskapsbaserad, vilket påverkar hemtjänsten genom att bland annat möjliggöra snabbare och enklare insatser.

Omfattning & strategi

Utredningen har berört

- Utblick mot andra kommuner vad gäller beslut om ramtid eller liknande inom hemtjänst

- Beskrivning och fastställande av begreppet ramtid i hemtjänsten i Umeå kommun, som politiker och tjänstemän enas kring
- Fastställande av mål & syfte med införande av styrmodell ramtid, som politiker och tjänstemän enas kring
- Insatsbeslutet dess utformning och utförande i teori och praktik
- Uppföljning i teori och praktik av insatsbeslut och utförande
- Rättssäkerhet för hemtjänsttagaren
- Utformning av skydd för att förhindra kriminalitet i utförande
- Förslag till sammantagen utformning av ramtid inom hemtjänsten Umeå kommun
- Process- och planeringsstödet (verksamhetssystem) möjligheter att hantera förändringar i ex. insatsträd, tid på insatserna och ersättningar
- Individuell bedömning eller schabloner
- Utförd eller beslutad tid som grund i ersättningsmodell
- Ersättningar till utförare kopplad till ramtid och utformning
- Trygghetspaket (en form av rambeslut genom ett samlat paket av insatser under en avgränsad tid)
- Ny socialtjänstlag och dess påverkan på ramtid

Tidplan

2025-10-01 --- 2025-01-08 - Utredning pågår

Januari 2026 - Äldrenämnden och Individ- och familjenämnden beslutar om att godkänna utredning om styrmodell Ramtid i hemtjänst

Organisation

Arbets-/utredningsgrupp bestående av:

Carina Nylander - Ekonomichef, Äldreomsorgsförvaltningen, samordnare och huvudansvarig

Susanna Stenlund - Verksamhetschef, Utredning Äldreomsorgsförvaltningen

Jessica Atrakchi - Enhetschef, Utredning Äldreomsorgsförvaltningen

Jakob Claesson - Ekonom, Äldreomsorgsförvaltningen

Vivianne Dannelöv-Nilsson - Verksamhetschef Utredning Stöd- och omsorgsförvaltningen

Simon Blomberg - Ekonomichef Stöd- och omsorgsförvaltningen

Metod

- Studier av andra kommuners process och genomförande av ramtid/rambeslut
- Läs beslut och protokoll kring införande ramtid/rambeslut i andra kommuner
- Sammanställning av kommuner som infört ramtid/rambeslut eller liknande för en överblick av likheter och olikheter
- Utbyte/Dialog med ansvariga för införandet i andra kommuner
- Dialog med medborgare, hemtjänsttagare och hemtjänstutförare
- Regelbunden avstämning med uppdragsgivare tjänstemannaledning och politisk ledning
- Regelbundna avstämningar/dialog i den sammansatta arbetsgruppen

Omvärlden, Invärlden och begrepp

En genomgång av kommuner i landet som infört ramtid eller liknande visar på att några kommuner genomfört en förflyttning mot ramtid eller planerar att göra så. Det visar sig att en övergång till ramtid ger både utmaningar och möjligheter. Huvudorsaken för de alla är att ge större möjligheter till hemtjänsttagarna och hemtjänstutförarna att vara delaktiga i utförandet

av insatser som beslutats. Som nämnts i inledningen, finns en hel del begrepp som har samma syfte och mål.

Olika begrepp kring ram i hemtjänst

Det finns ett antal begrepp som används i samband med ramtid, de har liknande syfte och mål.

Flexibel hemtjänst

Kan betyda olika saker: antingen en hemtjänst som anpassas efter individuella behov och inte följer strikta minutscheman, eller en privat tjänst med flexibel prissättning och tidsbokning. Många kommuner arbetar också för att göra sin offentliga hemtjänst mer flexibel genom att minska minutstyrningen, vilket kan ge personalen mer tid att anpassa sig efter den enskildes situation.

Total tid i hemtjänst

Individuell och bestäms utifrån behov och hur och när insatserna ska genomföras i genomförandeplanen. Ramtid används ofta för att planera hur insatserna ska utföras. Den totala tiden varierar stort beroende på hur mycket stöd personen behöver, från enklare hjälp med vardagliga sysslor till mer omfattande omvårdnad.

Ramtid i hemtjänst

Ett arbetssätt där hemtjänstpersonalen, i samråd med den enskilde, bestämmer hur insatserna ska utföras för att bäst möta behoven inom en viss tidsram, istället för att följa ett detaljerat tidsschema. Det ersätter en strikt "minutstyrning" och strävar efter större flexibilitet, förbättra arbetsmiljön och höja kvaliteten på vården. Handläggaren beslutar om vilka insatser och hur ofta, medan utföraren och den enskilde sedan planerar hur och när de ska genomföras.

Det är ett flexiblere arbetssätt där hemtjänsten utgår från en samling insatser med ett bestämt tidsmätt för olika insatser, istället för strikta minutscheman. Det innebär att personalen tillsammans med den enskilde kan bestämma mer över hur och när hjälpen ska utföras, för att bättre möta behoven och höja kvaliteten.

Ramtid är den totala tiden (t.ex. 5 timmar per vecka) som en person har beviljats för hemtjänstinsatser. Inom den tiden planerar hemtjänsttagaren och hemtjänstutföraren tillsammans vilka uppgifter som ska utföras, när de ska ske och hur länge varje moment bör ta.

Rambeslut för hemtjänst

Begreppet "ramtid" används ofta inom ramen för ett "rambeslut" eller ett "ramtidsbaserat arbetssätt", där kommunen sätter upp vissa ramar för hur hemtjänsten ska utföras, medan personalen och brukarna har större frihet inom dessa ramar. Rambeslutet styr vilka tider och insatser som ingår och kan även innefatta beslut om ersättningar för hemtjänstutförarens uppdrag. Det är ett ramverk som definierar omfattningen av stödet och anger de specifika insatser som hemtjänsten ska utföra, som städning, omvårdnad eller inköp, och hur dessa ska fördelas över tid. Rambeslut innehåller ofta riktlinjer som både kommunens egna och privata utförare måste följa, vilket säkerställer enhetlig kvalitet.

Hemtjänsttagaren får ett rambeslut med en fastställd maxtid per månad för olika typer av insatser, till exempel omvårdnad eller service. Beslutet ger större flexibilitet och inflytande för den enskilde att själv bestämma vilka insatser som ska prioriteras inom den beviljade tidsramen.

Ny socialtjänstlagen och dess påverkan på ramtid

Den nya socialtjänstlagen (SFS 2025:400) reglerar inte direkt den så kallade "ramtiden" inom hemtjänsten på en nationell nivå, eftersom lagen är en målinriktad ramlag. I stället skapar lagen förutsättningar som kan påverka hur kommunerna hanterar och utformar sin hemtjänst, inklusive den lokala politiken kring ramtid.

Några viktiga inslag i lagstiftningen kopplat till ramtid

- **Personcentrerat arbetssätt:** Lagens fokus på individens behov och självbestämmande kan innebära att kommunerna behöver ompröva tidsstyrda insatser. En strikt ramtid kan stå i konflikt med principen om att anpassa insatserna efter varje enskild persons förutsättningar.
- **Ökad delaktighet:** Den enskilde ska ha större inflytande över hur hemtjänsten utformas. Detta kan utmana ett system där insatser tidsbegränsas av fasta ramar.
- **Förebyggande arbete:** Den nya lagen lyfter fram vikten av förebyggande insatser, vilket kan leda till att kommunerna ser över sina arbetssätt för att ge hemtjänsten större flexibilitet att arbeta proaktivt. Det kan till exempel handla om att ge stöd som stärker den enskildes förmåga att klara sig själv, snarare än att enbart erbjuda en begränsad tid för varje insats.

Individens Behov i Centrum (IBIC) och ramtid

Det går att samtidigt arbeta med IBIC (Individens Behov i Centrum) och ramtid i hemtjänsten, men det kräver ett tydligt ramverk och att ramtiden används för att styra arbetet utifrån individens behov, snarare än att begränsa det. IBIC är ett arbetssätt som betonar individens behov, resurser och mål och resultat. Ramtiden kan ses som en finansiell ram som kan hanteras inom ramen för detta arbetssätt. För att detta ska fungera krävs att den som utför insatsen har ett strukturerat arbetssätt och att det finns ett gott samarbete för att säkerställa att insatserna blir individanpassade.

Rättssäkerhet för hemtjänsttagaren och ramtid

Det krävs en tydlig process från behovsbedömning till uppföljning och dokumentation. Ett rambeslut får inte leda till att den enskilde i praktiken får sämre vård eller blir godtyckligt behandlad. Flera åtgärder är nödvändiga för att garantera att individens rättigheter och behov står i fokus.

Att bedöma om ramtid är helt rättssäkert är komplicerat. Ramtid syftar till att öka flexibiliteten för den äldre. Det har väckts frågor om ramtid kan leda till minskad rättssäkerhet och att insatserna kan bli mer godtyckliga.

För att ramtid ska vara rättssäker bör beslutet och genomförandet innehålla:

1. Tydlig motivering till vilka insatser som beviljats.
2. Vilka behov hjälpen ska täcka (t.ex. personlig omvårdnad, service, städ, måltider).
3. Vilka mål hjälpen ska uppnå (t.ex. kunna bo kvar hemma, känna trygghet).
4. Hur fördelningen ska ske (t.ex. att det ska göras i samråd med brukaren).
5. Att brukaren får en genomförandeplan som beskriver hur tiden används i praktiken.

Exempel på ett rättssäkert beslut med ramtid

Beslut: Du beviljas **hemtjänstinsatser** för att tillgodose dina behov av hjälp i det dagliga livet.

Hjälpen ska omfatta:

- Personlig omvårdnad: hjälp med dusch, på- och avklädning, hygien och förflyttning.
- Serviceinsatser: hjälp med städning, tvätt, inköp och enklare måltider.

- Trygghet och social samvaro: stöd för att bryta isolering och känna trygghet i hemmet.
- Beslutet gäller tills vidare.
- Beslutet kan överklagas till Förvaltningsrätten enligt 21 § förvaltningslagen.

Målet med insatsen: att du ska kunna bo kvar hemma med bibehållen trygghet och värdighet.

- Hur hjälpen fördelas inom ramtiden bestäms i samråd mellan dig och personalen i en genomförandeplan, som ska kunna ändras vid behov.

Varför det här är rättssäkert?

- Det anger vad hjälpen omfattar, hur mycket tid som beviljas, målet och hur genomförandet sker.
- Det finns en motivering och en överklagandehänvisning.
- Brukaren vet vad hen kan förvänta sig och vad som kan prövas rättsligt.

Exempel på ett rätts ny upphandlingsform LOU hemtjänst osäkert (bristfälligt) beslut

Beslut: Du beviljas **8 timmars hemtjänst per vecka (ramtid)**.

Varför det här inte är rättssäkert?

- Inget står om vad hjälpen ska bestå av.
- Ingen motivering eller mål anges.
- Ingen hänvisning till hur tiden ska användas eller att en genomförandeplan upprättas.
- Brukaren kan inte överklaga något konkret, eftersom innehållet inte är specificerat.

I praktiken blir det då verksamheten/personalgruppen som avgör vad som hinns med under 8 timmar — vilket betyder att beslutet inte styrs av myndighetsutövningen utan av organisationens resurser. Det är just det som hotar rättssäkerheten.

Uppföljningen är viktig för rättssäkerheten

- Den visar att beslutet inte blir statiskt – det följs upp efter brukarens verkliga behov.
- Brukaren får säga sin mening (delaktighet och inflytande).
- Handläggaren kontrollerar att beslutet efterlevs.
- Eventuella ändringar dokumenteras och motiveras.
- Allt blir spårbart – vilket är kärnan i rättssäker myndighetsutövning

Vad talar emot rättssäkerheten

Mindre detaljerade beslut: Ett beslut om ramtid kan vara mindre detaljerat än traditionella biståndsbeslut som anger exakta insatser och tidsåtgång. Kritiker menar att detta kan göra det svårare för den enskilde att överklaga eller att avgöra om de beviljade insatserna faktiskt har genomförts i tillräcklig omfattning.

Risk för godtycke: Beslutet om hur ramtiden används fattas i en dialog mellan den äldre och utföraren. Detta kan leda till att tolkningen av den äldres behov varierar mellan olika utförare och personal, vilket kan upplevas som godtyckligt.

Svårt att följa upp: Utan en tid per insats kan det vara svårare att följa upp exakt hur de beslutade insatserna och beviljade tiden har använts. Rutiner behövs för att följa upp de beslutade insatserna för att säkerställa att ramtiden används på ett korrekt sätt.

Värdering av behov: Det kan vara svårt att säkerställa att grundläggande behov, som till exempel städning, inte prioriteras bort till förmån för andra insatser som den äldre prioriterar för stunden. Vissa kommuner, som Stockholm, har därför beslutat om minimigarantier för vissa insatser, till exempel städning minst en gång varannan vecka.

Vad talar för rättssäkerheten

Ökad flexibilitet: För den enskilde kan flexibiliteten i ramtid upplevas som en förbättring, då insatserna kan anpassas efter det aktuella behovet och dagsformen. Detta kan leda till en högre kvalitet på omvårdnaden.

Förstärkt egenmakt: Ramtid ger den enskilde ett större inflytande över sin vardag och hur insatserna prioriteras inom den beviljade tidsramen.

Minskad stress för personal: Genom att hemtjänstpersonalen inte behöver jaga tid kan arbetsmiljön förbättras. Personalen kan bygga bättre relationer med den äldre, vilket i sin tur kan leda till högre kvalitet på insatserna.

Rättssäkerhet - Sammanfattning

Ramtid eller rambeslut är inte helt oproblematiskt ur ett rättssäkerhetsperspektiv, det är en balansgång mellan rättssäkerhet och flexibilitet. För att uppnå god rättssäkerhet är det avgörande att:

- Socialsekreteraren fattar ett tydligt och konkret beslut om insats som genererar en flexibel hemtjänst med ram.
- Det finns tydliga tillämpningsanvisningar från kommunen som styr hur ramen ska användas och vilka minimikrav som gäller för vissa insatser.
- Kommunen har rutiner för uppföljning för att säkerställa att den beviljade insatsen och den totala tiden används i enlighet med beslutet.

Risker för välfärds kriminalitet

Flexibel hemtjänst med ram ger ökad flexibilitet och kan skapa nya möjligheter för välfärdsbrottslighet jämfört med traditionell detaljstyrning. En mindre detaljerad uppföljning kan dock utnyttjas av oseriösa aktörer som manipulerar systemet för ekonomisk vinning.

De främsta riskerna

Överfakturering och bluffakturor: En utbredd risk är att utförare överfakturerar kommunen för tjänster som aldrig utförs eller för mer tid än vad som faktiskt levereras, vid ersättning för utförd tid. Ramtiden kan utnyttjas genom att rapportera att hela tidsramen har använts, oavsett om brukarens faktiska behov krävde det.

Manipulation av brukaren: Äldre eller personer med kognitiv svikt är särskilt sårbara. Kriminella utförare kan pressa brukare att godkänna utförda timmar som inte stämmer överens med verkligheten. Brukaren kan uppleva otrygghet och känna sig tvingad att skriva under falska dokument.

Kvalitetsbrister: Rambeslut kan leda till att utförare prioriterar kortsiktig lönsamhet framför god omsorg. Istället för att använda tiden till att möta brukarens behov och de beslutade insatserna, kan fokus flyttas till snabba besök med minimala insatser. Detta kan innebära att den enskilde inte får det stöd som är nödvändigt för en trygg och värdig tillvaro.

Oklara gränsdragningar: När gränserna för vad som ingår i ett beslut blir otydliga kan det uppstå utrymme för felaktig fakturering. Utförare kan debitera kommunen för insatser som inte har beviljats eller som egentligen ska bekostas av brukaren själv, som exempelvis hushållsnära tjänster.

Kontroll och förebyggande åtgärder – några exempel

Ökad transparens: För att minska riskerna krävs att kommunerna och de enskilda utförarna inför system för transparent dokumentation och tydlig uppföljning. Exempelvis kan digitala system för in- och utloggning hos brukaren bidra till att verifiera antalet utförda insatser.

Stärkt uppföljning: Kommunernas uppföljning och tillsyn av utförarna är avgörande. Detta inkluderar oanmälda kontroller hos brukare och granskning av hur insatsbeslutet faktiskt genomförs i praktiken.

Säkerställa personalens kompetens: Personal inom hemtjänsten måste ha god kunskap om etik, lagstiftning och dokumentationskrav för att kunna agera korrekt och rapportera misstänkta oegentligheter.

Stänga ute oseriösa aktörer: Kommunerna måste arbeta proaktivt med att kontrollera vilka aktörer som beviljas tillstånd att verka i hemtjänsten, till exempel genom att undersöka företagets historik, ekonomi och ägarförhållanden.

Exempel på ersättningsmodell för hemtjänst

Kommunen ersätter utförare för beviljade eller utförda insatser. Systemet varierar mellan kommuner, men ofta baseras ersättningen på schabloniserade belopp per insats/uppdrag istället för på tidmätning, vilket ska uppmuntra effektivitet och kvalitet. Vissa kommuner håller på att ändra sina modeller för att fokusera mer på behoven och insatserna hos den enskilde och genom det minska den administrativa bördan kopplad till tidsregistrering.

Hur fungerar ersättningen

- **Ersättning per insats:** Kommunen ersätter utföraren med förutbestämda belopp för specifika insatser, som städning eller personlig omvårdnad, istället för att ersätta per utförd tid.
- **Fokus på kvalitet:** Målet är att nya ersättningsmodeller ska uppmuntra utförare att prioritera kvalitet och den enskildes behov, istället för att enbart fokusera på att maximera antalet utförda timmar.
- **Inkluderar kostnader för planerad tid:** Modellen kan inkludera en schablonersättning för planerad tid som inte kan utföras (s.k. "bomtid") samt för restid och administration.
- **Anpassning till utförare:** Ersättningen kan differentieras baserat på faktorer som tidpunkt på dygnet eller hur många personal som krävs för en insats, vilket kan motivera utföraren att anpassa bemanningen efter uppdragets karaktär.

Systemstöd

Beslut om insats och uppföljning av densamma samt att koppla rätt ersättning till beslutad eller utförd insats, kräver ett system som kan hantera såväl planerings- som besluts- och uppföljningsprocessen. Inom Umeå kommuns samlade socialtjänstverksamheter pågår sedan några år en upphandling av ett nytt verksamhetssystem då nuvarande verksamhetssystem anses innehålla brister för att vara effektivt genom hela den samlade processen kring insatser till kommunens medborgare. I den fortsatta upphandlingen behöver möjligheterna för att hantera insatsbeslut med ramtid beaktas.

Nyligen har det hos "Din kommunala hemtjänst" implementerats ett nytt planeringssystem som ger utföraren möjlighet att följa utförd tid. Det ger verksamheten instrument för att följa upp totaltid hos en hemtjänsttagare.

Erfarenheter från omvärld- och invärld

En utblick och jämförelse med andra kommuner är alltid av stor vikt vid en förflyttning från ett läge till ett annat. Arbetsgruppens samlade erfarenheter har gett många infallsvinklar till den förestående förändringen. De erfarenheter vi tar med oss är att det är många beroenden när man ska genomföra en utredning och genomföra en förändring och förflyttning. I denna specifika utredning som handlar om förutsättningar för införande av ramtid inom hemtjänsten, behöver ett flertal aspekter beaktas. Några viktiga aspekter som inte kan kringgåas är; den förändrade upphandlingsformen för hemtjänst, från LOV till LOU med tillhörande ersättningsmodell.

Vid en genomlysning av aktuell tillämpning och arbetssätt vid socialsekreterarnas insatsbeslut inom Umeå kommun, visar det sig att det inte nämnvärt skiljer sig från andra kommuner som genomfört ramtid eller liknade.

Det som framgår tydligt är tillämpning och arbetssätt i genomförandet och därmed uppföljningen behöver förändras. Genomförandet sker i stor utsträckning utifrån schabloner per insats men intentionen hos socialsekreteraren har alltid varit fokus på insatsen. Delaktigheten kring hur och när insatsen ska utföras har alltid varit mellan den enskilde och utföraren. Ställt i relation till förutsättningar för en förändrad styrmodell s.k. ramtid och jämfört med andra kommuner som genomfört ramtid eller liknande, visar det sig att det är inom detta område som förändringar i Umeå kommun behöver ske.

Resultat

Förutsättningarna för Umeå kommun att införa styrmodell flexibel hemtjänst med ram inom hemtjänsten, anses vara goda och genomförbara men ställer krav på några förändringar. De förändringar som listas nedan behöver tas fram och sammanfogas med övriga beslutade förändringar inom hemtjänst i Umeå kommun.

- Tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser för en flexibel hemtjänst med ram behöver utformas.
- Tillämpningsanvisningar som är tydliga och lätta att rättssäkert arbeta utifrån.
- Tydliga beslut behöver formuleras som den enskilde och dess närstående lätt kan förstå och som beskriver behovet och syftet med insatserna och ramen.
- Vem som omfattas av insatser och rambeslut måste tydligt framgå vid införandet.
- Flexibel hemtjänst med ram behöver fastställas kring vad som gäller avseende period dvs. om det är den totala tiden för beslutade insatser under en vecka eller en månad som gäller.
- Det behöver tydligt framgå möjligheterna för den enskilde att nyttja flexibel hemtjänst med ram för att byta en beslutad insats mot en som ännu inte beslutats, men ändå hålla sig inom ramen.
- Bevakningsgräns bör fastställas, som ska ge möjligheter till utökning om insatsen behöver utföras fler gånger eller ramen inte räcker under en enskild fastställd period.
- Systematisk uppföljning av insatsernas beslut och utförande med utgångspunkt från genomförandeplanen, behöver planläggas och regelbundet genomföras.
- Övergång från LOV till LOU - upphandlingsdokument enligt LOU behöver formuleras med villkor om inriktning styrmodell flexibel hemtjänst med ram.

- Ersättningsmodell för insatserna utifrån flexibel hemtjänst med ramtid behöver formuleras och inkluderas i upphandling av hemtjänstutförare (LOU)

Förslag till beslut

Nämnden godkänner utredningen och ger förvaltningen uppdrag att

- utforma tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser utifrån styrmodell flexibel hemtjänst med ram
- utforma och inkludera styrmodell flexibel hemtjänst med ram och ersättningsmodell i framtagna av upphandlingsdokument för LOU hemtjänst.

Bilagor

Bilaga 1. Tillämpningsanvisningar för ramtid i Stockholm stad

Bilaga 2. Stockholm stad Broschyr - ramtid

Ramtid inom hemtjänsten

Tillämpningsanvisningar

Till stadsdelsnämndernas äldreomsorg

Sedan den 1 januari 2011 gäller följande bestämmelse i socialtjänstlagen (SoL):

‘Äldre personer ska, i den mån det är möjligt, ha möjlighet att välja när och hur stöd och hjälp i boendet samt annan lättåtkomlig service ska erbjudas.’

Enligt regeringens proposition, som låg till grund för bestämmelsen, är huvudsyftet att öka den äldres inflytande över de beslutade insatserna. Regeringen menade att detta innebär att biståndsbeslut om hemtjänst ska utformas med hänsyn till samlad tidsram för insatserna, baserat på redovisade behov och bedömning av skälig levnadsnivå.

Det är viktigt att insatserna genomförs i samråd mellan den äldre personen och personalen som utför dem. Det ger den äldre större kontroll över insatsernas innehåll och tidpunkt. För detaljerade beslut om när och hur insatser ska utföras kan begränsa den äldres rätt till självbestämmande och integritet. Det är också viktigt att vara flexibel och anpassa insatserna efter den äldres aktuella behov.

I september 2016 beslutade kommunfullmäktige om ‘Utveckling av hemtjänst’ (dnr 152-643/2016). I ärendet framgick bland annat att äldreförvaltningen skulle ta fram gemensamma tillämpningsanvisningar för beställning och genomförandeplan för hemtjänst vilket genomfördes under 2017.

Syftet med ramtid är att säkerställa att alla personer som beviljas hemtjänst i Stockholms stad, så långt som möjligt, ska kunna välja när och hur stöd och hjälp i hemmet ska ges.

För att uppnå det behöver beställningar av hemtjänst skivas på ett likartat sätt inom staden och inte innehålla detaljer om hur och när de beviljade insatserna ska utföras. Detta ska, i enlighet med socialtjänstlagens intentioner och stadens värdegrund, istället överlåtas till hemtjänstutföraren och den enskilde att komma överens om i genomförandeplanen. Dessa tillämpningsanvisningar fungerar som ett stöd för biståndshandläggare och hemtjänstutförare i det arbetet.

En arbetsgrupp har under våren 2024 genomfört en översyn av tillämpningsanvisningar för beställning och genomförandeplan inom hemtjänsten från 2017, vilket resulterat i en dessa reviderade tillämpningsanvisningar som beslutades av äldrenämnden den 27 september 2024.

Samverkan mellan biståndshandläggare och hemtjänstutförare

För att möjliggöra ett arbetssätt där beställningar inte detaljstyr när och hur insatser ska utföras krävs en tät dialog och nära samverkan mellan biståndshandläggare och hemtjänstutförare. Det är angeläget att biståndshandläggare och hemtjänstutförare arbetar med fokus på varje individs behov och betraktar varandra som kollegor med ett gemensamt uppdrag att tillsammans tillgodose den enskildes behov av omsorg. Detta kräver kunskap om, och respekt för varandras uppdrag och professionella kompetenser.

Sekretess mellan verksamheter regleras av offentlighets- och sekretesslagstiftningen (OSL), Socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) . Både biståndshandläggarens och hemtjänstutförarens journalanteckningar omfattas av sekretess och är därför inte tillgängliga för den andra parten. Endast beställning och genomförandeplan är dokument som kan ses av båda parter. För att dela viktig information som inte finns i dessa dokument krävs annan kommunikation. Samverkan mellan biståndshandläggare och hemtjänstutförare kräver därför kontinuerlig dialog och tydliga rutiner för kommunikation mellan verksamheterna. Det behöver vara enkelt för båda parter att kontakta varandra och diskutera individärenden löpande.

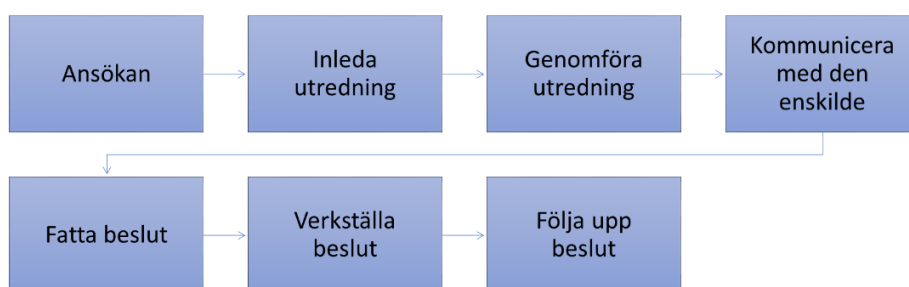
Utöver den kontinuerliga dialogen mellan hemtjänstutförare och biståndshandläggare avseende individärenden är det betydelsefullt att stadsdelarna upprättar en tydlig struktur för övergripande samverkan i syfte att skapa en samsyn kring ramtid som arbetssätt på en generell nivå och öka kunskapen kring varandras uppdrag och roller.

Tillämpningsanvisningarna för ramtid inom hemtjänsten utgör en grund för samverkan. De syftar till att skapa en stadsgemensam förståelse för hur arbetssättet kring ramtid ska fungera och därmed öka likställigheten och minska risken för egna tolkningar.

Beställning av hemtjänst

När den enskilde inkommer med en ansökan om hemtjänst inleder och genomför biståndshandläggaren en utredning för att kartlägga vilka behov den enskilde har och vilka insatser den enskilde har rätt till enligt Socialtjänstlagen. Ett beslut fattas utifrån den enskildes behov och vad den har rätt till för att uppnå en skälig levnadsnivå i enlighet med lagstiftningen. Stadens riktlinjer för handläggning utgör vägledning för vad som ska anses som skälig levnadsnivå. Ramtid som arbetssätt påverkar inte myndighetsutövningen.

Biståndshandläggarens handläggningsprocess

Beräkningsunderlag och schablontider

När beslut fattats om vilka hemtjänstinsatser som ska utföras och med vilken frekvens, ska tid beräknas för utförandet. Det ska göras utifrån de stadsgemensamma schablontider i beräkningsunderlaget som finns i stadens verksamhetssystem (Paraplysystemet).

Schablonerna utgår från ett genomsnitt, vilket innebär att tiden i det individuella fallet kan behöva justeras både uppåt och nedåt. I detta moment finns en rad faktorer för biståndshandläggaren att ta hänsyn till, såsom hur bostaden är utformad eller huruvida den enskilde har någon form av kognitiv svikt och/eller andra funktionsnedsättningar m.m.

Beräknad tid påverkas av om det bara är en insats som ska utföras vid en tidpunkt eller om det är flera insatser som ska utföras samtidigt. Det finns stadsgemensamma tidsschabloner för insatser som utförs var för sig och flera insatser vid samma tillfälle. För serviceinsatser finns i regel ingen anledning att frånga schablontiden.

Utgångspunkten är att beställda insatser ska utföras med den frekvens som framgår av beställningen och beräkningsunderlaget. Frågan om när och hur de beviljade insatserna ska utföras, ska överlåtas till hemtjänstutföraren och den enskilde att komma överens om i genomförandeplanen.

Undantag är insatser nattetid. Det ska framgå av beställningen om en insats ska utföras efter klockan 22.00 eller innan klockan 07.00. Om det inte framgår av beställningen men den

enskilde önskar få hjälp efter 22.00 eller före 07.00 behöver hemtjänstutföraren meddela biståndshandläggaren detta.

Ramtid

Ibland går vissa insatser fortare att utföra och andra gånger tar samma insatser lite längre tid, utifrån den enskildes dagsaktuella behov. Ibland kan också någon insats behöva utföras fler gånger än beräknat. Då det är den totalt utförda tiden per månad som är relevant har detta ingen betydelse så länge som den utförda tiden för hela månaden landar inom ramen för de regler som finns inom ersättningssystemet. Regeln om bevakningsgränsen på 110 % möjliggör också ytterligare flexibilitet i de fall det råkat inträffa något som gör att den beviljade tiden inte räckt till vid en specifik månad.¹

Den tidsberäkning som biståndshandläggaren gör ska ses som en prognos som fortlöpande behöver jämföras med utfallet. Med ledning av flera olika rapporter kan biståndshandläggaren följa upp beslutet och tidsberäkningen i förhållande till den utförda tiden. Målet är att den beviljade tiden hamnar så rätt som möjligt i jämförelse med utförd tid.

Det är viktigt, för både biståndshandläggare och hemtjänstutförare, att i första hand fokusera på syftet med de beviljade hemtjänstinsatserna, d.v.s. att de ska utföras på bästa sätt så att den enskildes behov tillgodoses.

Frekvens av insatser

För att tidsberäkna total tid per månad behöver biståndshandläggaren ange frekvens för samtliga beviljade insatser. Genomförandet ska följa de frekvenser som framgår av beställning och beräkningsunderlag. Undantagsvis kan det uppstå situationer där frekvensen tillfälligt behöver utökas, det föranleder ingen ändring av beställningen. Om det utökade behovet är bestående över tid behöver beställningen eventuellt justeras, det är viktigt att hemtjänstutförare och biståndshandläggare har en dialog kring ärendet. Insatser som är beviljade ex. var 14:e dag kan vissa månader utföras vid fler tillfällen än den beställda frekvensen. Det beror på när i månaden som insatsen utförs, och föranleder ingen ändring av beställningen.

Beställning av hemtjänst

Efter att biståndshandläggaren tidsberäknat alla beviljade hemtjänstinsatser, upprättas en beställning som skickas till hemtjänstutföraren. Av beställningen ska den enskildes behov tydligt framgå. Biståndshandläggaren ska beskriva vad den enskilde klarar själv respektive vad den behöver stöd eller hjälp med.

¹ Beräkningsgränsen på 110 % gäller upp till 100 timmar, därefter gäller max 10 timmar.

Av beställningen ska det även framgå vilken typ av insatser som den enskilde behöver hjälp med samt frekvens² för dessa. Beställningen ska formuleras så att utformningen av de beviljade insatserna, samt när och hur dessa ska utföras, överläts till hemtjänstutföraren och den enskilde att komma överens om i genomförandeplanen. En beställning av hemtjänst ska därför inte precisera varje insats på detaljnivå.

Utifrån beställningen, ska hemtjänstutföraren därefter upprätta en genomförandeplan tillsammans med den enskilde som beskriver när och hur de beviljade insatserna ska utföras. Biståndshandläggaren behöver bevaka att genomförandeplanen inkommer och säkerställa att den enskilde får den hjälpsom den bedöms vara i behov av. Biståndshandläggarens uppföljning kan innebära att genomförandeplanen behöver revideras.

Rubriker i beställningen och vad som ska skrivas under respektive rubrik
I mallen för beställning som finns i Paraplysystemet behöver handläggaren gå igenom ett antal steg och skriva in text under vissa fasta huvudrubriker.

- Externa kontakter
- Aktuell situation
- Insatsens syfte och önskade uppnådda mål
- Information

Under rubriken **Aktuell situation** finns även följande valbara underrubriker:

- Varför behövs hjälpen
- Vad ska göras
- Sammanfattning

Under rubriken **Externa kontakter** ska kontaktuppgifter till närstående och andra viktiga personer i den enskildes närhet framgå.

Text som skrivs under **Aktuell situation** ska vara så aktuell som möjligt. Det är viktigt att biståndshandläggaren inte skriver mer information än vad som är relevant för utförandet av insatserna. Underrubrikerna utgör ett stöd för att beskriva den aktuella situationen, välj de som behövs för att beskriva den enskildes behov. Vid förändringar i beställning behöver det som är nytt tydligt framgå under denna rubrik. Biståndshandläggaren ska även ta kontakt med hemtjänstutföraren inför att den förändrade beställningen ska skickas.

Under rubriken **Insatsens syfte och önskade uppnådda mål** ska syftet med de beviljade insatserna framgå. Detta är en viktig beskrivning för utföraren då det är här det ska framgå om t.ex. en promenad är beviljad för att den enskilde har ett behov av att röra på sig eller om

² I tidigare version av tillämpningsanvisningarna har det varit fritt att välja om frekvensen ska framgå i beställningens löptext. Nu är detta reglerat utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv.

insatsen främst har som syfte att den enskilde ska komma ut och få frisk luft. Att syftet tydligt framgår underlättar även för hemtjänstutföraren att tillsammans med den enskilde utforma när och hur insatsen ska utföras samt hur ett specifikt behov skulle kunna tillgodoses på ett alternativt sätt utifrån den enskildes dagsaktuella behov och/eller uppkomna situationer.

Beroende på hur omfattande beställningen är kan underrubriken **Sammanfattning** användas för att sammanfatta det viktigaste i en beställning.

Under rubriken **Information** kan biståndshandläggaren informera hemtjänstutföraren om sådant som kan vara bra att känna till om den enskilde eller de beviljade insatserna och som av någon anledning inte passat in under de andra rubrikerna.

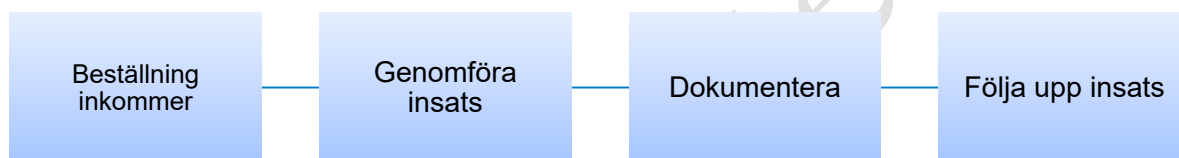
En beställning av hemtjänst ska hålla över tid. Att t.ex. ändra en beställning flera gånger under en månad försvårar jämförelsen av prognosen i förhållande till utfallet och innebär också en hel del administration för både biståndshandläggare och hemtjänstutförare. Av samma anledning ska det undvikas att beställningar löper ut mitt i en månad.

Genomförandeplan

Genomförandeplanen syftar till att säkerställa att den enskilde ges möjlighet att vara delaktig i planeringen av hur och när de beviljade hemtjänstinsatserna ska utföras. Genomförandeplanen ska vara ett levande dokument som speglar den aktuella planeringen. Genomförandeplanen är den enda dokumentationen, skriven av hemtjänstutföraren, som biståndshandläggaren kan läsa.

Alla omsorgstagare har rätt att få en genomförandeplan och att vara delaktig i upprättandet av den. I detta arbete spelar fast omsorgskontakt en viktig roll. Det är den fasta omsorgskontakten som i första hand ska vara den som utför insatserna hos den enskilde. Den fasta omsorgskontakten ska ha god kännedom om den enskildes behov och eventuella önskemål samt ansvara för att hålla i kontakten med närstående och andra viktiga personer.

Utförarens verkställighetsprocess

Ta emot beställning

När beställningen inkommer läser hemtjänstutföraren den för att sätta sig in i den enskildes behov och syftet med insatserna. Fast omsorgskontakt har en central roll i planeringen av insatser och ska i så stor utsträckning som möjligt vara den som utför insatserna hos den enskilde.

Tanken med en rambeställning är att minimera detaljplaneringen av hemtjänst i beställningen för att överlåta åt hemtjänsten och den enskilde att komma överens om planeringen av beställda insatser. Hemtjänsten får därmed större frihet i planeringen tillsammans med den enskilde. Det är därför viktigt att hemtjänsten sätter sig in i den enskildes behov och beställda insatser så som de formuleras i beställningen och ha det som utgångspunkt för planeringen med den enskilde.

Beräkningsunderlag och tid per månad

Som bilaga till beställningen följer beräkningsunderlaget med som redovisar hur biståndshandläggaren beräknat tiden per månad. Detta ska ses som en prognos för hur mycket tid som beräknats gå åt för att utföra de beställda insatserna. Beräkningsunderlaget bygger på schabloner och ska inte vara styrande för hur hemtjänsten fördelar tiden mellan olika insatser. Självklart kan beräkningsunderlaget vara en bra utgångspunkt för planeringen till dess hemtjänstutföraren har bättre egen kunskap. Om någon insats tar längre tid kanske en annan insats tar lite kortare tid och det kan hemtjänstutföraren justera utan särskild kontakt med biståndshandläggaren. Utgångspunkten är att den beställda tiden ska överensstämja med utförd tid.

Det finns en flexibilitet för att hantera tillfälligt förändrade behov genom att tillåta variation i rapporteringen om +/-10 % ³ under en månad utan särskild uppföljning. Hemtjänstutförare och biståndshandläggare behöver ha en dialog om den enskildes utförda tid skiftar mer än så.

Skriva genomförandeplan

Syftet med genomförandeplanen är att skapa delaktighet genom att ta hänsyn till önskemål i planeringen och föra en dialog med den enskilde. Genomförandeplanen ska följas upp regelbundet samt vid behov.

Planeringstid

I tidsplaneringen behöver det säkerställas att tid avsätts för att skriva genomförandeplan i delaktighet med den enskilde någon av de första dagarna efter att insatserna påbörjats. Den tid det tar för fast omsorgskontakt att förankra genomförandeplan hos den enskilde ska ingå i den registrerade tiden för besöket. Hur mycket tid som behöver avsättas går inte att säga generellt utan beror bland annat på omfattningen av beställningen och om personen är känd för hemtjänstutföraren sedan tidigare.

Syftet med genomförandeplan

Utgångspunkten är att den enskildes ska vara delaktig i planeringen av sina insatser. Genomförandeplanen ska, så långt möjligt, skrivas under av den enskilde. I de fall den enskilde inte kan eller vill delta i planeringen behöver orsaken till detta tydligt framgå i den sociala dokumentationen.

Mall för genomförandeplan

Genomförandeplanen ska beskriva när och hur beställda insatser ska utföras. Den ska formuleras så att den enskilde och hemtjänstkollegor får nödvändig information för att förstå planeringen. Genomförandeplanen ska ha sådan kvalitet att en vikarierande hemtjänstpersonal som inte är insatt i ärendet ska kunna ge god omsorg utifrån underlaget. Den ska vara skriven på ett sätt som gör det enkelt att hitta insatser utifrån exempelvis en dygnsrytm (t.ex. morgonbesök, lunchbesök, kvällsbesök o.s.v.).

Genomförandeplanen ska innehålla information om:

- Insats:** Den insats som finns beskriven i beställningen.
- Vad:** Vilka moment som ingår i insatsen.
- När:** När i tid som insatsen ska utföras.
- Hur:** Detaljer kring hur insatsen ska utföras.

Godkänna genomförandeplan

Genomförandeplanen ska godkännas i ParaSoL om den är:

³ +/-10 % gäller upp till 100 timmar, därefter gäller max 10 timmars avvikelse från beställning.

Preliminär

Har påbörjats i dialog med den enskilde och den är tillräckligt utförlig för att en vikarie ska kunna se vilka besök som ska göras och kunna utföra rätt insatser. Biståndshandläggaren ser då att arbete med genomförandeplanen har påbörjats.

Godkänd

När den enskilde har skrivit under genomförandeplanen ska den godkännas i ParaSoL. Om den enskilde inte vill eller kan skriva under ska den ändå godkännas men anledningen till det behöver journalföras. När genomförandeplanen är godkänd kan biståndshandläggaren läsa den. Genomförandeplanen ska godkännas inom 15 dagar enligt avtal och riktlinjer.

Kompletterad eller justerad

När kunskapen om den enskilde ökar kan mindre kompletteringar och justeringar göras i genomförandeplanen. Det kan handla om att den enskilde vill ändra tidpunkt för en insats. Justeringar av detta slag kräver inte en ny underskrift av den enskilde, men ska dokumenteras med en journalanteckning. Biståndshandläggaren kan läsa justeringen i genomförandeplanen men behöver få kännedom om att den gjorts via ex. mejl.

Genomförandeplanen ska vara ett levande dokument

Genomförandeplanen ska ses som ett levande dokument som när som helst kan kompletteras och justeras inom ramen för den aktuella beställningen. Det kan ske vid hemtjänstutförarens egen uppföljning med den enskilde eller efter önskemål från den enskilde.

Genomförandeplanen ska alltid spegla när och hur insatser normalt ska utföras hos den enskilde.

Uppföljning för biståndshandläggare och hemtjänstutförare

En systematisk uppföljning är en förutsättning för att kunna säkerställa att den enskildes behov tillgodoses, att beviljade insatser utförs som planerat samt att såväl lagstiftning som kvalitetskrav efterföljs.

Biståndshandläggaren kan se tid för besök men inte vilka insatser som utförts med undantag för kollektiva insatser. Då det är sekretess mellan hemtjänstutförare och biståndshandläggare kan biståndshandläggaren inte se hemtjänstutförarens journalanteckningar. För att underlätta uppföljningen finns ett antal rapporter som är anpassade utifrån vilken form av uppföljning som ska genomföras.

Biståndshandläggare

Uppföljning av beställning

När biståndshandläggaren får tillgång till genomförandeplanen ska den läsas för att på så sätt säkerställa att hemtjänstutföraren har uppfattat beställningen samt målet och syftet med insatserna rätt. Planeringen i genomförandeplanen ska motsvara beställningen. I genomförandeplanen kan biståndshandläggaren även ta del av hur och när insatserna är planerade att utföras. Detta utgör en viktig återkoppling på beställningen för biståndshandläggaren.

En annan viktig del av uppföljningen är att följa utförd tid i förhållande till beställd tid. Uppföljningen ska fokusera på de ärenden där tiden överstiger eller understiger bevakningsgränsen på 10 %. Biståndshandläggaren behöver följa upp orsakerna till detta och vid behov skicka en ny beställning. Om hemtjänstutföraren systematiskt överskrider bevakningsgränsen på flertalet omsorgstagare behöver orsaken till detta också följas upp. I de allra flesta fall bör dock insatser som tagit längre tid att utföra och insatser som gått fortare, eller inte blivit utförda, jämnas ut sig, vilket gör att den totalt utförda tiden för hela månaden ändå hamnar inom ramen för beställd tid. Det kan uppstå situationer under månaden som gör att tiden överskrider beställd tid med över 10 %. Hemtjänstutföraren ska i dessa fall förklara orsakerna till all överskriden tid inkl. 10 %, biståndshandläggaren ska som huvudregel godkänna det. När dessa situationer uppkommer är det viktigt att hemtjänstutföraren kommunicerar förändringarna kontinuerligt under månaden med biståndshandläggaren.

Uppföljning/ Nyprövning

Biståndshandläggaren ska även säkerställa att den enskilde får sina behov tillgodosedda genom att kontinuerligt följa upp ärendet. Detta ska göras minst en gång per år eller oftare i de fall biståndshandläggaren får kännedom om förändrat behov. När biståndshandläggaren ska följa upp beslutet kan det vara bra om fast omsorgskontakt, som har god kännedom om hur insatserna har fungerat, är med vid hembesöket. Detta förutsätter att den enskilde gett samtycke till det.

Uppmärksammar biståndshandläggaren i samband med individuppföljning att en hemtjänstutförare inte följer anvisningarna eller inte använder verksamhetssystemet korrekt,

ska ansvarig förvaltning meddelas. När det gäller privata hemtjänstutförare är äldreförvaltningen avtalsansvarig. För de kommunala utförarna är stadsnämnderna ytterst ansvariga.

Hemtjänstutförare

Uppföljning av genomförandeplan

Efter att genomförandeplanen är skapad utifrån beställningen är det hemtjänstutförarens uppdrag att säkerställa att insatserna utförs som planerat inom ramen för den beställda tiden. Detta görs bl.a. genom att löpande godkänna arbetspass i ParaGå.

Uppföljning av utförd tid

Hemtjänstutföraren ska löpande under månaden följa utförd tid i förhållande till beställd tid. Uppmärksammar hemtjänstutföraren att den enskildes behov förändrats och att detta verkar vara bestående, ska det snarast meddelas till biståndshandläggaren. Detta gäller oavsett om behoven har minskat eller ökat.

Överskriden tid

Hemtjänstutföraren ska senast den 20:e varje månad förklara den tid som överskridit bevakningsgränsen månaden innan. Denna hantering har med ersättningssystemet att göra men ger också viktiga signaler om att beslutet kan behöva följas upp av biståndshandläggaren.

Beskrivning av hemtjänstinsatser och tidsberäkning

Syftet med de stadsgemensamma schablontiderna är att samtliga stadsdelsförvaltningar ska ha en gemensam syn på vilken tid som normalt behövs för att utföra olika hemtjänstinsatser samt att dessa beräkningar görs på ett likvärdigt sätt inom staden.

De schabloner som framgår av beräkningsunderlaget är framtagna av äldreförvaltningen. De utgår från genomsnittlig tidsåtgång per insats. Utifrån den enskildes bedömda behov och andra relevanta faktorer ska en individuell bedömning av tidsåtgången alltid göras vilket innebär att tiden i det individuella fallet både kan behöva ökas och minskas. Den beräknade tiden ligger till grund både för ersättningen till hemtjänstutförare och för den enskildes hemtjänstavgift.

Det är inte tillåtet för en stadsdelsförvaltning att ha generella lokala schablontider som avviker från de stadsgemensamma.

Kollektiva insatser

När insatser utförs åt flera kunder samtidigt så kallas de för kollektiva insatser. Det gäller för insatserna tvätt, inköp, ärenden och matdistribution (leverans av matlåda). Om insatserna utförs individuellt registreras de som vanligt. Matdistribution registreras dock alltid som en kollektiv insats och registreringen görs vid varje leveranstillfälle (oberoende av hur många matlådor som levereras). Vid kollektiva insatser är det schablontid som gäller.

Definitioner av hemtjänstinsatser i Paraplysystemets beräkningsunderlag

Nedan återges samtliga insatser som finns i beräkningsunderlaget med en beskrivning av vad dessa avser samt aktuell schablontid. För några insatser har kommunfullmäktige genom beslut om riktlinjer angett en frekvens som ska utgöra skäligen levnadsnivå inom staden. Det betyder att den frekvens som anges ska vara ett minimum i det fall en enskild beviljas insatsen.

Service

Städning

- 60 minuter per tillfälle (1 rum och kök)
- 75 minuter per tillfälle (2 rum och kök)
- 90 minuter per tillfälle (3 rum och kök)

I städinsatsen ingår normalt dammsugning, våttorkning av golv, dammtorkning av öppna ytor, rengöring av kök och badrum.

I Stockholms stad har kommunfullmäktige beslutat att alla som beviljats hjälp med städning ska ha rätt att få sin bostad städad minst en gång varannan vecka.

Vid behov, högst två tillfällen per år ska skåpluckor, dörrar och lister torkas av, kyl, spis och spisfläkt ska rengöras och frys avfrostas. Inför dessa tillfällen är det viktigt att utföraren har en dialog med biståndshandläggaren då det kan medföra överskriden tid.

Fönsterputs

- 75 minuter per tillfälle

Avser 2 rum och kök. I begreppet fönsterputs ingår också rengöring av fönsterkarmar och lister.

I Stockholms stad har kommunfullmäktige beslutat att alla som beviljats hjälp med fönsterputs ska få sina fönster putsade minst en gång per år.

Tvätt

- 75 minuter per tillfälle

Avser tvätt motsvarande två maskiner inklusive att samla ihop och sortera tvätt, boka tvättstuga, hänga tvätt och vika ren tvätt. I insatsen ingår inte grovtvätt (ex. mattor) och fintvätt (handtvätt och ylle)

Inköp

- 45 minuter per tillfälle

Avser veckoinköp för en person som utförs av personal i närmsta affär med fullgott sortiment. I hjälpen ingår att vid behov vara behjälplig ned att upprätta inköpslista, handla, ställa in varor i kylskåp, frys och skafferi.

I Stockholms stad har kommunfullmäktige beslutat att alla som beviljats hjälp med inköp har rätt att få denna hjälp utförd vid minst ett tillfälle per vecka.

Ärenden

- 50 minuter per tillfälle

Avser olika typer av ärenden som den enskilde behöver hjälp med att få utförda.

Matdistribution

- 15 minuter per tillfälle

Avser leverans av matlådor.

Tillaga måltider (huvudmål)

- 30 minuter per tillfälle

Avser enklare tillagning av lunch eller middag i bostaden.

Tillreda måltider (mellanmål)

- 15 minuter per tillfälle

Avser tillredning av frukost, mellanmål eller kvällsmål

Förbereda, servering av måltid (samtliga måltider)

- 15 minuter per tillfälle

Avser uppvärmning och servering av matlåda, alternativt att förbereda en måltid t.ex. skala potatis och öppna förpackningar.

Övriga insatser i hemmet

- Ingen schablontid

Avser hjälp, tillsammans med annan insats, med t.ex. klädvård, ta hand om sopor, disk, vattna blommor, planering av matinköp.

Personlig omvårdnad

Promenad

- 45 minuter per tillfälle

Avser promenad i närområdet och hjälp att komma ut. Om den enskilde behöver hjälp med på- och avklädning av ytterkläder och/eller motiveras ska även tid för detta beaktas.

Följeslagare

- Ingen schablontid

Avser följeslagare exempelvis till och från läkare, frisör eller fot- vård. Insatsen genererar ofta överskriden tid vilket medför att utföraren behöver ha en dialog med biståndshandläggaren.

Kommunikation – telefon, post, läsning

- Ingen schablontid

Avser administration och att t.ex. hjälpa den enskilde med telefonsamtal samt att tillsammans med den enskilde gå igenom post, räkningar, beställa färdtjänst m.m.

Det är viktigt att biståndshandläggaren utreder vad insatsen ska innefatta och utifrån detta bedömer hur lång tid det tar.

Social samvaro

- 30 minuter per tillfälle

Avser social samvaro i den enskildes hem tillsammans med hemtjänstpersonal.

Dusch

- 30 minuter per tillfälle

Avser enbart hjälp med dusch, hårtvätt och att torka sig.

Hygien

- 15 minuter per tillfälle

Avser hjälp med övre och nedre hygien. I insatsen ingår munvård.

Tilläggstid (t.ex., nagelvård, hårvård, rakning, kontroll av syn-hörselhjälpmedel och annat)

- Ingen schablontid

Avser hjälp i samband med annan insats.

Klädsel (på- och avklädning)

- 10 minuter per tillfälle.

Toalettbesök

- 15 minuter per tillfälle

Avser hjälp i samband med toalettbesök, t.ex. tvätta händer, hjälp med att ta av och på underkläder, byte av eventuellt inkontinens- skydd samt viss hjälp med nedre hygien.

Förflyttning (till och från samt i och ur)

- 10 minuter per tillfälle

Avser hjälp i samband med annan insats.

Sällskap vid måltid, matning

- 15 minuter per tillfälle

Avser stöd och hjälp i samband med annan insats (måltid) i form av att t.ex. skära upp mat, mata och/eller sitta med vid måltid.

Sammanlagda insatser

Om den enskilde har behov av mer än en insats vid samma tillfälle utgår handläggaren från nedanstående tidschabloner. Det är dock viktigt att göra en individuell bedömning av tidsåtgången och lägga till tid om den enskilde ex. är i behov av dubbelbemanning eller stöd vid måltid.

• Toalettbesök, förflyttningar	15 minuter per tillfälle
• Måltid och toalettbesök	20 minuter per tillfälle
• Måltid, toalettbesök och förflyttningar	25 minuter per tillfälle
• Måltid, hygien, på-/avklädning och toalettbesök	25 minuter per tillfälle
• Måltid, hygien, på-/avklädning, toalettbesök och förflyttningar	30 minuter per tillfälle

Tillsyn

Säkerställa att den enskilde mår bra och ev. hjälpa den enskilde utifrån behov.

- Ingen schablontid

Trygghetsringning

- 5 minuter per tillfälle

Avser att hemtjänstpersonal ringer upp den enskilde för att höra att allt är bra. Det är viktigt att hemtjänstutföraren har en rutin för hur ej besvarade samtal ska hanteras.

Renbäddning

- 10 minuter per tillfälle

Kompletterande tillsynsstädning

Avser delar av bostad som behöver ytterligare städning utifrån behov, ex. sopa upp grus i hallen, torka spill i köket eller städa toalett.

- Ingen schablontid

Egenvård

Biståndshandläggaren behöver skicka egenvårdsintyget till utföraren. Om de insatser som framgår av intyget inte beviljats i sin helhet behöver detta tydlig framgå i beställningen.

- Ingen schablontid

Förbättrat arbetssätt för beställare och utförare av hemtjänst i Stockholms stad

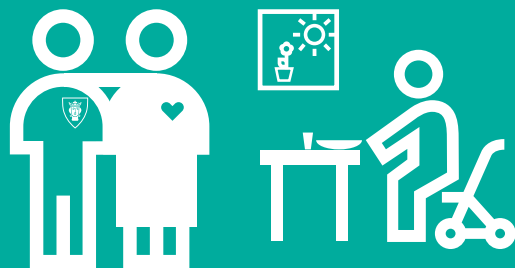
Nytt förbättrat arbetssätt för hemtjänsten

Nu inför vi ett nytt förbättrat arbetssätt för hemtjänsten i Stockholms stad. Det främsta syftet är att ge ett större inflytande till den enskilde. Förhoppningen är att det också ska leda till ett bättre samarbete mellan olika roller. Det nya arbetssättet ska införas under 2017 och gäller för all hemtjänst.

De nya anvisningarna har arbetats fram av medarbetare inom hemtjänsten, biståndshandläggare, samordare och chefer. En förändring är att vi nu får ett gemensamt sätt att skriva beställningar på i hela staden i form av en så kallad rambeställning.

En beställning av hemtjänst ska beskriva behov och syfte med de beviljade insatserna. Detaljplaneringen om hur och när insatserna ska genomföras gör sedan utföraren upp tillsammans med den enskilde i genomförandeplanen.

Det nya arbetssättet möjliggör en större flexibilitet, där var och ens kompetens och erfarenhet kommer till bäst användning och där vi samverkar runt den enskildes behov.

Mer inflytande till den enskilde

Varför inför Stockholms stad ett nytt förbättrat arbetssätt?

Det allra viktigaste är att ge den enskilde mer inflytande. Han eller hon ska få större möjlighet att vara delaktig i när och hur de beviljade insatserna ska utföras.

Tanken är också att få ett närmare och bättre samarbete mellan dig som beställer hemtjänst och dig som jobbar inom hemtjänsten.

Det nya arbetssättet ligger helt i linje med **Socialtjänstlagen** som säger att **personen ska, så långt det är möjligt, själv kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.**

Det är också i linje med **Stockholms stads värdegrund för äldreomsorgen.**

Äldreomsorgen i Stockholms stad ska präglas av **självbestämmande, individualisering** och **valfrihet.**

Mer information, tips och exempel på hur anvisningarna påverkar det nya arbetssättet finns i **"Anvisningar för beställning och genomförandeplan för hemtjänst"**.

Sammanfattning av det nya arbetssättet

- När du som handläggare beställer hemtjänst ska du tydligt beskriva den enskilde och dennes behov och syftet med de beviljade insatserna
- Beställningen ska omfatta en ramtid med totalt antal timmar per månad för de insatser som beviljats
- När och hur de beviljade insatserna ska genomföras gör du som arbetar inom hemtjänsten upp tillsammans med den enskilde
- Tillsammans ska ni skriva en genomförandeplan, i den enskildes hem
- Genomförandeplanen ger den enskilde inflytande och delaktighet i planeringen
- Genomförandeplanen ska stämmas av mot beställningen och läggas in i ParaSoL så fort den är påbörjad
- Då kan den person som är i tjänst enkelt se i sin telefon vilka behov som ska tillgodoses och hur
- Genomförandeplanen är ett "levande" dokument och kan vid behov justeras inom ramen för beställningen
- Du som handläggare ska följa upp att utföraren uppfattat beställningen och syftet med insatserna på rätt sätt

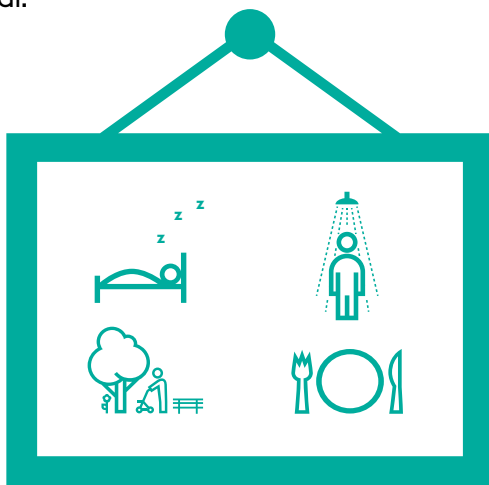
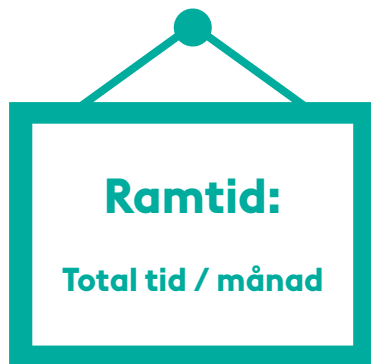
Rambeställning ger större flexibilitet

Det nya arbetssättet utgår från en rambeställning av insatser.

Ramtid är den totala tid per månad som det beräknas att de beställda insatserna kommer att ta för att ge stödet på ett bra sätt.

En rambeställning anger därför det antal timmar som du som utförare har till ditt förfogande, men går inte in på detaljer om när och hur insatserna ska genomföras.

Med en rambeställning får du som utförare större flexibilitet att tillsammans med den enskilde lägga upp detaljplaneringen. Ibland går vissa insatser fortare att utföra och ibland tar de lite längre tid – beroende på den enskildes dagsaktuella behov och önskemål.

TILL DIG SOM HANDLÄGGARE

Så här skriver du en beställning

En beställning av hemtjänst ska fokusera på behov och syfte. Du som handläggare ska därför beskriva de behov som den enskilde har och vilka insatser som behövs för att möta behoven.

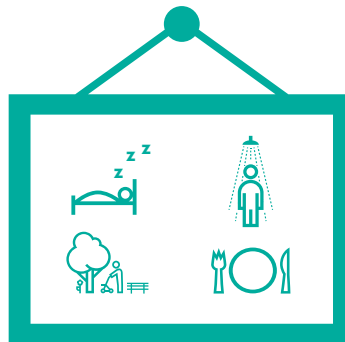
Ett sätt att uppnå detta är att tydligt beskriva den enskilde och vad denne klarar själv eller behöver stöd och hjälp med, så att man kan se den enskilde och dennes behov framför sig.

Ett ytterligare sätt är att gruppera insatserna efter huvudområden som till exempel serviceinsatser, måltider och personlig omvårdnad.

I beställningen anges som tidigare hur många timmar per månad som beräknats för att kunna ge stödet på ett bra sätt – det vill säga en ramtid.

Detaljplaneringen gör sedan utföraren upp tillsammans med den enskilde.

En beställning ska skrivas så att den håller över en längre tidsperiod och bara behöver justeras om den enskildes behov ändras.

Fokus på behov och syfte

Så här detaljerad kunde en beställning av stöd vid måltider för Lisa se ut tidigare:

Förr

Istället ska du beskriva Lisas situation, behov och syftet med de beviljade insatserna. Till exempel att hon har problem med minnet och behöver få måltiderna lagade och serverade. Och att hemtjänsten måste se till att hon verkligen får i sig maten och inte glömmer bort att äta.

Själva beställningen kan då skrivas som att Lisa behöver stöd och handräckning vid samtliga måltider.

Nu

TILL DIG SOM UTFÖRARE

Så här tar du fram en genomförandeplan

Genomförandeplanen ska skapas tillsammans med den enskilde och beskriva **när och hur** beställda insatser ska utföras.

Med det nya arbetssättet får du som kontaktman en ännu viktigare roll. Som kontaktman ska du gå igenom beställningen och sätta dig in i vilka behov som den enskilde har och hur du och dina kollegor ska möta dem.

Som kontaktman ansvarar du för att samtala med den enskilde om dennes önskemål och upprätta en genomförandeplan. I genomförandeplanen går du och den enskilde tillsammans igenom och bestämmer hur och när stödet ska utföras. Det innebär att ni till exempel bestämmer vilken tid måltider ska serveras och hur detta ska gå till.

För att säkerställa delaktighet ska du som kontaktman diskutera och ta fram genomförandeplanen på plats hemma hos den enskilde.

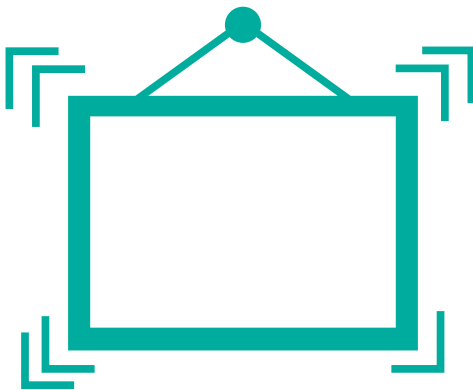
Så fort planen är påbörjad ska den läggas in i ParaSoL – även om den inte är helt klar. Då kan den person som är i tjänst enkelt se i sin telefon vilka behov som ska tillgodoses och hur.

När du som utförare och den enskilde anser att planen är tillräckligt klar, ska den skrivas under. Det ska ske inom 15 dagar.

Genomförandeplanen är ett "levande" dokument och kan justeras allt eftersom, inom ramen för beställningen.

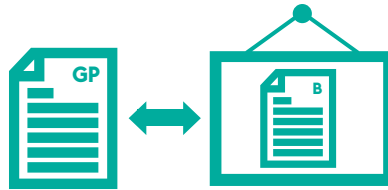

Det är helt ok att fördela tiden mellan olika beviljade insatser så länge den totala tiden håller sig inom ramtiden. Målet är att den beviljade tiden ska hamna så rätt som möjligt i jämförelse med utförd tid. Det viktigaste är dock alltid att den enskildes behov tillgodoses.

Så följer ni upp

Det är viktigt att beställningen följs upp för att kunna säkerställa att den enskildes behov tillgodoses.

Du som utförare ska kvalitetssäkra genom att stämma av genomförandeplanen mot rambeställningen. Du ska också meddela handläggaren om den enskildes behov ändras – både om behovet ökar eller minskar.

För dig som handläggare blir det enkelt att följa upp när genomförandeplanen finns i systemet. Här ser du tydligt om utföraren uppfattat beställningen och syftet med insatserna på rätt sätt. Du kan se hur

stödet ges och känna trygghet i att utföraren möter både din beställning och den enskildes önskemål på bästa sätt.

Som handläggare ska du också stämma av utförd tid i jämförelse med beställd tid varje månad. Om utförd tid avviker mer än +/-10% flera månader behöver du kanske göra en individuppföljning.

Sammanfattning av roller och ansvar

Som beställare/handläggare ansvarar du för:

- Behovsutredning och biståndsbeslut
- Att skriva en rambeställning med beskrivning av behov, syfte, insatser och beräknad tidsåtgång
- Individuppföljning, där genomförandeplanen ligger till grund för uppföljning av beställningen
- Att stämma av utförd tid mot beställd tid

Som utförare ansvarar du för att:

- Kvalitetssäkra genomförandeplanen mot beställningen
- Säkra att Paraplysystemet innehåller aktuella, godkända genomförandeplaner
- Följa upp utförd tid
- Meddela förändrat behov till handläggaren

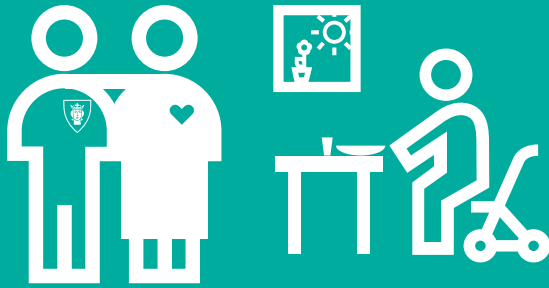
Som kontaktman ansvarar du för att:

- Ha god kännedom om den enskildes behov och eventuella önskemål
- Upprätta en genomförandeplan tillsammans med den enskilde i dennes hem
- Löpande införa justeringar och kompletteringar i genomförandeplanen

Den enskilde:

- Samverkar genom ett aktivt deltagande i utformningen av genomförandeplanen

Nu inför vi ett nytt förbättrat arbetssätt för hemtjänsten i Stockholms stad. Det nya arbetssättet gäller för all hemtjänst.

Det allra viktigaste är att ge den enskilde mer inflytande över när och hur insatserna ska utföras. Därför utgår arbetssättet ifrån ramtid och rambeställning. Det gör det enklare för dig som beställare och mer flexibelt för dig som utförare inom hemtjänsten.

Tillsammans skapar vi en omsorg där var och ens erfarenhet och kompetens kommer till bäst användning. Och där vi samarbetar för att tillgodose den enskildes behov på bästa sätt.

Mer information finns på stockholm.se/ramtid

Styrmodell hemtjänst - Förutsättningar för införande av så kallad ramtid i hemtjänsten

Utredningsgrupp:

Susanna Stenlund - Verksamhetschef, Utredning Äldreomsorgsförvaltningen

Jessica Atrakchi - Enhetschef, Utredning Äldreomsorgsförvaltningen

Jakob Claesson - Ekonom, Äldreomsorgsförvaltningen

Vivianne Dannelöv-Nilsson - Verksamhetschef Utredning Stöd- och omsorgsförvaltningen

Simon Blomberg - Ekonomichef Stöd- och omsorgsförvaltningen

Sammanställande & Ansvarig för utredningen:

Carina Nylander

Det här har vi inkluderat i utredningen

- Syfte & mål med styrmodell ramtid
- Definition ramtid i Umeå
- Beskrivning av utredningens fokus, omfattning, strategi, tidplan, organisation & metod
- Omvärld & invärld och begrepp kring ram i hemtjänst
- Ny socialtjänstlag och ramtid samt Individens behov i centrum
- Rättssäkerhet och förebyggande åtgärder för motverkande av risker för välfärds kriminalitet
- Ersättningsmodell och systemstöd för insatsbeslut och planering

Syfte och mål med styrmodell flexibel hemtjänst med ram

Syftet med att utreda förutsättningar och införa en styrmodell kring flexibel hemtjänst med ram, är att ge hemtjänsttagare och hemtjänstutförare bättre möjligheter att vara flexibla och tillsammans planera hur insatserna ska utföras för att närmare nå det individuella behovet och ge ökad kvalitet i stödet till hemtjänsttagaren.

Den enskilde **hemtjänsttagaren ska få större inflytande över sin vardag och hur insatserna ska utformas och möjlighet att påverka innehållet.**

Målet är att öka självbestämmandet och inflytandet samt anpassa stödet bättre till brukarens individuella behov, samtidigt som det skapar en bättre arbetsmiljö för personalen.

Ett **förändrat arbetssätt** som strävar efter att ge **hemtjänsttagaren** möjlighet att **utforma** den beslutade **insatsen i delaktighet med utföraren och att ge personalen större frihet att själva organisera arbetet**, vilket bör minska stress och samtidigt höja kvaliteten för de enskilda hemtjänsttagarna och personalen.

Resultat – Förslag till beslut

Förutsättningarna för Umeå kommun att införa styrmodell flexibel hemtjänst med ram inom hemtjänsten, anses vara goda och genomförbara men ställer krav på några förändringar:

- Tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser för en flexibel hemtjänst med ramtid behöver utformas
- Ersättningsmodell för insatserna utifrån flexibel hemtjänst med ramtid behöver formuleras och inkluderas i upphandling av hemtjänstutförare (LOU)

Förslag till beslut:

Nämnden godkänner utredningen och ger förvaltningen uppdrag att

- utforma tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser utifrån styrmodell flexibel hemtjänst med ram
- utforma och inkludera styrmodell flexibel hemtjänst med ram och ersättningsmodell i framtagande av upphandlingsdokument för LOU hemtjänst.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

§ 2

Diariennr: IFN-2025/00360

Ramtid inom hemtjänsten

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att låta ärendet gå utan eget yttrande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun kommunfullmäktige beslutade i juni 2025 att tilldela Äldrenämnden och Individ och familjenämnden ett tillskott med motiveringen; **Styrmodell hemtjänst** - för att utreda förutsättningarna för införande av så kallad ramtid inom hemtjänsten.

Syftet är att utreda förutsättningar och införa en styrmodell kring flexibel hemtjänst med ram, är att ge hemtjänsttagare och hemtjänstutförare bättre möjligheter att vara flexibla och tillsammans planera hur insatserna ska utföras för att närmare nå det individuella behovet och ge ökad kvalitet i stödet till hemtjänsttagaren.

Målet är att öka självbestämmandet och inflytandet samt anpassa stödet bättre till brukarens individuella behov, samtidigt som det skapar en bättre arbetsmiljö för personalen. Ett förändrat arbetssätt som strävar efter att ge hemtjänsttagaren möjlighet att utforma den beslutade insatsen i delaktighet med utföraren och att ge personalen större frihet att själva organisera arbetet, vilket bör minska stress och samtidigt höja kvaliteten för de enskilda hemtjänsttagarna och personalen.

Förutsättningarna för Umeå kommun att införa styrmodell flexibel hemtjänst med ram inom hemtjänsten, anses vara goda och genomförbara men ställer krav på några förändringar:

- Tillämpningsanvisningar för beslut om insatser och uppföljning av insatser för en flexibel hemtjänst med ram behöver utformas
- Ersättningsmodell för insatserna utifrån flexibel hemtjänst med ram behöver formuleras och inkluderas i upphandling av hemtjänstutförare (LOU)

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkande

Hanna Lundin-Jernberg (L) yrkar att ärendet går utan eget yttrande till individ-och familjenämnden.

Arbetsutskottets beslutsgång

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att låta ärendet gå utan eget yttrande.

Beslutsunderlag

Slutrapport styrmodell – Ramtid i hemtjänsten med bilaga 1 och bilaga 2
Presentation-Styrmodell-Ramtid i hemtjänsten

Beredningsansvarig

Simon Blomberg, ekonomichef Stöd- och omsorgsförvaltningen
Carina Nylander, f.d ekonomichef Äldreomsorgsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2025-12-29

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2025/00015

Sammanträdestider individ- och familjenämnden 2026-revidering av sammanträden i februari 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden sammanträder följande datum och tider under 2026.

Arbetsutskott <i>Tid: 8.30 - 12.00</i> Mötesrum KS	IFO-utskott <i>Tid: 13.15, starttiden är preliminär och kan komma att ändras vid behov</i>	Nämndsammanträde <i>Tid: 8.30 - 15.00</i> Mötesrum KS
14 januari	7 januari 14 januari 21 januari	28 januari
4 februari	4 februari 11 februari 25 februari	18 februari (Mötesrum Ordersalen fm och Esplanaden em)
19 februari Presidieberedning med ÄN-presidiet	-----	26 februari 08.30-10.00 Mötesrum Fullmäktigesalen
4 mars	4 mars 11 mars 25 mars	18 mars (Mötesrum Folkets Hus)

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00015

16 april Presidieberedning med ÄN-presidiet		
8 april	1 april 8 april 15 april 29 april	22 april
6 maj	6 maj 13 maj 27 maj	20 maj
16 juni Presidieberedning med ÄN-presidiet		
3 juni	3 juni 10 juni 24 juni	17 juni (08.30-10.00 Mötesrum ? ÄN deltar)
	1 juli 15 juli 29 juli	
12 augusti	5 augusti 12 augusti 19 augusti	26 augusti
9 september	2 september 9 september 16 september 30 september	23 september (Mötesrum Esplanaden)

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00015

7 oktober	7 oktober 14 oktober 28 oktober	21 oktober
4 november	4 november 11 november 25 november	18 november
2 december	2 december 9 december 15 december (tisdag) 29 december (tisdag)	16 december

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har tidigare beslutat om sammanträdestider för 2026. Nu behöver dessa tider revideras utifrån den tidsplan som finns i ärendet Upphandling LOU hemtjänst, för övergång från LOV till LOU som upphandlingsform för hemtjänst i Umeå Kommun. Med anledning av detta föreslås individ- och familjenämnden besluta om ytterligare tider för sammanträden för 2026, där endast detta ärende avhandlas.

Förstudie förankras i nämnderna – principiella vägledande

Principer

2026-02-26 Gemensam nämnd IFN och ÄN (Nytt datum och tid ca 08.30-10.00)

Nämnderna beslutar om upphandlingsdokument

2026-04-22 IFN och 2026-04-23 ÄN (Detta datum är redan beslutat)

Nämnder fattar beslut om tilldelning

2026-06-17 Gemensam nämnd IFN och ÄN (Detta datum är redan beslutat och **ÄN är med i början av IFN:s sammanträde**. Därmed kommer en ny lokal att meddelas er.)

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00015

Förutom dessa nya tider så bereds ärendet i **gemensam presidieberedning** med Äldrenämndens presidiet **19/2, 16/4 och 16/6**.

Beredningsansvarig

Nämndsekreterare Rose-Marie Lång Bäckström

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige

Individ-och familjenämndens ledamöter

och ersättare

Berörda tjänstepersoner

Robert Röst

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

§ 3

Diariennr: IFN-2025/00015

Revidering av sammanträdestider individ- och familjenämnden 2026

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att låta ärendet gå utan eget yttrande.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har tidigare beslutat om sammanträdestider för 2026. Nu behöver dessa tider revideras utifrån den tidsplan som finns i ärendet Upphandling LOU hemtjänst, för övergång från LOV till LOU som upphandlingsform för hemtjänst i Umeå Kommun. Med anledning av detta föreslås individ- och familjenämnden besluta om ytterligare tider för sammanträden för 2026, där endast detta ärende avhandlas.

Förstudie förankras i nämnderna – principiella vägledande

Principer

2026-02-26 Gemensam nämnd IFN och ÄN (*Nytt datum och tid ca 08.30-10.00*)

Nämnderna beslutar om upphandlingsdokument

2026-04-22 IFN och 2026-04-23 ÄN (*Detta datum är redan beslutat*)

Nämnder fattar beslut om tilldelning

2026-06-17 Gemensam nämnd IFN och ÄN (*Detta datum är redan beslutat och **ÄN är med i början av IFN:s sammanträde**. Därmed kommer en ny lokal att meddelas er.*)

Förutom dessa nya tider så bereds ärendet i **gemensam presidieberedning** med Äldrenämndens presidiet **19/2, 16/4 och 16/6**.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar att ärendet går utan eget yttrande till individ-och familjenämnden.

Arbetsutskottets beslutsgång

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att låta ärendet gå utan eget yttrande.

Beredningsansvarig

Nämndsekreterare Rose-Marie Lång Bäckström

Tjänsteskrivelse

2025-12-16

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Diarienumr: IFN-2022/00068

Revidering av reglemente 2023 - 2026 för individ- och familjenämnden

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden föreslår till kommunfullmäktige att:

- tydliggöra att individ- och familjenämnden har i uppgift att för äldrenämnden utföra insatsen boendestöd för personer över 65 år, genom justering i reglemente
- ta bort ansvaret för den avtalade hemsjukvården från individ- och familjenämnden, genom justering i reglemente och grunduppdrag

Ärendebeskrivning

Hemtjänst och boendestöd

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-12-17 och äldrenämndens sammanträde 2025-12-18 beslutades det att verkställighet av insatsen hemtjänst för personer över 18 år ska utföras inom äldrenämnden, och att föreslå att reglementet revideras i enlighet med detta beslut. Underlag för beslutet finns i ärende *Organisation kring hemtjänst Umeå kommun* (IFN-2024/00228). Beslutet innebär ingen justering av individ- och familjenämndens reglemente, däremot föreslås att äldrenämndens reglemente revideras. Den föreslagna revideringen tydliggör att äldrenämnden har i uppgift att för individ- och familjenämnden utföra insatsen hemtjänst för personer över 18 år. Individ- och familjenämnden ställer sig bakom detta förslag till revidering.

I samband med detta uppmärksammas också att insatsen boendestöd för personer i alla åldrar verkställs av Individ- och familjenämnden, vilket behandlats i ärende *Införande av boendestöd i Umeå kommun* (IFN-2023/00213). Individ- och familjenämnden föreslår att det i reglementet tydliggörs att nämnden har i uppgift att för äldrenämnden utföra insatsen boendestöd för personer över 65 år.

Avtalad hemsjukvård

En justering avseende ansvaret för den avtalade hemsjukvården föreslås. I samband med att ansvaret för att utföra den avtalade hemsjukvården övergick till kommunerna (1 januari 2013) gjordes en skatteväxling till då-

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2022/00068

varande socialnämnden i Umeå kommun. Hemsjukvården i Umeå kommun organiserades inom äldreomsorgen, som också var den verksamhet som tilldelades de resurser som följde med övergången.

År 2014 beslutades om en ny nämndsorganisation där socialnämnden kom att ersättas av två nya nämnder; individ- och familjenämnden samt äldre-
nämnden. I samband med att nämnderna inrättades fick vardera nämnd ansvar för att utöva ledning av den kommunala hälso- och sjukvården som nämnderna enligt lag är skyldiga att erbjuda sina respektive målgrupper. Även ansvar för avtalad hemsjukvård tillskrevs respektive nämnd när reglementena skrevs.

Syftet med att justera ansvarsfördelningen är att uppdatera reglemente och grunduppdrag i enlighet med hur den avtalade hemsjukvården i praktiken har bedrivits sedan den övergick till kommunens ansvar år 2013. Behovet av att klargöra ansvarsfördelningen har uppkommit genom att individ- och familjenämnden under de senaste åren utvecklat uppföljningen av sitt grunduppdrag.

Beslutsunderlag

- Förslag på revidering i reglemente och grunduppdrag för individ- och familjenämnden (2025-12-18)
- Uppföljning organisation av hemtjänst, kommunal utförare IFN-2024/00228-7
- Protokollsutdrag individ- och familjenämnden § 275 IFN-2024/00228-9
- Införande av sammanhållet boendestöd i Umeå kommun IFN-2023/00213-2
- Protokollsutdrag individ- och familjenämnden § 128 IFN-2023/00213-5
- Underlag gällande ansvar för den avtalade hemsjukvården i Umeå kommun (2025-12-17)

Beredningsansvariga

Maria Sydlén, jurist

Petra Nylander, processledare

Kristina Larsson, processledare

Anna Karlander, kanslichef ÄO

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

3 av 3

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2022/00068

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Ulrika Gustafsson
Kvalitetschef

Förslag på revidering i grunduppdrag och reglemente för individ- och familjenämnden

Grunduppdrag

Aktuellt grunduppdrag för individ- och familjenämnden	Förslag på förändring i Individ- och familjenämndens grunduppdrag
Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor. Grunduppdraget omfattar att: • ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna • ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning • ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd • tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor • tillhandahålla familjerådgivning • erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet • erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).	Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor. Grunduppdraget omfattar att: • ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna • ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning • ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd • tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor • tillhandahålla familjerådgivning • erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet • erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Reglemente

Aktuellt reglemente för individ- och familjenämnden	Förslag på revidering i reglemente för individ- och familjenämnden
Individ- och familjenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter Individ- och familjenämndens övergripande ansvar för alla åldrar: Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd, förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg. Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagen (2025:400) genom att ha det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Särskilda bestämmelser finns gällande barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, och våldsutsatta personer. Nämnden fullgör de uppgifter som en kommun respektive socialnämnd ansvarar för enligt: • Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. • Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. 27 (38) • Lag (1988:870) om vård av missbrukare. • Lagar och förordningar gällande mottagande av ensamkommande flyktingbarn. • Ärvdabalkens (1958:637) bestämmelser om dödsboanmälan. • Anordna gravsättning enligt 5 kap 2§ begravningslag (1990:1144) Individ- och familjenämndens ansvar för personer under 65 år: För personer under 65 år fullgör nämnden de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för personer med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående. Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30): • i kommunens särskilda boenden för personer med funktionshinder, • för personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård), samt	Individ- och familjenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter Individ- och familjenämndens övergripande ansvar för alla åldrar: Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd, förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg. Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagen (2025:400) genom att ha det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Särskilda bestämmelser finns gällande barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, och våldsutsatta personer. <u>Individ- och familjenämnden har i uppgift att för äldrenämnden utföra insatsen boendestöd för personer över 65 år.</u> Nämnden fullgör de uppgifter som en kommun respektive socialnämnd ansvarar för enligt: • Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. • Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. 27 (38) • Lag (1988:870) om vård av missbrukare. • Lagar och förordningar gällande mottagande av ensamkommande flyktingbarn. • Ärvdabalkens (1958:637) bestämmelser om dödsboanmälan. • Anordna gravsättning enligt 5 kap 2§ begravningslag (1990:1144) Individ- och familjenämndens ansvar för personer under 65 år: För personer under 65 år fullgör nämnden de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för personer med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående. Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30):

• till personer under vistelsetid på daglig verksamhet. Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372). Nämnden har rätt att lämna stöd till boende och lämna kompensation till enskilda inom socialtjänsten enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter. Delegering från kommunfullmäktige Nämnden ansvarar för: • beslut om utdelning av medel från stiftelsen Biståndsfonden, • bidragsgivning till vissa ideella och idéburna organisationer som gör insatser inom det sociala området.	• i kommunens särskilda boenden för personer med funktionshinder, <u>samt</u> • för personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård), samt • till personer under vistelsetid på daglig verksamhet. Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372). Nämnden har rätt att lämna stöd till boende och lämna kompensation till enskilda inom socialtjänsten enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter. Delegering från kommunfullmäktige Nämnden ansvarar för: • beslut om utdelning av medel från stiftelsen Biståndsfonden, • bidragsgivning till vissa ideella och idéburna organisationer som gör insatser inom det sociala området.
--	--

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-12-17

§ 275

Diariennr: IFN-2024/00228

Organisation kring hemtjänst Umeå kommun

Beslut

Individ – och familjenämnden beslutar att:
Verkställighet av insatsen hemtjänst för vuxna görs inom äldre- och familjenämnden och att reglementet revideras i enlighet med denna förändring.
Förvaltningen ska återkomma under hösten 2026 avseende ställningstagande myndighetsutövning av insatserna hemtjänst och boendestöd.

Ärendebeskrivning

På uppdrag av äldre- och familjenämnden och individ- och familjenämnden i Umeå kommun genomfördes 2024 en utredning för att bedöma om det vore gynnsamt ur ett brukar-, personal-, och ekonomiskt perspektiv med en övergång av den kommunala hemtjänsten för personer under 65 år från individ- och familjenämnden till äldre- och familjenämndens verksamhet. Utredningen behandlades i nämnderna i oktober 2024.

Beslutet blev att förvaltningarna skulle återkomma till nämnderna för nytt ställningstagande avseende övertagande av verkställighet av hemtjänst i slutet av 2025 när insatsen boendestöd implementerats.

En uppföljning har nu genomförts och redovisas till nämnden.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämnden beslutar att verkställighet av insatsen hemtjänst för vuxna görs inom äldre- och familjenämnden och att reglementet revideras i enlighet med denna förändring. Förvaltningen ska återkomma under hösten 2026 avseende ställningstagande myndighetsutövning av insatserna hemtjänst och boendestöd.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-12-17

Beslutsunderlag

- Uppföljning organisation av hemtjänst Umeå Kommun
- Utredning avseende organisation kring insats hemtjänst enligt SoL
Umeå kommun – myndighetsutövning samt verkställighet
kommunal utförare (2024)

Beredningsansvariga

Kristina Larsson, processledare

Anna Karlander, kanslichef

Beslutet ska skickas till

Karolina Lundqvist, socialdirektör

Pernilla Henriksson, äldreomsorgsdirektör

Uppföljning organisation av hemtjänst, kommunal utförare

Innehåll

Uppföljning organisation av hemtjänst, kommunal utförare	1
Innehåll	2
Inledning.....	3
Bakgrund	3
Verkställighet.....	3
Ekonomi.....	4
Förändrad upphandlingsform av hemtjänst	4
Verksamheternas bedömning	4
Reglementet	5

Inledning

Bakgrund

På uppdrag av äldreområdet och individ- och familjenämnden i Umeå kommun genomfördes 2024 en utredning för att bedöma om det vore gynnsamt ur ett brukar-, personal-, och ekonomiskt perspektiv med en övergång av den kommunala hemtjänsten för personer under 65 år från individ- och familjenämnden till äldreområdets verksamhet. Utredningen behandlades i nämnderna i oktober 2024.

Sammanfattningsvis gjordes bedömningen att det då inte var gynnsamt att äldreområdet tar över all hemtjänst, vare sig myndighetsutövning eller verkställighet utifrån de perspektiv som utredningen tittat på. Bedömningen var att insatsen boendestöd, som infördes i oktober 2024 skulle vara implementerad innan någon eventuell förändring genomförs avseende verkställighet. Detta för att få en bild över hur många personer under 65 år som efter införandet av boendestöd kvarstår med insatsen hemtjänst så att mottagande verksamhet kan bedöma behov av bemanning, kompetens och organisation.

Beslutet blev att förvaltningarna skulle återkomma till nämnderna för nytt ställningstagande avseende övertagande av verkställighet av hemtjänst i slutet av 2025 när insatsen boendestöd implementerats. En uppföljning har genomförts och aktuella uppgifter tagits fram

Verkställighet

I oktober 2025 utförde Din kommunala hemtjänstinsatser hemtjänst åt 99 personer under 65 år. Ytterligare 12 personer under 65 år har beslut om hemtjänst som utförs av stöd- och omsorgsförvaltningen.

Utförare	Antal timmar	Antal personer
Kommunal hemtjänst	1798	111
Varav verkställighet ordinärt boende stöd och omsorg	129	12
Privat utförare	3518	198
Summa	5316	309

Ekonomi

Budget för hemtjänstbeslut som tas avseende personer under 65 år och som verkställs av Din kommunala hemtjänst ligger under äldrenämnden. Å-pris utgår till Din kommunala hemtjänst. Detta utifrån en reglering som gjordes när socialnämnden upphörde och verksamheten för hemtjänst delades upp med ansvar både inom individ – och familjenämnden och äldrenämnden. Nivån på budget inom ÄN för personer under 65 år utgår från den bedömning av volymer som gjordes vid delning till två nämnder.

Budget för hemtjänstbeslut för personer under 65 år som verkställs av extern utförare finns inom individ-och familjenämnden och betalas ut som å-pris.

Budget för boendestöd finns inom individ- och familjenämnden. All verkställighet sker inom stöd - och omsorgsförvaltningen. Ingen debitering görs mellan äldrenämnden och individ- och familjenämnden för verkställighet av boendestödsbeslut för personer över 65 år. Nivån på budget inom individ – och familjenämnden för personer över 65 år, dåvarande socialpsykiatri, utgår från den bedömning av volymer som gjordes vid delning till två nämnder.

Förändrad upphandlingsform av hemtjänst

Kommunfullmäktige beslutade 250926 att Umeå Kommun ska övergå till Lag om offentlig upphandling, LOU, som upphandlingsform för hemtjänst och lämna Lag om valfrihet, LOV. Innevarande avtal sas upp 251031, uppsägningstiden är 12 månader. Nämnderna ska gemensamt fatta beslut om vägledande principer och upphandlingsdokument såväl som tilldelning av nya avtal som ska vara på plats 261101.

När ny upphandling ska konstrueras bedöms det vara en fördel med en gemensam kommunal utförare av hemtjänst

Verksamheternas bedömning

Uppföljning har gjorts i dialog med biträdande verksamhetschef inom verkställighet av boendestöd och hemtjänst inom respektive förvaltning samt med enhetschefer för myndighetsutövningen inom respektive förvaltning.

De farhågor som Din kommunala hemtjänst såg inför ett eventuellt övertagande då utredningen genomfördes 2024 baserades till stor del på osäkerhet kring volymer och behov. Utifrån att verksamheten redan idag utför hemtjänst till ett hundratal individer under

65 år och att behov av kompetensutveckling finns oavsett ålder på hemtjänsttagare är de risker som noteras avseende kompetensutvecklingsbehov generella risker för verksamheten i stort.

Sedan oktober 2024 är boendestödet en egen insats som erbjuds personer över och under 65 år. I september 2025 hade 550 personer beslut om boendestöd, 21 av dessa personer har fått beslut om boendestöd via äldre nämndens myndighetsutövning. Totalt utförs hemtjänst för 12 personer under 65 år inom Stöd- och omsorgsförvaltningen genom boendestödet. Som utredningen lyfte fram finns risken att utförande av boendestöd och hemtjänst inom samma organisation kan vara otydligt för medborgaren. Stöd- och omsorgsförvaltningen ser också att en renodlad hemtjänstenhet för personer under 65 år skulle vara sårbar och logistiskt utmanande då det rör sig om ett mindre antal personer.

Myndighetsutövning

Gällande myndighetsutövningens hemvist föreslås ingen förändring nu. Det innebär att utredning, beslut och uppföljning av verkställighet görs inom respektive förvaltning utifrån åldersuppdelningen. Fortsatt utredning görs för att utreda konsekvenser av ett nästa steg i att renodla även myndighetsutövningen så att äldreomsorgsförvaltningen beslutar om hemtjänst och stöd- och omsorgsförvaltningen om boendestöd oavsett ålder. Det skulle innebära att vardera nämnd blir ansvarig för både beslut och verkställighet för respektive insats.

Fortsatt utredning ska följa upp de risker/konsekvenser som tidigare utredning påvisat och föreslå lösningar som kan undanröja de riskerna. En av riskerna som identifierades i utredningen 2024 var att helhetsperspektivet för en person i behov av stöd försämrats om en insats lyfts från individ- och familjenämndens myndighetsutövning till äldre nämndens myndighetsutövning.

I samband med denna utredning ses också principer för budgetfördelning till respektive nämnd över.

Reglementet

Justeringar behövs i båda nämnders reglementen utifrån föreslagen förändring om ansvar för verkställighet av insatsen hemtjänst för vuxna. Den exakta formuleringen ses över och blir ett eget ärende i respektive nämnd i januari 2026.

Införande av sammanhållet boendestöd i Umeå kommun

Innehåll

Inledning.....	3
Vad är boendestöd?	4
Ett sammanhållet boendestöd	5
Omfattning i Umeå kommun	5
Beslut via Vuxenenheten.....	5
Beslut via utredning FO	6
Beslut via utredning äldreomsorg.....	7
Uppskattat antal personer med behov av boendestöd	7
Ekonomiska förutsättningar	8
Avgift för boendestöd	10
Nationell utblick	10
Ekonomiska beräkningar för avgift	10
Utförande av boendestöd	11
Nuläge	11
Anpassa insatsen utifrån omvärldsfaktorer	12
Behov av flexibla beslut.....	13
Behov av samordnade insatser	13
Kompetensutmaning.....	14
Identifierade konsekvenser	14
Slutsatser och sammantagen bedömning.....	15
Bilaga: Omvärldsbevakning	17

Inledning

Umeå kommun har en unik och komplex hantering av boendestöd där kommunen tillgodosett behovet av boendestöd genom beslut om hemtjänst inom Funktionshinderomsorgen eller genom beslut om personligt stöd inom Individ- och familjeomsorgen (IFO). Olika delar av boendestödet har hanterats på olika sätt vad gäller hur utförarna finansierats, fördelning av uppdrag och vilka förutsättningar som funnits för att ge boendestöd. Klienter/brukare har i vissa fall betalat avgift (hemtjänsttaxa) och i andra fall varit avgiftsbefriade (beslut från Vuxenenheten samt vissa beslut från utredning FO under 65 år).

Under åren har politiska beslut fattats för att skapa ett mer sammanhållet boendestöd.

I augusti 2016 beslutade Individ- och familjenämnden att:

- Insatsen boendestöd bör förtydligas och renodlas från rena öppenvårdsinsatser.
- Samverkan mellan myndighetsutövning och utförare ska utvecklas så stödet snabbare kan verkställas och överensstämmer med brukarens behov.
- Insatsen ska finnas tillgänglig under den tid på dygnet brukaren behöver, det oaktat verksamhetsområde.

Ett arbete med ett sammanhållet boendestöd inleddes och under åren har en del stora förändringar skett, bland annat organisationsförändringar. Samtidigt har det blivit allt tydligare att Umeå bara i delar har ett boendestöd som har förutsättningar att ge personer i behov av boendestöd det individanpassade praktiska, sociala och pedagogiska stöd för att skapa struktur i sin livssituation som krävs för att stärka individens förutsättningar att leva ett självständigt liv.

De senaste tre åren har förvaltningen arbetat aktivt för att personer med behov av boendestöd ska få beslut om boendestöd i stället för beslut om hemtjänst eller beslut om personligt stöd. Boendestödet ska ges till målgrupper som återfinns inom både funktionshinderomsorg och individ- och familjeomsorg. 2020 antog förvaltningen ett ramverk som utgör en gemensam ram och syftar till att ge en tydlig bild av vad boendestöd i Umeå kommun är. I ramverket beskrivs målgrupper och intentionen med boendestöd som insats. Utifrån ramverket har en *Vägledning inför beslut om boendestöd i Umeå kommun* tagits fram under 2022-2023. Vägledningen beskriver mer i detalj hur bedömningar av behov av boendestöd ska göras, vanligt förekommande aktiviteter där den enskilde har behov av stöd för att hantera sin vardag samt andra delar som behövs klargöras.

Individ- och familjenämndens verksamhetsplan och budget 2023 anger ett inriktningsbeslut för boendestöd: Nämnden beslutar att ett sammanhållet och kostnadsfritt boendestöd ska tillskapnas som insats. Underlag med förutsättningar för detta och förslag till beslut ska underställas nämnden för slutgiltigt ställningstagande under 2023.

Detta dokument syftar till att ge nämnden ett underlag för att fatta nödvändiga beslut så att förvaltningen kan komma vidare med införandet av boendestöd i Umeå kommun.

Vad är boendestöd?

I Socialstyrelsens termbank definieras boendestöd som bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende. Boendestödet anpassas till den enskildes behov av och möjligheter att utveckla ett fungerande vardagsliv. Eftersom behoven och önskemålen om stöd ser väldigt olika ut så är boendestöd en insats som har ett mångsidigt innehåll och är individuellt utformat för den enskilde. Målgruppen är främst personer med funktionsnedsättning, men boendestöd finns med som stödjande insats i de nationella vård- och omsorgsprogrammen för missbruk och beroende, Adhd, depression och ångestsyndrom, Schizofreni och liknande tillstånd samt självskadebeteende.

I Stöd och omsorgs *Vägledning inför beslut om boendestöd* beskrivs boendestöd som:

*... en praktisk, pedagogisk och social insats som syftar till att **underlätta för den enskilde att hantera sin vardag**. Boendestöd är en insats som ger stöd för att engagera, uppmuntra och motivera den enskilde till självständighet genom att tillsammans med personal utföra aktiviteter. Den enskildes specifika behov avgör hur insatsen för boendestöd ska se ut och när insatsen ska utföras. [...]*

I arbetet används evidens- och forskningsbaserade metoder som Ett självständigt liv (ESL) och Motiverande samtal (MI). Boendestödet utförs genom att tillsammans med den enskilde planera för, ta fram strategier och utföra olika vardagssysslor så att den enskilde ska bibehålla eller på sikt själv ska klara av att utföra sysslorna utifrån sina förutsättningar.

Boendestöd är ett flexibelt stöd som innefattar att motivera, vägleda och ge stöd vid sämre mående och/eller svåra situationer i syfte att skapa trygghet och struktur för den enskilde. Vanliga aktiviteter som den enskilde kan behöva stöd i kan vara att sköta sin ekonomi, att ta ansvar för sitt boende, myndighetskontakter och kontakt med vården samt meningsfull sysselsättning. Då boendestödet som insats är tänkt att följa den enskildes behov utifrån mående och självständighet och följa upp och nedgångar i realtid bör besluten inte tidsättas.

Enligt Socialstyrelsen är boendestöd den vanligaste insatsen för personer under 65 år med funktionsnedsättning. 2021 hade i snitt 0,35% av befolkningen under 65 år boendestöd, det är en andel som ökat genom åren. Av Sveriges 291 kommuner redovisade 21 kommuner att de inte hade någon (0) person under 65 år med boendestöd under 2021. Ytterligare 5 kommuner hade inte redovisat antal för 2021 (bortfall) och 9 kommuner hade för få

personer med boendestöd för att kunna redovisa antal av sekretesskäl. Det betyder att Umeå var en av minst 21 kommuner som inte gav boendestöd under 2021. Det framgår inte om det är fler kommuner än Umeå som inte beviljar boendestöd över huvud taget eller om det inte är någon person som fått stödet under året, men det är totalt 12 kommuner som inte redovisat att någon person fått boendestöd mellan 2015-2021. Liksom Umeå har övriga av dessa 11 kommuner information om boendestöd på sina hemsidor. Till skillnad från Umeå är dessa kommuner små kommuner som Bjurholm och Arjeplog.

Ett sammanhållet boendestöd

Nämnden har sedan 2016 inriktningen att boendestödet ska vara sammanhållet. Detta innebär en rättssäker handläggning oberoende av vilken del av myndighetsutövningen som tar emot och utreder ärendet samt att boendestödet ska utgå ifrån den enskildes behov och vara likvärdig i kvalitet.

Utifrån ramverk och Vägledning inför beslut om boendestöd ska biståndet utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv genom att motivera, stödja, praktiskt och vid särskilda behov, kompensatoriskt hjälpa personer så att de får möjlighet att förstärka förmågan att leva ett så aktivt, meningsfullt och självständigt liv som möjligt i vardagen och i samhället.

Omfattning i Umeå kommun

Hur många personer som är i behov av boendestöd i Umeå är inte möjligt att ange exakt då kommunen inte fattar beslut om boendestöd idag. För att ge en ungefärlig bild har förvaltningen tagit fram tre underlag som läggs samman för att ge en helhetsbild.

Beslut via Vuxenenheten

För personer som har behov av boendestöd utifrån ett skadligt bruk och beroende, våldsutsatthet eller annan social problematik fattas beslut om personligt stöd via Vuxenenheten. Dessa beslut verkställs främst i särskilda team inom Ordinärt boende inom Funktionshinderomsorgen. Den 10e maj 2023 fanns 176 pågående ärenden som alla avser att tillgodose behovet av boendestöd. Dessa beslut har ingen angiven tid och de personer som tar emot stödet betalar inte någon avgift.

Beslut via utredning FO

Personer med funktionsnedsättning i behov av boendestöd får idag beslut om hemtjänst. För att ge en ungefärlig bild av antalet personer med behov av boendestöd har förvaltningen genomfört en ärendegenomgång på alla hemtjänstbeslut för personer under 65 år. Vid ärendegenomgången i mitten av april 2023 gjorde ansvarig handläggare bedömning om varje person med beslut om hemtjänst är i behov av boendestöd, hemtjänst eller både hemtjänst och boendestöd.

Totalt hade 721 personer beslut om hemtjänst, av dessa bedömdes 218 personer ha behov av endast hemtjänst, 484 personer behov av boendestöd och 19 personer behov av både hemtjänst och boendestöd.

Unika personer	Antal unika personer	Antal timmar boendestöd	Antal timmar hemtjänst
Både boendestöd och hemtjänst	19	78,26	40,5
Boendestöd flera utförare	18	51,52	0
Hemtjänst flera utförare	1	0	9,56
Endast boendestöd	466	1427,49	0
Endast hemtjänst	217	0	1274,56
Totalt (unika personer)	721	1557,27	1324,62

För de beslut som hade uppdrag med tidsuppskattning kunde fördelningen av timmar uppskattas till 54% i behov av boendestöd och 46% i behov av hemtjänst.

Då hemtjänst är reglerat enligt Lagen om valfrihet (LOV) finns både interna och externa utförare av hemtjänst som idag ges till personer med behov av boendestöd. Enligt de bedömda behoven av boendestöd får idag 156 personer under 65 år sitt behov av boendestöd av en privat hemtjänstutförare, 8 av dessa bedöms ha behov av både hemtjänst och boendestöd som idag ges av samma utförare och 3 personer får boendestöd från både en extern utförare och en intern utförare (ex Natteamet eller Sociala stödteamet). Den kommunala hemtjänstutföraren Din kommunala hemtjänst ger stöd som bedöms som boendestöd till 11 personer, 2 av dessa får också stöd från intern utförare FO ordinärt boende. Den interna utföraren FO ordinärt boende ger boendestöd till 350 personer, 6 av dessa får även stöd av externt hemtjänstföretag, 5 av Din kommunala hemtjänst och 18 stöd av flera enheter inom FO ordinärt boende.

Då en och samma person kan ha stöd från flera utförare sammanställs underlaget i timmar per vecka utifrån nuvarande beslut i tabellen nedan. Observera att insatser via FO ordinärt boende, Natteamet eller Sociala stödteamet utan tidsuppskattning inte ingår i tabellen

nedan, det rör sig om 78 personer, 22 av dessa med insats från annan utförare med beslut som tidsuppskattats.

	Totalt	Boendestöd		Hemtjänst	
Utförare	Timmar	Timmar	Andel timmar	Timmar	Andel timmar
Externa utförare	1394,84	570,83	20%	824,01	29%
Din kommunala hemtjänst	472,93	36,89	1%	436,04	15%
FO ordinärt boende	1014,12	949,55	33%	64,59	2%
Totalt	2881,89	1557,27	54%	1324,64	46%

Beslut via utredning äldreomsorg

Boendestöd är en insats som personer över 65 år kan ha behov av, men det har inte varit möjligt att genomföra en fullskalig ärendegenomgång inom äldreomsorgens utredningsenhet. Förvaltningen har, i samförstånd med utredning äldreomsorg, gått igenom de ärenden som är beslutade av utredning äldreomsorg och som utförs av den interna utföraren FO ordinärt boende. Det är totalt 52 ärenden för 48 unika personer. Enhetschefer i utförarenheterna inom FO ordinärt boende har bedömt att 17 personer över 65 år har behov av endast boendestöd, medan 31 personer har behov av hemtjänst.

Unika personer	Antal unika personer	Antal timmar boendestöd	Antal timmar hemtjänst
Både boendestöd och hemtjänst	0	0	0
Boendestöd flera utförare	3	11,5	0
Hemtjänst flera utförare	1	0	11
Endast boendestöd	14	25,17	0
Endast hemtjänst	30	0	309,26
Totalt (unika personer)	48	36,67	320,26

Uppskattat antal personer med behov av boendestöd

I det totala underlaget ingår 945 personer. Sammantaget bedöms 696 personer med pågående insatser i Umeå ha behov av boendestöd, för 19 personer i kombination med hemtjänst.

Tabell: Unika personer samt bedömt behov av boendestöd respektive hemtjänst utifrån timmar.

Unika personer samtliga	Unika personer	Timmar boendestöd	Timmar hemtjänst	Timmar totalt
Både boendestöd och hemtjänst	19	78,26	40,5	118,76
Boendestöd flera utförare	21	63,02	0	63,02
Hemtjänst flera utförare	2	0	20,56	20,56
Endast boendestöd	656	1452,66	0	1452,66
Endast hemtjänst	247	0	1583,82	1583,82

Totalt (unika personer)	945	1593,94	1644,88	3238,82
--------------------------------	------------	----------------	----------------	----------------

Av dessa utför idag den interna utföraren FO ordinärt boende insatser för 544 personer, i 12 fall i kombination med andra utförare av hemtjänst.

Tabell: Antal unika personer utifrån enhet som fattar beslut samt med FO ordinärt boende som utförare

Beslut via	Totalt unika personer	Unika personer med bedömt behov av boendestöd	Boendestöd via FO ordinärt boende
Vuxenenhet	176	176	176
Utredning FO	721	503	351
Utredning ÄO	48	17	17
Totalt	945	696	544

Tabell: Fördelning av timmar för de beslut som ingår i LOV-avtalet för hemtjänst

	Totalt	Boendestöd		Hemtjänst	
Utförare	Timmar	Timmar	Andel timmar	Timmar	Andel timmar
Externa utförare	1394,84	570,83	18%	824,01	25%
Din kommunala hemtjänst	472,93	36,89	1%	436,04	13%
FO ordbo tot	1371,05	986,22	30%	384,83	12%
	3238,82	1593,94	49%	1644,88	51%

De personer som har beslut om hemtjänst och som handläggare bedömer ha behov av boendestöd kommer handläggare vid uppföljning informera att personen har behov av insatsen boendestöd och att personen själv kan söka om boendestöd. Om personen inte vill ansöka om boendestöd görs en uppföljning av hemtjänstbeslutet i vanlig ordning och insatsen löper på med den utförare som personen väljer enligt LOV för hemtjänst.

Förutom de personer som idag har beslut om personligt stöd eller hemtjänst kan fler personer tillkomma som av olika anledningar inte ansökt om eller tagit emot stöd.

Ekonomiska förutsättningar

För att beräkna ekonomiska förutsättningar för boendestödet behöver man ta hänsyn till att de verksamheter som idag tillgodoser behovet av boendestöd är finansierade på olika sätt:

- Personligt stöd via Norra och Södra resursteamerna - budget
- Hemtjänst socialpsykiatri via Sociala stödteamet och Natteamet - budget
- Hemtjänst via LOV-utförare extern och intern – ersättningsmodell enligt LOV-avtal

Personligt stöd via Norra och södra resursteam

Verksamheterna Norra och Södra resursteam utför idag personligt stöd till personer i behov av boendestöd efter beslut av Vuxenheten. Teamen är en del av FO ordinärt boende och hade 2022 en budget på 8,9 Mkr.

Hemtjänst socialpsykiatri via Sociala stödteamet och Natteamet

Hemtjänstbeslut för socialpsykiatri som fattas av Utredning FO samt Utredning Äldreomsorg, men som inte omfattas av LOV-avtalet för hemtjänst utförs av Sociala stödteamet och Natteamet inom FO ordinärt boende. Budget för denna verksamhet 2022 var 6,7 Mkr.

Hemtjänst via LOV-utförare

Den vanligaste beslutet vid behov av boendestöd är beslut om hemtjänst med utförande av externa och interna utförare inom LOV-avtal för hemtjänst. Baserat på den totala sammanställningen av ärendegenomgången av hemtjänstbeslut bedömdes att 49 % av de totala timmarna avser behov av boendestöd. Detta inkluderar endast de ärenden som har tidsskattnig i sina beslut, dvs som regleras av LOV-avtal för hemtjänst.

Kostnaderna för 2022 på hela området (externa och interna utförare) var drygt 94,4 Mkr. Kalkylerad kostnad för ett boendestöd inom hemtjänst via LOV-utförare skulle i teorin vara 49% av den totala summan och då ge en uppskattad kostnad om 46,3 Mkr.

Samlad beräkning av ekonomiska förutsättningar

Sammanlagt för dessa tre delar så blir den uppskattade kostnaden 61,9 Mkr.

Verksamhet	Uppskattad kostnad
Personligt stöd via Norra och södra resursteam	8,9 Mkr
Hemtjänst socialpsykiatri via Sociala stödteamet och Natteamet	6,7 Mkr
Hemtjänst via LOV-utförare	46,3 Mkr
Totalt	61,9 Mkr

Detta har jämförts med kostnad per brukare för större stad där snittkostnaden är 77 444 kr/brukare och år. Beräknat på 696 brukare med behov av boendestöd så skulle detta bli 53,9 Mkr. Utifrån den ekonomiska uppskattningen av kostnaden för boendestöd bedömer förvaltningen att det finns förutsättningar att genomföra boendestöd utan förändrade resurser för verkställigheten förutsatt att det inte sker utökningar eller ändrar servicenivån,

men eftersom det kommer att krävas både förändringar i organiseringen och att insatsen blir en annan är det svårt att helt säkert bedöma de ekonomiska förutsättningarna.

Avgift för boendestöd

Det är upp till varje kommun att besluta om man vill avgiftsbelägga boendestödet eller ej. Argument för att ta ut avgift för boendestödet kan vara att likställighetsprincipen och att det ska vara rättvist eftersom andra insatser som erbjuds enligt socialtjänstlagen kostar, som till exempel hemtjänst. Argument emot att ta ut avgift för boendestöd grundar sig i målgruppens utsatthet och att avgiften kan innebära att personer i behov av stödet väljer att inte ta emot det, med risk att mer omfattande insatser kan behövas senare. Med avgiftsfritt boendestöd kan den enskilde motiveras till att ta emot en insats som de själva, vissa gånger, inte anser är nödvändiga, men som de egentligen har behov av för att kunna klara sig i samhället.

Nationell utblick

I den omvärldsbevakning som gjorts i samband med detta beslutsunderlag har förvaltningen dels tittat på jämförbara kommuner utifrån befolkningens mängd, dels de kommuner som idag har LOV-avtal för boendestöd. Av de tio jämförelsekommunerna har endast en kommun avgiftsbelagt boendestödet – Jönköping som har en inkomstgrundad avgift med maxbeloppet 388 kronor/mån. Av de tio kommuner med LOV-avtal för boendestöd har ingen kommun avgiftsbelagt boendestödet. För att ta del av underlaget för omvärldsbevakningen se bilaga.

Ekonomiska beräkningar för avgift

De kommuner som har avgift för boendestöd har ofta en inkomstbaserad kostnad med ett maxbelopp per månad. I Umeå betalar idag de personer som har hemtjänstbeslut (undantaget stöd från Sociala stödteamet och Natteamet) hemtjänstavgift för sitt stöd. Få kommuner med avgift för boendestöd verkar använda hemtjänstavgifter som utgångspunkt för boendestödets avgift.

För att få en bild av vilken intäkt ett avgiftsfritt boendestöd skulle innebära i Umeå har förvaltningen utgått från den andel av hemtjänsttimmar som bedöms som behov av boendestöd i ärendegenomgång för personer under 65 år samt över 65 år.

Utifrån samma antagande som ovan att 49 % av timmarna avser boendestöd så skulle intäkterna från avgifter minska med ungefär 2,3 Mkr.

Det är viktigt att observera att denna beräkning baseras på nuvarande intäkter utifrån hemtjänsttaxa. Om boendestödet skulle införas med avgift behöver nivån på avgift sättas innan det går att beräkna vilka intäkter avgift på boendestöd kan ge. Personer som idag inte betalar avgift (de med beslut om personligt stöd via Vuxenenheten samt de med icke tidsuppskattade beslut om hemtjänst utförda av Natteamet och Sociala stödteamet) skulle då omfattas av avgiften, om inga undantag ges. Antalet personer som betalar avgift påverkas vidare av om personen har försörjningsstöd samt om inkomsten är lägre än förbehållsbeloppet.

Utförande av boendestöd

Utifrån att Umeå har ett unikt utförande av boendestöd genom beslut om hemtjänst med flera interna och externa utförare har förvaltningen sett vikten av att hitta en framkomlig väg att införa boendestöd utan att sätta den enskilde med boendestöd genom hemtjänst i en otrygg situation. Det handlar om att för de ärenden som pågår se till att den enskildes behov och önskingar kommer i första rummet när införande av boendestöd som beslut och insats genomförs genom nära dialog med den enskilde.

Nuläge

Den övervägande delen av behovet av boendestöd genomförs idag som hemtjänst. Detta är ett unikt sätt att utföra boendestöd och en organisering som gett konsekvenser för det stöd som den enskilde med behov av boendestöd tagit emot. Bland annat är hemtjänstbesluten inte tillräckligt flexibla för de behov som boendestödet ska tillgodose, både vad gäller tid per tillfälle och när stödet kan ges. Det är också svårt att använda sig av de metoder som boendestödet rekommenderas att använda i mötet med den enskilde då tiden tillsammans kan vara knapp och innehållet i insatsen reglerat i särskilda serviceinsatser, snarare än det sociala, pedagogiska och praktiska stöd som boendestödet ska erbjuda.

Socialstyrelsen definierar boendestöd som ett bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende, medan hemtjänst definieras som bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes bostad eller motsvarande. En och samma person kan ha behov av både stöd i den dagliga livsföringen (boendestöd) och service och/eller omvårdnad (hemtjänst). Detta kan idag utföras av en och samma utförare, men även idag förekommer det att en individ har olika utförare av hemtjänst för att tillgodose behov av både hemtjänst och boendestöd. Det kommer fortsättningsvis att vara viktigt att insatserna är samordnade på ett för den enskilde bästa möjliga sätt.

En konsekvens av att införa boendestöd som beslut och insats i Umeå innebär att de volymer som bedöms utgöra behov av boendestöd lyfts ur LOV-avtalet för hemtjänst. Detta sker genom revidering av förfrågningsunderlag för LOV-avtal för hemtjänst och pågår parallellt med införandet av boendestöd.

Anpassa insatsen utifrån omvärldsfaktorer

Samsjuklighetsutredning

Samsjuklighetsutredningens slutbetänkande väntas komma i juni. Förvaltningen ser att boendestödet kommer att vara en viktig insats för att axla det ansvar som kommer att ligga tungt på Socialtjänsten när det gäller exempelvis stöd kring boende och sysselsättning. Exakt hur boendestödet behöver formas för att möta upp Socialtjänstens förändrade ansvar vet vi inte idag och förvaltningen tror att det kommer att bli en period från att samsjuklighetsutredningens förändringar beslutats till dess att allt är på plats både hos Region och kommun. Under denna period ser förvaltningen behov av en föränderlig organisering med stark samverkan mellan myndighet och de enheter som utför stödet samt mellan olika enheter som utgör stöd till den enskilde. Förvaltningen ser att nämndens påbörjade arbete med processer kommer att ge detta arbete goda förutsättningar där delprocess Ge stöd, omsorg och skydd till vuxna enligt SoL och LVM. Arbetet i processen kommer att behöva vara ett nav för de förändringar som samsjuklighetsutredningen anger genom att identifiera behov av förändringar, anpassa och utveckla insatser samt skapa helhetssyn för individen.

Ny socialtjänstlag

Utredningen *Framtidens socialtjänst* lämnade 2020 förslag på en ny socialtjänstlag. Förslaget handlar bland annat om förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Den nya regeringen avser gå vidare med förslaget till ny socialtjänstlag, men det finns i dagsläget ingen tidplan.

Även när det gäller den nya socialtjänstlagen ser förvaltningen att boendestöd kommer att vara en insats som har central betydelse för att socialtjänsten ska kunna ta sitt ansvar gällande förebyggande insatser (som exempelvis vräkningsförebyggande arbete). Det kommer att krävas möjlighet att ställa om boendestödet vartefter det blir mer tydligt vad den nya lagstiftningen anger.

Behov av samverkan

Socialtjänstens behov av samverkan med andra aktörer kommer fortsatt vara viktigt för att få till stödet för den enskilde på bästa möjliga sätt. Idag finns samverkansforum, med bland annat Regionen och Samordningsförbundet, som kommer att vara betydande för dialog och samordning utifrån samsjuklighetsutredning och ny socialtjänstlag.

Behov av flexibla beslut

I arbetet med *Vägledning inför beslut om boendestöd* har Myndighet inom Stöd och omsorg konstaterat att boendestödet inte bör vara en tidsatt insats, exempelvis genom uppskattade timmar per vecka. Idag görs en uppskattning av tiden för hemtjänst och LOV-utförare av hemtjänst ersätts med en summa per beslutad timme. Myndighet ser inte heller att en fastställd frekvens, det vill säga antal besök per vecka, vid besluten ger den flexibilitet som krävs. Boendestödet behöver vara flexibelt utifrån den enskildes behov och nuvarande situation. Bland annat behöver boendestödet kunna möta den enskilde i hens mående genom att tillfälligt öka på stödet under en period. Eller på motsvarande sätt under planerade former trappa ut stödet mot självständighet.

Grundtanken är att boendestödet kan vara en relativt intensiv insats i början, när relationer ska skapas och den enskilde motiveras för att sedan övergå till mindre intensitet i takt med att förändringsarbetet går åt rätt håll och stödet mer finns vid sidan av, för att i vissa fall kunna trappas av och avslutas. Det kräver att planeringen för den enskilde främst sker i samverkan mellan den enskilde och den utförare som tillgodoser behovet av boendestöd och att detta behöver vara ett levande arbetssätt som främjar självständighet. För detta arbetssätt finns idag ingen känd ersättningsmodell att använda inom LOV. Av de 10 kommuner som idag har LOV-avtal för boendestöd har 9 kommuner antingen ersättning per beslutad timme eller ersättning per utförd timme. För en kommun har förvaltningen i dagsläget ingen uppgift om ersättningsmodell.

Behov av samordnade insatser

Många personer med behov av boendestöd har komplexa behov där andra insatser inom Socialtjänsten och hos andra aktörer så som Region, Arbetsförmedling och Kriminalvård är nödvändiga. För detta krävs att utföraren av boendestöd arbetar aktivt i att motivera och ge stöd i myndighetskontakter och kontakt med vården. För att underlätta detta krävs också fungerande samverkan på strukturell nivå med anpassade insatser som samverkar för att nå den enskildes mål utifrån dennes förutsättningar. Det krävs en helhetssyn inom

Socialtjänsten där insatsen boendestöd är en viktig pusselbit för att få till andra insatser för frihet från skadligt bruk och beroende, arbete och boende.

Kompetensutmaning

Hemtjänstutförare har, likt andra delar av socialtjänsten, stora utmaningar kring bemanning. En för den interna utföraren FO ordinärt boende viktig anledning att boendestöd införs som beslut och insats är att man ser att det idag finns en stor intern kompetens för målgrupperna där många medarbetare är utbildade i metoder och arbetssätt anpassade för målgrupperna och att man är angelägen om att ta tillvara och behålla den kompetens som finns. Med förutsättningar som styrs av beslut om hemtjänst är det svårare att motivera medarbetare som önskar arbeta med boendestöd att stanna kvar.

Den interna utföraren FO ordinärt boende kommer att behöva ställa om sin organisation för att möta behovet av boendestöd, både vad gäller metoder och arbetssätt. Det kommer att krävas flexibilitet, men också säkrad kontinuitet – något som inte är lätt att få ihop mitt i en kompetensförsörjningsutmaning. För att minska sårbarheten behöver organisationen vara uppbyggd för att på bästa sätt använda den kompetens som finns i organisationen. Idag arbetar runt 100 medarbetare inom boendestöd FO ordinärt boende som är uppdelade i 11 Team med fyra enhetschefer. Om FO ordinärt boende skulle verkställa samtliga beslut om boendestöd skulle det utifrån ärendegenomgångens bedömning innebära ungefär 600 fler timmar och ungefär 150 nya brukare.

Identifierade konsekvenser

Stöd och omsorgs myndighetsutövning som idag fattar beslut om hemtjänst för personer under 65 år ser behovet av att införa boendestöd som en insats särskild från hemtjänst, men ser också att vi utifrån rådande omständigheter har kunnat lösa ut komplexa behov för enskilda genom nuvarande utförare av hemtjänst. Främst lyfter Utredning Funktionshinderomsorg att det finns ett antal personer med externa utförare av hemtjänst som genomför boendestöd och som har gjort så under lång tid för enskilda personer. Ett införande av boendestöd skulle kunna innebära stora förändringar i dessa personers liv och detta behöver hanteras med stor respekt, dialog och god framförhållning.

Nedan finns en sammanställning av de konsekvenser som identifierats av Utredning Funktionshinderomsorg.

Konsekvens för brukare	Antal brukare som berörs	Förslag till åtgärd
Brukare som idag har privat utförare av hemtjänst, men	167 personer under 65 år	Varje enskilt ärende hanteras i dialog med brukaren själv. Det krävs god

behov av boendestöd behöver byta utförare	(156 personer med extern utförare samt 11 med Din kommunala hemtjänst som utförare)	framförhållning och planering. Ansvar: ansvarig handläggare inom FO utredning SoL
Brukare med privat utförare vill inte byta utförare.	Ej känt	Då personen har ett gynnande beslut om hemtjänst kan personen själv välja att ha kvar hemtjänst som insats trots att behovet anses vara boendestöd och därmed ha kvar sin utförare. Ansvar: ansvarig handläggare inom FO utredning SoL
Brukare som idag har FO ordinärt boende som utförare, men behov av hemtjänst behöver byta utförare	47 (varav 32 över 65 år)	Varje enskilt ärende hanteras i dialog med brukaren själv. Det krävs god framförhållning och planering. Ansvar: ansvarig handläggare inom FO utredning SoL
Behov av både boendestöd och hemtjänst innebär flera utförare	19 personer under 65 år	Förvaltningen behöver hitta en balansgång utifrån personens behov där visst behov av hemtjänstinsatser utförs av utförare av boendestöd. Ansvar: Förvaltning Stöd och omsorg
Personer med långvarig relation till hemtjänstutförare och som riskerar betydande negativa konsekvenser av att byta utförare	Ej känt	Varje enskilt ärende hanteras i dialog med brukaren själv. Det krävs god framförhållning och planering. Ansvar: ansvarig handläggare inom FO utredning SoL

Slutsatser och sammantagen bedömning

Utifrån rådande omständigheter är det svårt att införa boendestöd som beslut och insats utan att det medför några negativa konsekvenser, särskilt för de enskilda som idag får sitt behov av boendestöd eller hemtjänst via utförare de haft under lång tid. Samtidigt ser förvaltningen det nödvändigt att så snart som möjligt införa ett likvärdigt och fullvärdigt boendestöd för målgruppen och att det sammantaget kommer att vara till godo för de personer som är i behov av boendestöd i Umeå.

Utgångspunkten för förvaltningen är att utifrån den ovissa framtid som går oss till mötes i form av ny socialtjänstlag och samsjuklighetsutredning behövs ett helhetsgrepp tas kring de insatser som kommer att vara centrala för vuxna i behov av stöd från socialtjänsten genom Socialtjänstlagen. Det påbörjade arbetet kring processer ger goda förutsättningar för det, men det kommer att krävas stor lyhördhet och flexibilitet och en tydlig styrning mot ett helhetstänk för den enskilde. Förvaltningen ser att det vore mest rättssäkert att i början samla ihop insatsen i egen regi för att säkerställa att vi hittar rätt och kan justera efter omvärldsfaktorer på ett ansvarsfullt sätt.

Vidare ser Myndighet inom Stöd och omsorg att en viktig faktor för att kunna tillhandahålla boendestöd utifrån Vägledningens intention är att besluten inte tidsskattas. Detta gör det svårt att hitta en ersättningsmodell för LOV inom boendestöd och förvaltningen ser att boendestöd som insats i dagsläget inte lämpar sig för upphandling enligt LOV. Det kan utvecklas ersättningsmodeller för LOV som skulle passa bättre med boendestödets behov av flexibilitet, men i dagsläget ser förvaltningen inga exempel på en sådan lösning. Om Umeå kommun själv skulle utveckla en sådan ersättningsmodell skulle införandet av boendestöd sannolikt inte kunna ske under 2024.

Bilaga: Omvärldsbevakning

Jämförelsekommuner

Kommun (invånarantal) 2021		Antal brukare under 65 år (andel av befolkning under 65 år)	Driftsform	Avgiftsmodell
Umeå (130 997)	Målgrupp för boendestödet			
Örebro (156 987)	Psykiska funktionsnedsättningar (Stödgrupp för personer med missbruk och beroende)	607 (0,47%)	Ej LOV*	Avgiftsfritt
Jönköping (143 579)	Långvarig psykisk, intellektuell eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	571 (0,49%)	Egen regi	Inkomstgrundad avgift, maxbeloppet är 388 kronor/mån
Uppsala (237 596)	Psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (Stödteam till personer med social problematik)	565 (0,29%) obs, uppgift för 2020	Egen regi	Avgiftsfritt
Södertälje (101 209)	Funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, missbruk och beroende	506 (0,59%)	Ej LOV*	Avgiftsfritt
Norrköping (144 458)	Intellektuell, psykisk eller neuropsykisk funktionsnedsättning	554 (0,48%)	Egen regi	Avgiftsfritt
Malmö (351 749)	Funktionsnedsättning	599 (0,20%)	Egen regi	Avgiftsfritt
Västerås (156 838)	Psykisk funktionsnedsättning, en utvecklingsstörning eller ett missbruk	490 (0,39%)	LOV (2 leverantörer, båda kommunala)	Avgiftsfritt
Linköping (165 527)	Psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller missbruksproblematik	517 (0,38%)	LOU (3 leverantörer varav 1 egen regi)	Avgiftsfritt
Lund (127 376)	Psykisk funktionsnedsättning	252 (0,24%)	Ej LOV*	Avgiftsfritt
Eskilstuna (107 593)	Psykisk funktionsnedsättning	308 (0,36%)	Ej LOV*	Avgiftsfritt

* "Ej LOV" avser kommuner som inte har boendestöd på LOV, men där det inte tydligt framgår av kommunens hemsida om boendestödet enbart ges i egen regi eller om det kan finnas andra utförare av boendestödet genom ex LOU.

Kommuner med LOV för boendestöd

Kommun	Antal brukare under 65 år 2021	Målgrupp för boendestödet	Ersättningsmodell i LOV-avtalet	Antal utförare av boendestöd	Avgiftsmodell
Nacka	262	Personer med funktionsnedsättningar och personer med missbruksproblematik	Timkostnad för utförda timmar enligt biståndsbeslut. Kväll och helg särskild fakturering.	10, varav 1 i kommunal regi	Avgiftsfritt
Österåker	125	Personer med funktionsnedsättning	Timkostnad för utförda timmar. Hänsyn tagen till avstånd utifrån olika nivåer.	2, varav 1 i kommunal regi	Avgiftsfritt
Västerås	490	Psykisk funktionsnedsättning, en utvecklingsstörning eller ett missbruk	Timkostnad	2, båda kommunala val utifrån stadsdel	Avgiftsfritt
Sollentuna	178	Personer med funktionsnedsättning	Timkostnad baserad på utförd tid. Timpriset beroende på tid på dygnet samt helg.	4 privata	Avgiftsfritt
Lidingö	105	Socialpsykiatri	Ingen uppgift. Inväntar på svar.	2, varav en i kommunal regi	Avgiftsfritt
Huddinge	384	Funktionsnedsättningarna utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd samt vuxna personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Även personer över 65 år inom socialpsykiatriens målgrupper.	Timkostnad baserad på utförd tid.	4 (i praktiken 2), varav 1 i kommunal regi	Avgiftsfritt
Solna	214	Personer med funktionsnedsättningar	Timkostnad, timpriset beroende på tid på dygnet samt helg.	6, samtliga privata	Avgiftsfritt
Ekerö	96	Psykisk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	Timkostnad baserad på utförd tid	3, varav 1 i kommunal regi	Avgiftsfritt
Stockholm	3507	Socialpsykiatri	Timkostnad baserad på beslutade timmar (3 nivåer utifrån omfattning).	41 i alla områden, varav 15 i kommunal regi	Avgiftsfritt
Järfälla	281	Vuxna personer med psykiska, neuropsykiatriska samt begåvningsmässiga funktionsnedsättningar	Timkostnad baserad på utförd tid	5, varav 1 i kommunal regi	Avgiftsfritt

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2023-06-21

§ 128

Diariennr: IFN-2023/00213

Införande av boendestöd i Umeå kommun**Beslut**

Individ- och familjenämnden uppdrar till förvaltningen att verkställa insatsen boendestöd i enlighet med Vägledning inför beslut om boendestöd samt beslutsunderlaget Införande av sammanhållet boendestöd i Umeå kommun.

Individ- och familjenämnden beslutar att boendestöd ska vara en avgiftsfri insats för den enskilde.

Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att se över konsekvenser för enskilda med anledning av övergången från beslut om hemtjänst till beslut om boendestöd i syfte att säkerställa att de får sina individuella behov tillgodosedda. Återrapport till nämndens sammanträde i oktober.

Förvaltningen ges i övrigt i uppdrag att förtydliga skrivningen i Vägledning inför beslut om boendestöd på sida 4 av 9 under rubriken 2.3.3 kontaktperson och ledsagning.

Reservation

Igor Hell (M), Hanna Lundin Jernberg (L) Alireza Mosahafi (M) och Birgitta Nordvall (KD) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Arbetet med ett sammanhållet boendestöd har pågått sedan 2016. De senaste tre åren har förvaltningen arbetat aktivt för att personer med behov av boendestöd ska få beslut om boendestöd i stället för beslut om hemtjänst eller beslut om personligt stöd. Boendestödet ska ges till målgrupper som återfinns inom både funktionshinderomsorg och individ- och familjeomsorg.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2023-06-21

Beslutsunderlagen syftar till att ge nämnden en grund för att fatta nödvändiga beslut så att förvaltningen kan komma vidare med införandet av ett sammanhållet boendestöd i Umeå kommun.

Beräknad start för verkställande av boendestöd senast 1 april 2024, eller då nytt LOV-avtal för hemtjänst träder i kraft. För de beslut som idag inte omfattas av LOV för hemtjänst kan införandet ske gradvis från och med 1 januari 2024.

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkanden**

Andreas Lundgren (S) yrkar att ärendet går utan eget yttrande till nämnd.

Beslutsgång

Arbetsutskottet enas om att ärendet går utan eget yttrande till nämnd.

Nämndens beslutsordning**Yrkanden**

Ordförande Andreas Lundgren (S) yrkar:

Individ- och familjenämnden uppdrar till förvaltningen att verkställa insatsen boendestöd i enlighet med Vägledning inför beslut om boendestöd samt beslutsunderlaget Införande av sammanhållet boendestöd i Umeå kommun.

Individ- och familjenämnden beslutar att boendestöd ska vara en avgiftsfri insats för den enskilde.

Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att se över konsekvenser för enskilda med anledning av övergången från beslut om hemtjänst till beslut om boendestöd i syfte att säkerställa att de får sina individuella behov tillgodosedda. Återrapport till nämndens sammanträde i oktober.

Förvaltningen ges i övrigt i uppdrag att förtydliga skrivningen i Vägledning inför beslut om boendestöd på sida 4 av 9 under rubriken 2.3.3 kontaktperson och ledsagning.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2023-06-21

Liv Zetterberg (V) och Bo Johansson (S) yrkar bifall till Lundgrens (S) yrkanden.

Ajournering

Mötet ajourneras i fem minuter och återupptas kl. 11:00.

Yrkanden

Hanna Lundin Jernberg (L), Igor Hell (M), Alireza Mosahafi (M) och Birgitta Nordvall (KD) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen med tillägg av att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att inkludera boendestöd enligt LOV i kommande förfrågningsunderlag.

Ahmed Hersi (MP) yrkar bifall till Lundgrens (S) yrkanden.

Liv Zetterberg (V) yrkar avslag till Lundin Jernbergs (L) m.fl. yrkande.

Beslutsgång

Ordförande Andreas Lundgren (S) frågar om han kan ställa Lundin Jernbergs (L) m.fl förslag mot det egna och finner att det godkänns.

Ordförande frågar om nämnden avser godkänna Lundin Jernbergs (L) m.fl förslag eller det egna förslaget och finner att nämnden beslutar i enlighet med Lundgrens (S) förslag.

Beslutsunderlag

Införande av sammanhållet boendestöd i Umeå kommun
Vägledning inför beslut om boendestöd

Beredningsansvariga

Viviann Dannelöv Nilsson, verksamhetschef Myndighet Stöd och omsorg.
Kristina Larsson, processledare Stöd och omsorg.

Beslutet ska skickas till

Viviann Dannelöv Nilsson

Sida 4 av 4

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2023-06-21

Kristina Larsson

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Förslag till justering av ansvars- och arbetsfördelning mellan individ- och familjenämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden

Syftet med justerad ansvar- och arbetsfördelning mellan berörda nämnder

Förslaget innebär en justering av ansvarsfördelningen för hälso- och sjukvård i ordinärt boende (hemsjukvård) genom att:

- ta bort ansvaret för den avtalade hemsjukvården från individ- och familjenämnden, genom justering i reglemente och grunduppdrag
- tydliggöra i äldre- och äldreomsorgsnämndens reglemente att verksamheten ansvarar för den avtalade hemsjukvården för personer över 18 år

Syftet med att justera ansvarsfördelningen är att uppdatera reglementet och grunduppdrag i enlighet med hur den avtalade hemsjukvården i praktiken har bedrivits sedan den övergick till kommunens ansvar år 2013. Kommunfullmäktiges uppföljning av nämndernas grunduppdrag har synliggjort behovet av att klargöra ansvarsfördelningen, med hänsyn till att individ- och familjenämnden varken erbjudit eller utfört avtalad hemsjukvård i enlighet med nuvarande reglemente.

Bakgrund och beskrivning av justeringen

Av hälso- och sjukvårdslagen framgår att Regionen får till en kommun inom regionen överlåta *skyldigheten* att erbjuda hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård). Mellan regionen och kommunerna i Västerbotten har det tecknats ett avtal 2013.

I samband med att ansvaret för att utföra den avtalade hemsjukvården övergick till kommunerna (1 januari 2013) gjordes en skatteväxling till dåvarande socialnämnden i Umeå kommun¹. Hemsjukvården i Umeå kommun organiserades inom äldreomsorgen, som också var den verksamhet som tilldelades de resurser som följde med övergången. Hemsjukvården inom äldreomsorgen utför sedan dess den avtalade hemsjukvården i Umeå kommun, dvs. till personer över 18 år.

År 2014 beslutades om en ny nämndsorganisation där socialnämnden kom att ersättas av två nya nämnder; individ- och familjenämnden samt äldre- och äldreomsorgsnämnden. I samband med att nämnderna inrättades fick vardera nämnd ansvar för att utöva ledning av den kommunala hälso- och sjukvården som nämnderna enligt lag är skyldiga att erbjuda sina respektive målgrupper. Även ansvar för avtalad hemsjukvård tillskrevs respektive nämnd när reglementena skrevs.

I den förändrade nämndsorganisationen tillskrevs genom reglemente både äldre- och äldreomsorgsnämnden och individ- och familjenämnden ansvar för hälso- och sjukvård för personer i ordinärt boende (hemsjukvård). I den nya nämndsorganisationen har äldre- och äldreomsorgsnämnden fortsatt att utföra hemsjukvården, även för de individer som är 18–64 år. Individ- och familjenämnden har således aldrig varit utförare av hemsjukvård. Det är oklart varför ansvaret för hemsjukvård överfördes till individ- och familjenämnden i samband med att socialnämnden delades, då någon omfördelning av resurser aldrig har aktualiserats. Enligt nu gällande reglemente har både individ- och familjenämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden ett ansvar för den avtalade hemsjukvården trots att den resurstilldelning som gjordes i samband med skatteväxlingen 2013 inte har delats. Inte heller framgår av reglementet att kommunfullmäktige i frågan för den avtalade hemsjukvården avsett att inrätta en beställar-utförarorganisation. Inför beslut om ny nämndsorganisation (dnr KS-2014-/00427, KS 2014-05-26, § 88) fördes överläggningar mellan de politiska partierna i Umeå. Det saknas dock underlag som beskriver resonemanget kring den avtalade hemsjukvården. Att individ- och familjenämnden genom reglemente tillskrivits ansvar för den avtalade hemsjukvård synes vara ett förbiseende fel som uppstått vid revidering av reglemente i samband den förändrade nämndsorganisationen som genomfördes 2014.

¹ Västerbottens läns landstings beslut, protokoll 2012-11-27
Umeå kommunfullmäktiges beslut, protokoll 2012-08-27 § 120

Nulägesbeskrivning av den kommunala sjukvården

Verksamhetschef för hälso- och sjukvård har det samlade ledningsansvaret och representerar vårdgivaren, men vissa uppgifter är undantagna och hanteras av MAS (finns i respektive förvaltning) och MAR (arbetar för båda nämnderna).

Hemsjukvården

Två enhetschefer finns inom hemsjukvården inom äldreomsorgen - med ansvar för sjuksköterskor respektive rehabilitering (arbetsterapeut/fysioterapeut). Inom hemsjukvårdens sjuksköterskedel fanns i oktober 2025 1145 inskrivna personer. Av dessa var 1041 personer över 65 år. Under 65 år fanns (okt 2025) 104 antal personer, vilket motsvarar 9 % av totalt antal inskrivna.

Inom hemsjukvårdens rehab (bestående av arbetsterapeut/fysioterapeut) fanns i augusti totalt 721 ärenden och totalt 632 individer som tar emot stöd. 499 av dessa utgör ärenden för patienter över 65 år (450 individer, 71% av individerna). Vid samma tillfälle fanns 222 ärenden med patienter som är mellan 18-64 år. De 222 ärendena motsvarar ca 30,8 % av totalt antal ärenden inom rehab. Antal personer under 65 år är 182 (28,7 % av individerna).

	Sjuksköterskor (okt 2025)	
	Antal inskrivna	Andel
Under 65 år	104	9
Över 65 år	1041	91
Totalt	1145	100

	Rehab (aug 2025)			
	Antal inskrivna	Andel	Antal ärenden	Andel
Under 65 år	182	28,7	222	30,8
Över 65 år	450	71,2	499	69,2
Totalt	632	100	721	100

Behov av ändring i reglemente och konsekvenser av ändringen

Eftersom organiseringen och utförandet av hemsjukvården inte har överensstämt med hur reglemente och grunduppdrag är formulerade är det nödvändigt att se över den ansvarsfördelning som enligt reglemente ska gälla mellan individ- och familjenämnden och äldre- och vårdnämnden.

En ändring av reglemente genom vilken äldre- och vårdnämnden får allt ansvar för ledningen och utförande av hemsjukvården (till följd av *Avtal om övertagande av hälso- och sjukvård i ordinärt boende mellan Västerbottens läns landsting och kommunerna i Västerbottens län*) synes inte få verksamhetsmässiga konsekvenser som påverkar nämnderna eller de som är mottagare av hemsjukvård. Detta eftersom verksamheten redan idag fungerar enligt förslag till justerad ansvarsfördelning. Det synes heller inte påverka det praktiska utförandet inom verksamheten, eller innebära ekonomiska konsekvenser, såsom ramjusteringar, eller liknande.

Risk – och konsekvensanalys ur verksamhetsperspektiv samt arbetsmiljöperspektiv har inte gjorts utifrån att förändringen inte synes medföra några verksamhetsmässiga eller ekonomiska konsekvenser, utan blir en harmonisering av hur verksamheten bedrivs idag. En fördel med justeringen är att också ansvaret för planering, genomförande och uppföljning av verksamheten tydliggörs till äldre- och vårdnämnden.

En följd av justeringen är att kommunfullmäktige behöver ändra i *Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder*. Kommunfullmäktige behöver fastställa att äldre- och vårdnämnden fortsättningsvis ska ansvara för ledningen och verkställigheten av den kommunala hälso- och sjukvården som kommunen, genom inrättandet av äldre- och vårdnämnden, är skyldig att erbjuda äldre- och vårdnämndens målgrupper. Ansvaret ska även omfatta den avtalade hemsjukvården för personer över 18 år till följd av avtalet med Regionen.

Avgränsning

Förändringen avser ansvarsfördelningen för den avtalade hemsjukvården i Umeå kommun. Ansvar för andra befintliga uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen för respektive nämnds målgrupper berörs inte av justeringen.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

§ 6

Diariennr: IFN-2022/00068

Revidering av reglemente 2023 - 2026 för individ- och familjenämnden

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden föreslår till kommunfullmäktige att:

- tydliggöra att individ- och familjenämnden har i uppgift att för äldrenämnden utföra insatsen boendestöd för personer över 65 år, genom justering i reglemente
- ta bort ansvaret för den avtalade hemsjukvården från individ- och familjenämnden, genom justering i reglemente och grunduppdrag

Ärendebeskrivning

Hemtjänst och boendestöd

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-12-17 och äldrenämndens sammanträde 2025-12-18 beslutades det att verkställighet av insatsen hemtjänst för personer över 18 år ska utföras inom äldrenämnden, och att föreslå att reglementet revideras i enlighet med detta beslut.

Underlag för beslutet finns i ärende *Organisation kring hemtjänst Umeå kommun* (IFN-2024/00228). Beslutet innebär ingen justering av individ- och familjenämndens reglemente, däremot föreslås att äldrenämndens reglemente revideras. Den föreslagna revideringen tydliggör att äldrenämnden har i uppgift att för individ- och familjenämnden utföra insatsen hemtjänst för personer över 18 år. Individ- och familjenämnden ställer sig bakom detta förslag till revidering.

I samband med detta uppmärksammas också att insatsen boendestöd för personer i alla åldrar verkställs av Individ- och familjenämnden, vilket behandlats i ärende *Införande av boendestöd i Umeå kommun* (IFN-2023/00213). Individ- och familjenämnden föreslår att det i reglementet tydliggörs att nämnden har i uppgift att för äldrenämnden utföra insatsen boendestöd för personer över 65 år.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-01-14

Avtalad hemsjukvård

En justering avseende ansvaret för den avtalade hemsjukvården föreslås. I samband med att ansvaret för att utföra den avtalade hemsjukvården övergick till kommunerna (1 januari 2013) gjordes en skatteväxling till dåvarande socialnämnden i Umeå kommun. Hemsjukvården i Umeå kommun organiserades inom äldreomsorgen, som också var den verksamhet som tilldelades de resurser som följde med övergången.

År 2014 beslutades om en ny nämndsorganisation där socialnämnden kom att ersättas av två nya nämnder; individ- och familjenämnden samt äldrenämnden. I samband med att nämnderna inrättades fick vardera nämnd ansvar för att utöva ledning av den kommunala hälso- och sjukvården som nämnderna enligt lag är skyldiga att erbjuda sina respektive målgrupper. Även ansvar för avtalad hemsjukvård tillskrevs respektive nämnd när reglementena skrevs.

Syftet med att justera ansvarsfördelningen är att uppdatera reglemente och grunduppdrag i enlighet med hur den avtalade hemsjukvården i praktiken har bedrivits sedan den övergick till kommunens ansvar år 2013. Behovet av att klargöra ansvarsfördelningen har uppkommit genom att individ- och familjenämnden under de senaste åren utvecklat uppföljningen av sitt grunduppdrag.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Förslag på revidering i reglemente och grunduppdrag för individ- och familjenämnden (2025-12-18)
- Uppföljning organisation av hemtjänst, kommunal utförare IFN-2024/00228-7
- Protokollsutdrag individ- och familjenämnden § 275 IFN-2024/00228-9
- Införande av sammanhållet boendestöd i Umeå kommun IFN-2023/00213-2
- Protokollsutdrag individ- och familjenämnden § 128 IFN-2023/00213-5

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2026-01-14

- Underlag gällande ansvar för den avtalade hemsjukvården i Umeå kommun (2025-12-17)

Beredningsansvariga

Maria Sydlén, jurist

Petra Nylander, processledare

Kristina Larsson, processledare

Anna Karlander, kanslichef ÄO

Tjänsteskrivelse

2025-11-24

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00006

Föreningsstöd till sociala föreningar 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att fördela bidrag till sociala föreningar 2026 enligt nedan:

Adoptionscentrum Västerbotten	5 000 kr
Frivilligcentralen Umeå	50 000 kr
Föräldraföreningen mot Narkotika	30 000 kr
IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan	467 000 kr
KRIS Umeå	145 000 kr
LP-verksamheten	175 000 kr
Makalösa föräldrar Umeå	15 000 kr
Spelberoendegruppen i Umeå	170 000 kr
Umeå frivilliga samhällsarbetare	18 000 kr
Umeå God man- och Förvaltarförening	25 000 kr
Umeå Boxningsklubb	0 kr

Individ- och familjenämnden reserverar 10 000 kr till vinnare av Årets ideella insats 2026.

Individ- och familjenämnden reserverar 15 000 kr till ceremonin för vinnare av Årets ideella insats 2026.

Ärendebeskrivning

Med verksamhetsstödet vill kommunen stötta föreningar som verkar inom det sociala området. Stödet kan sökas av ideella föreningar som normalt varit verksamma i minst ett år och som verkar inom socialtjänstens närhet. Föreningarna ska arbeta med och för människor som har eller riskerar att behöva stöd från socialtjänsten, arbetar förebyggande eller med information och kunskapsspridning kring något av de ansvarsområden socialtjänsten ansvarar för.

Totalt har 11 föreningar ansökt om verksamhetsbidrag för 2026, de 10 föreningar som föreslås beviljas bidrag utgör ett komplement till socialtjänstens egna verksamheter. Umeå Boxningsklubb föreslås få avslag eftersom föreningen redan har beviljats medel genom en annan bidragsform. Dialog har förts med föreningen i ärendet. SOFT har avvecklats under året och är därmed inte längre en aktiv förening.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00006

Den totala budgeten att fördela för 2026 är 1 125 823 kr. En indexuppräkning med 2,0 % är gjord från föregående år. I budgeten 2026 har 10 000 kr reserveras till utmärkelsen Årets ideella insats. Förslaget är att reservera maximalt 15 000 kr i budgeten för ceremonin av Årets ideella insats.

Under året har föreningarna haft betydelsefulla sociala aktiviteter och detta syns genom att vissa föreningar fått ett ökat medlemsantal och andra ligger ungefär på samma medlemsantal. För 2026 föreslås IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan få en höjning på 67 000 kr på grund av utökad verksamhet och ett ökat tryck, vilket har resulterat i ett större underskott. Övriga föreningars ekonomi och aktiviteter bedöms fungera väl, och därmed föreslås inga förändringar jämfört med föregående år.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Förslag till fördelning

Bilaga 2: Beskrivning av verksamheter

Bilaga 3: Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Beredningsansvariga

Fardeen Ahmadi, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Föreningsbyrån

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Fardeen Ahmadi
Fritidskonsulent

Bilaga 1 Förslag till fördelning av individ- och familjenämndens bidrag till sociala föreningar 2026

Förening	Medlemsantal 2025	Medlemsavgift 2025	Eget kapital 2024	Resultat 2024	Beviljat 2025	Sökt bidrag 2026	Förslag 2026	Kommentarer
Adoptionscentrum Västerbotten	81	495	77 617	4 321	5 000	5 000	5 000	81 medlemmer avser medlemsfamiljer.
Frivilligcentralen Umeå	153	0	499 273	-24 378	50 000	60 000	50 000	Utöver verksamhetsstödet tillhandahåller kommunen fri lokalhyra samt en verksamhetsledare till föreningen.
Föräldraföreningen mot Narkotika	42	100 kr/person + 25 kr för ytterligare familjemedlem	281 147	30 662	30 000	30 000	30 000	Föreningen får fri lokalhyra från socialtjänsten och har dessutom ökat i medlemsantal.
IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan	66	150	206 183	-67 860	400 000	750 000	467 000	Styrelsen och verksamhetsledaren driver föreningen på ett mycket bra sätt. Verksamhetsledaren är anställd av Bakfickan och arbetar heltid. Under 2025 har föreningen utökat sin verksamhet, vilket har medfört ökade kostnader. Samtidigt har minskade sponsorintäkter påverkat föreningens ekonomi negativt. Föreningen håller öppet kvällstid på onsdagar och fredagar, där dessa kvällar har ett högt besöksstryck.
KRIS Umeå	48	100	84 373	-23 213	145 000	160 000	145 000	Har en lokalhyra på drygt 120 tkr årligen. Bedriver fortsatt viktig verksamhet i Umeå och vänder sig även mot ungdomar som är i risk.
LP-verksamheten	1 500	287 000	114 430	1 080	175 000	180 000	175 000	Medlemsavgiften avser huvudmännens bidrag. Föreningen har 10 medlemsföreningar. Inför det kommande året har föreningen anställt ytterligare en medarbetare på 30 % för att nå fler kvinnor inom målgruppen. Detta är en särskilt prioriterad satsning under 2026.
Makalösa Föräldrar Umeå	258 vuxna och barn	200	105 068	-52 574	15 000	15 000	15 000	Föreningen stödjer och stärker barn och ensamstående föräldrar. Minusresultatet beror på att en intäkt bokfördes 2023, men medlen nyttjades först under 2024.
SOFT i Umeå	15				10 000	0	0	Föreningen har upplösts och är inte längre aktiv.

Förening	Medlemsantal 2025	Medlemsavgift 2025	Eget kapital 2024	Resultat 2024	Beviljat 2025	Sökt bidrag 2026	Förslag 2026	Kommentarer
Umeå frivilliga samhällsarbetare	44	100	105 461	7 777	18 000	18 000	18 000	Föreningen organiserar frivilliga samhällsarbetare som har olika uppdrag, t.ex. kontaktpersoner, lekmanövervakare, stödpersoner, kontaktfamiljer, gode män, och häktes-/ anstaltsbesökare. De har gemensamma medlemsarrangemang med RSMH i deras lokal.
Umeå God man- och Förvaltarförening	118	300	107 131	3 623	25 000	25 000	25 000	Får inga övriga bidrag och arbetar i hela Umeåregionen.
Spelberoendegruppen i Umeå	234	100	409 512	31 717	170 000	550 000	170 000	Har lyckats få ett stabilt eget kapital senaste åren. Fler som söker hjälp hos föreningen. Plusresultatet och kapitalet beror på att riksorganisationen har stöttat föreningen i att skapa en stabil ekonomi, för att från och med 2025 kunna möjliggöra ökade utgifter.
Umeå Boxningsklubb	50				0	50 000	0	Föreningen föreslås få avslag eftersom det är en idrottsförening och har redan beviljats stöd inom en annan bidragsform.
Årets ideella insats 2026					10 000		10 000	Prisbeloppet reserveras från budgeten.
Ceremoni för Årets ideella insats 2026					15 000		15 000	Att maximalt avsätta 15 tkr avseende arrangemanget Årets ideella insats.
						1 843 000	1 125 000	

Budget 2026	1 125 823
Beviljat 2025	1 098 000
Sökt 2026	1 843 000
Förslag 2026	1 125 000
Kvar efter fördelning	823

Bilaga 2: Beskrivning föreningar som verkar socialt och förebyggande, ansökningar för verksamhetsstöd 2026

Förening	Målgrupp	Verksamhet	Kommentarer
Adoptionscentrum Västerbotten	Adopterade barn, ungdomar och deras familjer	Deras huvudsakliga verksamhetsmål är att ordna aktiviteter som passar barn och ungdomar i olika åldrar bland medlemsfamiljerna samt stärka deras delaktighet och möjlighet att påverka sin omgivning. Arrangerar utbildningar och medlemsaktiviteter.	Inga förändringar för kommande året. Har intäkter bara i form av verksamhetsstöd och medlemsavgifter.
Frivilligcentralen Umeå	Huvudsakliga målgruppen är äldre personer	Erbjuder ideella insatser till äldre personer, bosatta i Umeå tätort, som är i behov av Frivilligcentralens verksamhet. Frivilligcentralen utbildar volontärer och förmedlar volontärer till främst äldre personer för att bryta ofrivillig ensamhet - medmänskliga insatser. Tillvaratar människors personliga resurser och vilja att hjälpa andra.	Förutom verksamhetsbidrag får föreningen från kommunen fri lokalhyra, en verksamhetsledare samt ett driftbidrag på 100 000 kr från äldrenämnden.
Föräldraföreningen mot Narkotika	Närstående, anhöriga och vänner till personer med olika missbruksproblem	Detta är en organisation för familjer med missbruksproblematik. Huvudsakliga verksamheten är att ge stöd till anhöriga, vänner och andra närstående till personer med olika missbruksproblem. Verkar för att hindra missbrukets spridning genom praktiskt förebyggande arbete och informationsinsatser. Har samverkat med kommunen kring CRAFT. Erbjuder individuella stödsamtal, självhjälpssgrupper och är tillgängliga för rådgivning och stöd till anhöriga via telefon.	Får fri lokalhyra från socialtjänsten och inga större förändringar planeras för nästa år.

Förening	Målgrupp	Verksamhet	Kommentarer
IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan	Socialt utsatta vuxna utanför det sociala skyddsnätet. Föreningen vänder sig även till personer med missbruksproblem och de med ekonomiska svårigheter.	Föreningen ger stöd till samhällets vuxna utsatta med bland annat frukostservering och lunchservering på vardagar. Under senaste åren har besökandet av kvinnor och barn ökat. Bakfickan är öppet för alla där det dagligen är ca 80-100 besökare för att äta. De ordnar även gratis julbord och julfirande i sina lokaler under julhelgen. Föreningen har även börjat med öppna kvällar två gånger i veckan och även där är besöksantalet högt.	Föreningen har under 2023 fått en ny verksamhetsledare som har hand om verksamheten och stödjer de frivilliga personerna i verksamheten. Verksamheten drivs idag av verksamhetsledaren, två anställda, volontärer samt praktikanter. Fortsatt ökade kostnader p.g.a. färre sponsorer och högre livsmedelskostnader. En engagerad styrelse tillsammans med verksamhetsledare leder Bakfickan framåt.
KRIS Umeå	Före detta kriminella och missbrukare	Föreningen har en bred verksamhet med bland annat muckhämtningar, föreläsningar, utbildningar, medlemsaktiviteter, ungdomsverksamhet, öppna kvällar i lokalen, sysselsättningsuppdrag, studiecirklar, med mera.	Alla i föreningen arbetar ideellt. Föreningen har nolltolerans kopplat mot alkohol och droger.
LP-verksamhetens idéella förening inom Umeå region	Personer med beroendeproblematik och de som lever i utanförskap.	Föreningen ägs av tio lokala församlingar. De har frukostservering två gånger i veckan och även daglig kontakt för de som behöver stödsamtal. LP-verksamheten har även häktes- och anstaltsbesök. De erbjuder även aktiviteter under kvällar och helger för sina medlemmar. Det sker mycket samverkan mellan kyrkorna för att leda LP-verksamheten där det finns professionella som erbjuder samtal till de utsatta.	Föreningen har en anställd på 50 %. Verksamheten hyr sin lokal av Pingstkyrkan och erbjuder frukost till målgruppen två gånger i veckan. Utöver detta hålls lokalen öppen en kväll i veckan för att skapa fler möjligheter till stöd och gemenskap.

Förening	Målgrupp	Verksamhet	Kommentarer
Makalösa Föräldrar Umeå	Ensamstående förälder och deras barn	Ordnar sociala aktiviteter för ensamföräldrar och deras barn. Stöttar särskilt föräldrar med begränsat socialt nätverk. De ordnar familjeaktiviteter, vuxenträffar, läger, resor med mera. De satsar framför allt på tillfällen som högtider, lov och liknande tillfällen. Föreningen har under året genomfört många aktiviteter som har stärkt både ensamstående föräldrar och deras barn.	Sociala aktiviteter arrangeras för både barn och vuxna. Föreningen fick även priset för Årets ideella insats 2023.
Umeå frivilliga samhällsarbetare	De som har lagbundna uppdrag till bland annat socialtjänsten som exempelvis kontaktpersoner, lekmanövervakare, stödpersoner, stödfamiljer, kontaktfamiljer, gode män/förvaltare och häktes-/anstaltsbesökare.	Föreningen organiserar frivilliga samhällsarbetare och andra som är socialt engagerade. De erbjuder medlemmarna gemenskap, utbildning, information, erfarenhetsutbyte och stöd för att öka delaktighet och kompetens.	Har ingen lokalhyra och därmed mindre kostnader. Kommer att ha samma verksamhet nästa år men planerar att utöka besöksverksamheten på grund av utbyggnaden av anstalterna och häktena.
Umeå God man- och förvaltarförening	Godemän och förvaltare	De verkar som medlemsförening för gode män och förvaltare samt tillhandahåller ansvarsförsäkring till medlemmarna. Syftet är att ta tillvara medlemmars intresse i frågor rörande ställföreträdarskap, stödja och sprida kunskap samt erfarenhet.	Inga förändringar kommande år utan verksamheten ska fortsatt drivas som vanligt.

Förening	Målgrupp	Verksamhet	Kommentarer
Spelberoendegruppen i Umeå	Personer med spelberoende och deras anhöriga	Föreningen erbjuder självhjälpsmöten för personer med spelberoendeproblematik och till deras anhöriga. Inom föreningen arbetas det även förebyggande för att öka kunskapen och förändra attityder om spelberoende. Under året har självhjälpsgruppen för spelberoende och anhöriga träffats och erbjudit kamratstödande självhjälpsmöten. Föreningen har även utfört sociala aktiviteter för att stärka gemenskapen i gruppen.	Föreningen har byggt kapitalet med hjälp av riksorganisationen som är belägen i Umeå. Söker mer pengar för att de nämner att det är många som under året har hört av sig till föreningen för att få hjälp och att de planerar att utöka verksamheten.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Innehåll

Om dokumentet.....	3
Strategisk plan 2016–2028	3
Syfte med stödet till ideella föreningar	3
Umeå kommuns värdegrund	5
Umeå kommuns föreningsregister	6
Ansöka till föreningsregistret.....	6
Årlig uppdatering i föreningsregistret	6
Grundläggande krav på ideella föreningar	7
Bidragsstruktur i Umeå kommun.....	8
1. Aktivitetsstöd ungdom.....	9
2. Stöd till fritidsverksamhet för prioriterade grupper	12
3. Stöd till lokalhyra	15
4. Stöd till anläggningar	17
5. Social och förebyggande verksamhet.....	20
6. Verksamhet för rättighetsfrågor.....	22
7. Verksamhetsstöd kulturverksamhet.....	25
8. Verksamhetsstöd festivaler och kulturevenemang	27
9. Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar	29
10. Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta	31
11. Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang.....	33

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Om dokumentet

Detta dokument innehåller regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar. Dokumentet med en grundläggande struktur för föreningsstöden är fastställt av kommunfullmäktige men ansvarig nämnd för respektive stöd har utifrån kommunens reglemente rätt att besluta om mindre justeringar av regler utifrån fortlöpande utvärderingar av föreningsstödet. Större förändringar ska dock beslutas av kommunfullmäktige. Av dokumentet framgår också vilken nämnd som har mandat att fatta beslut om fördelningen av föreningsstöd för respektive typ av stöd.

Strategisk plan 2016–2028

Umeå kommun har i sin strategiska plan 2016–2028 pekat ut fem prioriterade områden. Ett av dessa områden är en *Väluutvecklad ideell sektor* och i planen har man beskrivit området enligt följande:

Den ideella sektorn med ett väl utvecklat föreningsliv bidrar starkt till Umeås utveckling. Dess omfattning och mångfald medverkar till att hålla Umeå samman, medborgerligt engagemang, ökad livskvalitet och gör Umeå till en bra kommun att bo och leva i. Den ideella sektorn bidrar till att människor kommer samman och träffas i nya constellationer. Samverkan mellan olika aktörer är därför av central vikt för att stärka det civila samhället, oavsett om det avser kultur och fritid, föreningar och frivilligorganisationer, den offentliga sektorn eller näringslivet. Umeå kommun ska i sina verksamheter aktivt söka samverkan med civilsamhället.

Syfte med stödet till ideella föreningar

Att offentlig sektor ska stötta föreningslivet är inget som är lagstadgat. Det finns dock många värden som inneburit att den offentliga sektorn (stat, kommuner och landsting/regioner) under lång tid valt att stötta ideella föreningar. Stödets upplägg och storlek varierar dock en hel del om man jämför mellan Sveriges alla kommuner. Umeå kommun beviljar årligen stora summor i stöd vilket sammantaget skapar avgörande förutsättningar för ett rikt föreningsliv i kommunen. Utöver dessa stöd avsätts också stora summor för lokaler och anläggningar som kan nyttjas av föreningslivet mot en subventionerad kostnad.

Först och främst finns ett stort egenvärde i och med alla aktiviteter och insatser som skapas bland alla föreningar i kommunen. Detta bidrar till ett brett utbud av aktiviteter och insatser till glädje för kommunmedborgarna. All ideell tid som föreningsrepresentanter och medlemmar bidrar med är mycket värdefull för både enskilda individer och för samhället i stort.

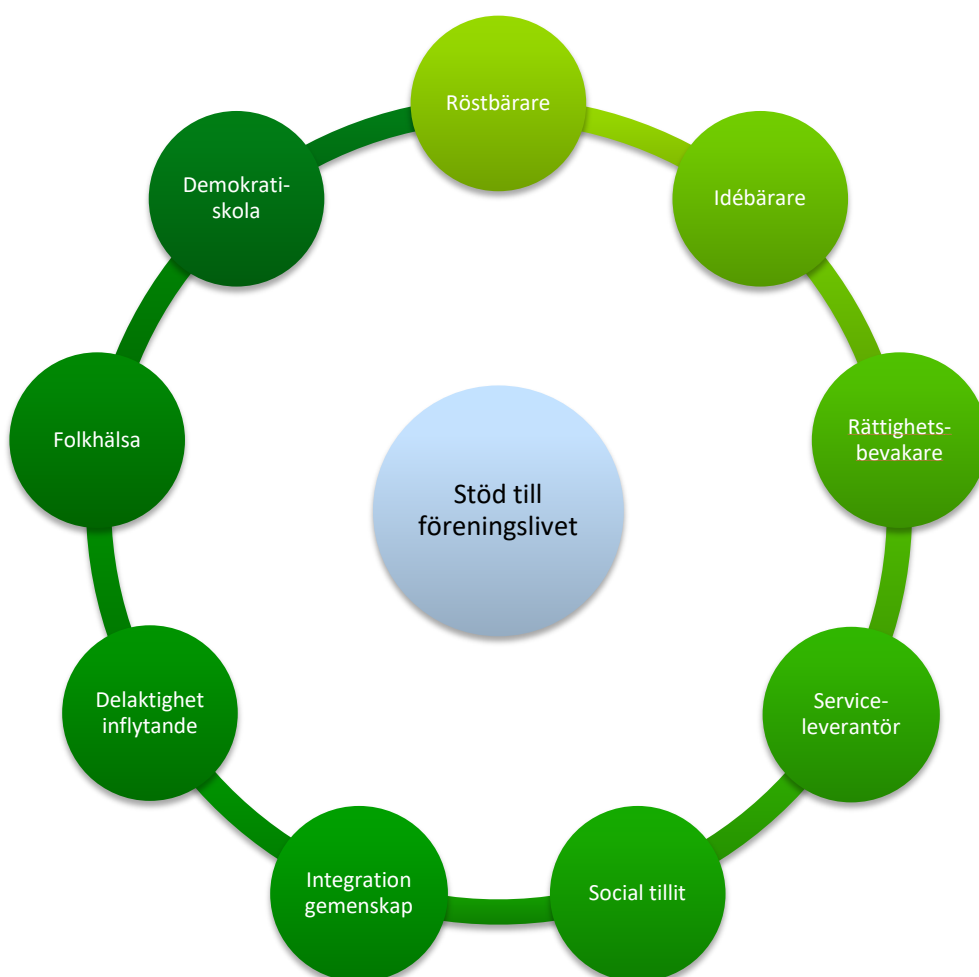
Utöver detta finns många olika mervärden som de ideella föreningarna kan bidra med i sin verksamhet (se bild på sida 4). Till exempel kan föreningslivet bidra med

- gemenskap och integration

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

- socialt förebyggande arbete, till exempel upptäcka problem och arbeta för att alla barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor
- förbättrad folkhälsa, till exempel fysisk och mental hälsa
- ökad social tillit, både mellan människor men även i relationer mellan människor och myndigheter
- idéer och innovationer som bidrar till samhällsutveckling
- att agera som bevakare av rättigheter för olika grupper och att göra sin röst hörd i olika frågor
- att genom sin verksamhet vara skola för lärande kring demokrati
- delaktighet och inflytande och till exempel ge unga möjlighet att påverka sin fritid och att påverka samhället
- kunskap inom föreningens specialområden.

Umeå kommun vill med sitt stöd bidra till ett starkt och självständigt föreningsliv som har ett stort egenvärde och som även har många olika mervärden som kan bidra till samhällsutveckling.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Umeå kommuns värdegrund

Umeå kommuns värdegrund ska genomsyra all verksamhet och detta gäller naturligtvis även stöd och samverkan med föreningslivet. Värdegrunden utgår från följande fyra ledord:

- Medborgarfokus: Vi skapar värde för dem vi finns till för.
- Öppenhet: Vi är tillgängliga, tydliga och lyssnar med omtanke.
- Tillit: Vi har förtroende för varandra och vår förmåga att möta utmaningar.
- Ständiga förbättringar: Vi utvecklas positivt genom ständiga förbättringar och förnyelse.

Detta innebär att föreningarna i Umeå kommun kan förvänta sig en process och ett arbetssätt som präglas av öppenhet och tillit när det gäller föreningsstöd. Självklart är det också viktigt med samverkan för dialog kring vad som skapar värde för våra föreningar och att kommunen fortlöpande försöker utveckla och förbättra processer och arbetssätt för föreningsstöd.

Det är också viktigt att förstå och förtydliga vikten av att föreningslivet ska vara fritt och självständigt. Den grundlagsskyddade föreningsfriheten är viktig. Föreningslivet ska därför arbeta fritt efter sina egna värdegrunder och inte anpassas till kommunens politiskt beslutade värdegrunder. Däremot kan enskilda bidrag åtföljas av en överenskommen skyldighet att arbeta med en viss fråga eller att jobba i en viss riktning.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Umeå kommuns föreningsregister

Kommunen strävar efter att ha ett så komplett föreningsregister som möjligt för att på ett enkelt sätt kunna tillhandahålla uppgifter om föreningslivet i Umeå både internt inom kommunen och externt till allmänheten. För att kunna få kommunalt stöd till föreningsverksamhet eller för att få boka lokaler till föreningspris krävs att föreningen är registrerad i Umeå kommuns föreningsregister.

Föreningar som registrerar sig och uppfyller kommunens grundläggande krav erbjuds

- möjlighet att söka stöd från Umeå kommun
- boka lokaler och anläggningar till föreningstaxa
- information som riktas till föreningar såsom inbjudningar till aktuella utbildningar och seminarier, information om aktuella föreningsstöd med mera
- möjlighet att synas med kontaktuppgifter på kommunens hemsida.

Ansöka till föreningsregistret

Ansökan om att registrera en förening i föreningsregistret kan ske när som helst under året.

Information om hur man går tillväga för att starta en ny ideell förening samt hur man ansöker om att bli en del av kommunens föreningsregister finns på Umeå kommuns hemsida. Till ansökan om registrering av ny förening ska föreningen bifoga stadgar, en presentation av föreningens verksamhet samt protokoll från nybildningsmöte alternativt senaste årsmötesprotokollet. Innan man ansöker kan det vara bra att ha ordnat ett organisationsnummer hos Skatteverket samt öppnat ett konto (bankgiro, plusgiro eller bankkonto) i föreningens namn.

Om man har för avsikt att ansöka om bidrag och kommunen ska göra en utbetalning till föreningens konto kan det krävas ett organisationsnummer för att få starta denna typ av konto. För att kunna boka lokaler och anläggningar till föreningspris krävs ett organisationsnummer så att kommunen kan fakturera föreningen för lokalbokningen.

Årlig uppdatering i föreningsregistret

Varje år, efter genomfört årsmöte, ska alla föreningar uppdatera sina uppgifter om föreningen i föreningsregistret så att kommunen har korrekta kontaktuppgifter till föreningens styrelse och aktuella uppgifter om föreningens verksamhet. Det är viktigt för att kunna ha en bra dialog samt för att föreningen inte ska missa viktig information om bidrag, utbildningar, med mera. Den årliga omregistreringen är ett krav för att beviljade bidrag ska kunna betalas ut till föreningens konto. Omregistrering görs av föreningen själv i föreningsregistret via Umeå kommuns hemsida.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Grundläggande krav på ideella föreningar

För att en ideell förening ska kunna beviljas stöd har Umeå kommun satt upp ett antal grundläggande krav som måste uppfyllas. Förutom att föreningen måste registrera sig i föreningsregistret och årligen uppdatera sina uppgifter så måste föreningen uppfylla följande krav:

- Föreningen ska normalt vara ideell, allmännyttig och öppen för alla där det av stadgarna ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar har rätt till medlemskap. Ansvarig nämnd har möjlighet att i enstaka fall besluta om undantag från detta krav om det till exempel finns allmännyttiga orsaker som grund.
- Föreningen ska normalt ha sitt säte i Umeå kommun och i huvudsak bedriva sin verksamhet i Umeå kommun. Detta krav ska dock inte påverka möjligheten att utveckla samarbete och samverkan regionalt, nationellt eller internationellt.
- Föreningen ska bestå av minst fem medlemmar och föreningen ska ha en tydlig metod för att säkerställa ett aktivt ställningstagande till medlemskap från sina medlemmar.

Bidrag ska inte lämnas till en organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Föreningar som bedriver verksamhet för barn och unga ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med FN:s barnkonvention och lagstiftning kopplat till denna.

Föreningar som bedriver verksamhet för personer med funktionsnedsättning ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Bidragsstruktur i Umeå kommun

I tabellen nedan visas Umeå kommuns stödformer schematiskt med fyra områden som totalt innefattar elva olika stöd som i sig styrs med kriterier och regler. Bidrag 1–8 är årliga verksamhetsstöd som söks en till två gånger per år medan bidrag 9–11 är utvecklingsstöd som kan sökas vid sex tillfällen under året.

Område	Verksamhetsstöd	Utvecklingsstöd
Idrott, fritid och folkhälsa	1. Aktivitetsstöd ungdom (FN)	9. Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar (FN)
	2. Fritidsverksamhet för prioriterade grupper (FN)	
Lokaler och anläggningar	3. Stöd till lokalhyra (FN)	
	4. Stöd till anläggningar (FN)	
Rättigheter och samhällsnytta	5. Social och förebyggande verksamhet (IFN)	10. Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta (FN)
	6. Verksamhet för rättighetsfrågor (FN)	
Kulturverksamhet och arrangemang	7. Kulturverksamhet (KN)	11. Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang (KN)
	8. Festivaler och kulturevenemang (KN)	

Av tabellen framgår vilken nämnd som är ansvarig för respektive stöd.

- FN: fritidsnämnden
- IFN: individ- och familjenämnden
- KN: kulturnämnden

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stöden beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. Alla ansökningar hanteras och bereds av Föreningsbyrån på Umeå kommun. Föreningsbyrån tillhör organisatoriskt fritidsförvaltningen men arbetar kopplat till flera olika nämnder.

Nedan presenteras reglerna för Umeå kommuns olika bidragsformer.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

1. Aktivitetsstöd ungdom

Syftet med stödet är att stimulera föreningar att bedriva barn- och ungdomsaktiviteter och att det därmed ska finnas ett brett utbud av aktiviteter för barn och unga i Umeå kommun. Dessa aktiviteter har ett stort egenvärde för barn och unga och därför ska aktivitetsstödet främst ses som ett grundstöd utifrån aktiviteternas egenvärde.

Dessutom kan aktiviteterna bidra till många andra mervärden. Till exempel den socialt förebyggande effekten där föreningarna kan upptäcka problem och arbeta för att alla barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor. I föreningslivet får också ungdomar möjlighet att lära sig demokratiska spelregler och påverka sin egen fritid. Ungdomars egen organisering är viktig för att skapa delaktighet, inflytande och möjlighet att påverka i samhället.

Andra positiva mervärden kan till exempel vara gemenskap, integration och förbättrad folkhälsa. Genom att i tidig ålder lära sig olika rörelser och bli rörelserik skapar detta förutsättningar för att bli aktiv hela livet.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun och som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Aktivitetsstöd ungdom ges till aktiviteter som

- ligger i linje med föreningens verksamhetsidé för barn och ungdomar och som bedrivs i drogfri miljö
- har minst 3 och högst 30 deltagare i bidragsberättigad ålder
- pågår i minst 60 minuter
- har minst en ledare som ansvarar för aktiviteten, ledare kan vara från 13 år
- rapporteras via det system som anvisas av Umeå kommun där aktivitet och anläggning specificeras.
- anordnas av föreningen (inte av riksorganisation eller distrikt).

Stödet ges inte till

- föreningsverksamhet som bedrivs under skoltid, måndag till fredag mellan klockan 08.00 och 16.00, är inte bidragsberättigad förutom vid ordinarie skollov, det vill säga sport-, påsk-, sommar-, höst- och jullov samt röda dagar
- entrébelagda tävlingar eller kommersiella arrangemang som exempelvis danser, bingo och basarer
- studiecirkelsammankomster

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

- specifikt partipolitisk eller religiös verksamhet.

Aktivitetsstöd ungdom har två olika inriktningar, *idrott* och *fritid*.

Idrott

Denna inriktning gäller för idrottsföreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet och därmed i huvudsak bedriver tränings- och tävlingsverksamhet.

Aktivitetsstöd beviljas för en aktivitet per idrott, dag och person i föreningen. En medlem i en flersektionsförening kan därmed delta i flera idrotter i föreningen under samma dag och föreningen får stöd för detta. Stödet ges med ett visst belopp för varje deltagartillfälle för deltagare i åldern 7–20 år som deltar i en aktivitet. Beloppet fastställs av fritidsnämnden.

Fritid

Denna inriktning gäller för föreningar som inte är anslutna till Riksidrottsförbundet.

Stödet ges med ett visst belopp för varje genomförd aktivitetstimme för deltagare i åldern 7–20 år som deltar i en aktivitet i föreningen. Föreningar kan rapportera en sammankomst med maximalt tre aktivitetstimmar per kalenderdag. Om en sammankomst med aktiviteter påbörjas ett datum och fortsätter nästkommande datum måste aktiviteten delas upp i två sammankomster, där en sammankomst per kalenderdag läggs in. Övernattning ses ej som en aktivitet. Antal aktivitetstimmar per termin får inte överstiga 80 per individ. Beloppet fastställs av fritidsnämnden.

Hur söker jag?

Ansökan sker två gånger per år för aktiviteter som registrerats under föregående termin och ska göras av två personer i föreningen varav minst en ska vara ordförande eller annan behörig firmatecknare i styrelsen. Kontakta Föreningsbyrån för att få mer information och inloggningsuppgifter till systemet. Föreningsbyrån kan i undantagsfall besluta om undantag från kravet på att använda anvisat system.

Information om ansökningsdatum samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. För sent inkommen ansökan kan innebära avdrag på stödet eller att ansökan inte ger rätt till stöd. I samband med ansökan ska föreningen tillhandahålla årsmöteshandlingarna så att kommunen har tillgång till dessa.

Pengarna utbetalas endast till huvudstyrelsens plusgiro, bankgiro eller bankkonto.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Ett antal föreningar väljs varje år ut för granskning. Om granskningen visar på brister i rapporteringen eller föreningens verksamhet kan beslut fattas om avdrag på stödet. Lämnande av oriktiga uppgifter kan medföra att föreningen avstängs från stöd och att återbetalning kan krävas.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

2. Stöd till fritidsverksamhet för prioriterade grupper

Syftet med stödet är att främja folkhälsan hos prioriterade grupper bland kommunens medborgare. Med stödet vill kommunen uppmuntra föreningar att ta initiativ till folkhälsofrämjande aktiviteter. Med bidraget vill kommunen också stimulera ungdomars inflytande och delaktighet samt även ungdomars möjlighet att engagera sig i politiska frågor och skapa en diskussion och debatt som styrs av ungdomar.

Stödet finns även för att stimulera föreningar som inkluderar personer med fysisk, psykisk, eller intellektuell funktionsnedsättning i sin ordinarie verksamhet, samt föreningar som långsiktigt och aktivt jobbar med integrationsinsatser såsom språk och samhällsorienterande aktiviteter.

Målsättning med stödet är att

- främja en god folkhälsa för prioriterade grupper
- förebygga olika hälsoproblem
- stödja utsatta målgrupper
- engagera fler barn och ungdomar i föreningslivet
- stötta ungdomar att engagera sig i politiska frågor
- öka mångfalden i föreningslivet
- göra verksamhet tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister och som varit verksamma i minst ett år. Föreningar som får årligt verksamhetsstöd från andra nämnder än fritidsnämnden samt föreningar som erhåller årligt verksamhetsstöd för rättighetsfrågor kan ej erhålla detta stöd.

Villkor

Det är fritidsnämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Verksamheten ska rikta sig till någon av följande prioriterade grupper och vara särskilda insatser som ej täcks av *Aktivitetsstöd ungdom* samt bedrivs i drogfri miljö:

- Barn och ungdomar i åldern 7–25 år.
- Politiska ungdomsförbund med moderparti representerat i kommunfullmäktige.
- Personer med funktionsnedsättning och nyanlända i alla åldrar.

Insatser som prioriteras är bland annat årligen planerad verksamhet som

- är öppen och lättillgänglig för många som till exempel prova på, drop-in eller spontanverksamhet, särskilt på helgkvällar
- erbjuder fritidsaktiviteter och läger för barn och unga vid skollov
- skapar möjlighet för unga att prova en ledarroll

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

- bidrar till aktiviteter för de prioriterade grupperna med särskilt fokus på deltagare med lägre socioekonomisk situation än genomsnittet
- aktivt stimulerar ungdomars inflytande och delaktighet
- förbättrar fysisk och psykisk hälsa
- stimulerar till förbättrad rörelserikedom
- inkluderar personer med funktionsnedsättning i föreningslivet
- bidrar till integration för nyanlända.

Stödet till politiska ungdomsförbund utgår i form av ett grundbidrag och ett bidrag baserat på moderpartiets mandat i kommunfullmäktige.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan.

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelse
- revisionsberättelse
- resultat- och balansräkning.

Kompletterande handlingar kan komma att begäras in vid behov.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

3. Stöd till lokalhyra

Syftet med stödet är att stötta föreningarna utifrån deras behov av lokaler för barn- och ungdomsverksamhet, till exempel i de fall där kommunen har svårt att erbjuda lämpliga lokaler. Stödet är ett komplement till de stora subventioner som kommunen lägger på uthyrning av kommunala lokaler och anläggningar.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun och som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister. Stödet kan endast sökas av föreningar som beviljats aktivitetsstöd ungdom.

Villkor

Stödet kan sökas för icke kommunala lokaler som föreningen hyr för att bedriva barn- och ungdomsverksamhet. Stöd ges endast till lokaler som föreningen hyr inom Umeå kommuns geografiska område. Stödet baseras på redovisning av föregående termins faktiska lokalkostnad och ska stå i proportion till verksamhetens storlek och behov.

Lokalstödet grundas på föreningens totala antal genomförda sammankomster enligt redovisning i kommunens system för *Aktivitetsstöd ungdom* under föregående termin. Om föreningen har flera sektioner baseras stödet på antal genomförda sammankomster i berörd sektion i det fall att lokalen används för en specifik verksamhet. Stödets storlek fastställs av fritidsnämnden med en viss summa per sammankomst, dock högst 60 procent av redovisad lokalkostnad. Stödet kan som högst uppgå till 125 000 kronor per termin.

De hyreskostnader som berättigar till stöd är normalt den varmhyra som föreningen betalar. Om föreningen betalar kallhyra kan även följande kostnader medräknas:

- värme och el
- vatten och avlopp
- arrende
- sophämtning
- försäkringar för lokalen.

Även hyra av toalettvagnar för tillfälliga arrangemang är grundande för stöd.

Övriga kostnader som till exempel telefon, förbrukningsmaterial, garage, parkeringsplatser, fastighetsskatt, fastighetsskötsel såsom löner för vaktmästare, lokalvårdare etcetera är inte grundande till stöd.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Stöd ges inte för

- tider som hyrs i kommunens lokaler och anläggningar med redan subventionerade hyror
- lokalkostnader i samband med entrébelagda arrangemang
- kostnader för föreningens egna lokaler där man i stället kan söka *Stöd till anläggningar*.

I undantagsfall kan nämnden besluta om ett högre lokalstöd om synnerliga skäl finns. Detta kan till exempel handla om att verksamheten kräver stora ytor i förhållande till antal utövare och bedrivs i kommersiella lokaler.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. Ansökan sker två gånger per år för hyreskostnader för föregående termin. Hyreskostnader ska styrkas till exempel genom att hyresavtal, fakturor och så vidare, bifogas ansökan. Kontakta Föreningsbyrån för att få mer information.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Ett antal föreningar väljs varje år ut för granskning. Föreningen ska vid efterfrågan kunna visa upp dokument som styrker kostnaderna om detta efterfrågas från kommunen.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

4. Stöd till anläggningar

Stödet är till för att stötta ideella föreningar som äger och driver egna lokaler och anläggningar inom idrotts- och friluftsområdet samt för samlingslokaler inom kommunen.

Stödet avser att täcka delar av driftskostnaderna för föreningsägda lokaler, anläggningar och samlingslokaler. Därigenom vill kommunen stötta föreningar att driva egna anläggningar som komplement till kommunala anläggningar. Föreningar som driver samlingslokaler för uthyrning till föreningar, grupper och privatpersoner är viktiga för att säkerställa ett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter i hela kommunen, framför allt i kommunens yttre områden. Föreningarnas aktiviteter i samlingslokalerna skapar engagemang, delaktighet och möjlighet att påverka samhället.

Föreningar kan även söka stöd för vissa investeringar vid nybyggnationer och renoveringar. Stödet kan därigenom bidra till utveckling och förbättringar av anläggningar som är till gagn för kommunmedborgarna, främst med fokus på barn och unga, samt till insatser som leder till miljöförbättringar och ökar tillgängligheten.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar i Umeå kommun som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister och som varit verksamma i minst ett år. Vissa paraplyorganisationer kan även godkännas som sökande part. Även fiskevårdsområden (FVO) eller samfällighetsföreningar som sköter om anläggning för allmänheten kan godkännas som sökande part.

Driftstödet till samlingslokaler kan sökas av föreningar vars huvudsakliga uppgift är att hålla samlingslokaler för föreningar, organisationer och boende inom Umeå kommun. Föreningen ska tillhöra någon av riksorganisationerna Bygdegårdarnas Riksförbund, Våra Gårdar eller Folkets Husrörelsen. Övriga sökande föreningar prövas av fritidsnämnden.

Villkor

Anläggningsstödet är indelat i två olika delar; *stöd till drift av föreningars egna lokaler, anläggningar och samlingslokaler* samt *stöd till investeringar*.

Stöd till drift av föreningars egna lokaler, anläggningar och samlingslokaler

Stöd beviljas till föreningars egna idrotts- och friluftsanläggningar samt till samlingslokaler. Föreningen ska svara för att lokalen/anläggningen hålls i gott skick och är drift- och brandsäker samt dopingfri.

När det gäller samlingslokaler ska lokalen opartiskt, i skälig omfattning och på skäliga villkor upplåtas till föreningar och organisationer samt åt enskilda förutsatt att dessa ställer sig bakom de demokratikrav som ställs i inledningen av dessa bidragsregler.

Stödet till samlingslokaler stöttar de ytor som löpande kan hyras av föreningar och allmänhet. Ytor som hyrs ut till enskild hyresgäst får ej medräknas. För ytor som hyrs ut till enskild hyresgäst på dagtid,

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

till exempel till skolverksamhet, och sedan hyrs ut till föreningar och allmänhet på kvällar och helger görs en minskning av schablonstödet.

Idrotts- och friluftsanläggningar som är frekvent förekommande såsom fotbollsplaner, isbanor, tennisplaner, ridytor, elljusspår, badplatser, kanslilokaler med mera fördelas utifrån schabloner för respektive anläggningstyp. Även för samlingslokaler fördelas stödet utifrån en schablon. För mer information om detta kontakta Föreningsbyrån. För anläggningar som är av unik karaktär görs en bedömning av nivån på stödet i varje enskilt fall.

Stöd till investeringar

Följande områden är prioriterade för investeringsstöd:

- Byggnad av anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt.
- Generell tillgänglighet i anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt.
- Miljöanpassning av anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt.
- Större renoveringsinsatser (ej löpande drift/underhåll) i anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt.

Utifrån ovanstående områden ska investeringar som främjar verksamhet för personer med funktionsnedsättning samt som stimulerar ökad rörelserikedom för barn och ungdomar särskilt prioriteras.

I beslutet om investeringsstöd ska det framgå hur mycket av den totala investeringsbudgeten som avsätts till orienteringskartor, förbättringar för skoterleder samt fiske.

Normalt kan den ideella föreningen få 90 procent av kostnader som ej täcks av andra bidragsmedel. Eget ideellt arbete räknas ej som kostnad. Redan påbörjade förbättringar och reparationer beviljas normalt inte investeringsstöd. Vid arrende eller hyra av lokal/anläggning måste normalt giltigt arrende-/hyreskontrakt med löptid på minst fem år framåt finnas. Om medfinansiering har beviljats av annan part än kommunen får dubbelfinansiering inte förekomma.

Beviljat stöd som ej tagits i anspråk inom två år efter beslut återgår till fritidsnämnden.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. Det finns en blankett för ansökan om driftsstöd och en annan blankett för ansökan om investeringsstöd.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 procent av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Till ansökan om driftsbidrag ska föreningen tillhandahålla senast godkända verksamhetsberättelse, ekonomiska berättelse samt revisionsberättelse.

Till ansökan om investeringsbidrag ska föreningen bifoga:

- Beskrivning av föreningen samt bakgrund till ansökan.
- Karta över området där anläggningen finns/ska vara belägen.
- Äganderättshandlingar, upplåtelseavtal avseende mark eller hyresavtal omfattande minst fem år framåt.
- Ritningar (kopia på huvudritning) och/eller arbetsbeskrivning.
- Specificerad kostnadsberäkning och finansieringsplan för hur projektet ska finansieras samt uppskattning av ideella arbetstimmar. Egen arbetstid ska dock inte medräknas som beräknad kostnad.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

För driftsstöd till idrotts- och friluftsanläggningar kontrollerar personal från fritidsförvaltningen att nödvändigt underhåll har genomförts på anläggningarna innan utbetalning av stödet sker.

För investeringsstöd ska redovisning av handlingar som bekräftar förenings kostnader samt bild på genomförd investering skickas till handläggare på Föreningsbyrån.

Bidragsmottagaren ska uppföra och underhålla skyltar som tydligt visar att Umeå kommun är bidragsgivare på de platser där bidrag används till etablering eller drift av anläggning/lokal för föreningens verksamhet. Skyltarna ska sitta på strategiska platser tillgängliga och synliga för allmänheten.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

5. Social och förebyggande verksamhet

Syftet med stödet är att stötta föreningar som verkar inom det sociala området eller som har en socialt förebyggande dimension i sin verksamhet. Föreningar kan utgöra ett viktigt komplement till kommunala insatser och åtgärder inom det sociala området. Föreningarna är också viktiga aktörer som tidigt kan upptäcka problem och arbeta för att barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor.

Målsättning med stödet är att

- förebygga sociala problem
- stödja socialt utsatta grupper eller människor
- motverka utslagning, missbruk, ohälsa och ensamhet
- stötta föreningar som arbetar med tidiga och förebyggande sociala insatser.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som normalt varit verksamma i minst ett år och som verkar inom socialtjänstens närhet. Föreningarna arbetar med och för människor som har eller riskerar att behöva stöd från socialtjänsten, arbetar förebyggande eller med information och kunskapsspridning kring något av de ansvarsområden socialtjänsten ansvarar för. Föreningar som får årligt stöd via andra nämnder än individ- och familjenämnden kan ej erhålla detta stöd.

Villkor

Det är individ- och familjenämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Föreningar kan söka bidrag till verksamheter som

- stödjer människor med problem som är, eller riskerar att bli, beroende av stöd från socialtjänsten
- är ett alternativ eller ett komplement till socialtjänstens insatser
- genom förebyggande arbete bidrar till att förhindra att personer på sikt behöver söka socialtjänstens stöd
- riktar sig till vissa områden av IFO-fältet som individ- och familjenämnden finner särskilt prioriterade.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

- aktivitetsplan.

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelsen
- verksamhetsplanen
- revisionsberättelsen
- resultat- och balansräkningen.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

6. Verksamhet för rättighetsfrågor

Syftet med stödet är att stötta föreningar som aktivt verkar för att värna rättigheter och vara röstbärare för målgrupper med koppling till diskrimineringslagstiftning. Funktionen som röstbärare innebär att det civila samhällets organisationer företräder särskilda intressen, uppfattningar eller idéinriktningar i samhällsdebatten. På så sätt bidrar det civila samhället både till att en mångfald av idéer och uppfattningar synliggörs och till att intressena och uppfattningarna hos olika grupper i befolkningen företräds i offentligheten.

Målsättning med stödet är att

- stötta föreningar i att vara röstbärare och värna rättigheter
- stötta föreningar med koppling till diskrimineringslagstiftning som kan bidra med expertkunskap och informationsspridning till allmänheten
- underlätta för föreningar med koppling till diskrimineringslagstiftning att skapa samverkan och sociala nätverk.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som normalt varit verksamma under minst ett år och som i sin verksamhet aktivt arbetar för att värna rättigheter och vara röstbärare för målgrupper med koppling till diskrimineringslagstiftning. Föreningar som får årligt verksamhetsstöd från andra nämnder än fritidsnämnden samt föreningar som erhåller stöd till fritidsverksamhet för prioriterade grupper kan ej erhålla detta stöd.

Villkor

Det är fritidsnämnden som årligen beslutar om vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Följande områden kan ligga till grund för stöd:

Funktionsnedsättning

Funktionshindersföreningar som värnar rättigheter för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning.

Ålder

Pensionärsföreningar anslutna till PRO, SPF, SPRF, SKPF, RPG eller sverigefinska pensionärer som värnar rättigheter för äldre, alternativt föreningar som arbetar med rättigheter för barn och unga.

Nationella minoriteter

Föreningar som värnar rättigheter för nationella minoriteter; samer, judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar.

Etnisk tillhörighet

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Föreningar som värnar om lika rättigheter för alla oavsett hudfärg och nationellt eller etniskt ursprung.

Religion eller annan trosuppfattning

Föreningar som värnar om rättigheten att utöva eller ge uttryck för religion utan att riskera att bli utsatt för diskriminering. Området innefattar exempelvis föreningar som verkar mot antisemitism och islamofobi.

Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning

Föreningar som värnar rättigheter ur ett jämställdhets- eller HBTQ-perspektiv.

Det ska i föreningens stadgar framgå att föreningens ändamål är att verka i enlighet med syftet för detta stöd. Dessutom ska föreningen visa, till exempel i verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, att man aktivt arbetar för att värna rättigheter.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan.

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste

- årsmötesprotokoll
- verksamhetsberättelse
- revisionsberättelse
- resultat- och balansräkning.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

7. Verksamhetsstöd kulturverksamhet

Umeås rika föreningsliv ger många människor goda möjligheter att både få ta del av och själva vara med och skapa olika konstnärliga uttryck. Syftet med stödet är att ge kulturföreningar i Umeå goda förutsättningar för detta.

Stödet till kulturverksamhet ska

- ge föreningarna möjligheter att utveckla kulturella mötesplatser
- ge föreningarna möjligheter att verka för att kulturovana människor och grupper får ökade möjligheter att mer aktivt ta del av Umeås kulturliv och själva vara medskapare i olika kulturverksamheter
- ge goda förutsättningar till både professionella kulturföreningar och amatörkulturföreningar.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver kontinuerlig kulturverksamhet och som varit verksam under minst ett år. Den huvudsakliga verksamheten ska bedrivas inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film.

Villkor

Det är kulturnämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Beslutet tas med utgångspunkt i kommunens kulturpolitiska program och de kulturpolitiska mål som kommunen har. Särskilt ska det beaktas hur verksamheten förhåller sig till de prioriterade områdena jämställdhet, tillgänglighet, mångfald och inkludering av kulturovana grupper. Detta i syfte att utveckla ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla och bidrar till ökad livskvalitet och folkhälsa.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan.

Dessutom ska föreningen bifoga senaste

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelsen
- revisionsberättelsen
- resultat- och balansräkningen.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

8. Verksamhetsstöd festivaler och kulturevenemang

Umeås rika föreningsliv ger många människor goda möjligheter att både få ta del av och själva vara med och skapa olika konstnärliga uttryck. Syftet med stödet är att ge kulturföreningar i Umeå goda förutsättningar för detta.

Stödet till festivaler och kulturevenemang ska

- ge föreningarna möjligheter att utveckla kulturella mötesplatser
- ge föreningarna möjligheter att verka för att kulturovana människor och grupper får ökade möjligheter att mer aktivt ta del av Umeås kulturliv och själva vara medskapare i olika kulturverksamheter
- ge goda förutsättningar till både professionella kulturföreningar och amatörkulturföreningar.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver kontinuerlig kulturverksamhet och som varit verksam under minst ett år. Festivalen eller kulturevenemanget ska genomföras inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film.

Villkor

Det är kulturnämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller stöd till festivaler och kulturevenemang. Beslutet tas med utgångspunkt i kommunens kulturpolitiska program och de kulturpolitiska mål som kommunen har.

Särskilt ska det beaktas hur verksamheten förhåller sig till de prioriterade områdena jämställdhet, tillgänglighet, mångfald och inkludering av kulturovana grupper. Detta i syfte att utveckla ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla och bidrar till ökad livskvalitet och folkhälsa.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas:

- budget
- beskrivning av festivalen/eventet.

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelsen

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

- revisionsberättelsen
- resultat- och balansräkningen.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får stöd för festivaler och kulturevenemang redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

9. Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar

Syftet med stödet är att möjliggöra för föreningar att genomföra insatser av tillfällig karaktär som bidrar till att utveckla föreningars verksamhet eller anläggning utifrån ett folkhälsoperspektiv.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Stödet kan sökas för att genomföra tillfällig verksamhet eller utveckla anläggningar som bidrar till förbättrad folkhälsa och stimulerar till ökad rörelserikedom för kommunens medborgare. Prioriterade målgrupper är barn och unga i åldern 7–25 år samt personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och verksamheten ska bedrivas i drogfri miljö. Insatser där ungdomar själva är initiativtagare och genomförare prioriteras.

Stöd kan till exempel ges till verksamhet som

- främjar rörelserikedom
- förbättrar barn och ungdomars fysiska och psykisk hälsa
- är öppen och lättillgänglig för många som t.ex. prova på, drop-in eller spontanverksamhet, särskilt på helgkvällar
- erbjuder fritidsaktiviteter för barn och unga vid skollov eller i anslutning till skoldagens slut
- genom internationellt ungdomsutbyte bidrar till kunskap och förståelse för levnads-villkor och kulturer i andra länder. Detta ska bygga på ett långsiktigt samarbete.
- minskar bruk av alkohol, narkotika, doping, tobak eller spelande.

Stöd kan också ges till investeringar som stimulerar rörelserikedom och folkhälsa, främst med fokus på barn och unga samt personer med funktionsnedsättning.

Utvecklingsstöd kan ej sökas för löpande ordinarie verksamhet. Om den tillfälliga verksamheten visat sig gå med vinst så dras stödet från kommunen ner i motsvarande utsträckning.

Bidrag beviljas normalt inte till

- studieförbund
- resor och studiebesök utanför kommunen
- löner och arvoden (undantag vid investeringar)
- insatser med explicit partipolitiska eller religiösa syften.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Hur söker jag?

Ansökan görs vid sex tillfällen under året via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har en projektidé som du vill diskutera. Föreningsbyrån kan ge tips och råd kring hur du ska tänka kring ansökan.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 procent av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Redovisningen görs via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Dokumentera gärna med bilder, filmer, artiklar, nyhetsinslag med mera.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

10. Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta

Syftet med stödet är att möjliggöra för föreningar att utveckla verksamheten och genomföra insatser av tillfällig karaktär utifrån ett rättighets- och/eller samhällsnyttoperspektiv.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Stödet kan sökas för att genomföra tillfällig verksamhet som bidrar till samhällsnytta inom kommunen och/eller bidrar till att utveckla och stötta underrepresenterade gruppers rättigheter och verksamheten ska bedrivas i drogfri miljö.

Exempelvis kan stödet sökas för tillfällig verksamhet som

- genom förebyggande arbete förhindrar eller begränsar behov av insatser från socialtjänsten
- främjar underrepresenterade gruppers aktiva deltagande och delaktighet i föreningslivet
- långsiktigt förändrar strukturer
- påverkar kunskaper och attityder
- är nyskapande och normbrytande, det vill säga utmanar befintliga föreställningar om vad som är "normalt"
- bidrar till samhällsutveckling eller ökad samverkan och samordning mellan aktörer i samhället
- utvecklar föreningens arbete kring hållbarhetsfrågor
- förebygger våld och skadegörelse
- bidrar till integration, aktivt motverkar främlingsfientlighet eller våldsbejakande extremism.

Utvecklingsstöd kan ej sökas för löpande ordinarie verksamhet. Om den tillfälliga verksamheten visat sig gå med vinst så dras stödet från kommunen ner i motsvarande utsträckning.

Bidrag beviljas normalt inte till

- studieförbund
- resor och studiebesök utanför kommunen
- löner och arvoden
- insatser med explicit partipolitiska eller religiösa syften.

Hur söker jag?

Ansökan görs vid sex tillfällen under året via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har en projektidé som du vill diskutera. Föreningsbyrån kan ge tips och råd kring hur du ska tänka kring ansökan.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 procent av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Redovisningen görs via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Dokumentera gärna med bilder, filmer, artiklar, nyhetsinslag med mera.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

11. Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang

Syftet med stödet är att möjliggöra för föreningar att genomföra tillfällig kulturverksamhet i form av arrangemang eller projekt inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Stödet kan sökas för att genomföra tillfällig kulturverksamhet för att utveckla föreningen och dess verksamhet samt för arrangemang inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film. Arrangemang som får stöd ska vara öppna för alla att delta vid och genomföras i Umeå kommun.

Särskilt prioriteras tillfällig verksamhet och arrangemang som

- engagerar barn och unga
- riktas till målgrupper som sällan nås av kulturverksamhet
- främjar nya kulturella mötesplatser spridda över hela Umeå kommun
- främjar människors aktiva deltagande och delaktighet i kulturlivet
- är nyskapande.

Om arrangemangen går med vinst dras stödet från kommunen ner i motsvarande utsträckning.

Utvecklingsstöd kan ej sökas för löpande ordinarie verksamhet. Vissa aktiviteter och kostnader är inte bidragsberättigade och bidrag beviljas därför exempelvis inte till

- produktion och utgivning av skivor, litteratur, tidningar och tidskrifter
- enskilda marknadsföringsinsatser
- stödgalor eller andra arrangemang för välgörande ändamål
- gästspel, turnéer och resor utanför Umeå kommun
- studieförbund
- arrangemang med explicit partipolitiska eller religiösa syften.

Hur söker jag?

Ansökan görs vid sex tillfällen under året. Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har en projektidé som du vill diskutera. Föreningsbyrån kan ge tips och råd kring hur du ska tänka kring ansökan.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 procent av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Redovisningen görs via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Dokumentera gärna med bilder, filmer, artiklar, nyhetsinslag med mera.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: 090-16 10 00 (växel)

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

2020-02-24 Beslutad i kommunfullmäktige

2020-11-18 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för aktivitetsstöd, inriktning fritid

2021-02-24 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för utvecklingsstöd

2021-03-24 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för aktivitetsstöd, åldrar inriktning fritid

2021-04-28 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för stöd till lokalhyra, tillägg toalettvagnar

2021-09-01 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för verksamhetsstöd för rättighetsfrågor

2022-12-14 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för aktivitetsstöd, inriktning fritid

2023-01-25 Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för utvecklingsstöd, antal ansökningsomgångar

2023-02-23 Kulturnämnd – mindre revidering av regler för utvecklingsstöd, antal ansökningsomgångar

2025-08-22 Fritidsnämnd – förtydligande av regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar, aktivitetsstöd

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

§ 4

Diariennr: IFN-2026/00006

Föreningsstöd till sociala föreningar**Förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden beslutar att fördela bidrag till sociala föreningar 2026 enligt nedan:

Adoptionscentrum Västerbotten	5 000 kr
Frivilligcentralen Umeå	50 000 kr
Föräldraföreningen mot Narkotika	30 000 kr
IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan	467 000 kr
KRIS Umeå	145 000 kr
LP-verksamheten	175 000 kr
Makalösa föräldrar Umeå	15 000 kr
Spelberoendegruppen i Umeå	170 000 kr
Umeå frivilliga samhällsarbetare	18 000 kr
Umeå God man- och Förvaltarförening	25 000 kr
Umeå Boxningsklubb	0 kr

Individ- och familjenämnden reserverar 10 000 kr till vinnare av Årets ideella insats 2026.

Individ- och familjenämnden reserverar 15 000 kr till ceremonin för vinnare av Årets ideella insats 2026.

Individ- och familjenämnden beslutar att förvaltningen får i uppdrag att utreda att upprätta en IOP (idéburet offentligt partnerskap) med IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan.

Ärendebeskrivning

Med verksamhetsstödet vill kommunen stötta föreningar som verkar inom det sociala området. Stödet kan sökas av ideella föreningar som normalt varit verksamma i minst ett år och som verkar inom

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2026-01-14

socialtjänstens närhet. Föreningarna ska arbeta med och för människor som har eller riskerar att behöva stöd från socialtjänsten, arbetar förebyggande eller med information och kunskapsspridning kring något av de ansvarsområden socialtjänsten ansvarar för.

Totalt har 11 föreningar ansökt om verksamhetsbidrag för 2026, de 10 föreningar som föreslås beviljas bidrag utgör ett komplement till socialtjänstens egna verksamheter. Umeå Boxningsklubb föreslås få avslag eftersom föreningen redan har beviljats medel genom en annan bidragsform. Dialog har förts med föreningen i ärendet. SOFT har avvecklats under året och är därmed inte längre en aktiv förening.

Den totala budgeten att fördela för 2026 är 1 125 823 kr. En indexuppräknings med 2,0 % är gjord från föregående år. I budgeten 2026 har 10 000 kr reserveras till utmärkelsen Årets ideella insats. Förslaget är att reservera maximalt 15 000 kr i budgeten för ceremonin av Årets ideella insats.

Under året har föreningarna haft betydelsefulla sociala aktiviteter och detta syns genom att vissa föreningar fått ett ökat medlemsantal och andra ligger ungefär på samma medlemsantal. För 2026 föreslås IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan få en höjning på 67 000 kr på grund av utökad verksamhet och ett ökat tryck, vilket har resulterat i ett större underskott. Övriga föreningars ekonomi och aktiviteter bedöms fungera väl, och därmed föreslås inga förändringar jämfört med föregående år.

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkande**

Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut samt att förvaltningen får i uppdrag att utreda att upprätta en IOP med IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan.

Arbetsutskottets beslutsgång

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut samt att förvaltningen får i uppdrag att utreda att upprätta en IOP med IOGT-NTO Medmänniska Bakfickan.

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2026-01-14

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Förslag till fördelning

Bilaga 2: Beskrivning av verksamheter

Bilaga 3: Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Beredningsansvarig

Fardeen Ahmadi, fritidskonsulent

Tjänsteskrivelse

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2025/00160

Tillsyn myndighetsutövning för barn och unga 3.5.1-29464/2024

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig i enlighet med Yttrande till Inspektionen för vård och omsorg 2026-01-23.

Ärendebeskrivning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomför tillsyn riktad mot samtliga kommuner i landet. Syftet med tillsynen är att granska rättssäkerheten i kommunernas myndighetsutövning för barn och unga.

Tillsynen är avgränsad till socialnämndens handläggning och kontroll inför placeringar av barn och unga i privat drivna verksamheter samt familjehem, hantering av orosanmälningar, uppföljning av placeringar och handläggning samt arbetet med egenkontroll som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Tillsynen granskar även nämndens arbete mot korruption och otillbörlig påverkan.

I tillsynen har IVO inledningsvis begärt uppgifter utifrån tillsynens fokusområden från samtliga Sveriges kommuner. Utöver detta har IVO i ett antal kommuner, däribland Umeå kommun, även genomfört inspektion. Vid inspektionen genomförde IVO en gruppintervju med socialsekreterare samt en gruppintervju med ledning och nämnd. IVO har även genomfört digitala barnenkäter till berörda barn och unga.

IVO har i tillsynen av Umeå kommun konstaterat följande brister:

- Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga
- Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar
- Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga
- Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning barn och unga

Nämnden redovisar sin inställning till de brister som IVO konstaterat, de åtgärder som genomförts och/eller planeras att genomföras för att komma

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00160

tillrätta med bristerna, förväntade effekter av åtgärderna för barn och unga, samt när åtgärderna genomförts eller planerar genomföras.

IVO efterfrågar att redovisningen sker via ett digitalt formulär. Yttrandet är utformat utifrån frågorna i formuläret, och utgör underlag vid redovisningen.

Beslutsunderlag

Yttrande 2026-01-23

Beslut från Inspektionen för vård och omsorg 2025-12-17 med begäran om återredovisning

Beredningsansvariga

Erica Bålfors Birgersson, enhetschef
Charlotta Landström, SAS

Beslutet ska skickas till

Erica Bålfors Birgersson, enhetschef
Charlotta Landström, SAS
Vivianne Dannelöv Nilsson, verksamhetschef
Annette Forsberg, verksamhetschef

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Erica Bålfors Birgersson
Enhetschef

Inspektionen för vård och omsorg

Yttrande till Inspektionen för vård och omsorg - Tillsyn myndighetsutövning för barn och unga 3.5.1-29464/2024

IVO konstaterar: Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga

Kontroll av familjehem

1. Kommunen kontrollerar inte alltid om det tilltänkta familjehemmet bedrivs yrkesmässigt
2. Kommunen uppmärksammar inte särskilt förekomsten av våld mot närstående och skadligt bruk och beroende eller andra omständigheter i det tilltänkta familjehemmet.

Trygghet och säkerhet

3. Kommunen kontrollerar inte alltid om tilltänkta privat drivna verksamheter har haft omplaceringar eller oplanerade utskrivningar under aktuell period.

Yttrande till IVO - om kontroller inför placeringar av barn och unga

Redovisa kommunens inställning till ovanstående brist/brister

Kontroll av familjehem

- Kommunen menar att det görs kontroller av om familjehemmet bedrivs yrkesmässigt. Kontrollen sker genom den familjehemsutredning som alltid genomförs och som ligger till

grund för nämndens beslut om vård. Kommunen kommer dock vidta åtgärder för att ytterligare stärka arbetet.

- Kommunen anser att förekomst av skadligt bruk och beroende och andra omständigheter i tilltänkta familjehem uppmärksammas och dokumenteras i den familjehemsutredning som ligger till grund för beslut om vård. Kommunen instämmer dock i att det finns brister gällande att uppmärksamma förekomst av våld i nära relationer, och kommer där vidta åtgärder.

Trygghet och säkerhet

- Kommunen instämmer i att det inte alltid kontrolleras om privat drivna verksamheter har haft omplaceringar eller oplanerade utskrivningar. Åtgärder planeras.

Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Ej aktuellt

Redovisa uppgifter om när vidtagna åtgärder genomförts

Ej aktuellt

Redovisa förväntad effekt av åtgärderna för barn och unga

Ej aktuellt

Redovisa de eventuella åtgärder som planeras för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Kontroll av familjehem

- För att förtydliga och ytterligare stärka möjligheten att säkerställa att kontroller av att familjehem inte bedrivs yrkesmässigt är genomförda kommer kommunen att;

-beskriva tydligare i familjehemsutredning att kontrollen är gjord, vilket underlättar för IFO-utskottet att säkerställa detta. Rutin

Utredning familjehem kommer att revideras med tillägg gällande detta.

-tillsammans med upphandlingsbyrån undersöka om det är möjligt att förtydliga i avtalen med konsultföretag, om att familjehem inte får bedrivas yrkesmässigt, samt om det då kan ingå i den fördjupade avtalsuppföljningen.

- För att säkerställa att förekomst av våld i nära relationer i tilltänkta familjehem uppmärksammas planerar kommunen;
-att utforma riktade frågor i familjehemsutredningen som sätter fokus på förekomst av våld i nära relationer. Rutin *Utredning familjehem* kommer att revideras med tillägg gällande detta.

Säkerhet och trygghet

- För att kontrollera om privat drivna verksamheter haft omplaceringar eller oplanerade utskrivningar planerar kommunen;
-att lägga till frågor om omplaceringar och oplanerade avslut av placeringar i den matchning som föregår placering av barn/unga i en specifik verksamhet. HVB-samordnare ställer frågor till de verksamheter man kontakter i samband med matchning av barn eller ungdom till ett HVB/stödboende, och kommer nu även att fråga om detta. Rutin *Beställning och matchning till HVB, stödboende och skyddat boende* revideras med tillägg gällande detta.

Redovisa uppgifter om när eventuella planerade åtgärder kommer att genomföras

Revidering och tillägg i rutin *Utredning familjehem* (på två punkter, se ovan) genomförs senast 2026-06-31

Revidering och tillägg i rutin *Beställning och matchning till HVB, stödboende och skyddat boende* genomförs senast 2026-04-30

Undersökning av eventuellt förtydligande i avtalen planeras under våren genomförs senast 2026-04-30

Redovisa förväntad effekt av de planerade åtgärderna för barn och unga

Åtgärderna förväntas ytterligare säkerställa att den vård som barn och unga erbjuds är trygg och säker.

IVO konstaterar: Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar**Utredning**

- Kommunen slutför inte alltid utredning av eller fattar beslut om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd, om barnet byter vistelsekommun.
- Kommunen fattar inte alltid beslut att inleda eller inte inleda utredning inom 14dgr efter att en anmälan inkommit.
- Kommunen dokumenterar inte alltid förhandsbedömning där vi beslutat att inte inleda utredning i enlighet med föreskrifter från SoS.

Barns och ungas perspektiv

- Kommunen ser inte alltid till att barnet får relevant information vid en åtgärd som rör barnet.
- Kommunen säkerställer inte alltid att barnet får möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet

Yttrande till IVO - om hantering av orosanmälningar***Redovisa kommunens inställning till ovanstående brist/brister***

- Kommunen anser inte att det finns något i underlaget som stödjer IVOs konstaterande att kommunen inte alltid slutför utredning av eller fattar beslut om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd, om barnet byter vistelsekommun.

I underlaget beskrivs att det finns fastställda rutiner och arbetssätt, men att det inte framgår hur ledning och nämnd säkerställer efterlevnad av rutinerna.

Kommunen anser inte att det utifrån det kan konstateras att utredningar inte slutförs. Kommunen instämmer dock i att det finns brister gällande hur detta säkerställs, kopplat till egenkontroll, och kommer där vidta åtgärder.

- Gällande att kommunen inte alltid fattar beslut att inleda eller inte inleda utredning inom 14dgr efter att en anmälan inkommit; Det stämmer att kommunen lämnat uppgifter om att detta sker oftast, inte alltid.

Men angående att IVO bedömer detta som en brist menar kommunen:

20 kap. 2§ SoL anger, precis som IVO skriver, att socialnämnden ska fatta ett beslut om att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter det att en anmälan har inkommit. I samma paragraf anges dock även att tiden får förlängas (endast) om det finns synnerliga skäl, vilket inte framgår av IVO:s bedömning och beslut.

Det finns alltså situationer där beslut inte fattas inom 14 dagar på grund av synnerliga skäl, och som lagstiftningen också medger, och det är mot den bakgrunden som kommunen lämnat ovanstående uppgift. I den svarsblankett genom vilken IVO begärt uppgifter har det inte funnits utrymme att utveckla detta.

Kommunen instämmer därmed inte i IVO:s bedömning att det är en brist, utifrån det underlag IVO hänvisar till.

Kommunen har fastställt tydliga rutiner som beskriver att beslut ska fattas inom 14 dagar, om inte synnerliga skäl föreligger. Det framgår också att möjligheten att åberopa synnerliga skäl för att överskrida tidsgränsen ska tolkas restriktivt. Delegation att fatta

beslut om att förlänga denna tid ligger på enhetschef. Det görs löpande uppföljning av andelen beslut som fattats inom 14 dagar, måttet finns med i verksamhetsplan och som en del av uppföljning av grunduppdraget.

- Kommunen anser inte att det finns något i underlaget som stödjer IVOs konstaterande att kommunen inte alltid dokumenterar förhandsbedömning där vi beslutat att inte inleda utredning i enlighet med föreskrifter.

I underlaget beskrivs hur det verksamhetssystem som dokumentationen sker i visar vad som ska dokumenteras. I protokoll från intervju med socialsekreterare framkommer att dokumentation alltid görs i enlighet med lag och föreskrift.

Kommunen instämmer i att det inte görs några systematiska dokumentationsgranskningar, samt att ledning och nämnd själva inte alltid säkerställer att dokumentation avseende förhandsbedömningar sker utifrån lag och föreskrift.

Kommunen anser inte att det utifrån ovanstående kan konstateras att det inte dokumenteras i enlighet med lag och föreskrift, men instämmer i att det finns brister gällande hur detta säkerställs, kopplat till egenkontroll, och kommer där vidta åtgärder.

- Kommunen instämmer i att det finns brister gällande hur kommunen säkerställer att barnet får relevant information vid en åtgärd som rör barnet.
- Kommunen instämmer i att det finns brister gällande hur kommunen säkerställer att barnet får möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet

Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Förhandsbedömningar gällande barn och unga hanteras från hösten 2025 av Utredningsenheten 0 – 18 år. Där arbetar ca 60 socialsekreterare fördelat på tre grupper med en enhetschef samt en gruppleddare per grupp. Tidigare hanterades förhandsbedömningar för barn och unga av dåvarande Mottagningsenhet och de ärenden där beslut fattats att inleda utredning fördelades vidare till Utredningsenheten.

Redovisa uppgifter om när vidtagna åtgärder genomförts

Från 1 september hanteras förhandsbedömningar av Utredningsenheten 0-18.

Redovisa förväntad effekt av åtgärderna för barn och unga

En sammanhållen förhandsbedömning och utredning skapar bättre förutsättningar att uppnå mål och riktlinjer kopplat till nya socialtjänstlagen - förstärkt barnrättsperspektiv, helhetssyn kring barnet och familjen samt insatser i tidigt skede.

Redovisa de eventuella åtgärder som planeras för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Beskrivna brister kommer att finnas med och tas om hand i nämndens pågående arbete med egenkontroll, se mer under avsnittet om egenkontroll.

Kommunen avser även upprätta stödmaterial/mall till de ärendegenomgångar som gruppleddare har med socialsekreterarna – där det tydligt framgår vad som ska ses över i genomgångarna, utifrån de beskrivna bristerna.

Redovisa uppgifter om när eventuella planerade åtgärder kommer att genomföras

Se avsnittet om Egenkontroll

Stödmaterial/mall för ärendegenomgångar kommer tas fram under våren, senast 2026-03-30.

Redovisa förväntad effekt av de planerade åtgärderna för barn och unga

Åtgärderna förväntas stärka rättssäkerhet och barns rättigheter

IVO konstaterar: Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga

Kontakt med socialsekreterare

- Kommunen säkerställer inte alltid att barn och unga har aktuella kontaktuppgifter till sin socialsekreterare eller den som handlägger barnets ärende.

Barns och ungas delaktighet

- Kommunen säkerställer inte alltid att barnet eller den unge har information om grunden för sin placering samt säkerställer inte alltid att barn och unga får information om sina rättigheter.
- Kommunen säkerställer inte alltid att barn och unga kan lämna klagomål på sitt ärende eller genomförande av sin insats till nämnden på handläggningen av sitt ärende eller på genomförandet av sin insats.

Dokumentation

- Kommunen säkerställer inte alltid att de åtgärder som vidtas för att följa upp att barn och unga får sin beviljade insats utförd dokumenteras enligt lagens krav. IVO menar också att kommunen inte alltid säkerställer att de åtgärder som genomförs för att följa upp insatsen mot fastställda mål och den planering som gjorts tillsammans med barnet eller den unga dokumenteras.

Yttrande till IVO - om att följa upp placeringar

Redovisa kommunens inställning till ovanstående brist/brister

Kommunen anser att det gällande samtliga nämnda brister finns bra rutiner och arbetssätt i verksamheten, men instämmer i att det finns brister kopplat till kontroll av efterlevnad av fastställda rutiner och arbetssätt.

Gällande dokumentation i vård- och genomförandeplaner instämmer kommunen i att det inte görs några systematiska dokumentationsgranskningar. Här vill kommunen dock framföra att uppföljning av placerade barn sker löpande och dokumenteras i samband med överväganden/omprövningar, som IFO-utskottet tar del av. Vid behov revideras de upprättade vård- och genomförandeplanerna.

Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Ej aktuellt

Redovisa uppgifter om när vidtagna åtgärder genomförts

Ej aktuellt

Redovisa förväntad effekt av åtgärderna för barn och unga

Ej aktuellt

Redovisa de eventuella åtgärder som planeras för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Beskrivna brister kommer att finnas med och tas om hand i nämndens pågående arbete med egenkontroll, se mer under avsnittet om egenkontroll.

För att stärka arbetet ytterligare planerar kommunen även att;
-revidera den checklista som används vid överlämning från utredningsenhet till placeringsgrupp – med tillägg utifrån de beskrivna bristerna.
-upprätta stödmaterial/mall till de ärendegenomgångar som gruppledare har med socialsekreterarna – där det tydligt framgår vad som ska ses över i genomgångarna, utifrån de beskrivna bristerna.

-se över om det går att tydliggöra i mallen som används vid överväganden, att barnet fått information om placeringen.

Redovisa uppgifter om när eventuella planerade åtgärder kommer att genomföras

Checklistan överlämning, senast 2026-02-28

Stödmaterial/mall för ärendegenomgångar kommer tas fram under våren, senast 2026-03-30.

Se över mallen som används vid överväganden, senast 2026-03-30

Redovisa förväntad effekt av de planerade åtgärderna för barn och unga

Åtgärderna förväntas stärka barns rättigheter

IVO konstaterar: Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga.

- Hanteringen av klagomål och synpunkter från barn och unga
- Granskning av dokumentation av handläggning samt genomförande av insatser
- Undersökning av om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet
- Kontroll av följsamheten till de egna riktlinjerna som kommunen har kopplat till jäv och korruption
- Uppföljning av om privata utförare uppfyller de avtalade villkoren
- Kontroll av att utredning inleds när ett placerat barn kan behöva ytterligare insatser eller omplacering.
- Kontroll av antal socialsekreterare som har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person (under placering).

Yttrande till IVO - om Egenkontroll

Redovisa kommunens inställning till ovanstående brist/brister

Kommunen instämmer i att det finns brister i egenkontrollen. Kommunen anser att det utförs egenkontroll som i många hänseenden säkrar god kvalitet, men att det finns brister i framför allt systematik, sammanställning och analys.

Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

I augusti 2025 gav Individ- och familjenämnden förvaltningen i uppdrag att göra en översyn av arbetet med egenkontroll och vid behov vidta åtgärder för att säkerställa att systematisk uppföljning och kontroll av att verksamheten följer gällande lagar och bedrivs enligt beslutade rutiner utförs.

I oktober-november 2025 genomfördes en ny årlig uppföljning av samtliga verksamheters systematiska kvalitetsarbete inom nämndens område. Syftet med uppföljningen är att verksamheterna ska få en bild över vad som ingår i det systematiska kvalitetsarbetet, hur det utförs i den egna verksamheten, och vilka förutsättningar som behövs för att förbättra det. I detta ingår bland annat verksamheternas arbete med hantering av klagomål och synpunkter och med egenkontroll, som en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet. Resultatet från uppföljningen sammanställs per verksamhetsområde, och nödvändiga åtgärder kommer vidtas. Det kommer även upprättas en förvaltningsövergripande åtgärdsplan, där bland annat egenkontrollplan, kontroll av att vi följer den lagstiftning vi omfattas av, analys av kvalitet i sin helhet samt klagomålshantering är prioriterade områden.

Redovisa uppgifter om när vidtagna åtgärder genomförts

Översyn av nämndens egenkontroll: Uppdraget gavs i augusti 2025

Årlig uppföljning SKA: genomfördes för första gången i oktober-november 2025. Prioriterade områden beslutades i januari 2026. Åtgärdsplan kommer upprättas under våren 2026. Uppföljningen kommer utföras årligen.

Redovisa förväntad effekt av åtgärderna för barn och unga

Den årliga uppföljningen syftar till att säkerställa att det finns arbetssätt och förutsättningar för att jobba systematiskt med kvalitetsarbete, vilken i sin tur ska säkerställa god kvalitet. I verksamheter som jobbar med myndighetsutövning barn och unga innebär det en rättssäker handläggning och att barnets bästa och dess rättigheter säkerställs.

Redovisa de eventuella åtgärder som planeras för att komma till rätta med ovanstående brist/brister

Den pågående översynen av egenkontroll (se mer under avsnittet om åtgärder som genomförts) kommer att innehålla förslag på hur nämndens egenkontroll ska förbättras, i samtliga verksamheter, så även gällande myndighetsutövning barn och unga. Nämnden kommer få en redovisning av översynen, och kommer då också fatta beslut om åtgärder och fortsatt arbete. De brister som beskrivs i IVO:s beslut kommer att finnas med och tas om hand i det fortsatta arbetet i berörda verksamheter.

Utöver detta pågår också ett arbete för att säkra nämndens verksamhet mot välfärds kriminalitet, påverkan och bedrägerier. Det har tidigare beslutats om ett antal åtgärder (där arbete fortfarande pågår) men fler planeras, som också skulle kunna ge effekt på egenkontrollen kring detta område.

Redovisa uppgifter om när eventuella planerade åtgärder kommer att genomföras

Redovisning av översyn av egenkontroll samt beslut om åtgärder och fortsatt arbete - Beslut fattas av nämnd 18 mars, när respektive åtgärd planeras genomföras kommer framgå av beslutsunderlaget.

Åtgärder kopplat till välfärds kriminalitet, påverkan och bedrägerier – Beslut om ytterligare åtgärder fattas av nämnd 18 februari. När åtgärd planeras genomföras kan komma att framgå av beslutsunderlaget.

Redovisa förväntad effekt av de planerade åtgärderna för barn och unga

Egenkontroll är en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet, för att säkerställa att verksamheten är av god kvalitet. I verksamheter som jobbar med myndighetsutövning barn och unga innebär det en rättssäker handläggning och att barnets bästa och dess rättigheter säkerställs.

Sida 13 av 13

Erica Birgersson
(Enhetschef för enheten för systematiskt kvalitetsarbete

BESLUT

2025-12-17

Dnr 3.5.1-29464/2024-21

1(9)

Umeå kommun
901 84 UMEÅ

Huvudman

Umeå kommun (hädanefter kommunen)

Ärendet

Tillsyn av rättssäkerheten i kommunernas myndighetsutövning för barn och unga.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i tillsynen konstaterat följande brister:

- Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga
- Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar
- Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga
- Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning barn och unga

IVO begär med stöd av 28 kap. 5 § socialtjänstlagen (2025:400), SoL, att kommunen redovisar sin inställning till de brister som IVO konstaterat. Redovisningen ska även innehålla de eventuella åtgärder som kommunen har genomfört eller planerar att genomföra för att komma till rätta med bristerna samt förväntade effekter av åtgärderna för barn och unga. Redovisningen ska avslutas med uppgift om när åtgärderna genomfördes eller kommer att genomföras.

Redovisningen ska ha kommit in till IVO senast den 6 februari 2026.

Om bristerna inte avhjälpas kan IVO komma att fatta beslut om att förelägga huvudmannen att vidta åtgärder.

Skälen för beslut

Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn av unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga inom följande områden.

Kontroll av familjehem

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen inte alltid kontrollerar om det tilltänkta familjehemmet bedrivs yrkesmässigt. Enligt 9 kap. 2 § SoL framgår att ett familjehem inte får bedrivas yrkesmässigt. IVO bedömer att det är en brist att kommunen inte alltid utför denna kontroll. Kommunen har ansvar för att säkerställa att grundläggande förutsättningar i familjehemmet uppfylls för att kunna erbjuda barn en säker familjehemsvård av god kvalitet. IVO menar att kommunen inte kan säkerställa god kvalitet utan att denna kontroll av familjehem görs.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen vid utredning av om ett hem är lämpligt som familjehem inte alltid särskilt uppmärksammar förekomsten av våld mot närstående och skadligt bruk eller beroende eller andra omständigheter i det tilltänkta familjehemmet som kan äventyra ett barns eller en ung persons trygghet och säkerhet i enlighet med 4 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrift om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård och boende (ändrad HSLF:FS 2025:24), SOSFS 2012:11.

Vid gruppintervju med socialsekreterare framgår gällande våld att de begär ut olika registerutdrag från polisen och att de pratar med den aktuella familjen om hur det fungerar på olika sätt.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att familjehemsenheten använder sig av Kälvestenmodellen, men att det inte finns någon övergripande eller systematisk kontroll avseende frågan om våld eller missbruk. Ledning och nämnd berättar att det finns en stående punkt på gällande kontroll av brottsregister som stäms av vid utskottet. Detta återfinns dock inte gällande våld och missbruk. Ledning och nämnd uppger själva att de vid utredning av om ett hem är lämpligt som familjehem inte alltid säkerställer barns och ungas trygghet och säkerhet relaterat till förekomst av våld mot närstående, annan brottslighet och missbruk.

IVO menar att det inte är tydligt hur kommunen arbetar med att särskilt uppmärksamma våld mot närstående och skadligt bruk eller beroende. IVO bedömer därför att det är en brist.

För att kunna erbjuda barn och unga vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet är det av vikt att kommunens utredning särskilt uppmärksammar delar som kan äventyra ett barns eller en ung persons trygghet och säkerhet, vilket framgår av 4 kap. 1-3 §§ SOSFS 2012:11.

Trygghet och säkerhet

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran noterar IVO att kommunen inför placering av barn i privat drivna verksamheter inte alltid kontrollerar om den tilltänkta verksamheten har haft omplaceringar eller oplanerade utskrivningar under aktuell period. IVO vill uppmärksamma kommunen på att detta är en av flera kontroller som kommunen kan göra för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.

Det framgår av socialtjänstlagen att socialnämnden ansvarar för att ge god vård till den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna. Socialnämnden ska planera för och genomföra de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till hem och stödboenden som kan erbjuda vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet. Enligt 5 kap. 1 § SOSFS 2012:11, ska socialnämnden, inför beslut om vård i familjehem, stödboende eller HVB, göra en bedömning av om förutsättningarna i det tilltänkta hemmet eller stödboendet svarar mot de behov som barnet eller den unge har.

Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar

IVO bedömer att kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar.

Utredning

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid slutför utredningen av och fattar beslut om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd, om barnet byter vistelsekommun.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att det finns rutiner och att de följer rutinen nogsamt. Om det inte skulle följas hanteras det som en avvikelse. Ledning och nämnd beskriver att gruppledaren har ärenden genomgångar.

IVO menar att ledning och nämnd beskriver medarbetarnas arbetssätt. Det framgår dock inte hur ledning och nämnd säkerställer att detta görs. IVO bedömer därför att det är en brist.

Socialnämnden är skyldig att slutföra en utredning och fatta beslut i ärendet även om barnet byter vistelsekommun, vilket framgår av 29 kap. 9 § SoL.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen inte alltid fattar beslut att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter det att en anmälan har kommit in. Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att kommunen arbetat mycket med frågan om handläggningstider. Det framgår dock inte något särskilt kopplat till att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar. Enligt 20 kap. 2 § SoL ska socialnämnden fatta beslut om att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter att anmälan kommit in. IVO bedömer att det är en brist att kommunen inte alltid beslutar om detta inom den tid som fastställs i lagen. IVO menar att det är av vikt att socialnämnden alltid fattar beslut att inleda eller inte inleda utredning inom lagstadgad tid, då nämnden har ett långtgående utredningsansvar för barn som kan vara i behov av skydd eller stöd.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid dokumenterar förhandsbedömning där socialnämnden beslutat att inte inleda utredning enligt SoL i enlighet med de delar som framgår av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att systemet som man arbetar i hjälper till med vad som ska ingå, handläggaren kommer inte vidare om fälten inte fylls i. Det görs dock inga systematiska dokumentationsgranskningar. Ledning och nämnd uppger själva de inte alltid säkerställer att dokumentation avseende förhandsbedömningar sker utifrån lag och föreskrift.

Det framgår av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (ändrad HSLF:FS 2025:27), SOSFS 2014:5, att det ska framgå av dokumentationen vid en förhandsbedömning att en utredning inte inleds, skälen för nämndens beslut, beslutsdatum och namn och befattning på den som fattat beslutet. Om förhandsbedömningen gäller ett barn, och barnet inte själv har kommit till tals, ska anledningen till detta dokumenteras.

Barns och ungas perspektiv

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid ser till att barnet får relevant information vid en åtgärd som rör barnet.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att det finns en handlingsplan som handlar om hur man gör barn delaktiga utifrån Barnkonventionen. Kommunen har arbetat med olika åtgärder för att säkra upp dessa delar bland annat genom uppföljningsformulär.

IVO menar att ledning och nämnd beskriver medarbetarnas arbetssätt. Det framgår dock inte hur ledning och nämnd säkerställer att detta görs. IVO bedömer därför att det är en brist.

Det framgår av 3 kap. 3 § SoL att barnet ska få kontinuerlig information vid en åtgärd som rör barnet. Informationen ska vara anpassad till barnets individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att barnet får möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att de vid utskottet efterfrågar barns inställning om det inte framgår tillräckligt noga. Nämnden har gjort ett större arbete kring detta och kontrollerar särskilt barns delaktighet. Kompetensen kring området finns generellt i organisationen och om någon behöver ha hjälp så kan de efterfråga detta.

Av barnenkäten framgår att alla barn och unga inte vet vem de ska kontakta om de vill klaga på det stöd och den hjälp de fått.

IVO konstaterar att det inte är tydligt hur ledning och nämnd säkerställer att barn får möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet.

Det framgår av 3 kap. 2 § SoL att ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Kommunen har, genom socialtjänsten, det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver, vilket framgår av 4 kap. 1 § SoL. Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Nämnden ska främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga i nära samarbete med vårdnadshavare eller andra som ansvarar för barns och ungas dagliga omsorg, vilket framgår av 18 kap. 1 § SoL.

Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga.

Kontakt med socialsekreterare

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte säkerställer att barn och unga har aktuella kontaktuppgifter till sin socialsekreterare eller den som handlägger barnets ärende.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att det är gruppledaren som kontrollerar detta. Kommunen är med i nationella brukarundersökningar av placerade barn. Det framgår att säkerställandet inte görs av ledning och nämnd.

Av barnenkäten framgår att det finns barn och unga som är osäkra på om de har kontaktuppgifter till socialsekreteraren eller den som handlägger sitt ärende. Vidare framgår att hälften av de tillfrågade barnen inte pratar med sin socialsekreterare på telefon, sms eller e-mail minst en gång i varje halvår. Av barnenkäten framgår även att det finns barn och unga som är osäkra på om de träffar sin socialsekreterare eller den som handlägger sitt ärende minst en gång i halvåret.

IVO menar att det inte är tydligt hur ledning och nämnd säkerställer att barn och unga har aktuella kontaktuppgifter till sin socialsekreterare eller den som handlägger barnets ärende. IVO bedömer därför att det är en brist.

Det framgår av 22 kap. 12 § SoL att socialnämnden ska utse en socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge när vård ges i ett familjehem, stödboende eller HVB. Vidare framgår av 7 kap. 1 § SOSFS 2012:11 att Socialnämnden ska ge barnet eller den unge som är placerad i ett familjehem, ett stödboende eller ett hem för vård eller boende aktuella kontaktuppgifter till den socialsekreterare som handlägger hans eller hennes ärende.

Barns och ungas delaktighet

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att barnet eller den unge har information om grunden för sin placering samt inte alltid säkerställer att barn och unga får information om sina rättigheter.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att det inte sker några särskilda kontroller idag kring hur detta görs på en övergripande nivå. Det finns ett arbete kring barns rättigheter som utgår ifrån Barnkonventionen. Det följs på en strategisk nivå men inte via individuella ärenden. Ledning och nämnd uppger själva att de inte alltid säkerställer varken information om grunden för barnets eller den unges placering eller att barn och unga får information om sina rättigheter.

Av barnenkäten framgår även att ett av de tillfrågade barn eller unga är osäker på varför barnet bor i ett familjehem, jourhem eller boende.

IVO konstaterar att ledning och nämnd uppger att de inte har några särskilda kontroller på en övergripande nivå kring information till barn och unga. IVO bedömer att det är en brist att kommunen inte säkerställer att barnet eller den unge har information om grunden för sin placering samt inte alltid säkerställer att barn och unga får information om sina rättigheter

Det framgår av 7 kap. 1 § SOSFS 2012:11 att nämnden ska informera barnet om sina rättigheter i förhållande till familjehemmet, stödboendet eller hemmet för vård eller boende. Det framgår av de allmänna råden att det exempelvis kan avse information om att barnet eller den unge har rätt att vara delaktig i planering av vården, ta del av journalanteckningar, tala enskilt med företrädare för nämnden och framföra synpunkter och klagomål.

Det framgår av 3 kap. 3 § SoL att barnet ska få kontinuerlig information vid en åtgärd som rör barnet. Informationen ska vara anpassad till barnets individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att barn och unga kan lämna klagomål på sitt ärende eller genomförande av sin insats till nämnden på handläggningen av sitt ärende eller på genomförandet av sin insats.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att det ingår i en del av den information som barnen får, men det finns inte med som någon särskild kontrollfunktion.

Av barnenkäten framgår att ett av de tillfrågade barn eller unga är osäker på vem de ska kontakta om de vill klaga på det stöd och den hjälp de fått.

IVO menar att det inte är tydligt hur ledning och nämnd säkerställer att barn och unga kan lämna klagomål på sitt ärende eller genomförande av sin insats till nämnden på handläggningen av sitt ärende eller på genomförandet av sin insats. IVO bedömer därför att det är en brist.

Det framgår av 5 kap. 23 § SOSFS 2014:5 att det ska framgå av dokumentationen om den enskilde fört fram några klagomål till nämnden på handläggningen av ett ärende eller på genomförandet av en insats och i så fall vilka åtgärder som nämnden har vidtagit.

Dokumentation

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att de åtgärder som vidtas för att följa upp att barn och unga får sin beviljade insats utförd dokumenteras enligt lagens krav. IVO menar också att kommunen inte alltid säkerställer att de åtgärder som genomförs för att följa upp insatsen mot fastställda mål och den planering som gjorts tillsammans med barnet eller den unga dokumenteras.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att den granskningsfunktion som finns är att vårdplan kommer lyfts till utskottet. Nämnden kan ge särskilda uppdrag i olika frågor för att på ett fördjupat plan kontrollera olika områden. Det görs dock inga övergripande dokumentationsgranskningar. Vidare framgår att nämnden på ett systematiskt sätt följer upp att det finns upprättade genomförandeplaner. Det granskas då bara att det finns en genomförandeplan, men inte vad den innehåller för uppgifter.

IVO noterar att ledning och nämnd beskriver att det finns en granskningsfunktion men det granskas endast att det finns vårdplaner och genomförandeplaner. Någon granskning av dokumentationen eller kvalitén utförs inte. IVO bedömer därför att det är en brist att kommunen inte till fullo säkerställer att de åtgärder som vidtas för att följa upp att barn och unga får sin beviljade insats utförs dokumenteras enligt lagens krav samt inte heller att de åtgärder som genomförs för att följa upp insatsen mot fastställda mål och den planering som gjorts tillsammans med barnet eller den unga dokumenteras.

Det framgår av 5 kap. 23 § första stycket, SOSFS 2014:5 att åtgärder som vidtas av nämnden för att följa upp att den enskilde får den beviljade insatsen utförd enligt nämndens beslut och gällande författningar ska dokumenteras. Vidare framgår av andra stycket samma paragraf att åtgärder som vidtas av nämnden för att följa upp att den enskilde får den beviljade insatsen utförd mot fastställda mål och den planering som har gjorts tillsammans med den enskilde ska dokumenteras.

Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende eller HVB. Att noga följa och stödja de barn som placerats i samhällsvård är en av de viktigaste uppgifterna för den sociala barn- och ungdomsvården. Det är nödvändigt för att säkerställa att barnen har det bra och får rätt stöd. De krav som lagstiftaren ställer om uppföljning i SoL, Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och Barnkonventionen syftar till att säkerställa att barnet har det bra och får rätt hjälp.

Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte säkerställer hur de arbetar med klagomål och synpunkter från barn och unga samt hur de säkerställer att klagomål och synpunkter tas om hand och att nödvändiga åtgärder genomförs.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att klagomål och synpunkter dels följs upp i kvalitetsberättelsen. Från hösten 2025 kommer de att följa upp klagomålshanteringen som kommer att ingå som en del i kvalitetsberättelsen. Chefer och social ansvarig samordnare (SAS) kommer vid behov vidta åtgärder beroende på vad klagomålen gäller.

Av barnenkäten framgår att alla barn och unga inte vet vem de ska kontakta om de vill klaga på det stöd och den hjälp de fått.

IVO menar att ledning och nämnd beskriver ett arbetssätt och att de arbetar med frågan, men att de inte fullt ut säkerställer att detta görs.

Det framgår av 5 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (ändrad HSLF:FS 2025:21), SOSFS 2011:9, att den som bedriver socialtjänst ska ta emot och utreda klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet från vård- och omsorgstagare och deras närstående. Vidare framgår av 5 kap. 6-7 §§ samma föreskrift att

inkomna rapporter, klagomål och synpunkter ska sammanställas och analyseras för att den som bedriver socialtjänst ska kunna se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet. Utifrån resultaten av de aktiviteter som görs ska de åtgärder som krävs vidtas för att säkra verksamhetens kvalitet.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer dokumentation av handläggning av ärenden som rör barn och unga samt genomförande av beslut om insatser.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att de mot bakgrund av JO:s tidigare granskning i kommunen har de gjort en särskild dokumentationsgranskning. Det är då utifrån en särskild signal, men det finns ingen systematisk dokumentationsgranskning inom barn och unga. De följer inte heller upp någon statistik kring dokumentation. Under hösten 2025 kommer de att genomföra en granskning av LVU ärenden.

IVO menar att ledning och nämnd beskriver ett arbetssätt och att de arbetar med frågan. Det framgår dock att det inte finns någon särskild systematik kring granskning av dokumentation.

Det framgår av 14 kap. 3 § SoL att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av insatser ska dokumenteras, om inte annat följer av 4 eller 5 §. Beslut och åtgärder i ärendet ska dokumenteras. Även faktiska omständigheter och händelser av betydelse ska dokumenteras. Vidare framgår av 21 a § LSS att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt LSS ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll av myndighetsutövning för barn och unga inte omfattar granskning av journaler, akter och annan dokumentation och/eller undersökning av om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet. Det framgår även att de inte vet om de kontrollerar följsamheten till sina egna riktlinjer som kommunen har kopplat till jäv och korruption. Enligt 5 kap. 2 § SOSFS 2011:9 ska den som bedriver socialtjänst utöva egenkontroll. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att den som bedriver socialtjänst ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. Vidare framgår av de allmänna råden i samma paragraf att egenkontrollen kan innefatta bland annat granskning av journaler, akter och annan dokumentation, liksom undersökning av om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet.

IVO menar att kommunen inte kan säkra verksamhetens kvalitet utan att granska journaler, akter och annan dokumentation, utan att undersöka chefers och personals förhållningssätt och attityder samt följa upp om privata utförare uppfyller de avtalade villkoren.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll av myndighetsutövning för barn och unga inte omfattar undersökning av följsamheten till fastställda rutiner i enlighet med SOSFS 2012:11 vilka säkerställer att kommunen inleder en utredning enligt 14 kap. 2 § SoL. Enligt 2 kap. 2 § SOSFS 2012:11 ska socialnämnden fastställa rutiner som säkerställer att en utredning inleds i enlighet med 14 kap. 2 § SoL. IVO bedömer därför att det är en brist om kommunen inte säkerställer detta.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll av verksamhet för barn och unga i familjehem, stödboenden och HVB inte omfattar insamling av uppgifter om antalet socialsekreterare som har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person. Enligt 3 kap. 3 § SOSFS 2012:11 ska den som bedriver socialtjänst utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Det framgår av de allmänna råden i samma paragraf att egenkontrollen bör omfatta

insamling av uppgifter om bland annat hur ofta en socialsekreterare har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person, antalet socialsekreterare som har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person, barnens eller de ungas erfarenheter av och synpunkter på vården, orsakerna till omplaceringar och oplanerade avslut av placeringar.

IVO menar att om kommunen i sin egenkontroll inte granskar de nämnda områdena i avsnitten ovan kan det vara svårt för kommunen att utöva egenkontroll i den omfattning som krävs för att säkra kvaliteten i enlighet med SOSFS 2011:9.

Egenkontroll enligt SOSFS 2011:9 innebär en systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt fastställda processer och rutiner. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. När det gäller egenkontroll av verksamhet som rör barn och unga i familjehem, stödboende och HVB finns kompletterande allmänna råd i SOSFS 2012:11.

Kommunens åtgärder för att motverka jäv och korruption

Regeringen beslutade i juli 2024 om en ny handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan. Syftet med handlingsplanen är att möta bredden i de utmaningar som finns när det gäller korruption och otillåten påverkan. För att upprätthålla ett högt förtroende för den offentliga förvaltningen måste medborgarna ha tilltro till att verksamheten bedrivs på ett korrekt sätt och att offentliga medel inte används på felaktiga grunder.

Offentlig verksamhet ska bedrivas på ett ansvarsfullt och korrekt sätt där anställda i offentlig förvaltning ska agera sakligt och opartiskt och i enlighet med de lagar och principer som styr förvaltningen. Det är därför av vikt att kommunen arbetar med att motverka korruption, mutor, jäv och andra oegentligheter som kan äventyra kommunens opartiskhet. Oseriösa eller kriminella aktörer förekommer inom allt fler branscher inom välfärdssektorn, i den kommunala sektorn inom exempelvis HVB. Det riskerar att leda till att barn och unga inte får den vård och omsorg de har behov av och har rätt till.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte genomför utbildningar som rör intressekonflikter och jäv. Det framgår även att de inte heller säkerställer de andra utbildningarna som de genomför får effekt.

Vid gruppintervju med ledning och nämnd framgår att de inte genomför utbildning för personal inom myndighetsutövning barn och unga som rör hantering av intressekonflikter och jäv. Det framgår att ledningen följer upp otillåten påverkan och att det är ett arbete som pågår, men att de behöver fler kontroller för att följa upp och täcka in allt. Kommunen har ett pågående arbete kring välfärdsbrottslighet i olika sammanhang.

IVO vill uppmärksamma kommunen på vikten av att arbeta aktivt med dessa frågor för att hindra att oseriösa och kriminella aktörer kan utnyttja välfärden.

Närmare om den aktuella tillsynen

IVO genomför tillsyn riktad mot samtliga kommuner i landet. Tillsynen genomförs med stöd av 28 kap. 1 och 2 §§ SoL. Syftet med tillsynen är att granska rättssäkerheten i kommunernas myndighetsutövning för barn och unga.

Tillsynen är avgränsad till socialnämndens handläggning och kontroll inför placeringar av barn och unga i privat drivna verksamheter samt familjehem, hantering av orosanmälningar, uppföljning av placeringar och handläggning samt arbetet med egenkontroll som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Tillsynen granskar även nämndens arbete mot korruption och

otillbörlig påverkan. I tillsynen har IVO inledningsvis begärt uppgifter utifrån tillsynens fokusområden från samtliga Sveriges kommuner. Utöver detta har IVO i ett antal kommuner även genomfört inspektion. Vid inspektionen genomförde IVO en gruppintervju med socialsekreterare samt en gruppintervju med ledning och nämnd/nämnder. IVO har även genomfört digitala barnenkäter till berörda barn och unga i inspektionskommunerna.

Tillsynen är initierad utifrån resultat och erfarenheter från tidigare tillsyner, där brister inom kommunernas myndighetsutövning för barn och unga har visat sig inom flertalet områden. IVO har genom tidigare tillsyner även identifierat oseriösa och/eller kriminella aktörer som driver HVB, stödboende och familjehem. Det är verksamheter som riktar sig mot några av de mest utsatta grupperna i samhället, barn och unga. IVO har ett regeringsuppdrag att förhindra och motverka välfärdsbrottslighet inom omsorgen. Genom välfärdsbrottslighet medverkar dessa oseriösa och/eller kriminella aktörer till att barn och unga riskerar att inte få den vård eller omsorg de har rätt till.

Underlag

- Kommunens uppgifter utifrån IVO:s begäran
- Inspektionsprotokoll upprättat i samband med intervju med socialsekreterare
- Inspektionsprotokoll upprättat i samband med intervju med ledning och nämnd
- Synpunkter på faktagranskade inspektionsprotokoll upprättade i samband med inspektion
- Underlag från barnenkäter
- Yttrande från nämnden vid kommunikering av underlag

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Lars Rahm. I den slutliga handläggningen har inspektören Yvonne Berneke deltagit. Inspektören Malin Lindqvist har varit föredragande.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

§ 5

Diariennr: IFN-2025/00160

Återredovisning till Inspektionen för vård och omsorg-Tillsyn myndighetsutövning för barn och unga 3.5.1-29464/2024

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Ärendebeskrivning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har genomfört en nationell tillsyn över myndighetsutövning för barn och unga. Vid dagens sammanträde informeras nämnden om IVO:s beslut och arbetsutskottet ges en muntlig information om den återredovisning som förvaltningen arbetar med att ta fram. Individ- och familjenämnden kommer att ta beslut om återredovisningen vid sitt sammanträde i januari.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att godkänna informationen.

Beslutsunderlag

Beslut från Inspektionen för vård och omsorg 2025-12-17 med begäran om återredovisning

Beredningsansvarig

Erica Bålfors Birgersson, enhetschef för enheten för systematiskt kvalitetsarbete

Beslutet ska skickas till

Erica Bålfors Birgersson, enhetschef för enheten för systematiskt kvalitetsarbete

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2026-01-14

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-12-19

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2025/00313

Remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till stadsledningskontoret i enlighet med yttrande daterat 2025-12-19.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har fått möjlighet att yttra sig över ett förslag till Mobilitetsnorm för Umeå kommun. Mobilitetsnormen förväntas ersätta den nuvarande parkeringsnormen med målet att göra det enklare för medborgare att välja hållbara färdstätt, och samtidigt skapa förutsättningar för tillväxt. Genom att anpassa antalet parkeringsplatser efter behov och premiera hållbara färdstätt förväntas behovet av att äga en egen bil minska. Enligt förslaget kan upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamheter ersättas med så kallade mobilitetsåtgärder.

Förvaltningen ser positivt på ambitionen att underlätta hållbara val för medborgarna. Det finns dock ett antal synpunkter som bland annat rör vikten av att bredda funktionshinderperspektivet när det gäller resande, att ta hänsyn till omsorgspersonalens behov av parkering samt olika familjers behov av mobilitet i vardagen. Synpunkterna utvecklas närmare i yttrandet.

Beslutsunderlag

Mobilitetsnorm för Umeå kommun Remissversion 2025-10-24

Beskrivning av mobilitetsåtgärder Bilaga 2

Yttrande 2025-12-19

Beredningsansvariga

Tilda Molin, utredare

Beslutet ska skickas till

elin.lindqvist@umea.se

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00313

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Tilda Molin
Utredare

Yttrande över remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun

Inledning

Individ- och familjenämnden har fått möjlighet att yttra sig över ett förslag till Mobilitetsnorm för Umeå kommun. Mobilitetsnormen förväntas ersätta den nuvarande parkeringsnormen med målet att göra det enklare för medborgare att välja hållbara färd sätt, och samtidigt skapa förutsättningar för tillväxt. Genom att anpassa antalet parkeringsplatser efter behov och premiera hållbara färd sätt förväntas behovet av att äga en egen bil minska. Enligt förslaget kan upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamma ersättas med så kallade mobilitetsåtgärder. En mobilitetsåtgärd kan till exempel vara att fastighetsägaren tecknat avtal med en bilpool med förmåner för de boende eller att det finns en attraktiv cykelparkering (väderskydd och ramlåsmöjlighet på minst 75% av cykelparkeringsplatserna). Antalet besöksparkeringar och parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga ska inte påverkas av eventuella mobilitetsåtgärder.

Individ- och familjenämnden ser positivt på ambitionen att underlätta hållbara val för medborgarna. Det finns dock ett antal synpunkter som bland annat rör vikten av att bredda funktionshinderperspektivet när det gäller resande, att ta hänsyn till omsorgspersonalens behov av parkering samt olika familjers behov av mobilitet i vardagen. Synpunkterna utvecklas närmare nedan.

Synpunkter

Funktionshinderperspektivet

Personer med funktionsnedsättning är, precis som alla andra, en naturlig del av personbilstrafiken - som förare, passagerare och som färdtjänstkunder. Personbilen och/eller färdtjänsten är å andra sidan oersättlig eller svårersättlig för många personers personliga rörlighet och självständighet, jämfört med hos övriga befolkningen. Därför är det viktigt att utbudet av parkeringsplatser för rörelsehindrade och angöringsplatser bibehålls - och ökar - i takt med ökad och äldre befolkning och ökade verksamhetsvolym, även när vi i övrigt ökar andelen hållbart resande i Umeå. Om antalet parkeringsplatser för rörelsehindrade baseras på antalet "vanliga parkeringsplatser", blir följden att antalet parkeringsplatser för rörelsehindrade blir färre i takt med att "vanliga parkeringsplatser" blir färre nu eller i framtiden. Så länge Umeås befolkning växer och likaså andelen äldre, växer också behovet av parkeringsplatser för rörelsehindrade vid olika målpunkter, snarare än minskar.

Vidare finns det många med funktionsnedsättningar (tillfälliga eller kroniska) som inte har parkeringstillstånd för rörelsehindrade men som ändå har svårt att klara av att använda sig av kollektivtrafiken. Det blir därför missvisande att endast se till gruppen med parkeringstillstånd för rörelsehindrade i förslaget, när många medborgare (på grund av olika funktionsnedsättningar, skador eller sjukdomar) är beroende av bil för att vara delaktiga i samhället. De avstånd som anges som acceptabla avstånd till närmsta parkering i förslaget är väldigt långa, till exempel 400–600 m. Det är en sträcka som många har svårt att gå tur och retur, särskilt om ett ärende ska uträttas i samband med förflyttningen eller om väderförhållandena är svåra. Förslaget har i allmänhet stort fokus på cykling, vilket är bra för den som kan nyttja cykel som färdmedel. Det är dock viktigt att komma ihåg att inte alla utan parkeringstillstånd för rörelsehindrade har förmåga att cykla.

Samtidigt som bilen är fortsatt viktig för många personer med funktionsnedsättning, så är personer med olika typer av funktionsnedsättning också en naturlig del av hållbart resande. Dels använder alla inte bil och färdtjänst, dels så finns det fler hållbara transportslag än gång, tvåhjulig cykel och kollektivtrafik: till exempel olika former av förskrivna rullstol, elrullstol, elscooter, specialcyklar och rullator. Det behöver beaktas i arbetet med hållbart resande, i mobilitetsnormen och i mobilitetsåtgärderna, för att skapa goda förutsättningar för alla former av aktiva och hållbara färd sätt.

Sammantaget finns en risk utifrån förslaget att mobilitetstjänster och -åtgärder inte utformas på ett sätt som är användbart för personer med till exempel rörelsenedsättning. En fråga är om det i mobilitetsavtal som tecknas behöver ingå krav på att mobilitetstjänsterna och -åtgärderna utformas så att det finns ett utbud som är relevant och tillgängligt för personer med funktionsnedsättning? Förslagen behöver också ha med i beräkningen att det finns personer som har ett fortsatt behov av bil i sin vardag trots att de inte har parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Om tillgången till parkeringar minskar allt för mycket är risken att människors självständighet på sikt kommer att påverkas negativt av mobilitetsnormen. Det skulle också kunna innebära att fler personer behöver söka stöd av kommunen med till exempel handling och andra ärenden när det krävs en lång promenad för att ta sig till rätt färdmedel. Kanske kommer det också att öka antalet ansökningar om parkeringstillstånd.

Nämndens boendeformer och hemtjänst

Stöd- och omsorgsförvaltningen ser också en utmaning med mobilitetsåtgärderna kopplat till nämndens olika boendeformer så som till exempel LSS-gruppboendestäder, särskilda boenden för barn och unga med mera. Om samtliga boendeformer hanteras som "bostäder" i stället för "verksamheter" i underlaget riskerar personalgruppens möjligheter att ta sig till arbetet att inskränkas. Redan idag finns utmaningar för personal som arbetar på boenden och behöver ta bil till jobbet. Personal som till exempel bor utanför stan och arbetar på schemarad kan vara

beroende av att ta bil, men saknar parkering i närhet till arbetsplatsen. Kollektivtrafiken är idag inte tillräcklig för att helt ta bort det behovet. Även om det inte per automatik är arbetsgivarens ansvar att sörja för parkeringsplatser, så behöver behovet synliggöras tydligare än i dagsläget – särskilt i de fall där verksamheten klassas som bostäder. **Inte minst för att nu och i framtiden med rådande personalbrist kunna säkerställa att den personal som finns kan ta sig till och från arbetet.**

Individ- och familjenämnden vill bestämt understryka att det är av största vikt att nämndens boendeformer hanteras som verksamheter där både personal, besökare och boende behöver ha god tillgång till parkeringsplatser. Det måste säkerställas att det finns tillräckligt med parkeringsplatser för att dessa verksamheter ska fungera. Det behöver också tas höjd för att en ökad andel äldre i befolkningen innebär större behov av hemtjänst och tillfälliga parkeringsplatser i närhet till bostäder. Detta gäller även vid LSS-gruppbostäder då de boende ofta har äldre anhöriga som är beroende av parkering i närheten av gruppboenden för att till exempel kunna hälsa på sina barn.

Barnfamiljer

Alla familjer har olika behov av mobilitet i sin vardag och behoven varierar över tid. Familjer med till exempel barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har extra många olika behov att ta hänsyn till. Familjen kanske inte har rätt till parkeringstillstånd, men har ändå ett behov av att kunna parkera nära hemmet på oförutsedda tider. I vissa familjer är kollektivtrafik inte ett alternativ på grund av till exempel problematik kopplad till att vistas i stökiga miljöer. Att transportera sig med cykel eller via bilpool kan vara ett gott alternativ men täcker inte alltid alla behov. Det bör finnas en flexibilitet i mobilitetsnormen av hänsyn till att behovet av bil i centrum kan variera för olika familjer och under olika perioder i livet. På samma sätt behöver också familjer boende utanför kollektivtrafikområdet ha tillgänglighet till centrum.

Sammanfattning

Individ- och familjenämnden ser positivt på mobilitetsnormens ambition att öka möjligheterna till hållbart resande för medborgarna. Individ- och familjenämnden anser dock att det saknas en analys över vilka målgrupper som påverkas av de föreslagna förändringarna och på vilket sätt. Det är viktigt att mobilitetsnormen finns till för alla medborgare och inte försvårar vardagen för den som till exempel inte kan cykla eller nyttja kollektivtrafik. Det är också viktigt att säkerställa att omsorgspersonal har tillräckligt med parkeringar för att utföra sitt uppdrag.

Stadsledningskontoret
Strategisk utveckling

Yttrande över remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun

Inledning

Individ- och familjenämnden har fått möjlighet att yttra sig över ett förslag till Mobilitetsnorm för Umeå kommun. Mobilitetsnormen förväntas ersätta den nuvarande parkeringsnormen med målet att göra det enklare för medborgare att välja hållbara färdsätt, och samtidigt skapa förutsättningar för tillväxt. Genom att anpassa antalet parkeringsplatser efter behov och premiera hållbara färdsätt förväntas behovet av att äga en egen bil minska. Enligt förslaget kan upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamma ersättas med så kallade mobilitetsåtgärder. En mobilitetsåtgärd kan till exempel vara att fastighetsägaren tecknat avtal med en bilpool med förmåner för de boende eller att det finns en attraktiv cykelparkering (väderskydd och ramlåsmöjlighet på minst 75% av cykelparkeringsplatserna). Antalet besöksparkeringar och parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga ska inte påverkas av eventuella mobilitetsåtgärder.

Individ- och familjenämnden ser positivt på ambitionen att underlätta hållbara val för medborgarna. Det finns dock ett antal synpunkter som bland annat rör vikten av att bredda funktionshinderperspektivet när det gäller resande, att ta hänsyn till omsorgspersonalens behov av parkering samt olika familjers behov av mobilitet i vardagen. Synpunkterna utvecklas närmare nedan.

Synpunkter

Funktionshinderperspektivet

Personer med funktionsnedsättning är, precis som alla andra, en naturlig del av personbilstrafiken - som förare, passagerare och som färdtjänstkunder. Personbilen och/eller färdtjänsten är å andra sidan oersättlig eller svårersättlig för många personers personliga rörlighet och självständighet, jämfört med hos övriga befolkningen. Därför är det viktigt att utbudet av parkeringsplatser för rörelsehindrade och angöringsplatser bibehålls - och ökar - i takt med ökad och äldre befolkning och ökade

verksamhetsvolym, även när vi i övrigt ökar andelen hållbart resande i Umeå. Om antalet parkeringsplatser för rörelsehindrade baseras på antalet "vanliga parkeringsplatser", blir följden att antalet parkeringsplatser för rörelsehindrade blir färre i takt med att "vanliga parkeringsplatser" blir färre nu eller i framtiden. Så länge Umeås befolkning växer och likaså andelen äldre, växer också behovet av parkeringsplatser för rörelsehindrade vid olika målpunkter, snarare än minskar.

Vidare finns det många med funktionsnedsättningar (tillfälliga eller kroniska) som inte har parkeringstillstånd för rörelsehindrade men som ändå har svårt att klara av att använda sig av kollektivtrafiken. Det blir därför missvisande att endast se till gruppen med parkeringstillstånd för rörelsehindrade i förslaget, när många medborgare (på grund av olika funktionsnedsättningar, skador eller sjukdomar) är beroende av bil för att vara delaktiga i samhället. De avstånd som anges som acceptabla avstånd till närmsta parkering i förslaget är väldigt långa, till exempel 400–600 m. Det är en sträcka som många har svårt att gå tur och retur, särskilt om ett ärende ska uträttas i samband med förflyttningen eller om väderförhållandena är svåra. Förslaget har i allmänhet stort fokus på cykling, vilket är bra för den som kan nyttja cykel som färdmedel. Det är dock viktigt att komma ihåg att inte alla utan parkeringstillstånd för rörelsehindrade har förmåga att cykla.

Samtidigt som bilen är fortsatt viktig för många personer med funktionsnedsättning, så är personer med olika typer av funktionsnedsättning också en naturlig del av hållbart resande. Dels använder alla inte bil och färdtjänst, dels så finns det fler hållbara transportslag än gång, tvåhjulig cykel och kollektivtrafik: till exempel olika former av förskrivna rullstol, elrullstol, elscooter, specialcyklar och rullator. Det behöver beaktas i arbetet med hållbart resande, i mobilitetsnormen och i mobilitetsåtgärderna, för att skapa goda förutsättningar för alla former av aktiva och hållbara färdssätt.

Sammantaget finns en risk utifrån förslaget att mobilitetstjänster och -åtgärder inte utformas på ett sätt som är användbart för personer med till exempel rörelsenedsättning. En fråga är om det i mobilitetsavtal som tecknas behöver ingå krav på att mobilitetstjänsterna och -åtgärderna utformas så att det finns ett utbud som är relevant och tillgängligt för personer med funktionsnedsättning? Förslagen behöver också ha med i beräkningen att det finns personer som har ett fortsatt behov av bil i sin vardag trots att de inte har parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Om tillgången till parkeringar minskar allt för mycket är risken att människors självständighet på sikt kommer att påverkas negativt av mobilitetsnormen.

Det skulle också kunna innebära att fler personer behöver söka stöd av kommunen med till exempel handling och andra ärenden när det krävs en lång promenad för att ta sig till rätt färdmedel. Kanske kommer det också att öka antalet ansökningar om parkeringstillstånd.

Nämndens boendeformer och hemtjänst

Stöd- och omsorgsförvaltningen ser också en utmaning med mobilitetsåtgärderna kopplat till nämndens olika boendeformer så som till exempel LSS-gruppboendestäder, särskilda boenden för barn och unga med mera. Om samtliga boendeformer hanteras som "bostäder" i stället för "verksamheter" i underlaget riskerar personalgruppens möjligheter att ta sig till arbetet att inskränkas. Redan idag finns utmaningar för personal som arbetar på boenden och behöver ta bil till jobbet. Personal som till exempel bor utanför stan och arbetar på schemarad kan vara beroende av att ta bil, men saknar parkering i närhet till arbetsplatsen. Kollektivtrafiken är idag inte tillräcklig för att helt ta bort det behovet. Även om det inte per automatik är arbetsgivarens ansvar att sörja för parkeringsplatser, så behöver behovet synliggöras tydligare än i dagsläget – särskilt i de fall där verksamheten klassas som bostäder. Det behöver också tas höjd för att en ökad andel äldre i befolkningen innebär större behov av hemtjänst och tillfälliga parkeringsplatser i närhet till bostäder.

Barnfamiljer

Alla familjer har olika behov av mobilitet i sin vardag och behoven varierar över tid. Familjer med till exempel barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har extra många olika behov att ta hänsyn till. Familjen kanske inte har rätt till parkeringstillstånd, men har ändå ett behov av att kunna parkera nära hemmet på oförutsedda tider. I vissa familjer är kollektivtrafik inte ett alternativ på grund av till exempel problematik kopplad till att vistas i stökiga miljöer. Att transportera sig med cykel eller via bilpool kan vara ett gott alternativ men täcker inte alltid alla behov. Det bör finnas en flexibilitet i mobilitetsnormen av hänsyn till att behovet av bil i centrum kan variera för olika familjer och under olika perioder i livet. På samma sätt behöver också familjer boende utanför kollektivtrafikområdet ha tillgänglighet till centrum.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Tilda Molin
Utredare

Mobilitetsnorm för Umeå kommun

Remissversion 2025-10-24

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Innehåll

Bakgrund	3
Mål och syfte	3
Ansvarsfördelning	3
Status	3
Från bilparkering till hållbar mobilitet	5
Parkeringstal för bil	5
Utgångspunkter för bilparkering	5
Bilparkering för bostäder	6
Bilparkering för verksamheter	8
Friköp	9
Samnyttjande av parkering	9
Acceptabla gångavstånd	10
Angöringsplats och parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga	10
Parkeringstal för cykel	11
Cykelparkering för bostäder	11
Cykelparkering för verksamheter	11
Mobilitetsåtgärder	12
Mobilitetsavtal	12
Mobilitetsåtgärder för bostäder	13
Steg 1: Baståtgärder	14
Steg 2: Poängåtgärder	14
Mobilitetsåtgärder för verksamheter	14
Uppföljning och revidering	15

Medverkande:
Strategisk utveckling
Detaljplan
Bygglov
Gator och parker
UPAB

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bakgrund

Umeå kommun arbetar för en stadsutveckling med människan i centrum där korta resvägar, levande stadsmiljöer och närhet till vardagliga funktioner är centrala element. Översiktsplanens strategier sätter ramarna för denna utveckling där komplettering av befintlig bebyggelse och en ökad täthet är bärande principer. Parkering är en central fråga i samhällsbyggnadsprocessen och ett styrmedel där kommunen har rådighet. Genom att arbeta för att behovsanpassa antalet parkeringsplatser samtidigt som hållbara färd sätt premieras kan Umeåbornas behov av att äga egen bil minska. På så vis ges förutsättningar för en hög tillväxttakt samtidigt som gröna transportslag främjas.

Mål och syfte

Genom riktlinjer för parkering anger kommunen det lägsta antal parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet vid ny- och tillbyggnad av bostäder, verksamheter samt vid ändrad användning.

Mobilitetsnormen ska vara flexibel för revideringar samt:

- Arbeta för Umeås hållbara tillväxt
- Främja omställning till hållbara transportslag
- Stödja handläggning av detaljplaner och bygglov
- Säkerställa att parkering ordnas i skälig utsträckning med hänsyn till lagstiftning och kommunala målsättningar
- Vara transparent och enkel att kommunicera

Ansvarsfördelning

Enligt plan- och bygglagen bär fastighetsägaren ansvar för att anordna parkering för sin fastighet. Kommunen har ingen skyldighet att tillhandahålla parkering. Däremot har kommunen ett övergripande ansvar för parkeringsplaneringen och ska därmed ange vilket parkeringsbehov fastighetsägaren/byggherren ska tillgodose. Som stöd för bedömning av parkeringsbehovet tar kommunen fram riktlinjer för vilka krav som ska ställas på byggaktörer för att uppnå en rimlig mängd parkering för respektive fastighet.

Status

- Parkeringsnormen ska tillämpas som riktlinjer vid detaljplaneläggning samt som krav vid bygglovsprövning.
- Parkeringsnormen antas av kommunstyrelsens planeringsutskott. Byggnadsnämnden är beslutande instans vid prövning mot parkeringsnormen.
- Likställighetsprincipen ska tillämpas för att säkerställa att byggaktörer behandlas lika.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

8 kap i plan och bygglagen (2010:900), PBL, anger följande om parkering:

- ”9 § En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska ordnas så att...”
 - ”... 4. det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon...”
 - ”...Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering enligt första stycket 4, ska man i första hand ordna friyta.”
- ”10 § Det som gäller i fråga om utrymme och parkering, lastning och lossning och om friyta i 9 § första stycket 4 och andra stycket ska i skälig utsträckning också tillämpas om tomten är bebyggd.”

Från bilparkering till hållbar mobilitet

Utgångspunkten i detta dokument är att se till den samlade tillgängligheten till en plats i stället för att fokusera på parkering som en separat del av trafiksystemet. Genom detta skifte synliggörs de hållbara färdmedlen och kommunens ambition om en långsiktigt hållbar stadsutveckling med människan i centrum. Det sammanlagda behovet av mobilitet kan illustreras enligt figuren nedan.

Figur 1.

Parkeringsstal för bil

Utgångspunkter för bilparkering

Eftersom tillgänglighet till en fastighet är beroende av flera samverkande aspekter behöver parkeringstalet vara avhängigt den samlade bilden av möjligheten att röra sig till och från olika delar av staden. Genom att sätta antal parkeringsplatser i relation till fastighetens läge och tillgängliga mobilitetstjänster bedöms vad som kan betraktas som skälig miniminivå av parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet. Parkeringstalet beräknas utifrån bebyggelsens totala area (BTA) för flerbostadshus och verksamheter samt utifrån antal enheter för småhus.

Lägesbedömning

Mobilitetsnormen bygger utifrån ovanstående resonemang på en sammanvägning av tillgängligheten i Umeås stadsdelar som utgår från följande:

- Tillgång till kollektivtrafik
- Närhet till arbetsplatser
- Närhet till service (dagligvaruhandel)
- Närhet till centrum

Parkeringstalet blir lägre i de områden där dessa faktorer samlat visar på god tillgänglighet till vardagliga funktioner (se figur 1).

Mobilitetsåtgärder och mobilitetsavtal

Utöver den lägesbestämda variationen kan det sammanlagda behovet av parkeringsplatser minska i de fall fastighetsägaren åtar sig att tillhandahålla mobilitetstjänster till boende och verksamheter (se avsnitt om mobilitetsåtgärder). Detta regleras i mobilitetsavtal som tecknas mellan Umeå kommun och byggaktör.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilparkering för bostäder

Vid beräkning av parkeringstal för bostäder ska säkerställas:

- Att fastighetens behov av parkeringsplatser inryms inom egna fastigheten, i samlad- eller gemensam anläggning alternativt på närliggande fastighet genom servitut (se tabell 5 för acceptabelt gångavstånd till parkering)
- Att yta avsätts för besöksparkering
- Att yta avsätts för parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga

Flerbostadshus

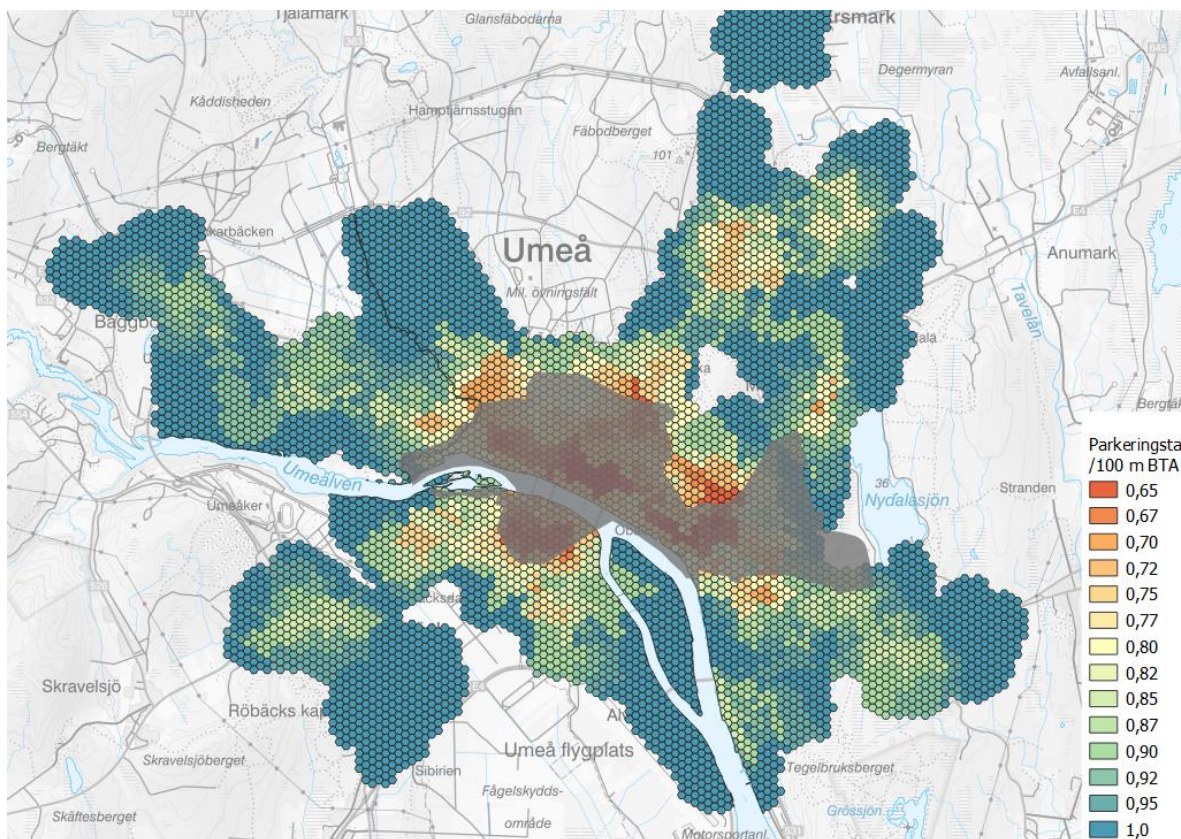
Utgångspunkten är att 1 parkeringsplats per 100 m² BTA bostadsbebyggelse ska tillhandahållas vid ny-, till- eller ombyggnation. Från detta görs avdrag utifrån den sammanlagda tillgängligheten för respektive fastighet enligt nedanstående tabell.

Tabell 1. Beräkningsgrund för lägesbaserade parkeringstal. Se bilaga 1 för karta över hållplatskategorier

Övriga områden inom Umeå tätort, grundtal 1 parkeringsplats/100 m ² BTA		
Aspekt	Avstånd [m]	Reduktion
Närhet till centrum	2500	0,05
Närhet till arbetsställen (antal 1000 inom 1500 m)	1500	0,1
Närhet till livsmedelsbutik	1000	0,05
	750	0,075
	500	0,1
Närhet till hållplats med god trafikering		
Närhet till hållplats med ≥ 44 000 avgångar/år	300	0,1
Närhet till hållplats med 31000 - 43999 avgångar/år	300	0,075
Närhet till hållplats med 17000 - 30999 avgångar/år	300	0,05

Nedanstående karta illustrerar parkeringstal i Umeå tätort utifrån en sammanvägning av faktorerna i tabellen ovan. Kartan visas i remisskede men planeras sedan ligga till grund för webblösning som byggaktörer och handläggare kan använda sig av för att studera förutsättningarna för respektive fastighet.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Figur 2. Parkeringstal i Umeå tätort för bostäder i flerbostadshus, baserat på en sammanvägning av parametrar från tabell 1.

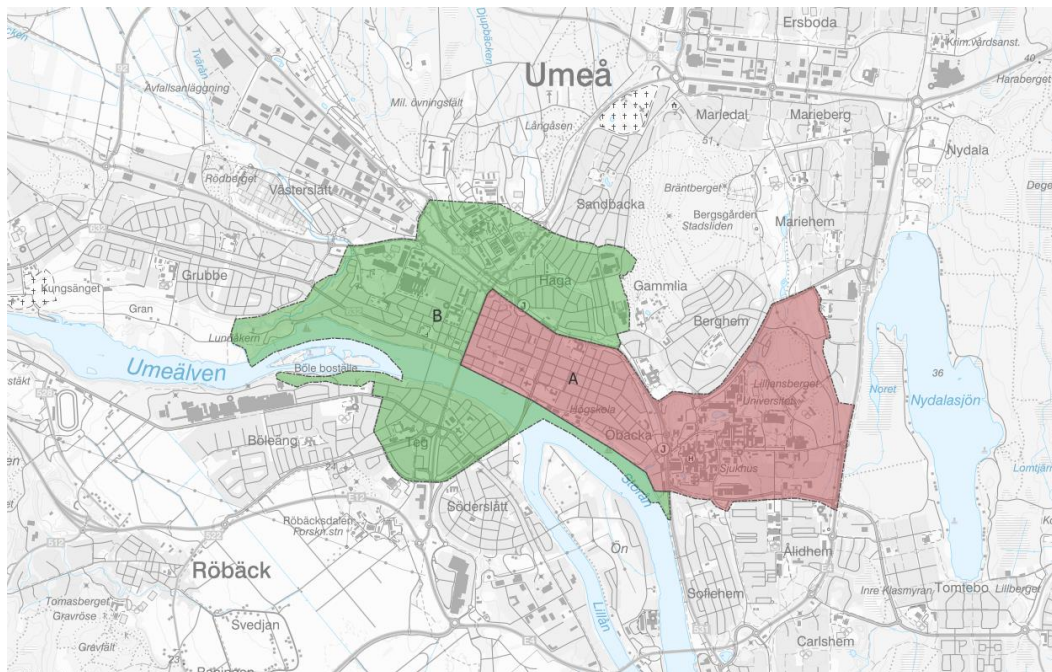
Kartan visas i remisskede men planeras sedan ligga till grund för webblösning som byggaktörer och handläggare kan använda sig av för att studera förutsättningarna för respektive fastighet.

För centrumfyrkanten, centrala staden, universitetsstaden samt kommundelar utanför Umeå tätort gäller fasta parkeringstal enligt tabell 2. Möjlighet till reduktion genom mobilitetsavtal finns för alla områden inom Umeå tätort.

Tabell 2. Zoner där fasta parkeringstal är gällande

Zon	Parkeringsplatser/100 m ² BTA
A	0,6
B	0,7
Utanför Umeå tätort	1

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Figur 3 Karta över zoner där fasta parkeringstal är gällande.

Småhus

För småhus gäller att varje enhet ska tillhandahålla minst 1 parkeringsplats. Utöver detta ska besöksparkering säkerställas med 0.2 platser per enhet. Detta gäller både inom Umeå tätort och i övriga kommundelar.

Tabell 3. Parkeringstal för småhus

Område	Antal parkeringsplatser/enhet	Antal besöksparkeringar/enhet
Umeå tätort	1	0,2
Övriga tätorter och kommundelar	1	0,2

Besöksparkering

För besöksparkering gäller att 0.15 parkeringsplatser per 100 m² BTA ska tillföras respektive fastighet. Möjlighet till reduktion på besöksparkering finns i de fall platserna ingår i samlad anläggning med möjlighet till samnyttjande, se avsnitt om samnyttjande av parkering.

Bilparkering för verksamheter

Beräkning av parkeringsbehovet för verksamheter baseras på samma lägesparametrar som för bostäder. Det vill säga det samvarierar med var i Umeå tätort det finns goda förutsättningar för hållbara resmönster. Utöver detta så baseras parkeringstalet för respektive fastighet på en kategorisering av olika verksamhetstyper (Se tabell 4).

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Vid beräkning av parkeringstal för verksamheter gäller följande:

- Bilparkering ordnas inom egna fastigheten, i samlad- eller gemensam anläggning alternativt på närliggande fastighet genom exempelvis servitut (se tabell 5 för acceptabelt gångavstånd till parkering)
- En särskild parkeringsutredning ska tas fram i projekt där för verksamheter som inte specificeras i tabell 4.
- Verksamheter upp till 200 kvm regleras inte i mobilitetsnormen.
- Nödvändigt underlag för bedömning av parkeringsbehov tas fram av exploitör i samråd med Umeå kommun.

Tabell 4. Parkeringstal för verksamheter, fördelat efter kategori

Funktion	Planbestämmelse	Parkeringstal/100 m ² BTA
Centrum, handel, restaurang*	C, H	2,0
Kontor	K	1.5
Industri	J	0.5
Verksamhet	Z	1.0
Tillfällig vistelse (ex. hotell)	O	Särskild utredning
Vård	D	Särskild utredning
Skola/förskola	S	Särskild utredning
Övrigt		Särskild utredning

*Exklusive externhandel/större anläggningar i bilorienterade lägen, här krävs särskild utredning

För verksamhetsparkering finns möjlighet till avsteg från normen i de fall byggaktören kan påvisa att behovet av parkering avviker från vad kommunen bedömt vara gällande. För detta krävs särskild parkeringsutredning och samsyn mellan aktör och kommun.

Friköp

Parkeringsköp (friköp av parkering) innebär en möjlighet för byggaktör att köpa sig fri från ansvaret att anlägga parkering inom den egna fastigheten. Umeå kommun erbjuder möjlighet till friköp där förutsättningar finns. Parkeringsköp för verksamheter är ett krav inom centrumfyrkanten, området mellan Västra Esplanaden, Östra Kyrkogatan, Järnvägsallén och Västra Strandgatan.

Samnyttjande av parkering

Samnyttjande innebär att bilplatserna används för flera ändamål under olika tider på dygnet. Samnyttjande av bilparkeringsplatser bör i första hand tillämpas på parkeringar vid arbetsplatser som kan nyttjas i kombination med bostäder, handel eller serviceändamål utanför kontorstid. En beläggningsstudie avgör lämpligheten i att använda samnyttjande som verktyg vid parkeringsköp.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

För boendeparkering i samlad anläggning kan reduktion på besöksparkering beviljas. Detta förutsätter att boende ej har fasta platser¹ samt att antalet parkeringar i den samlade anläggningen uppgår till minst 50. Uppfylls detta medges reduktion på 0.05 platser/100 m² BTA.

Acceptabla gångavstånd

Umeå kommuns rekommenderade acceptabla gångavstånd redovisas i tabell 5.

Tabell 5. Acceptabla gångavstånd mellan parkeringsanläggning och målpunkt

Parkeringskategori	Acceptabla gångavstånd
Bostäder (besökande och boende)	400 m
Bostäder centrumfyrkanten (besökande och boende)	600 m
Verksamheter	400 m
Verksamheter centrumfyrkanten	600 m
Angöring	75 m
Parkering för rörelsehindrade	25 m

Angöringsplats och parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga

Tillgång till angöringsplats och parkeringsplatser anpassade för personer med nedsatt rörelseförmåga säkerställs och redovisas under planläggning/bygglov.

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar, ska det finnas minst en angöringsplats för fordon inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré. Angöringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda angöringsplatsen (BFS 2024:13 - 2 kap. 5 §).

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar, ska det kunna ordnas minst en tillgänglig och användbar parkeringsplats för fordon. Parkeringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att självständigt använda parkeringsplatsen (BFS 2024:13 - 2 kap. 6 §).

Gångvägar mellan entré till byggnad och parkerings- och angöringsplatser ska utformas och dimensioneras för den avsedda användningen så att det går att använda dem på ett säkert sätt (BFS 2024:13 - 4 kap. 1 §).

Kraven gäller vid nybyggnad av en byggnad på en obebyggd tomt. Om det är en bebyggd tomt, så gäller kraven bara under vissa förutsättningar. I de fallen ska tomtkraven bara tillämpas i den utsträckning som är skälig med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper.

¹ Innebär att boende inte har tillgång till en egen fast parkering utan i stället hänvisas till var det för parkeringstillfället finns ledigt utrymme i anläggningen.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Tabell 6. Parkering för rörelsehindrade

Antal parkeringsplatser	Reserverade platser för rörelsehindrade
> 10	1
> 50	2
> 100	3
> 200	4

Vid fler än 200 platser ska 6+1 plats anordnas för varje tillkommande 100 platser.

Parkeringstal för cykel

Cykelparkeringar ska placeras och utformas så att de blir lätt tillgängliga och upplevs trygga och säkra.

Cykelparkering för bostäder

För bostäder är cykelparkeringstalen samma oavsett var i kommunen fastigheten är lokaliserad. Besöksparkering ingår i parkeringstalet. I flerbostadshus ska minst fem procent av platserna rymma mer platskrävande cyklar, till exempel lådcyklar.

För särskilda boendeformer (gruppboende, äldreboende med flera) kan behovet variera stort. Antal cykelplatser behöver därför utredas från fall till fall utifrån typ av boendeform, antal boende och förväntad personaltäthet.

Tabell 7. Cykelparkeringstal flerfamiljshus

Typ	Cykelplatser/100 m ² BTA
Flerbostadshus	3*
Studentrum	4
Särskilda boendeformer	Särskild utredning

*Varav 5 % för mer platskrävande cyklar.

För småhus anges parkeringstalen per enhet i stället för per BTA.

Tabell 8. Cykelparkeringstal småhus

Typ	Cykelplatser/enhet
Småhus	4

Cykelparkering för verksamheter

För verksamheter kan parkeringsbehovet variera beroende på var i kommunen de är lokaliserade vilket innebär att även parkeringstalet varierar.

För vissa typer av verksamheter är det svårt att sätta generella parkeringstal utan där får det utredas från fall till fall.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Tabell 9. Cykelparkeringstal verksamheter

Verksamhet	Cykelplatser/elev eller cykelplatser/100 m2 BTA		
	Zon A-B	Övriga Umeå tätort	Övriga kommunen
Förskola	0,3 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev	0,3 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev	0,2 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev
Grundskola	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*
Gymnasium	0,6 cpl/elev	0,6 cpl/elev	Särskild utredning
Högskola	Särskild utredning		
Centrum, handel, restaurang	1,5 cpl/100 m2 BTA	1,5 cpl/100 m2 BTA	1 cpl/100 m2 BTA
Kontor	2,2 cpl/100 m2 BTA	1,8 cpl/100 m2 BTA	1 cpl/100 m2 BTA
Industri	-	0,6 cpl/100 m2 BTA	0,3 cpl/100 m2 BTA
Verksamhet	Särskild utredning		
Vård	Särskild utredning		

*Endast lågstadium lägre intervallet, endast högstadium högre intervallet.

Mobilitetsåtgärder

En andel av fastighetens mobilitetsbehov kan i många fall ordnas genom andra åtgärder än parkeringsplatser för bil, så kallade mobilitetsåtgärder. Där förutsättningarna för detta finns är det upp till varje fastighetsägare att själv välja om fastigheten ska ha färre bilparkeringar i kombination med ett antal mobilitetsåtgärder eller om antalet bilparkeringar ska vara enligt avsnitt Parkeringstal för bil. Upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamma kan ersättas med mobilitetsåtgärder. Antalet besöksparkeringar och parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga påverkas inte av eventuella mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsavtal

Fastighetsägare som väljer att göra mobilitetsåtgärder ska teckna ett mobilitetsavtal med kommunen. I avtalet ska det framgå vilka mobilitetsåtgärder som fastighetsägaren förbinder sig att tillhandahålla under avtalstiden. Avtalet gäller i tio år från inflytt i fastigheten. Avtalet gäller mellan fastigheten och kommunen, dvs om fastigheten säljs under avtalsperioden är den nya fastighetsägaren skyldig att uppfylla mobilitetsavtalet under de kvarvarande åren.

Mobilitetsavtal kan tecknas för fastigheter med bostäder likväl som fastigheter med verksamheter. Vilka mobilitetsåtgärder som kan väljas skiljer sig däremot åt beroende på om de riktar sig till boende eller verksamheter.

Till avtalet ska en genomförandebeskrivning bifogas där fastighetsägaren beskriver mer i detalj hur åtgärderna ska ordnas. Det kan till exempel vara var bilpool lokaliseras samt vilken bilpoolsleverantör som fastighetsägaren har tecknat avtal med. Genomförandebeskrivningen skrivs i en mall som kommunen tillhandahåller och ska godkännas av kommunen innan avtal kan tecknas.

Det går att teckna mobilitetsavtal även för äldre fastigheter, till exempel om fastighetsägaren vill använda en yta som idag används till parkering till något annat och i stället genomföra

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

mobilitetsåtgärder. Parkeringsbehovet behöver då först räknas om utifrån avsnitt Parkeringstal för bil och sedan väljer fastighetsägaren mobilitetsåtgärder och tecknar avtal med kommunen på samma sätt som för nya fastigheter.

Geografiska förutsättningar

Mobilitetsavtal för bostäder kan tecknas för fastigheter som ligger inom Umeå tätort.

För verksamheter gäller utöver ovanstående även kravet att fastigheten får ha högst 500 m gångväg (faktisk gångväg, ej fågelvägen) till busshållplats med minst en avgång var 15:e minut under dagtid.

Besöksparkeringar bil (påverkas ej)

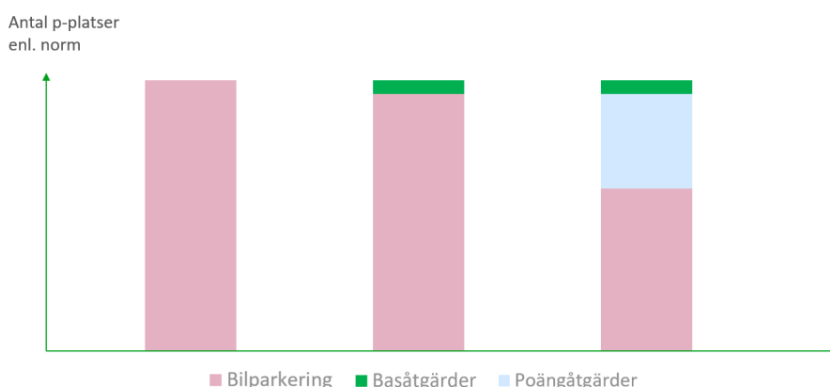
Eftersom mobilitetsåtgärderna främst är inriktade på de boende/verksamma i fastigheten så påverkas inte antalet besöksparkeringar av åtgärderna. Detta innebär att fastighetsägare som tecknar mobilitetsavtal förbinder sig att tillhandahålla samma antal besöksparkeringar som om de inte skulle ha mobilitetsavtal. Dessa platser får inte hyras ut eller på annat sätt upplåtas till boende eller verksamma i fastigheten utan ska vara tillgängliga för fastighetens besökare.

Parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga (påverkas ej)

Antal parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga påverkas inte av eventuella mobilitetsåtgärder. Detta innebär att fastighetsägare som tecknar mobilitetsavtal förbinder sig att tillhandahålla samma antal parkeringar för personer med nedsatt rörelseförmåga som om fastigheten inte skulle ha mobilitetsavtal. Dessa platser ska alltid lokaliseras på den egna fastigheten oavsett var övriga bilparkeringsplatser lokaliseras.

Mobilitetsåtgärder för bostäder

För bostäder kan mobilitetsåtgärder göras i två steg; basåtgärder och poängåtgärder. Reduktion för poängåtgärder kan endast fås på fastigheter där även basåtgärderna genomförs. Åtgärderna har som syfte att minska de boendes behov av att äga en egen bil utan att deras mobilitet försämras. För att uppnå detta krävs en kombination av flera åtgärder.

Figur 3. Byggaktörens alternativ för fördelning mellan antal bilparkeringsplatser för boende och antal mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Steg 1: Baståtgärder

I det första steget ingår två basåtgärder som tillsammans ger 5 % reduktion på antalet bilparkeringsplatser för boende. De två åtgärderna, som båda måste genomföras för att kunna erhålla reduktionen är:

- Avgift bilparkering
- Attraktiv cykelparkering (väderskydd och ramlåsmöjlighet på minst 75 % av cykelparkeringsplatserna)

Åtgärderna beskrivs mer utförligt i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder.

Steg 2: Poängåtgärder

Fastighetsägare som väljer att genomföra basåtgärderna kan även välja att gå vidare till andra steget för att erhålla totalt 40 % reduktion på antal bilparkeringsplatser för boende (inklusive de 5 % som basåtgärderna ger). Fastighetsägaren kan då välja bland de mobilitetsåtgärder som listas i tabell 10, så att totalt minst tio mobilitetspoäng uppnås. Utöver de valda åtgärderna ska fastigheten också ha en mobilitetssamordnare som ansvarar för att informera boende om åtgärderna samt vara kontaktperson för Umeå kommun. En mer utförlig beskrivning mobilitetssamordnarens roll samt av de olika mobilitetsåtgärderna finns i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder.

Observera att poängåtgärder ger reduktion enbart om även basåtgärderna genomförs.

Tabell 10. Poängåtgärder

Mobilitetsåtgärd	Mobilitetspoäng
Bilpool inklusive prova på-erbjudande	6
Cykelpool inklusive prova på-erbjudande	4
Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning	4
Cykelrum inomhus	3
Erbjudande om årlig cykelservice	3
Erbjudande periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade	3
Erbjudande periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade	2
Cykelservicestation	2
Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande	1
Servicelösning för grovsopor	1
Fastighetsägarens egna förslag	1-6

Mobilitetsåtgärder för verksamheter

För verksamheter finns ett färdigt paket med mobilitetsåtgärder där samtliga åtgärder måste genomföras om fastighetsägaren väljer att teckna mobilitetsavtal. Åtgärderna för verksamheter är

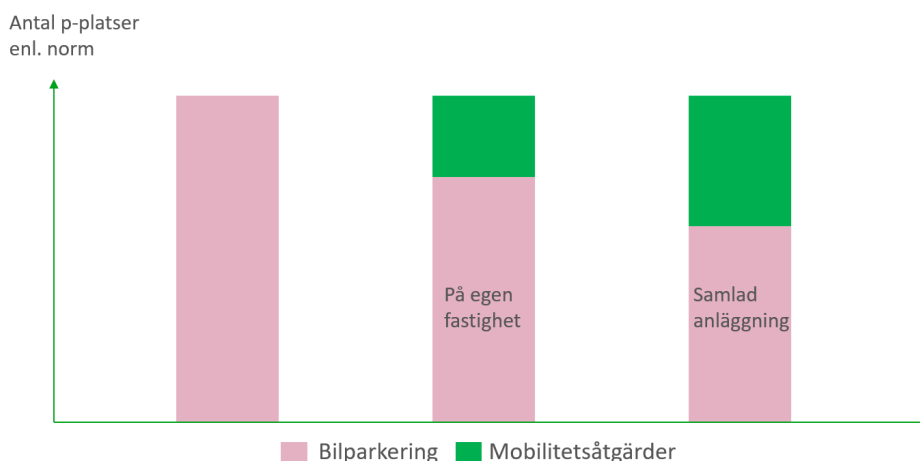
Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

inriktade på att minska personalens behov att ta bilen till arbetet och skiljer sig därför åt från mobilitetsåtgärderna för bostäder:

- Attraktiv cykelparkering
- Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra)
- Ej personliga parkeringsplatser för bil
- Erbjudande om kollektivtrafikkort 30 dagar eller presentkort på ett däckbyte cykel

En mer utförlig beskrivning av åtgärderna finns i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder. Utöver åtgärderna ska fastigheten också ha en mobilitetssamordnare som ansvarar för att informera boende om åtgärderna samt vara kontaktperson för Umeå kommun, även mobilitetssamordnarens roll finns beskriven i samma bilaga.

Hur stor reduktionen på antal bilparkeringsplatser blir beror på var dessa är lokaliserade. Mobilitetsåtgärderna ger 25 % reduktion om bilparkering lokaliseras på egen fastighet och 40 % reduktion om bilparkering lokaliseras i en samlad anläggning, till exempel via friköp.

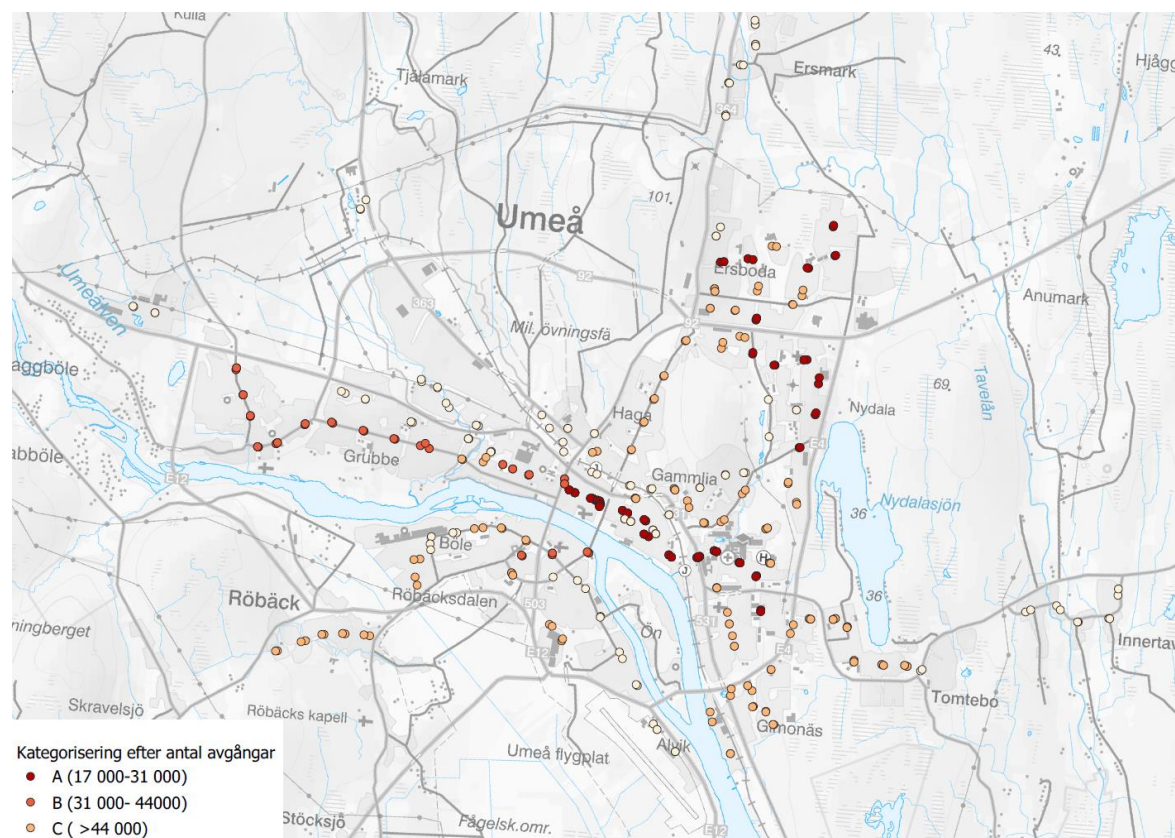
Figur 4. Byggaktörens alternativ för fördelning mellan antal bilparkeringsplatser för verksamma och antal mobilitetsåtgärder.

Uppföljning och revidering

Mobilitetsnormen ska kontinuerligt utvärderas för att följa upp effekt så väl som efterlevnad av mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilaga 1

Karta över hållplatslägen, klassificerat efter antal avgångar

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilaga 1

Beskrivning av mobilitetsåtgärder

Bilaga 1

Innehåll

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för bostäder.....	3
Avgift bilparkering.....	3
Attraktiv cykelparkering.....	3
Mobilitetssamordnare	3
Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade.....	3
Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade.....	4
Erbjudande om årlig cykelservice	4
Cykelrum inomhus	4
Cykelservicestation	4
Cykelpool inklusive prova på-erbjudande	5
Bilpool inklusive prova på-erbjudande	5
Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning.....	6
Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande.....	6
Servicelösning för grovsopor	7
Fastighetsägarens egna förslag	7
Beskrivning av mobilitetsåtgärder för verksamheter	7
Mobilitetssamordnare	7
Attraktiv cykelparkering.....	7
Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra).....	7
Ej personliga parkeringsplatser bil	7
Erbjudande om kollektivtrafikkort (30 dagar) eller presentkort på ett däckbyte cykel .	7

Bilaga 1

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för bostäder

Avgift bilparkering

Bilparkering ska inte ingå i hyra eller månadsavgift. Boende som vill ha tillgång till bilparkering ska hyra detta separat.

Attraktiv cykelparkering

Samtliga cykelparkeringsplatser som normen kräver ska antingen möjliggöra fastlåsning av cykeln i dess ram i cykelställ som är fast förankrade, eller lokaliseras i låst utrymme som enbart boende kommer åt.

Minst 75 % av platserna ska vara väderskyddade. Med väderskydd avses antingen skärmtak eller att platserna lokaliseras inomhus i marknivå. Cykelparkering inomhus ska vara enkel att nå, med automatisk dörröppnare eller dörrar som går att ställa upp.

Ett antal platser för besökare måste alltid lokaliseras utomhus.

Mobilitetssamordnare

En av fastighetsägaren utsedd person som ansvarar för att informera de boende om fastighetens mobilitetserbudanden. Det kan till exempel vara information om var cykelservicestation finns eller hur man använder bil- och cykelpool.

Mobilitetssamordnaren ansvarar också för att informera om och distribuera de prova-på erbjudanden som ska finnas enligt de valda åtgärderna*.

Informationen ska kontinuerligt delges till samtliga nyinflyttade, samt löpande minst en gång per år. Den löpande informationen kan delges via exempelvis välkomstmöten, informationsskärmar, hemsidor, nyhetsbrev, årsmöten, eller utskick till brevlådor – eller andra kanaler som fastighetsägaren brukar informera via.

Mobilitetssamordnaren ska även vara kontaktperson åt Umeå kommun.

**Gäller åtgärderna Erbjudande om kollektivtrafikkort (60 respektive 120 dagar), Cykelpool, Bilpool, Cykelservice, Servicelösning grovsopor och Leveransskåp livsmedel/kylda varor.*

Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade

Kostnadsfri 60-dagarskort med Ultra erbjuds till samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden. Erbjudandet gäller för vuxna i hushållet (över 18 år), och upp till två vuxna i samma hushåll, som då ska erbjudas varsitt 60-dagarskort. Bor en vuxen i hushållet, är det ett 60-dagarskort som erbjuds. Det ska vara möjligt att påbörja sitt periodkort under 12 månader från det enskilda hushållets inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet. Fastighetsägare kan via Länstrafikens Företagsportal ansluta sig och erbjuda biljetter till de boende elektroniskt, alternativt dela ut fysiska kort.

Bilaga 1

Denna åtgärd kan väljas för fastigheter som har högst 500 m gångväg (faktiskt gångväg, ej fågelvägen) till busshållplats med minst en avgång var 15:e minut under dagtid.

Kan ej kombineras med åtgärden Erbjudande om kollektivtrafikkort 120 dagar.

Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade

Erbjudandet om 60-dagarsbiljett utökas till 120-dagarsbiljett. I övrigt gäller samma villkor som för 60-dagarsbiljett.

Kan ej kombineras med åtgärden Erbjudande om kollektivtrafikkort 60 dagar.

Erbjudande om årlig cykelservice

Erbjudande om årligen återkommande kostnadsfri cykelservice för de boende (en cykel per person i hushållet). Erbjudandet ska inkludera en standardservice inklusive kostnaden för arbete och mindre materialkostnader. Cykelservicen kan äga rum vid fastigheten och servicen ska vara tillgänglig under tillräckligt lång tid så att samtliga intresserade kan ta del av denna. Alternativt kan boende få lämna in sin cykel kostnadsfritt hos utvald cykelhandlare. Administration och kostnad löses av fastigheten.

Cykelrum inomhus

Minst 60 % av cykelparkeringsplatserna lokaliseras i cykelrum inomhus. Följande krav ställs på cykelrummen:

- Lokaliseras i entréplan i nära anslutning till entré, med direkt tillgång både utifrån och från samtliga trapphus.
- Dörr utifrån som leder direkt utifrån in till cykelrummet förses med automatisk dörröppnare och har en bredd på minst en meter.
- Samtliga platser ska ha cykelställ med ramlåsmöjlighet och minst 0,6 meter i sidled mellan varje cykel.
- Skåp för laddning av cykelbatterier där varje enskilt fack har ladduttag och låsmöjlighet. Antal fack ska minst motsvara minst 20 % av antal cykelplatser i cykelrummet.

Cykelservicestation

Cykelservicestationen ska finnas inomhus inom den egna fastigheten eller i närliggande gemensam anläggning. Utrymmet ska vara tillräckligt stort för att kunna serva en lådcykel. Stationen ska innehålla följande:

- Ställning där en vanlig cykel kan hängas upp i arbetshöjd
- Kompressordriven luftpump med ventiladapter
- Grundläggande verktyg för reparationer såsom mejslar, skiftnyckel, däckverktyg och insexnyckelsats.
- Yta för cykeltvätt med tillgång till vatten och slang.

Bilaga 1

Utrustningen ska underhållas på ett sådant sätt att den förblir funktionell. Utrustningen ska vara förankrad för att hindra stöld.

Cykelpool inklusive prova på-erbjudande

Cykelpoolen ska innehålla både ellådcyklar och vanliga elcyklar (undantagen de minsta fastigheterna där enbart lådcykel räcker). Antalet cyklar ska vara minst enligt nedanstående tabell.

Bostädernas BTA	Minsta antal cyklar
0 – 2000 BTA	1 ellådcykel
2001 – 4000 BTA	1 ellådcykel + 1 elcykel
4001 – 6000 BTA	2 ellådcyklar + 1 elcykel
>6001 BTA	2 ellådcyklar + 2 elcyklar

Cykelpoolen ska vara lokaliserad inom eller i nära anslutning till den egna fastigheten och ska ordnas på ytor utöver ordinarie cykelparkeringar.

Cykelpoolen ska lokaliseras i ett låst och väderskyddat rum som håller minst 10 grader (för batteriernas livslängd och funktion). Det ska vara enkelt att nå, med automatisk dörröppnare eller dörrar som går att ställa upp. Batterier ska förvaras och kunna laddas i samma rum.

Cyklarna vara utrustade med vinterdäck under vintersäsongen och sommardäck under barmarkspanperioden. Kontinuerlig service och reparation av cyklarna ska ske under hela mobilitetsavtalets löptid. Det ska tydligt framgå för användarna hur felanmälan ska ske. Till cykelpoolen ska det även finnas ett tillgängligt och lättanvänt bokningssystem.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas att kostnadsfritt testa cykelpoolen minst fyra timmar. Erbjudandet ska kunna nyttjas utan krav på att teckna medlemskap i cykelpoolen. Erbjudandet ska gälla i minst sex månader från det enskilda hushållets inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilpool inklusive prova på-erbjudande

Fastighetsägaren ordnar antingen en egen bilpool eller avtalar med en bilpoolsleverantör om att bilpool ska finnas under hela avtalsperioden. Antal tillgängliga bilpoolsbilar ska vara enligt nedanstående tabell.

Bilaga 1

Bostädernas BTA	Minsta antal poolbilar
0 – 4000 m ²	1
>4001 m ²	2

Parkeringsplatser för bilpoolsbilarna ska ordnas på ytor utöver de antal bilparkeringsplatser som den reducerade normen kräver.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas att kostnadsfritt testa bilpoolen fyra timmar. Erbjudandet ska kunna nyttjas utan krav på att teckna medlemskap i bilpoolen. Erbjudandet gäller en gång per lägenhet och ska gälla i sex månader från inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilpoolen ska lokaliseras inom 400 meter från den fastighet som reduktionen gäller. I centrala staden accepteras avstånd upp till 500 meter. Avståndet ska mätas som faktiskt gångavstånd, dvs inte fågelvägen.

Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning

Fastighetens bilparkeringar lokaliseras i en samlad parkeringsanläggning utanför den fastighet som reduktionen gäller. Den samlade anläggningen delas med andra fastigheter. Det är ett krav att även besökare till fastigheten ska kunna ta sig in i och tillåtas parkera i anläggningen.

Parkeringsanläggningen ska lokaliseras inom 400 meter från bostäderna. I centrala staden accepteras avstånd upp till 500 meter. Avståndet ska mätas som faktiskt gångavstånd, dvs inte fågelvägen.

Parkering för rörelsehindrade ska lokaliseras på den egna fastigheten, dvs inte i den samlade anläggningen.

Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande

Leveransskåp som möjliggör ett säkert mottagande av större/kylda varor även när den boende inte är hemma. Skåpen ska vara lokaliserade inom den egna fastigheten och ska kunna nyttjas kostnadsfritt av de boende.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas ett presentkort på en gratis hemleverans från en lokal livsmedelsbutik. Erbjudandet gäller en gång per lägenhet och ska gälla i sex månader från inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilaga 1

Servicelösning för grovsopor

Fastighetsägaren ska utan kostnad för de boende ordna bortforsling av de boendes grovavfall. Det kan antingen ordnas med ett rum/yta där grovavfall får lämnas eller att fastighetsägaren minst två gånger per år ställer upp en container där de boende får slänga sitt grovavfall.

Fastighetsägarens egna förslag

Fastighetsägaren har även möjlighet att föreslå en eller flera egna åtgärder. Förslagen kan också vara befintliga åtgärder som fastighetsägaren önskar justera något i, men poängsättningen kan då komma att ändras. Åtgärdernas lämplighet samt eventuell poängsättning bedöms av kommunen.

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för verksamheter

Mobilitetssamordnare

En person hos fastighetsägaren eller hyresgästen som ansvarar för:

- Informera om de olika åtgärderna som finns, till varje nyanställd som börjar.
- Att åtgärderna genomförs såsom att boka cykelreparatör eller dela ut presentkort på däckbyte samt att busskort finns att tillgå elektroniskt eller fysiskt på arbetsplatsen.
- Vara kontaktperson åt Umeå kommun samt distribuera eventuella uppföljningsenkäter från kommunen.

Attraktiv cykelparkering

Samtliga cykelparkeringar som är till för anställda ska utrustas med ramlåsmöjlighet samt väderskydd.

Med väderskydd avses att parkeringen är försedd med skärmtak eller att platserna lokaliseras inomhus i markplan.

Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra)

Bilparkering får inte vara gratis för anställda, utan de anställda ska betala marknadsmässigt pris.

Ej personliga parkeringsplatser bil

Anställda ska ej kunna hyra en egen parkeringsplats utan samtliga bilparkeringsplatser ska organiseras i ett öppet parkeringssystem (ej personliga parkeringsplatser).

Erbjudande om kollektivtrafikkort (30 dagar) eller presentkort på ett däckbyte cykel

Samtliga nyanställda under avtalsperioden ska få erbjudande om ett kollektivtrafikkort (30 dagar) eller ett däckbyte för sin cykel. Det är viktigt att varje anställd själv får välja

Bilaga 1

om man vill ha kollektivtrafikkort eller däckbyte, dvs inte att fastighetsägaren väljer samma till alla. Detta eftersom ett t.ex. busskort inte är relevant för alla beroende på var man bor.

Det är viktigt att det är ett erbjudande, dvs att anställda kan välja att tacka nej eftersom det kan räknas som inkomst och leda till att en person som t.ex. har bostadsbidrag blir av med det för att den tjänat för mycket.

Kollektivtrafikkort

De anställda som väljer erbjudandet om ”kollektivtrafikkort” ska få en kostnadsfri 30-dagarsbiljett med Ultra, Länstrafiken* eller Norrtåg*. Det ska vara möjligt att påbörja sin 30-dagarsperiod under 12 månader från att man blev anställd. Fastighetsägare kan via Länstrafikens Företagsportal ansluta sig och erbjuda biljetter till de boende elektroniskt (gäller ej Norrtåg), alternativt dela ut fysiska kort.

*Med Länstrafiken och Norrtåg behöver man ange vilken sträcka man kommer åka, för att få rätt kort som gäller på just den sträckan. För att få ett kort behöver den anställda bo inom Umeåregionen.

Däckbyte till vinter- eller sommardäck på cykel

De anställda som väljer erbjudandet om ”däckbyte” ska få ett kostnadsfritt däckbyte på sin cykel vid ett tillfälle. Erbjudandet gäller 12 månader från att man blivit anställd, för att säkerställa att erbjudandet hinner nyttjas under önskad säsong.

Mobilitetssamordnaren kan ordna att en cykelreparatör kommer till arbetsplatsen, minst en gång varje vår och varje höst. Alternativt kan anställda få lämna in sin cykel kostnadsfritt hos en utvald cykelhandlare.

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag2026-01-14

§ 7

Diariennr: IFN-2025/00313

Remissvar-Mobilitetsnorm för Umeå kommun**Beslut**

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att remissvaret revideras med ett förstärkt skrivande kring stöd- och omsorgs verksamheters behov innan remissvaret ska behandlas av individ- och familjenämnden.

Avstår från att delta i beslutet

Igor Hell (M) och Hanna Lundin-Jernberg (L) avstår från att delta i beslutet.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har fått möjlighet att yttra sig över ett förslag till Mobilitetsnorm för Umeå kommun. Mobilitetsnormen förväntas ersätta den nuvarande parkeringsnormen med målet att göra det enklare för medborgare att välja hållbara färdsätt, och samtidigt skapa förutsättningar för tillväxt. Genom att anpassa antalet parkeringsplatser efter behov och premiera hållbara färdsätt förväntas behovet av att äga en egen bil minska. Enligt förslaget kan upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamma ersättas med så kallade mobilitetsåtgärder.

Förvaltningen ser positivt på ambitionen att underlätta hållbara val för medborgarna. Det finns dock ett antal synpunkter som bland annat rör vikten av att bredda funktionshinderperspektivet när det gäller resande, att ta hänsyn till omsorgspersonalens behov av parkering samt olika familjers behov av mobilitet i vardagen. Synpunkterna utvecklas närmare i yttrandet.

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkande**

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

Andreas Lundgren (S) yrkar att remissvaret revideras med ett förstärkt skrivande kring stöd- och omsorgs verksamheters behov innan remissvaret ska behandlas av individ- och familjenämnden.

Arbetsutskottets beslutsgång

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med Lundgrens (S) yttrande.

Avstår från att delta i beslutet

Igor Hell (M) och Hanna Lundin-Jernberg (L) avstår från att delta i beslutet.

Beslutsunderlag

Mobilitetsnorm för Umeå kommun Remissversion 2025-10-24

Beskrivning av mobilitetsåtgärder Bilaga 2

Yttrande 2025-12-19

Beredningsansvariga

Tilda Molin, utredare

Beslutet ska skickas till

Tilda Molin, utredare

Tjänsteskrivelse

2025-10-28

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2025/00303

Remiss - Konstpolicy, dnr KU-2024/00013

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kulturnämnden i enlighet med yttrande 2025-10-28.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad policy till kulturnämnden.

Fokuset i policyn är konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet. I policyn uttrycks ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad. Principerna är hämtade från det kulturpolitiska programmet 2020–2030.

Policyn redogör för vad som ska göras och behöver genom riktlinjer och rutiner kompletteras med beskrivningar av hur detta arbete ska utföras i det löpande arbetet vid förvaltningarna. Riktlinjerna och rutinerna ska utgå från policyn och säkerställa att arbetet med offentlig konst sker transparent och konsekvent.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-10-28

Remiss - Konstpolicy

Beredningsansvariga

Camilla Nilsson, utredare

Beslutet ska skickas till

Kulturnämnden

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Camilla Nilsson
Utredare

Kulturnämnden

Yttrande över remiss - Konstpolicy, dnr KU-2024/00013

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad policy till kulturnämnden.

Sammanfattning av konstpolicy

Fokuset i policyen är konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet. I policyen uttrycks ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad. Principerna är hämtade från det kulturpolitiska programmet 2020–2030.

Policyen redogör för vad som ska göras och behöver genom riktlinjer och rutiner kompletteras med beskrivningar av hur detta arbete ska utföras i det löpande arbetet vid förvaltningarna. Riktlinjerna och rutinerna ska utgå från policyen och säkerställa att arbetet med offentlig konst sker transparent och konsekvent.

Individ- och familjenämndens synpunkter

Individ- och familjenämnden anser att policyen är lättöverskådlig och att den bidrar till förståelse för kommunens förhållningssätt och arbete med offentlig konst. Det är positivt att varje avsnitt sammanfattas med vad kommunen ska göra för att realisera det som beskrivits.

Vidare uppskattar individ- och familjenämnden att barn och unga särskilt lyfts fram och att betoningen ligger på att tillgängliggöra konstupplevelser och eget skapande för alla barn och unga.

Tillgänglighet är en prioriterad fråga för individ- och familjenämndens verksamheter och därför värdesätter nämnden att det läggs vikt vid att konst ska tillgängliggöras för alla.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Camilla Nilsson
Utredare

Umeå. Mer konst.

6 principer för konst i Umeå kommun

Umeå kommuns konstpolicy har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter för strategisk utveckling, mark- och exploatering, detaljplanering, bygglov, byggnadsantikvarie, gator och parker, fastighet och stadsarkitekt.

Innehåll

Varför en konstpolicy?	4
Umeå. Mer konst.....	5
6 principer för konst i Umeå.....	7
1 Gestaltad livsmiljö	8
2 Kulturell välfärd	11
3 Professionellt kulturliv.....	13
4 Konstnärlig frihet.....	15
5 Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar	16
6 Kulturarv och Kulturmiljö	18
Hur gör vi? - verktyg för goda livsmiljöer	20
Finansiering	20
Konstprogram.....	20
Gemensamt ansvar.....	21
Referenser	24

Inledning

Umeå har en stark identitet. Vi är kulturstaden, universitetsstaden, idrottsstaden, den nordliga storstaden, en del av Sápmi, kommunen utan utsatta områden och en plats för många röster, åsikter och uttryck. Umeås identitet är också landskapet, älven, den stora slätten och skogarna. De många årstiderna och den årliga rytmen av sommarljus och vintermörker skapar förutsättningar som få stora städer har.

Umeå kommun växer och förtätas mot målet 200 000 invånare år 2050. Översiktsplanens strategier syftar till att tillväxten ska ske på ett socialt, kulturell, ekologiskt och ekonomiskt hållbart sätt. Fokus ska vara att säkerställa en god livsmiljö. En attraktiv, trygg och upplevelserik livsmiljö är en förutsättning för att Umeå ska kunna nå sina tillväxtmål och gå från en stor stad till en storstad.

Vi utvecklar tätort och landsbygd, bygger vidare på historien, lägger till nya årsringar och lämnar samtidigt plats för framtida generationer. Umeå blir aldrig färdigt. Den offentliga konsten är en viktig del i denna stora helhet, för Umeå idag och imorgon.

Detalj av konstverket "Listen!", 2019
©Camilla Akraka/Bildupphovsrätt
2025

Fotograf Fredrik Larsson

Varför en konstpolicy?

Konstpolicyen uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad. Konst knyter an till flera områden inom samhällsplaneringen som demokrati, hållbar tillväxt, lärande, bildning, stadsplanering, näringslivsutveckling, miljö, klimat och folkhälsa. Rörande utvecklingen av det offentliga rummet reglerar **Översiktsplanen** Umeås samlade ambitioner och strategier. Konstpolicyen är ett av många styrdokument som syftar till att genomföra översiktsplanens visioner. Med sitt fokus på konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet kompletterar den övriga styrdokument.

Policyen bidrar även till att realisera **Umeå kommuns kulturpolitiska program**. Det kulturpolitiska programmet tar i sin tur sin utgångspunkt i de nationella målen för kulturpolitik, FN:s deklaration om de mänskliga fri- och rättigheter samt Agenda 2030 med dess globala mål för hållbar utveckling. Programmet syftar till att genom kulturlivets utveckling ge umeborna en hög livskvalitet, stärka invånarnas engagemang och platsen Umeås attraktivitet. Konstpolicyen beskriver hur dessa mål relaterar till konstområdet och tydliggör därmed Umeå kommuns vilja.

Policyen utgör även en grund för **ökad samsyn och bättre samverkan** inom kommunens olika förvaltningar och externa aktörer. Den bidrar till en bättre förståelse för offentlig konst, inspirerar till ett ökat engagemang och därmed bättre dialog.

- Konstpolicyen har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen.
- Konstpolicyen ersätter Umeås offentliga rum som antogs av Kommunfullmäktige 2007.
- Konstpolicyen för offentlig konst i Umeå kommun gäller för samtliga kommunala förvaltningar och kommunala bolag.

Kompletterande dokument

Konstpolicyen redogör för **vad** som ska göras och behöver genom riktlinjer och rutiner kompletteras med beskrivningar av **hur** detta arbete skall utföras i det löpande arbetet vid förvaltningarna.

Riktlinjer och rutiner skall utgå från policyen och säkerställer att arbetet med offentlig konst sker transparent och konsekvent.

- Konstpolicy bereds av kulturnämnden och beslutas sedan i kommunfullmäktige.
- Riktlinjer bereds i kulturnämnden och antas av kommunstyrelsen.
- Rutiner antas av respektive förvaltningschef i samverkan med andra berörda förvaltningschefer.

Umeå. Mer konst.

Konst är en rättighet

Konst är en demokratisk rättighet, vilket framgår tydligt av de kulturpolitiska mål som antagits nationellt. De framhåller att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och en obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och kreativitet, mångfald samt konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Konst skapar identitet

Den offentliga konsten är ett betydelsefullt inslag i vår gemensamma miljö. Offentlig konst skapar upplevelser för oss som bor och verkar i kommunen eller kommer på besök. Konst skapar förutsättningar för trygga allmänna platser, orienterbarhet och platstillhörighet. Konsten kan ge identitet och särprägel till en plats och kan komma att bli landmärken i staden. Den bidrar till att stärka kommunens identitet, attraktionskraft och människors trivsel och välbefinnande.

Konst är en del av gestaltad livsmiljö

Umeås samhällsplanering sätter människan i centrum. Umeås konstpolicy tar sin utgångspunkt i Umeå kommuns övergripande mål och i det nationella målet för gestaltad livsmiljö där konst är en central del i samhällsbyggandet: *"Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön". (regeringsbeslut 2019)*

Det nationella målet ska uppnås genom att:

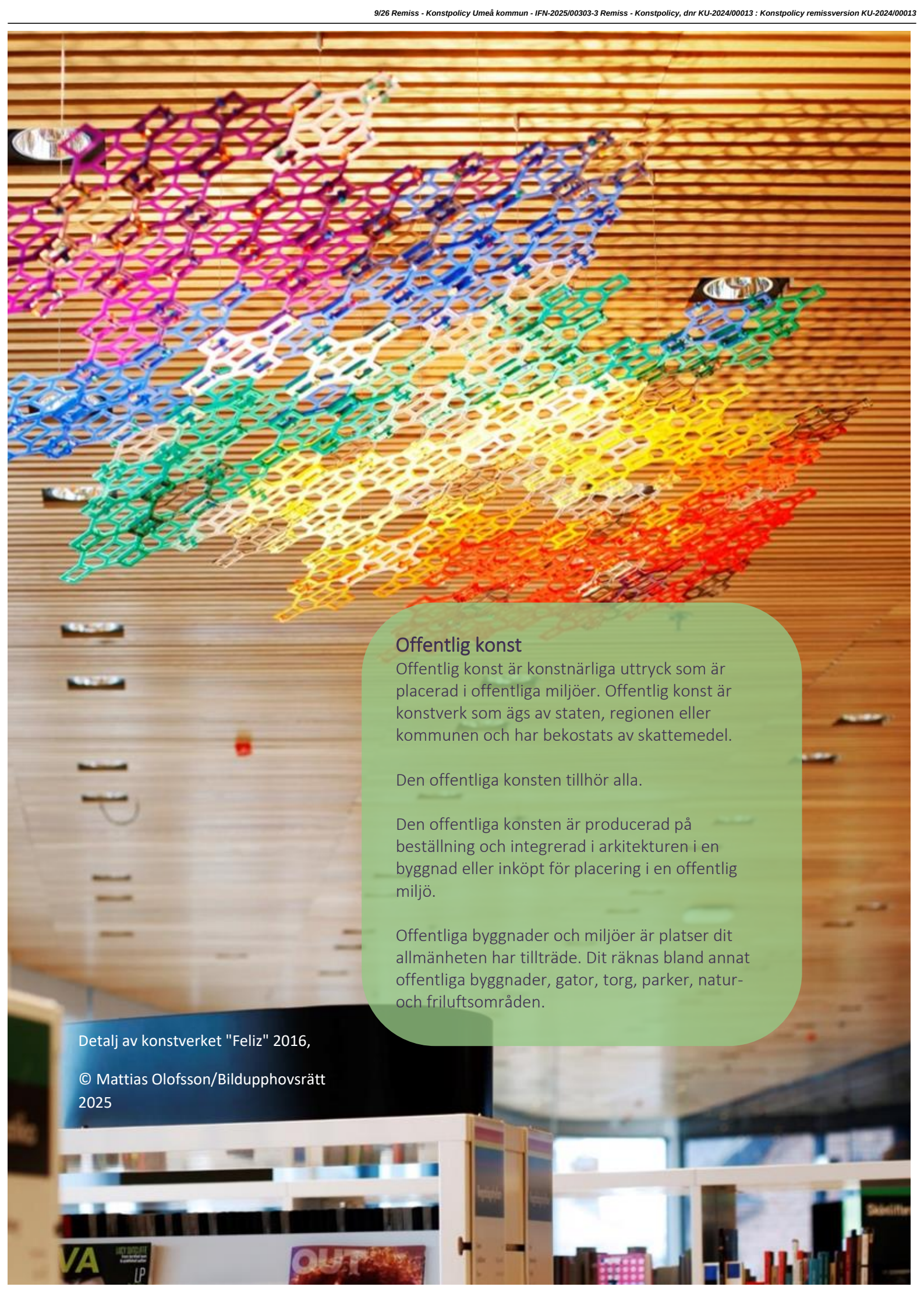
- *hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,*
- *kunskap om arkitektur, form, design och konst utvecklas och sprids,*
- *det offentliga agerar förebildligt,*
- *estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas,*
- *miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla,*
- *samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.*

Konst skapar dialog

Konst kan beröra och utmana oss på olika sätt. Konst i stadsrummet möter oss i vår vardag oavsett vilka vi är och hur våra liv ser ut. Det som en gång var kritiserat kan idag utgöra ett uppskattat och naturligt inslag i stadsbilden. Konsten har förmåga att skapa perspektiv, reflektion och gemenskaper i samhället. Den fria konsten är en del av det offentliga samtalet och våra demokratiska processer.

Konst bidrar till innovation

Konst kan och ska ta många olika uttryck och därigenom berika både stadsplaneringsprocessen och den specifika platsen där konsten finns. Konsten kan vara målningen på väggen på den lokala förskolan eller skulpturen på torget. Det kan även vara stenläggningen på samma torg, ljusinstallationen eller fasaden på byggnaden bredvid. Det kan vara lekplatsen där en konstnärlig blick och konstens kreativa process skapar nya värden och ingångar i platsutvecklingen och berikar därmed både plats och funktion.

Offentlig konst

Offentlig konst är konstnärliga uttryck som är placerad i offentliga miljöer. Offentlig konst är konstverk som ägs av staten, regionen eller kommunen och har bekostats av skattemedel.

Den offentliga konsten tillhör alla.

Den offentliga konsten är producerad på beställning och integrerad i arkitekturen i en byggnad eller inköpt för placering i en offentlig miljö.

Offentliga byggnader och miljöer är platser dit allmänheten har tillträde. Dit räknas bland annat offentliga byggnader, gator, torg, parker, natur- och friluftsområden.

Detalj av konstverket "Feliz" 2016,

© Mattias Olofsson/Bildupphovsrätt
2025

6 principer för konst i Umeå

Med konstpolicyn tydliggörs hur konst kan bidra till att Umeå växer hållbart och kan möta kommande utmaningar och möjligheter. För att kunna jobba mot målet presenteras här 6 principer för konst i Umeå.

Principerna är hämtade från det kulturpolitiska programmet 2020–2030, vilka formulerar en tydlig vision för Umeå kommuns kulturpolitiska ansatser och är framtaget som ett uppdrag till Kulturnämnden från Umeå kommunfullmäktige. Programmet utgör ett av kommunens långsiktiga styrdokument och syftar till att genom kulturlivets utveckling ge umeborna hög livskvalitet, stärka invånarnas engagemang och platsen Umeås attraktivitet.

Av det kulturpolitiska programmets 12 punkter har sex punkter en särskild tydlig koppling till konst. Principerna är följande:

1. Gestaltad livsmiljö
2. Kulturell välfärd
3. Professionellt kulturliv
4. Konstnärlig frihet
5. Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar
6. Kulturarv och kulturmiljö

Nedan presenteras ett antal förtydliganden som klargör principerna för Umeå kommuns förhållningssätt i relation till konstområdet. Där närliggande eller överlappande innehåll avhandlas under flera punkter har förtydligande text placerats under den mest relevanta punkten.

1 Gestaltad livsmiljö

Det kulturpolitiska programmet understryker Umeå kommuns förhållningssätt till det styrande målet kopplat till gestaltad livsmiljö: *”Detta förhållningssätt bör genomsyra allt kommunalt förändringsarbete i det offentliga rummets inre och yttre miljöer. De kommunala insatserna syftar till att, genom inköp eller beställningar av yrkesutövande konstnärer, berika den offentliga miljön med samtida konst av bestående konstnärligt värde.”*

Därför ska Umeå kommun:

- utveckla Umeås offentliga rum genom att initiera och genomföra konstnärliga gestaltningar för att bidra till stadsutveckling utifrån ett estetiskt perspektiv
- verka för att attraktiva stads- och kulturmiljöer skapas och bevaras
- i tillämpliga delar implementera fastställt Kulturpolitiskt program vid kommunala planeringsprocesser
- fästa stort avseende vid pedagogiska initiativ i syfte att förklara den idébaserade konsten, för att därigenom öka legitimiteten för genomförda kommunala satsningar inom bildkonstområdet

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Gestaltad livsmiljö omfattar en helhetssyn på utformningen av våra livsmiljöer, inklusive arkitektur, design, konst och kulturarv där dessa perspektiv samspelar och berikar varandra. Det handlar om hur planeringen och utformningen av städer och platser påverkar vårt vardagsliv och välbefinnande. När kommunen planerar, bygger och förvaltar i egen regi ska det ske föredömligt. Med planmonopol och rådighet över allmän plats har kommunen stor möjlighet att påverka livsmiljöernas utformning. Som mark- och fastighetsägare bygger, bygger om och förvaltar kommunen dessutom egna verksamhetslokaler och offentliga miljöer (till exempel skolor, förskolor, parker och torg), och ska där visa gott exempel i konstnärlig gestaltning.

Gestaltad livsmiljö handlar om att använda konst som verktyg för att forma goda livsmiljöer för människan och bygga ett hållbart samhälle. Konst kan vara verkningsfull i sig själv, men när den uppförs för att samverka med det byggda och dess omgivning blir helheten rikare. Konst bör integreras i kommunens sociala hållbarhetsarbete genom att bidra till platsers identitet och utforma allmänna platser med hög kvalitet.

Strategisk planering

För att lyckas med arbetet med gestaltad livsmiljö ska satsningar på konst ska göras strategiskt, långsiktigt och hållbart. Arbetet med offentlig konst ska integreras i stadsutveckling och samhällsbyggnadsprocessen. Detta möjliggörs bland annat genom att konstnärlig gestaltning planeras i tidiga skeden av byggprojekten. På så sätt säkerställs att viktig konstnärlig kompetens tas tillvara vid kritiska planeringsfaser, att nödvändig finansiering avsätts och att korrekt upphandlingsförfarande för konstnärer kan utföras i linje med projektets tidsplan och gällande regelverk.

Samarbete

Samarbete är avgörande för det hållbara samhällsbygget, där kommunens olika delar samverkar för att gestalta vår livsmiljö. Det krävs ett förvaltningsövergripande och transparent samarbete för att säkerställa att arbetet med konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer. Detta sker genom regelbundna möten mellan kultur- och samhällsbyggnadsförvaltning samt att berörda parter bjuds in för information om kommande och pågående planer för kommunen. En strategisk styrgrupp för Gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadsförvaltningen, Stadsledningskontoret, Teknik- och fastighetsförvaltningen samt Kulturförvaltningen) ses regelbundet för att implementera Umeå kommuns vision för konst i enlighet med översiktsplanen och rådande konstpolicy.

Förankra och tillgängliggöra konsten

Utvecklingen av stadsrummet och förändringar i den offentliga miljön ska mötas genom att använda konsten innovativt, där dialog, informationsinsatser och samverkan med medborgarna är centralt. Även utanför stadsplaneringssammanhang har kommunen uppgiften att förmedla och förankra konstens vikt och bjuda in till delaktighet och kunskapsförmedlande i andra sammanhang.

Detta sker i olika skalor från såväl fysiska skyltar eller digitala lösningar för att ge information om konstverken till skapandet av pedagogiska/publika program samt aktiviteter tillägnade olika målgrupper.

Umeå kommun ska:

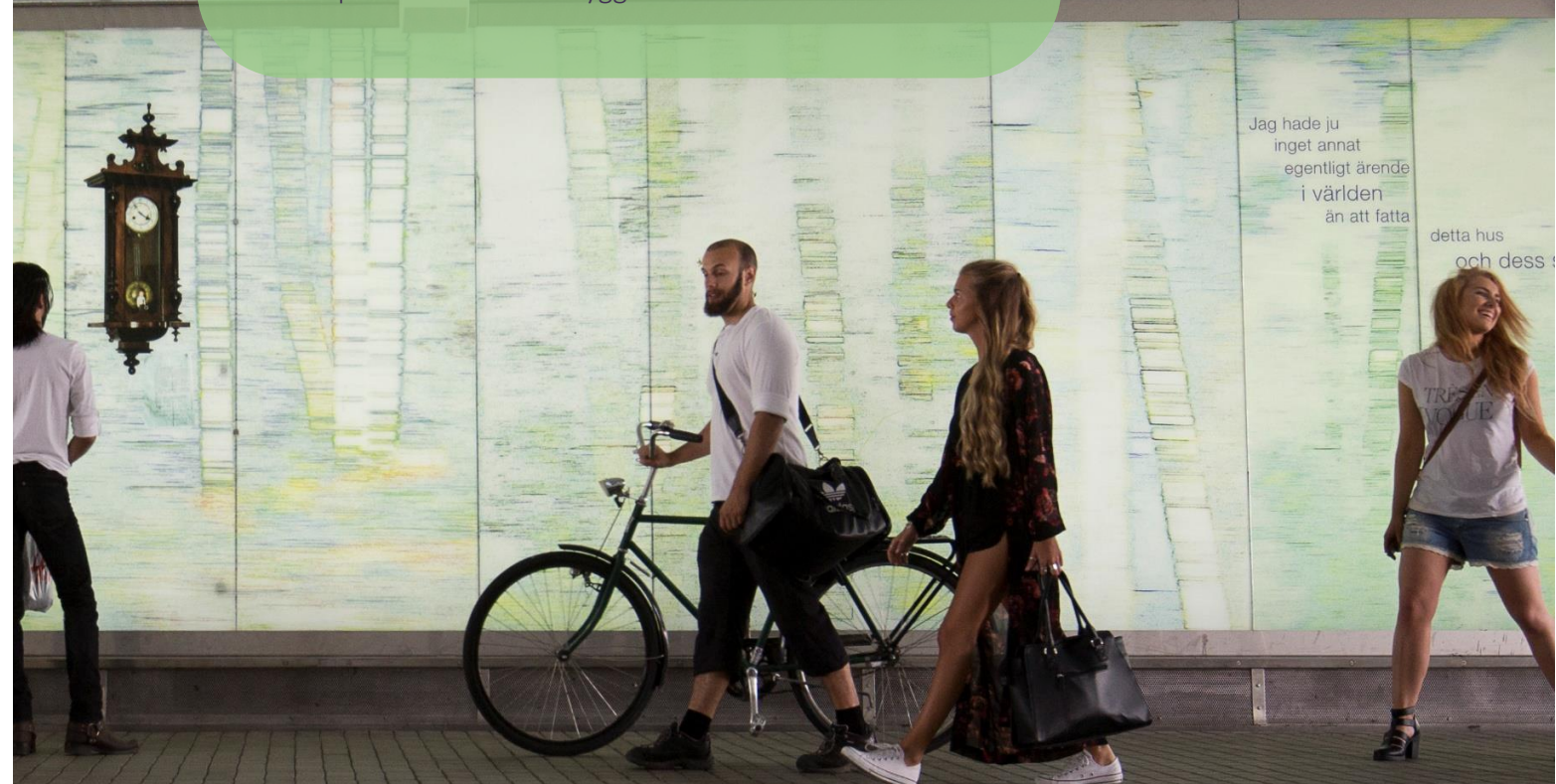
- arbeta i linje med de nationella målen i Gestaltad livsmiljö.
- beakta den offentliga konsten och konstnärliga processerna i ett tidigt skede i samhällsbyggnadsprocessen.
- säkra delaktighet och inflytande i arbetet med konst och konstnärliga processer och att arbetet med offentlig konst kännetecknas av öppenhet och dialog.
- genom pedagogiska initiativ förankra och tillgängliggöra konsten i det offentliga rummet.

Fast konst

Platsbunden konstnärlig miljögestaltning som är beställd och skapad för en offentlig plats eller en särskild byggnad.

Det kan vara:

- Byggnadsintegrerade verk som är direkt monterade i väggar, tak, golv, fönster eller integrerad i byggnaden.
- Platsintegrerade verk som är monterade och placerade utanför byggnaden.

Permanent konst har oftast **skapats specifikt för sin plats** och konstverket är en del av sin byggnad eller fastighet.

Det gäller oavsett om konsten, som i sin enklaste form är en skulptur på ett podium, eller om konstverket är så integrerat i sin miljö att det **omöjligt kan frigöras från sin plats utan att både konsten och platsen förändras**.

Detalj av konstverket "Lev!", 2012

©FA+/Bildupphovsrätt 2025

2 Kulturell välfärd

”Ett omfattande, fritt och aktivt konst- och kulturliv, en bred folkbildning och en rik amatörkultur ökar människors engagemang, kunskap och möjligheter att komma till tals. Kulturens djupa förankring och breda representation i lokalsamhället utgör en stark förnyelsekraft och bidrar till att etablera nya demokratiska arenor och ickekommersiella kulturella mötesplatser”

Därför ska Umeå kommun:

- satsa på ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla över hela kommunen
- utveckla ickekommersiella kulturella mötesplatser
- aktivt söka nå nya målgrupper

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Konst i våra livsmiljöer är en fråga om demokrati utifrån allas rätt till konstupplevelser. Konst skapar mervärden för samhället och berikar kommunen med varierade och intressanta platser som kan väcka nya tankar och perspektiv. Bredden av konstnärliga uttryck och dess tillgänglighet bidrar till mångfald, inkludering och vår kulturella välfärd.

Tillgänglighet

Den offentliga konsten ska placeras ut så att den tillgängliggörs för den breda allmänheten. Våra livsmiljöer ska gestaltas konstnärligt i både inom- och utomhusmiljöer i stadskärnan, stadsdelar, mindre tätorter och landsbygd. Kommunen ska stötta utvecklandet av ickekommersiella mötesplatser för kulturupplevelser vilket inom konsten bland annat tar sig uttryck genom **Umeå Konsthall** som arena för samtidskonst.

Kvalitet och bredd

För att uppnå de kulturpolitiska målen ska det offentliga bland annat främja kvalitet och konstnärlig förnyelse. Umeå kommun förvaltar en samling med verk från 40-talet till nutid. Nya inköp av offentlig konst, oavsett skala, ska hålla hög kvalitet och representera en bredd av uttryck, tekniker och konstnärskap så att en mångfald uppnås i kommunens konstsamling. Det möjliggör att tillgängliggöra både lös konst och fasta gestaltningar i offentlig miljö som visar konst ur ett brett och komplext perspektiv. Såväl lokala som nationella och om möjligt internationella konstnärskap ska finnas representerade.

Umeå kommun ska:

- möjliggöra för alla invånare att få uppleva och möta konst i sin vardag
- placera/ integrera offentlig konst i kommunens lokaler och i offentliga miljöer i stadskärnan, stadsdelar, mindre tätorter och landsbygd
- främja att konsten medverkar till att skapa nya möten mellan invånare och stimulera till nya intryck och samtal
- främja konstnärlig kvalitet och förnyelse samt en mångfald av konstnärliga uttryck och metoder

Lös konst

Lös konst och fristående verk betyder att verken **går att flytta**. De är inte bundna till en plats eller lokal och utan byggteknisk påverkan. Det kan verk som köps in till stadens konstsamling.

Exempelvis: målningar, textila bilder och mindre skulpturer.

Temporär konst

Viss konst kan och ska ibland existera endast vid en specifik tidpunkt eller begränsad tidsperiod. Tillfälliga och nyskapande konsthändelser får tar plats i stadsrummet och konstnärer provar nya former för att skapa engagemang och oväntade möten.

Detta kan berika det offentliga rummet som därigenom kan vara en arena för olika uttryck och bidra till vitalitet. Till detta räknas bland annat performance och tillfälliga skulpturala installationer.

Ljusfestivalen Höstljus i Umeå centrum, november 2024.
Ljuskonstverket Fyren, skapad av elever i årskurs 4-6 på Mariehemsskolan. Ett initiativ av BRIS och Kulturskolan.

©Umeå kommun

3 Professionellt kulturliv

”Umeå som kulturkommun strävar efter en gränsöverskridande samverkan, både konstnärligt och organisatoriskt mellan de ideella och institutionella kulturarrangörerna och de professionella kulturutövarna. Genom att främja samverkan och uppträda förebildligt skapas goda förutsättningar för utveckling av kulturlivet på så väl amatör- som professionell nivå.”

Därför ska Umeå kommun

- *tillhandahålla goda villkor för kommunens yrkesverksamma kulturarbetare*
- *uppträda förebildligt i sina relationer till kulturlivets aktörer*
- *nyttja professionella konstnärers yrkeskompetens vid konstnärliga gestaltningar i det offentliga rummet*

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Uppdrag och konstexpertis

Kommunen ska främja konstnärers roll och arbetsvillkor och uppträda föredömligt i samarbete med dem och tillämpa deras specifika kompetens i relevanta sammanhang. Genom respekterandet av konstnärer och konstkompetens säkras både konstnärlig kvalitet och kommunens förtroende för profession och kunskap. Konstnärer kan kontrakteras genom konstinköp, gestaltningsuppdrag, utställningar och pedagogisk verksamhet. Kommunen främjar även det fria kulturlivet och konstnärers praktik genom anslag och stipendier.

Vid behov kan extern konstkonsult upphandlas som process/projektledare vid konstnärliga gestaltningar. Extern expertis används även vid exempelvis urval av skissuppdrag vid konstinköp för riktad komplettering av den kommunala konstsamlingen.

Branschenliga ersättningar och transparenta processer

MU-avtalet kallas ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, föreläsningar och pedagogisk verksamhet. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för bild- och formkonstnärer att få betalt för utfört arbete, främja konstnärers roll i samhället och tillämpa branschenliga avtal och ersättningar. Upphandlingsärenden ska ske i enlighet med Lagen om offentlig upphandling för transparens och rättvisa konkurrensvillkor.

Umeå kommun ska:

- **nyttja professionella konstnärers yrkeskompetens**
- **förvärva konst från samtida, yrkesverksamma, lokala, regionala och nationella och internationella konstnärer via gallerier, museum och konsthallar eller annan offentlig visning.**
- **förvärva offentlig konst i enlighet LOU (Lagen om offentlig upphandling).**
- **främja konstnärers roll i samhället och tillämpa branschenliga avtal och ersättningar (MU-avtalet och KRO:s (Konstnärernas Riksorganisation) riktlinjer)**

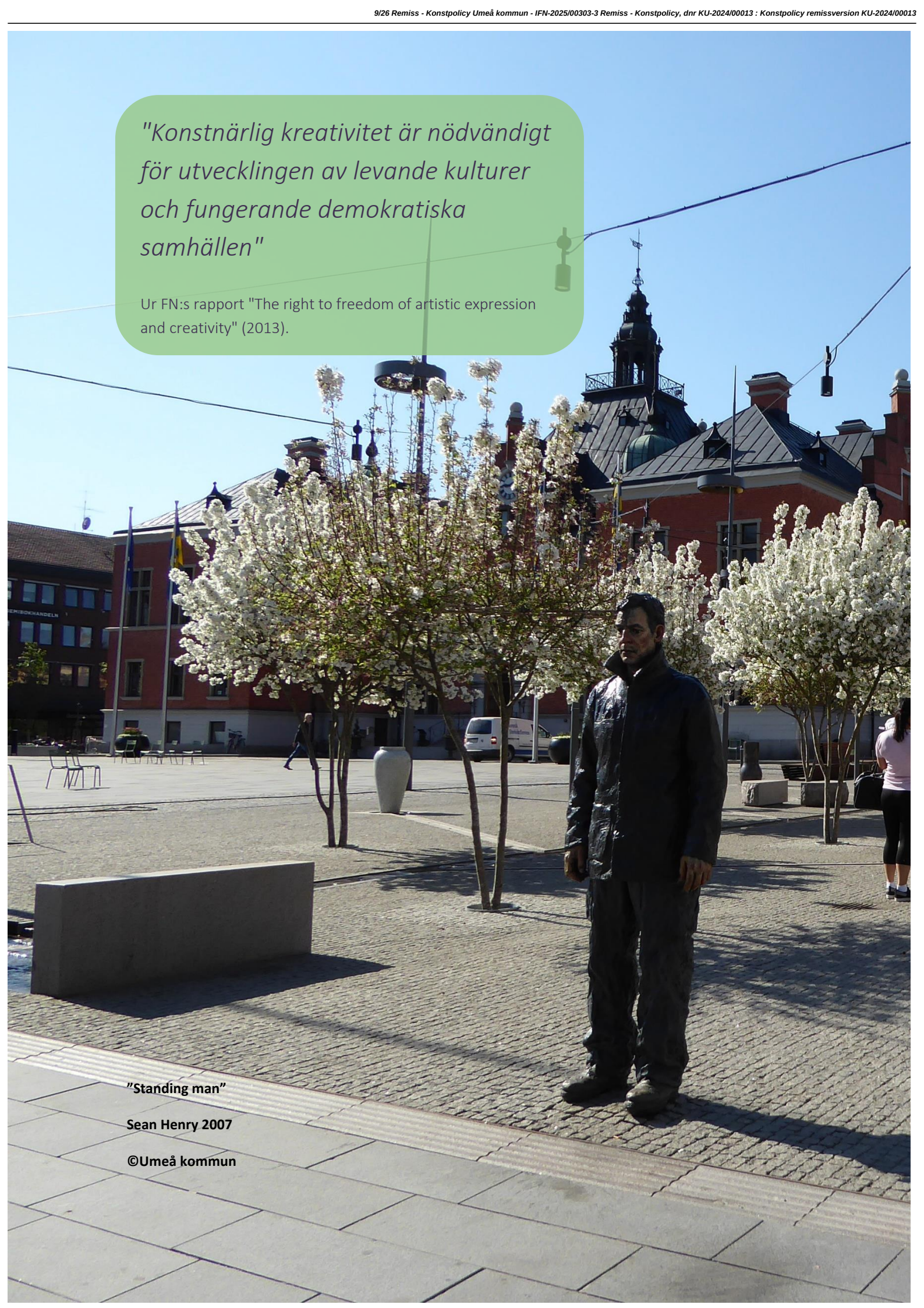
*"Konstnärlig kreativitet är nödvändigt
för utvecklingen av levande kulturer
och fungerande demokratiska
samhällen"*

Ur FN:s rapport "The right to freedom of artistic expression
and creativity" (2013).

"Standing man"

Sean Henry 2007

©Umeå kommun

4 Konstnärlig frihet

”Principen om armlängds avstånd innebär förutom demokrati och yttrandefrihetsaspekterna en stark tilltro till den konstnärliga kompetensen. Det är sakkunniga som ska göra de bedömningar som ligger till grund för politiska beslut om offentligt finansierad kultur”

Därför ska Umeå kommun

- tillämpa principen om armlängds avstånd

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Yttrandefrihet

I linje med FN:s hållning fastslår Sverige i sitt mål för kulturpolitiken att ”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.” Vid inköp av offentlig konst inom Umeå kommun ska alltid den konstnärliga friheten värnas.

Armlängds avstånd

Principen om armlängds avstånd är viktigt för att säkra konstnärlig frihet i kommunen. Det innebär att den politiska organisationen beslutar om mål och ekonomiska ramar men överlåter konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt sakkunniga tjänstepersoner med god kännedom inom konstområdet, om konst, nu levande konstnärer och dess praktiker. Politiken ska inte besluta, eller försöka påverka beslut, som rör vilka konstnärer eller vilka enskilda verk som ska köpas in.

Delegation

Delegation för inköp av Umeå kommunens offentliga konst till tjänsteperson med konstkompetens (Konstintendent) till en marknadsrelevant summa är ett av verktygen för att realisera armlängds avstånd och säkrandet av en kvalitativ och effektiv konstansknaffningsprocess.

Upphovsrätt

Ägare och förvaltare av offentlig konst har också att ta hänsyn till upphovsrättslagen, Lag (1960:729). Denna lag ger konstnären ensamrätt att tillåta eller förbjuda vissa åtgärder med avseende på verket samt verkets tillgängliggörande för allmänheten under sin livstid och 70 år efter dödsåret. Upphovsrätten regleras i avtal och förvaltningsavtal med respektive konstnär.

Umeå kommun ska:

- tillämpa principen om armlängds avstånd och främja konstnärlig frihet.
- säkra att inköp konst och konstnärliga tjänster utförs av sakkunniga med konstkompetens
- nedteckna konstnärers upphovsrätt i avtalsskrivning.

5 Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar

”I Sverige är barnkonventionen lag. I artikel 31 stipuleras ”att konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna ska även respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet”

Därför ska Umeå kommun

- verka för att alla barn och ungdomar ska få lika möjligheter att under läsår och skollov möta många olika kulturella upplevelser och konstnärliga verksamheter samt utveckla eget skapande
- utveckla och samordna de kulturpedagogiska resurserna för att stärka för-, grund-, och gymnasieskolans pedagoger genom en bred och varierad kompetensutveckling inom det kulturella fältet
- genom fortsatt dialog mellan skol- och kulturförvaltning och berörda intressenter erbjuda barn och unga möjlighet att aktivt delta och påverka kulturaktiviteter som riktar sig till den egna målgruppen
- aktivt söka nå nya målgrupper.

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Kunskap och eget skapande

Konstpedagogisk verksamhet riktad till skola är en betydande del av tillgängliggörandet av konstupplevelser och eget skapande för målgruppen barn och unga. Konstpedagogik erbjuds i anslutning till Umeå konsthall och den offentliga konsten i vårt offentliga rum och kulturpedagogiska program och projekt sker genom bland annat Skapande skola, respektive öppen bildverkstad.

Umeå kommun ska:

- vara en katalysator för kreativitet, ny kunskap och stärka barns egna deltagande i kulturlivet som såväl utövare, mottagare och producent inom konstområdet.

Kulturarv

"Kulturarv är alla materiella och immateriella uttryck för mänsklig påverkan, till exempel lämningar, föremål, miljöer, verksamheter eller traditioner. Avser såväl materiella som immateriella uttryck. Kulturarv omfattar traditioner, språk, konstnärliga verk, historiska lämningar, arkiv- och föremålssamlingar samt kulturmiljöer och kulturlandskap som överförs från generation till generation.

Vad som betraktas som kulturarv förändras med tiden och är ett uttryck för samhällets skiftande värderingar"

(Riksantikvarieämbetet U.Å, Statens konstråd 2014, Statens konstråd 2019).

Detalj av konstverket "Grön eld", 1970.

© Vicke Lindstrand/Bildupphovsrätt 2025.

Umeå kommun

6 Kulturarv och Kulturmiljö

” Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Uttrycken kan vara historiska spår, objekt eller företeelser. Kulturarv kan också beskrivas som förutsättningar för eller resultatet av dynamiska samtal eller förhandlingar om samhällets utveckling”

Därför ska Umeå kommun

- *Främja att kulturarv och kulturmiljöer värnas, vårdas, tillgängliggörs och utvecklas.*
(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Tillväxt och förändring är inte något nytt i Umeå. Kommunen har vuxit under en lång tid och har formats av olika tiders planerings- och visuella ideal. Umeå är i ständig förändring, förutsättningarna förändras och för varje nytt tillägg fylls berättelsen på. Kulturmiljön bär på berättelser om utvecklingen av en plats och konsten är både ett verktyg för att synliggöra och vidareutveckla dessa värden och utgör en framtida årsring i det kulturarv som lämnas vidare. Policyn säkerställer att den konstnärliga utvecklingen sker med en medvetenhet om de dubbla målen att ha respekt för befintliga kulturmiljöer och att ge utrymme för nya konstnärliga uttryck. Detta innebär särskilda överväganden gällande konstområdet.

Hållbarhet

Konsten i vårt offentliga rum skall förvaltas och underhållas så att kommande generationer kan uppleva dem och konsten ska betraktas som en del av vårt kulturarv. Hållbara material och arbetsmetoder är av stor vikt. Verken ska hålla under lång tid och därför är det viktigt att den konstnärliga kvalitén, uttrycket och tekniken är av hög kvalitet.

Registrering och bevarande

Den offentliga konstsamlingen registreras (både fast och lös konst), tillses och underhålls. Vid fasta gestaltningar skall en underhållsplan klargöra framtida underhållsbehov samt ansvarsfördelningen för dess utförande nedtecknas. För att korrekt tillsyn skall kunna ske är inskrivning av konsten i kommunens konstsamling avgörande.

Konst eller kulturhistoriskt bevarandeintresse?

I Umeå kommuns konstpolicy görs följande principiella åtskillnad mellan konstnärliga skulpturer och kulturhistoriska monument.

- **Konstnärlig skulptur:** Ett tredimensionellt konstverk skapat med konstnärlig avsikt, oftast av en namngiven konstnär. Verket är unikt, estetiskt motiverat. Dessa verk bedöms, hanteras och underhålls inom ramen för den offentliga konsten.
- **Kulturhistoriskt monument:** En fysisk struktur eller installation som främst har minnesfunktion eller historisk betydelse, t.ex. minnesstenar, krigsmonument eller platsspecifika minnesmärken. Dessa har ofta upprättats av ideella föreningar, staten eller kommunen för att hedra historiska händelser eller personer, och saknar ofta en namngiven

konstnärlig upphovsman. Fokus ligger på kulturarvets bevarandevärde snarare än det konstnärliga uttrycket.

Det är dock viktigt att förstå att gränsen mellan dessa kategorier inte alltid är skarp. Vissa verk uppfyller kriterier för både konstnärligt uttryck och kulturhistoriskt värde.

- Om monumentet har en tydlig estetisk gestaltning, skapats av en konstnär och uttrycker konstnärliga intentioner, kan det betraktas som ett konstverk.
- Om monumentet främst fyller en ceremoniell eller dokumenterande funktion (t.ex. en enkel sten med inskription, rest av en förening), betraktas det i första hand som ett kulturhistoriskt minnesmärke.

Vid övervägande av inskrivning i kommunens konstsamling behövs bägge perspektiv: konstnärlig sakkunskap vid bevarande, men även kulturmiljökompetens vid värdering och restaurering. Kommunen avgör från fall till fall – men som huvudprincip bör monument utan konstnärlig upphovsman hanteras inom ramen för kulturmiljöansvar, inte konstsamlingen. Kommunen bär likväl ett underhållsansvar för dessa objekt men detta omfattas ej av konstpolicyns ramar.

Nya årsringar

Umeå kommun välkomnar hållbar utveckling och tillväxt. Vid förändringar skall redan befintliga konstnärliga eller kulturhistoriska värden undersökas och tas hänsyn till för att kvalitén och verkens integritet inte skall riskera att försvagas. Konsten kan skapa nya uttryck samtidigt som vi utgår från det befintliga där identitet, karaktär och kulturmiljö är viktiga utgångspunkter. Konst och nya gestaltningar kan skapa spännande kontraster mellan nytt och gammalt.

Umeå kommun ska:

- hantera offentlig konst som ett kulturarv som förvaltas och underhålls som sådant.
- registrera sitt konstinnehav i kommunens databas och upprätta underhållsplaner för fasta gestaltningar som en del av gestaltningsprocessen,
- säkra att fastighetsägaren ska avsätta medel för underhåll och renovering av byggnadsanknuten konst enligt en underhållsplan.
- utföra tillsyn och underhåll av offentlig konst regelbundet.
- använda samtida konst för att tolka, aktivera och komplettera historiska miljöer och berättelser.

Hur gör vi? - verktyg för goda livsmiljöer

Finansiering

Umeå kommun ska ha en hållbar finansiering som möjliggör att kommunen lever upp till visionen för arbetet med offentlig konst i denna policy, både gällande investering och underhåll. Umeå Kommun ska ha ett finansieringssystem för konstinvestering som följer stadens tillväxt, samtidigt som långsiktigt underhåll och hög konstnärlig kvalitet säkras.

Enprocentregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Umeå kommun har sedan 2008 valt inte att arbeta med en "en-procents-regel" för offentlig konst. I stället finns ett kommungemensamt investeringsanslag för konsten (basanslag) som beslutas av kommunfullmäktige samt kompletteras av avsatta konstinvesteringsmedel inom ramen för större kommunala byggprojekt (projektbudget).

Konstprogram

När konst ska integreras i ett plan- eller byggprojekt ska ett konstprogram tas fram. Det säkerställer konstnärlig kvalitet, tydliggör förutsättningar och fungerar som grund för upphandling av konstnär.

Konstprogrammet tas fram i samverkan mellan kulturförvaltning, projektägare, berörda brukare och sakkunniga. Det beskriver förutsättningar, teman, tekniker, platser, budget, urvalsprocess och tidsplan. Konstprogrammet är ett levande dokument och stöd för alla parter genom hela projektet – från planering till förvaltning – och omfattar även befintlig konst som påverkas.

Programmet är ett verktyg för samordning mellan kommunens förvaltningar och ska finnas med i samhällsbyggnadsförvaltningens checklista för utredning och förstudie. I projekt där konst ingår ska konstprogram tas fram i samband med planläggning, och konstkostnader ska inkluderas i investerings- eller exploateringskalkylen.

Det finns två nivåer:

- **Översiktligt konstprogram** – vid större områden i flera etapper
- **Enskilt konstprogram** – inför produktion av ett specifikt konstverk

Gemensamt ansvar

Umeå kommun har ett övergripande ansvar att långsiktigt säkra hållbara konstnärliga värden i kommunen. Detta ansvar innebär att bevaka och främja stadens gemensamma intressen samt att utveckla Umeå enligt översiktsplanens mål. Kommunen tar fram översiktsplaner, detaljplaner och beslutar om bygglov – alla med stor påverkan på den byggda miljön. Även projektens budgetering och finansiering påverkar hur vår livsmiljö utformas. Det kan vara en utmaning att skapa samsyn, gemensamma mål och gemensamma prioriteringar mellan olika intressenter.

Umeå kommun har ett övergripande ansvar att säkra långsiktigt hållbara konstnärliga värden. Alla aktörer i samhällsbyggnadsprocessen behöver därför ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen av våra livsmiljöer.

Arbetet är långsiktigt och förutsätter helhetssyn samt samarbete mellan många parter. Genom en tydlig ansvarsfördelning och tidig samverkan säkerställs att offentlig konst integreras på ett kvalitativt och hållbart sätt i Umeå kommuns stadsutveckling. Detta arbetssätt främjar en gestaltad livsmiljö där arkitektur, form och konst samverkar till gagn för alla kommuninvånare. Tidig samverkan mellan kultur-, byggnads- och teknik/fastighetsförvaltningen är avgörande för att offentlig konst integreras med god kvalitet och hållbarhet.

Kulturförvaltningen har det huvudsakliga ansvaret för kommunens konstverksamhet. I samhällsbyggnadsprojekt bidrar kulturförvaltningen med konstnärlig kompetens och leder arbetet med konstnärlig gestaltning. Konkret ansvarar kulturförvaltningen för att:

- **Bidra med konstkompetens:** Säkerställa att projekt får tillgång till professionell konstnärlig expertis.
- **Utforma konstprogram:** Ta fram ett konstprogram för projektet i samråd med en referensgrupp med relevanta kompetenser.
- **Upphandling och urval:** Förbereda upphandlingsunderlag, anlita extern konstprojektledare eller konsult vid behov, samt leda urvalsprocesser för konstnärliga uppdrag i enlighet med LOU.
- **Dokumentation:** Registrera nyinköpt konst i kommunens konstsamling.
- **Underhållsplanering:** Planera för skötsel och underhåll av ny upphandlad offentlig konst i samverkan med berörda enheter (Teknik- och fastighetsförvaltningen).

Stadsbyggnadsförvaltningen har huvudansvaret för kommunens fysiska planering. I konstsammanhang ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för integrering och praktisk hantering av den offentliga konsten i stadsutvecklingen. Konkret ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för att:

- **Samarbeta från start:** Bjuda in kulturförvaltningens representant till samverkan i tidiga skeden av planering för nya projekt, så att konstperspektivet beaktas från början.
- **Lovprövning:** Beaktar konstperspektivet i översikts- och detaljplanering samt vid lovprövning. Handlägger bygglov och fattar PBL-beslut som kan påverka konstnärliga inslag (t.ex. fasader, ljus, skyltning).

Teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för kommunens anläggningar. I konstsammanhang är förvaltningen beställare/byggherre i kommunens bygg- och anläggningsprojekt samt ansvarig för drift och skötsel av byggnadsanknuten konst. Konkret ansvarar teknik- och fastighetsförvaltningen för att:

- Avsätter och följer upp **projektmedel** för konst i investeringskalkyler.
- **Beställer vid behov konstprogram/konstutredning** av kulturförvaltningen.
- **Samordnar** bygg- och installationsfrågor så att konst byggs in/placeras korrekt i tidplan.
- Säkerställer **tekniska förutsättningar** i projektering/produktion (fundament, infästningar, el, markarbete).
- **Ansvarar för basdrift/underhåll** (ex. snöröjning, rengöring, vegetation).

Ansvar i olika skeden

För att lyckas med konstnärlig gestaltning krävs att **förvaltningarna samverkar i varje skede** av samhällsbyggnadsprocessen. Ansvarsrollerna kan sammanfattas per projektfas enligt nedan:

Planering (idé- och förstudiefas):

- *Kulturförvaltningen*: Tillför konstnärlig kompetens tidigt. Identifierar tillsammans med projektägare var konst kan bidra och börjar planera för eventuella konstinsatser.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen*: Integrerar konstperspektivet i utredningar/planmål, bjuder in kulturförvaltningens representant till samverkan i tidiga skeden av planering av nya projekt, så att konstperspektivet beaktas från början.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen*: Säkerställer budgetutrymme och praktiska/tekniska förutsättningar för konst i projektplaneringen.

Programskede (planering/detaljplan):

- *Kulturförvaltningen*: Utarbetar ett konstprogram i samråd med projektets övriga aktörer. Konstprogrammet samordnas med övrigt gestaltungsprogram och beskriver hur och var konstnärliga inslag ska utformas.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen*: Integrerar konstnärliga riktlinjer från konstprogrammet i planeringsdokument och detaljplaner.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen*: Säkerställer att konstprogram tas fram genom att formellt beställa konstprogrammet av kulturförvaltningen.

Projektering och byggskede:

- *Kulturförvaltningen:* Leder konstprojektets genomförande. Genomför upphandling eller urval av konstnär(er) enligt konstprogrammet och följer upp att den konstnärliga gestaltningen genomförs enligt plan.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen:* Prövar lov/tekniska frågor enligt PBL, fastställer kontrollplaner och utövar tillsyn under byggprocessen.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen:* Genomför och samordnar tekniska lösningar enligt överenskommelse av konstnärlig gestaltning (tex fundament, markberedning, infästningar, installationer).

Förvaltning (drift- och underhållsskede):

- *Kulturförvaltningen:* Övertar förvaltningsansvaret för det färdiga konstverket som del av kommunens konstsamling. Följer upp verkets skick och ser till att det finns en underhållsplan eller skötselanvisningar för konstverket.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen:* Bedriver PBL-tillsyn i relevanta delar (t.ex. byggnaders underhåll) – separat från konstsamlingens vård.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen:* Utför löpande skötsel och yttre underhåll enligt överenskommen underhållsplan (Fastighet för byggnadsanknuten konst; Gator och parker för utomhusverk).

Referenser

Översiktsplan Umeå kommun

Planeringsstrategi 2024. Umeå kommun

<https://www.umea.se/byggaboochmiljo/>

Kulturpolitisk Program

[Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030](#)

Om gestaltad livsmiljö

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/gestaltad-livsmiljo/>

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-23

§ 50

Diariennr: KU-2024/00013

Konstpolicy - Remiss

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna förslag till remissversion av konstpolicy,

att förslaget skickas på remiss till kommunens nämnder och kommunala bolag att besvaras senast 30 januari, 2026.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslöt 2024-11-25 §200, KS-2024/00933 att en konstpolicy ska tas fram. Beslutet föregicks av en förstudie och beslut i kulturnämnden 2024-05-23 §43.

Vikten av ett kommungemensamt styrdokument kan primärt kopplas till processer för offentlig gestaltning där flertalet nämnder och förvaltningar är aktörer i arbetet och där behovet av ökad tydlighet och samsyn är som störst för att nå effektivitet, resursoptimering och kvalitet för intressenter och medborgare.

Det senaste styrdokumentet som idag berör arbetet med konst inom Umeå kommun, vid sidan av det kulturpolitiska programmet, är "Umeås offentliga rum" – en riktlinje framtagen av samhällsbyggnadskontoret och kulturförvaltningen i maj 2007. Senare statligt fastställd inriktning såsom "Gestaltad livsmiljö", 2018 har inte föranlett en revidering av dokumentet varpå ytterligare behov av en konstpolicy kan understrykas.

Förslaget till konstpolicy har arbetats fram i dialog med en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter för Strategisk utveckling, Mark- och exploatering, Detaljplanering, Bygglov, byggnadsantikvarie, Gator och parker, Fastighet och stadsarkitekt.

Umeå kommun
Kulturmämnden

Protokollsutdrag
2025-10-23

Remissvar

Remissvar lämnas senast 30 januari 2026, umea.kultur@umea.se märkt
KU-2024/00013 Konstpolicy

Beslutsunderlag

Konstpolicy - remissversion

Beredningsansvariga

Sara Edenius, enhetschef Musei-och konstenheten

Beslutet ska skickas till

Sara Edenius

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag2026-01-14

§ 8

Diariennr: IFN-2025/00303

Remissvar -Umeå kommuns konstpolicy**Förslag till beslut**

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kulturnämnden i enlighet med yttrande 2025-10-28.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad policy till kulturnämnden.

Fokuset i policyn är konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet. I policyn uttrycks ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad. Principerna är hämtade från det kulturpolitiska programmet 2020–2030.

Policyn redogör för vad som ska göras och behöver genom riktlinjer och rutiner kompletteras med beskrivningar av hur detta arbete ska utföras i det löpande arbetet vid förvaltningarna. Riktlinjerna och rutinerna ska utgå från policyn och säkerställa att arbetet med offentlig konst sker transparent och konsekvent.

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkande**

Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Arbetsutskottets beslutsgång

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-10-28

Remiss - Konstpolicy

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2026-01-14

Beredningsansvariga

Camilla Nilsson, utredare

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-12-09

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2025/00330

Nämndinitiativ (L)-Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun

Förslag till beslut

Individ och familjenämnden avslår nämndsinitiativet.

Ärendebeskrivning

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-11-19 anmäler Liberalerna initiativärendet *Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun*. I nämndinitiativet föreslår Liberalerna att individ- och familjenämnden beslutar att ge stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att genomföra en förstudie om förutsättningarna att etablera ett Fontänhus i Umeå kommun. Förstudien ska inkludera kartläggning av behov och målgrupp, analys av nuvarande insatser och deras förmåga att möta målgruppens behov samt bedömning av kostnader, samverkansmöjligheter och organisatoriska förutsättningar. I förstudien ska även dialog föras med både Sveriges Fontänhus Riksförbund och den lokala grupp som arbetar med att starta en Fontänhusförening i Umeå.

Utifrån detta nämndinitiativ beslutades att stöd- och omsorgsförvaltningen skulle bereda frågan.

Förvaltningen bedömer att de behov som nämndinitiativet avser redan i huvudsak tillgodoses genom befintliga kommunala och idéburna verksamheter, och att en ytterligare förstudie om etablering av Fontänhus därför inte är motiverad i nuläget.

Beslutsunderlag

Beredning av Nämndinitiativ - Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun
Nämndinitiativ (L)- Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Camilla Nilsson, utredare

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2025/00330

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Camilla Nilsson
Utredare

Nämndinitiativ - Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun

Dokumentnamn: Nämndinitiativ - Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun	
Dokumentansvarig: Camilla Nilsson	Beslutsdatum: 2025-12-09
Beslutad av:	DNR: IFN-2025/00330-4

Uppdragsbeskrivning

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-11-19 anmäler Liberalerna initiativärendet *Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun*. I nämndinitiativet föreslår Liberalerna att individ- och familjenämnden beslutar att ge stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att genomföra en förstudie om förutsättningarna att etablera ett Fontänhus i Umeå kommun. Förstudien ska inkludera kartläggning av behov och målgrupp, analys av nuvarande insatser och deras förmåga att möta målgruppens behov samt bedömning av kostnader, samverkansmöjligheter och organisatoriska förutsättningar. I förstudien ska även dialog föras med både Sveriges Fontänhus Riksförbund och den lokala grupp som arbetar med att starta en Fontänhusförening i Umeå.

Utifrån detta nämndinitiativ beslutades att stöd- och omsorgsförvaltningen skulle bereda frågan. Beredningen av denna fråga omfattar en beskrivning av dels fontänhuskonceptet, dels Umeå kommuns befintliga verksamheter för personer med psykisk ohälsa.

Fontänhuskonceptet

Sveriges Fontänhus Riksförbund är en del av en världsomfattande organisation med representation i över 30 länder. Runt om i världen finns över 300 fontänhus, vilka stödjer människor som lever med psykisk ohälsa. Sveriges Fontänhus Riksförbund verkar dels för att skapa en gemensam plattform för Sveriges 13 befintliga fontänhus, dels för att starta nya fontänhus.

Fontänhusens verksamhet bygger på 37 gemensamma, internationella riktlinjer vilka har utformats av Clubhouse International. Riktlinjerna är en grund för alla fontänhus runt om i världen.

Fontänhusen organiseras som klubbhus och genom medlemskap garanteras varje individs demokratiska rättigheter i klubbhusets verksamhet. Medlemskapet är frivilligt, gratis och utan tidsbegränsning. Fontänhusen drivs oftast med medel från kommun, region och Socialstyrelsen.

Fontänhusmodellen är en psykosocial arbetsinriktad rehabilitering för människor som lever med psykisk ohälsa. Grundtanken är att tillvarata och utveckla människors friska sidor, såsom styrkor och förmågor, genom arbete och gemenskap. Verksamheten planeras och genomförs av medlemmar och handledare. Deltagandet i verksamheten är frivilligt och medlemmarna bestämmer själva hur mycket de är på plats i huset. Om någon har sagt att den ska komma men inte gör det kontaktas den av en medlem eller handledare.

Den arbetsinriktade dagen på ett fontänhus erbjuder ett varierat utbud av arbetsuppgifter och är fördelade på enheter som bland annat innefattar kök och kontor. Medlemmarna deltar aktivt i husets drift, till exempel laga mat, städa, renovera, bemanna receptionen, ta emot studiebesök, hantera post, bokföra, uppdatera hemsidan och sociala medier. Medlemmarna bidrar efter egen förmåga och har stöd av handledare som är anställda i fontänhusets regi. Genom att bryta isolering, strukturera sin dag, arbeta med meningsfulla uppgifter och ingå i en gemenskap stärks medlemmarnas självkänsla. Målet är att var och en ska nå bästa möjliga välbefinnande och livskvalitet.

I arbetet med att stödja medlemmarna att hitta vägar till arbete, praktik eller studier använder de sig av metoderna Supported Employment, Individual Placement and Support och Supported Education. Klubbhusen har också ett eget program för övergångsanställningar som garanterar medlemmarna möjligheter till arbete på ordinarie arbetsmarknad. Vidare erbjuder klubbhusen sina egna program för anställning med stöd och självständig anställning för att hjälpa medlemmarna att få, behålla och förbättra sin anställning. Som ett utmärkande drag för anställning med stöd från klubbhuset upprätthåller klubbhuset en relation med den arbetande medlemmen och arbetsgivaren. Medlemmar och anställda fastställer gemensamt vilket typ av stöd som önskas, hur ofta det ska ske och var det ska ske.

Därtill erbjuds medlemmarna deltagande i friskvård, kulturella evenemang och tillfällen för social samvaro. Medlemmarna kan också få stöd i att koordinera myndighets- och vårdkontakter. Det finns även möjlighet till samtal.

Befintliga verksamheter för personer med psykisk ohälsa

I det här avsnittet presenteras några av Umeå kommuns befintliga verksamheter för personer med psykisk ohälsa.

Kärngården

Personalkooperativet Kärngården är ett av Skoopi certifierat arbetsintegrerande socialt företag enligt svenska institutet för standarder. Verksamhetens uppdrag är att skapa sysselsättning och meningsfull tillvaro för människor med psykiska funktionsnedsättningar. Kärngårdens verksamhet är en öppen social mötesplats och sysselsättning för personer med erfarenhet av psykisk ohälsa. I samarbete med regionen arbetar Kärngården för att motverka psykisk ohälsa genom att erbjuda en mötesplats där psykisk ohälsa kan uppmärksammas och hanteras i förebyggande syfte.

Kärngården erbjuder ett stort utbud av sysselsättning. I verksamheten finns café och secondhandbutik. Alla besökare ges möjlighet att utföra arbetsuppgifter efter egen förmåga och dagsform. Arbetsuppgifter och arbetsmiljö anpassas efter personliga förutsättningar. Förutom detta anordnar personalkooperativet olika aktiviteter och bedriver även studiecirkel i samarbete med studieförbundet Vuxenskolan utifrån besökarnas önskemål. Besökarna är även välkomna att bara vara i huset, känna gemenskap och köpa fika. Därtill erbjuder Kärngården arbetsträning för människor som är långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. De samarbetar med olika uppdragsgivare som förmedlar arbetsträning. Alla som arbetstränar har en handledare och en individuellt planerad målsättning under arbetsträningsperioden. I detta arbete använder handledarna metoden Empowerment för att kunna uppnå goda enskilda mål för de som arbetstränar. Uppdragsgivare för arbetsträningen kan vara Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, socialtjänsten eller en privat företagare.

På Kärngården är brukarinflytande viktigt för att kunna bedriva en meningsfull verksamhet. De strävar efter att besökarnas intressen ska styra verksamheten. Varje morgon har de morgonmöte där de tillsammans utformar dagens arbete. Kärngården verkar för ökad delaktighet och medskapande i alla aktiviteter och i all verksamhet på Kärngården. Deras inställning är att alla ska kunna komma till tals och bli lyssnad på. De önskar att personer med psykisk skörhet ska få mandat och möjlighet att påverka beslut som får konsekvenser för deras eget liv och vardag, såväl när det gäller vård- och omsorgsinsatser som deras fritid.

Kraftverket

Kraftverket riktar sig till personer över 18 år i ordinärt boende som på grund av psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller annan anledning har behov av stöd och vägledning för att komma framåt i livet.

Målet med Kraftverket är att arbeta förebyggande och trygghetsskapande genom att motverka isolering och ensamhet. Vidare inriktar sig verksamheten på att främja psykisk hälsa samt att stärka individens möjligheter till självständighet och delaktighet.

Målsättningen är även att ge vägledning i samhället på ett lättillgängligt och individanpassat sätt. Ytterligare ett mål är att möjliggöra deltagande i arbetsrehabiliterande insatser och stödja individen i att hitta vägen till utbildning och arbete.

Besökarna på Kraftverket kan få information om vilket stöd som finns i samhället, få praktisk hjälp vid kontakt med myndigheter och få kunskap om organisationer och föreningar i Umeå och vad dessa erbjuder för aktiviteter. Besökarna kan även delta i Kraftverkets aktiviteter och få träffa andra i liknande situation. Personalen kan stödja besökarna att ta fram och

förstå information. Vidare kan besökarna få stöd i att hitta vägen till arbetsrehabiliterande insatser, utbildning eller arbete.

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen ansvarar för arbetsmarknadsfrågor och integration. Enheterna möjliggör förändring, utveckling och ökad hälsa genom rätt insats, på rätt sätt vid rätt tidpunkt.

På enheten Arenor för prövning kan personer mellan 20 och 64 år få arbetsträning eller arbetsförberedande insatser. De personer som har fördjupat behov av stöd prioriteras.

Inom enheten finns omfattande rehabiliteringsprogram för långtidssjukskrivna samt verksamheter för individer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Dessa åtgärder bedrivs i nära samarbete med andra myndigheter och förvaltningar. Enheten har i egen regi närmare 20 verksamheter inom olika yrkesområden som tillsammans utgör cirka 230 arbetsplatser. Enheten har dessutom tillgång till en mängd olika praktikplatser både inom offentlig och privat sektor. Enhetens arbete är individorienterat och har sikte på varaktigt arbete.

Inom enheten finns Returbutiken som är en av Norrlands största secondhandbutiker.

Umeå stadsmission

Umeå stadsmission är en ideell förening som ger stöd till människor som lever i utsatthet, antingen ekonomiskt, psykiskt eller socialt. Deras arbete bygger på tillgänglighet, samverkan och professionalism. De verkar för alla människors rätt till bostad, sysselsättning och social trygghet. Stadsmissionen stödjer den enskilda människan att bygga upp en tro på sig själv, få tillit till sin egen förmåga och redskap för att bli delaktig i samhället. Målen med verksamheten är att deltagarna kan ta del av och bidra till samhället utifrån sin egen förmåga. Genom det sker en förflyttning mot egenmakt och minskat lidande.

Grundverksamheterna inom Umeå stadsmission är Mötesplatsen, Matmissionen, Akutboendet och Skyddat boende. En gång i veckan anordnar de även Mötesplats familj som riktar sig till familjer i socioekonomisk utsatthet.

Mötesplatsen är Umeå stadsmissions dagliga öppna verksamhet. Det huvudsakliga målet är att hjälpa besökarna till en bättre livskvalitet, ökad egenmakt och ett självständigt liv. Till Mötesplatsen är alla över 18 år välkomna, oavsett om det handlar om att bara värma sig en stund, få någonting att äta och dricka, delta i ett socialt sammanhang, få stöd i myndighetskontakter eller enskilda stödsamtal. Varje dag serveras frukost, lunch och fika till

låga priser. Maten på Mötesplatsen är uppskattad och ett viktigt mål för majoriteten av besökarna. Köket fyller ytterligare en viktig funktion eftersom de har möjlighet att ta emot personer i arbetsträning som handleds av kompetent personal med förmåga att lägga kraven anpassade efter individen. Det finns också möjlighet att duscha, tvätta kläder, låna telefon eller dator och läsa dagstidningar. Vidare anordnar de gemensamhetsskapande aktiviteter såsom samtalsgrupper med olika teman, bingo, quiz, loppis och julfirande.

Umeå stadsmission har handledarutbildning för personalen för att kvalitetssäkra arbetsträningen. De samverkar dels med Umeå kommun kring arbetsintegrationen, dels med Kriminalvården för att utveckla arbetsträningen för klienter från Frivården.

Slutsatser

I nämndinitiativet framkommer att flera personer med psykisk ohälsa beskriver att de saknar en sammanhållen, relationsbaserad och meningsfull vardagsstruktur som kombinerar social gemenskap med rehabiliterande arbetsuppgifter. I genomgången av några av Umeå kommuns befintliga verksamheter för personer med psykisk ohälsa kan det konstateras att tre av dessa verksamheter, Kärngården, Umeå stadsmission och Kraftverket, erbjuder en kombination av social gemenskap och stöd i att söka arbete eller utbildning. Precis som i ett Fontänhus kan besökarna på Kärngården vara med i planeringen av verksamheten och delta i husets sysslor efter egen förmåga. Arbetsträning med stöd av handledare anordnas av Kärngården, Umeå stadsmission och arbetsmarknads- och integrationsavdelning. Kraftverket anordnar inte arbetsträning utan ger endast stöd i att hitta vägar till arbetsrehabiliterande insatser, utbildning eller arbete. En annan likhet mellan Fontänhusen, Kraftverket och Umeå stadsmission är att alla dessa erbjuder besökarna stöd i myndighetskontakter. Både i Fontänhusen och på Umeå stadsmission finns möjlighet att äta mat och få stödsamtal.

Nämndinitiativ: Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun

Fontänhusmodellen är en internationellt etablerad metod för psykosocial rehabilitering och återhämtning för personer med psykisk ohälsa, där gemenskap, delaktighet och meningsfull sysselsättning står i centrum. I Sverige organiseras verksamheterna genom Sveriges Fontänhus Riksförbund, och Fontänhusen följer 37 internationella riktlinjer som säkerställer kvalitet och tydlig metodik. Modellen är dessutom nära knuten till kommunala mål om delaktighet, psykisk hälsa, stärkt arbetsförmåga och samverkan med civilsamhället. Den använder välkända och evidensbaserade arbetsmodeller såsom Supported Education (SEd), Supported Employment (SE) och Individual Placement and Support (IPS).

Den nya socialtjänstlagen betonar förebyggande, lättillgängliga och kunskapsbaserade insatser som bygger på helhetssyn och hög grad av delaktighet – något som ligger helt i linje med Fontänhusens arbetssätt. Flera kommuner har de senaste åren undersökt eller etablerat Fontänhus, och erfarenheterna visar att modellen utgör ett viktigt komplement till befintliga kommunala och regionala insatser.

Umeå kommun erbjuder redan idag ett antal verksamheter för personer med psykisk ohälsa, men trots detta finns stora individuella variationer i hur stödet upplevs och hur väl det motsvarar behoven. Flera brukare beskriver att de saknar en sammanhållen, relationsbaserad och meningsfull vardagsstruktur som kombinerar social gemenskap med rehabiliterande arbetsuppgifter. Ett Fontänhus skulle kunna fylla detta mellanrum mellan vård, sysselsättning och civilsamhälle, särskilt för personer som inte drar nytta av mer traditionella insatser men som har behov av kontinuitet, motivation och social samhörighet.

Erfarenheter från Östersund visar en framkomlig väg för hur kommunen kan arbeta med frågan. Där beslutade kommunen att göra en förstudie samtidigt som man, i nära dialog, stöttade en grupp invånare som ville starta en ideell Fontänhusförening. Kommunen bidrog inte med styrning av föreningen, men gick parallellt vid sidan av processen, gav rådgivning, bistod i strukturarbetet och använde referensgrupper för att fånga upp brukarnas behov. Erfarenheterna visar att ett hållbart Fontänhus kräver att initiativet kommer inifrån – från personer som själva vill driva verksamheten – samtidigt som kommunen har en viktig roll i att utreda behov, samverkan och organisatoriska förutsättningar.

Det finns redan i Umeå en grupp engagerade individer som arbetar för att starta en förening, med stöd från Sveriges Fontänhus Riksförbund. Detta ger kommunen ett gynnsamt utgångsläge för att genomföra en förstudie som både kartlägger kommunens behov och möjligheter samt samspelar med det civila samhällets engagemang.

Det finns dessutom starka samhällsekonomiska skäl att utreda ett Fontänhus. Enligt samhällsekonomiska uppföljningar upplever omkring 30 procent av medlemmarna att de mår bättre eller mycket bättre redan efter en månads deltagande. Andra analyser visar att fyra av fem medlemmar uppger förbättrat mående över tid, och många beskriver insatsen som direkt livsavgörande.

Payoff-analyser visar att målgruppen generellt har mycket höga utanförskapskostnader – i snitt cirka 910 000 kronor per person och år. Dessa kostnader minskar med omkring 160 000 kronor per medlem och år vid deltagande i ett Fontänhus. Återbetalningstiden för samhället är i genomsnitt sju månader, och för kommunen specifikt omkring fem månader. Verksamhetsmodellen är därmed en lågkostnadsinsats med stort utbyte i form av ökad livskvalitet, minskat vårdbehov och förbättrad arbets- och studieförmåga. I snitt står kommunerna för cirka 40 procent av finansieringen, medan verksamheterna ofta erhåller statsbidrag, bland annat från Socialstyrelsen. Den senaste nationella utvärderingen publicerades 2022, och ett nytt utvärderingsarbete pågår med resultat som väntas 2026.

Mot denna bakgrund finns ett tydligt behov av att undersöka hur ett Fontänhus skulle kunna komplettera kommunens befintliga insatser, hur många personer i Umeå som skulle vara aktuella för verksamheten, hur deras behov idag möts eller inte möts, vilka samhällsekonomiska effekter som kan förväntas samt vilka samverkansmodeller som är möjliga mellan kommunen, civilsamhället och Sveriges Fontänhus Riksförbund. En förstudie skulle ge kommunen ett väl underbyggt beslutsunderlag och möjliggöra att frågan hanteras strukturerat och i takt med det lokala engagemang som nu växer fram.

Mot bakgrund av detta föreslår Liberalerna att individ- och familjenämnden beslutar:

1. att uppdra åt förvaltningen att genomföra en förstudie om förutsättningarna för att etablera ett Fontänhus i Umeå kommun,
2. att förstudien ska inkludera kartläggning av behov och målgrupp, analys av nuvarande insatser och deras förmåga att möta målgruppens behov samt bedömning av kostnader, samverkansmöjligheter och organisatoriska förutsättningar,
3. att i förstudien föra dialog med både Sveriges Fontänhus Riksförbund och den lokala grupp som arbetar med att starta en Fontänhusförening i Umeå.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2026-01-14

§ 9

Diariennr: IFN-2025/00330

Återkoppling av nämndinitiativ-Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun (L)

Förslag till beslut

Individ och familjenämnden avslår nämndinitiativet.

Ärendebeskrivning

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-11-19 anmäler Liberalerna initiativärendet *Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun*. I nämndinitiativet föreslår Liberalerna att individ- och familjenämnden beslutar att ge stöd- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att genomföra en förstudie om förutsättningarna att etablera ett Fontänhus i Umeå kommun. Förstudien ska inkludera kartläggning av behov och målgrupp, analys av nuvarande insatser och deras förmåga att möta målgruppens behov samt bedömning av kostnader, samverkansmöjligheter och organisatoriska förutsättningar. I förstudien ska även dialog föras med både Sveriges Fontänhus Riksförbund och den lokala grupp som arbetar med att starta en Fontänhusförening i Umeå.

Utifrån detta nämndinitiativ beslutades att stöd- och omsorgsförvaltningen skulle bereda frågan.

Förvaltningen bedömer att de behov som nämndinitiativet avser redan i huvudsak tillgodoses genom befintliga kommunala och idéburna verksamheter, och att en ytterligare förstudie om etablering av Fontänhus därför inte är motiverad i nuläget.

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkande

Hanna Lundin-Jernberg (L) yrkar bifall till nämndinitiativet.

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2026-01-14

Andreas Sellstedt (V) och Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut mot bifall nämndinitiativet och finner att arbetsutskottet beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Internt dokument *Nämndinitiativ - Förstudie om etablering av ett Fontänhus i Umeå kommun*

Beredningsansvarig

Camilla Nilsson, utredare

Tjänsteskrivelse

2026-01-19

Diariennr: IFN-2025/00197

Dialog - Hantering av misstänkta missförhållanden-slutrapport

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen och anse ärendet som slutrapporterat.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har vid sammanträden i maj, juni och oktober 2025 fått information från förvaltningen om hur misstänkta missförhållanden inom förvaltningen hanteras, både utifrån arbetsrättsligt perspektiv och från verksamhetsperspektiv.

Vid sammanträdet 2025-10-22 beslutade nämnden att ärendet skulle slutrapporteras vid sammanträdet i januari 2026, vilket sker vid dagens sammanträde.

Beslutsunderlag

Bildspel- (som visas vid sammanträdet)

Beslut individ- och familjenämnden § 228

Beredningsansvariga

Annica Lundin, HR-chef

Erica Bålfors Birgersson, enhetschef för enheten för systematiskt kvalitetsarbete

Beslutet ska skickas till

Annica Lundin, HR-chef

Erica Bålfors Birgersson, enhetschef för enheten för systematiskt kvalitetsarbete

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Annica Lundin
HR-chef

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

§ 228

Diariennr: IFN-2025/00197

Dialog - Hantering av misstänkta missförhållanden

Beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen och att ärendet slutrapporteras vid sammanträdet i januari 2026.

Ärendebeskrivning

HR-chef Annika Lundin informerade vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-05-23 om hur förvaltningen hanterar misstänkta missförhållanden inom förvaltningen, både utifrån arbetsrättsligt perspektiv och från verksamhetsperspektiv. Individ- och familjenämnden beslutade följande vid sammanträdet 2025-05-23:

Individ- och familjenämnden beslutar att förvaltningen får i uppdrag att återkomma till arbetsutskottet i juni för en fortsatt dialog om hur miss tänka missförhållande ska hanteras.

Individ- och familjenämnden beslutar att förvaltningen återkommer till individ- och familjenämnden i juni och återberättar om hur förvaltningens arbete har fortskridit och om förvaltningen har uppmärksammat behov av förtydligande om hur misstänkta missförhållanden ska hanteras.

2025-06-04 informerade jurist Maria Sydlén individ-och familjenämndens arbetsutskott om vilka juridiska förutsättningar som behöver föreligga för att förvaltningen i egenskap av arbetsgivare ska kunna polisanmäla misstänkta brott som begåtts inom förvaltningens verksamheter. HR-chef Annika Lundin informerade arbetsutskottet om förvaltningens arbetsgivaransvar, vid misstanke om att en anställd har begått någon typ av brottslig handling.

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-06-18 återkom förvaltningen med information till nämnden. Individ- och familjenämnden beslutade följande vid sammanträdet 2025-06-18:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-10-22

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen och att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämndens sammanträde i oktober 2025 och återrapporera hur förvaltningens arbete har fortskridit.

Vid individ- och familjenämndens sammanträde 2025-10-22 ger HR-chef Annica Lundin en muntlig återrappor om hur förvaltningens arbete har fortskridit i frågan.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen och att ärendet slutrapporteras vid sammanträdet i januari 2026.

Beslutet ska skickas till

Ulrika Gustafsson, kvalitetschef

Tjänsteskrivelse

2026-01-20

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00065

Uppföljning av plan för uppsökande arbete i syfte att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden beslutade 2024 om en årlig uppföljning av "Plan för uppsökande arbete i syfte att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag". Vid dagens sammanträde sker uppföljningen för 2025.

Beslutsunderlag

Bildspel -Uppföljning 2026-01-28

Beredningsansvarig

Maria Hedin, kommunikatör

Beslutet ska skickas till

Maria Hedin, kommunikatör

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Maria Hedin
Kommunikatör

Plan för att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag

Återrapport IFN 28 januari 2026

Ramverk för ett långsiktigt arbete

- Kommunikationen ska ske kontinuerligt och under lång tid.
- Goda exempel bidrar det till att skapa och sprida stolthet hos medarbetare.
- Genom att vara transparenta, öppna och proaktiva ökar vi tilliten till och kännedomen om förvaltningens uppdrag och vilket stöd en kan få.
- För kampanjer, informationsträffar och andra aktiviteter görs specifika tids- och aktivitetsplaner.
- Uppföljning i samband med ny mandatperiod.

Extern kommunikation

- Ny socialtjänstlag – kommunikation i samband med det.
- Verksamheterna kommunicerar själva i sociala medier
- Föräldrasupporten
- Fältgruppen tipsar om andra verksamheter.
- Kraftverket – kommunikation i samband med det.
- Ny rutin för att skicka pressmeddelanden vid Lex Sarah och lex Maria.
Syfte: transparens och ligga steget före när media hör av sig.
- Film om hur det är att bo på särskilt boende enligt LSS.

@jobbaiomsorgen

VIRÅ
KONST

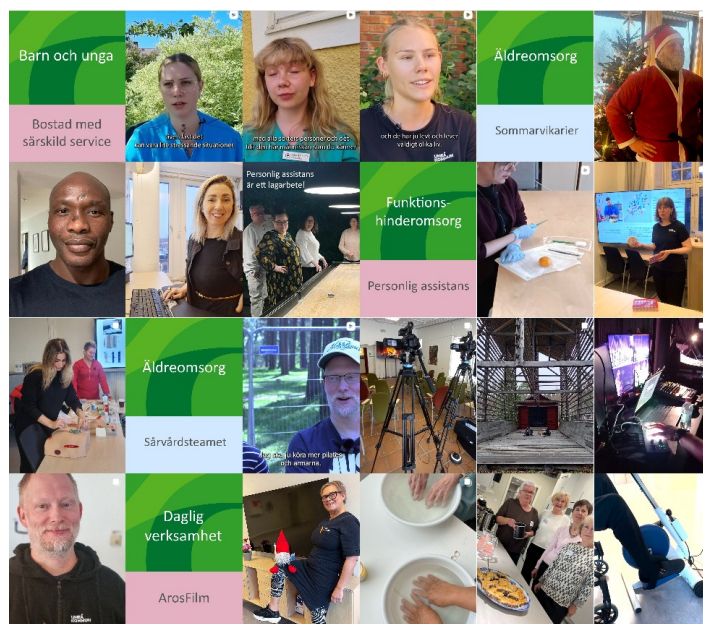
Instagramkonto @jobba i omsorgen
startades 15 oktober.

Syfte att bredda bilden av verksamheterna
och att stärka kompetensförsörjningen.

I nuläget 300 följare.

Räckvidd per inlägg ca 300–400.

Pågående arbete för att få fler följare.

Familjehemscentrum

- Familjehemscentrum: 0,5 kommunikatör (ny kommunikatör från mars)
- Löpande annonsering i sociala medier, digital lokalpress och radio
- Nytt upplägg för digitala informationsträffar (en fredag i månaden)
- Frivilligdagen: Familjehemscentrum tillsammans med andra organisationer på Utopia.
- Kampanj november–december: ”Vill du vara någons största supporter? Bli familjehem”. Bussar, ljusvitriner, digitala skärmar Vasaplan, Facebook och Instagram.
- Löpande kommunikation till befintliga familjehem för att stärka ambassadörskapet

Plan för kommunikation 2026

Fokus extern kommunikation och
kampanjer utifrån socialstyrelsens
material: Stöd i livet

Tjänsteskrivelse

2026-01-19

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00012

Återkoppling kurser och konferenser individ- och familjenämndens ledamöter 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Ledamöter och ersättare i individ- och familjenämnden återkopplar från kurser och konferenser som de deltagit i.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

[Click here to enter a date.](#)

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00050

Övriga frågor

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Ärendebeskrivning

Övriga frågor som anmäls vid godkännande av dagordningen tas upp och besvaras.

Tjänsteskrivelse

2026-01-19

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00050

Information och dialog om det brottsförebyggande arbetet

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Utvecklingsstrategerna vid Strategisk utveckling Cecilia Ravry, Maria H Andersson, Ellen Grahn och Robert Kihlberg informerar och har dialog med nämnden om det brottsförebyggande arbetet.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-19

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00014

Socialdirektören informerar 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Karolina Lundqvist, socialdirektör, informerar om aktuella frågor inom stöd- och omsorg.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

[Click here to enter text.](#)
[Click here to enter text.](#)

Tjänsteskrivelse

2026-01-19

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00013

Anmälan av delegerade beslut/anmälningssärenden individ- och familjenämnden 2026

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner redovisningen av delegationsbeslut och anmälningssärenden.

Ärendebeskrivning

Redovisning av ärenden beslutade med stöd av nämndens fastställda delegationsordning samt redovisning av anmälningssärenden. Delegerade beslut för perioden 2025-12-01 t o m 2025-12-31 inom lagområdena SoL, LSS, LVU, LVM och övrig lagstiftning anmäls i enlighet med nämndens beslut 2024-01-24.

Anmälningssärenden

IFN-2025/00357 Planeringsdirektiv individ- och familjenämnden 2027
-Protokollsutdrag kommunstyrelsen § 214
-Bilaga 1-10

IFN-2025/00081 Motion 11/2024-Fler måste våga vittna
-Beslut kommunfullmäktige § 276

IFN-2025/00364 Förändrade avgifter vid placering hos Statens institutionsstyrelse

-Statens institutionsstyrelses föreskrifter om vårdavgift för personer med missbruk som vårdas vid LVM-hem med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM);

-Statens institutionsstyrelses föreskrifter om vårdavgifter för ungdomar som vistas vid särskilda ungdomshem med stöd av 3 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) m.m.;

-Vårdavgifter år 2026 för personer med missbruk som vårdas med stöd av SoL, fängelselagen eller 27 § LVM

-Vårdavgifter år 2026 för ungdomar som vårdas med stöd av 2 § LVU eller SoL (frivillig vård), m.m.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2026/00013

IFN-2025/00041 Hjälpmedelsrådet 2025

- Hjälpmedelsrådet 2025-12-08

IFN-2022/00068 Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

-Protokollsutdrag Kommunfullmäktige § 282

-Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder version 1.3.1-KS
2014/01024

IFN-2026/00063 Uppföljning av överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap mellan Umeå stadsmission och individ- och familjenämnden 2025

- Uppföljning av överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap mellan Umeå stadsmission och individ- och familjenämnden 2025

Sekretessärenden

IFN-2025/00148 Begäran om yttrande med anledning av ej verkställt beslut LSS 3.3.1-13529/2024

-Dom från Förvaltningsrätten i Umeå mål 1603-25

Beredningsansvarig

Rose-Marie Lång Bäckström, nämndsekreterare

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

§ 214

Diariennr: KS-2025/00756

Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget 2027 version 1, till berörda nämnder och bolag (bilaga 1)

att berörda nämnder och bolag uppmanas att lämna yttrande över förslaget i enlighet med fastställd anvisning (bilaga 4) senast 20 mars 2026.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande (se skriftlig reservation under kommunstyrelsens beslutsordning).

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. I förslaget ingår de inriktningsmål och program som kommunfullmäktige fastställde i juni 2025. I förslaget ingår även förslag till ekonomisk totalram samt förslag till ekonomiska ramar för kommunens nämnder.

Nytt inför 2027

Föreslagna budgetramar för nämnderna utgår liksom tidigare från samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut. Inför 2027 är det dock justerat så att varje nämnd fått *tilldelning i enlighet med PKV (Prisindex för kommunal verksamhet) i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos*. Nämnderna har inför sina yttranden fått samma uppräknings per invånare i relevant åldersintervall, vilket innebär ett mer likvärdigt utgångsläge. Alla nämnder har hela befolkningen som relevant åldersintervall utom äldre- och familjenämnden (65 år och äldre), individ- och familjenämnden (1-65 år), för- och

grundskolenämnden (1-15 år) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (16-19 år).

Stadsledningskontorets förslag till investeringsbudget

Ett förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 har upparbetats av tekniska nämnden och stadsledningskontoret. I enlighet med fastställd anvisning har inga nya objekt föreslagits, utan endast tidsmässiga justeringar i nu gällande plan utifrån förändrade förutsättningar och tillägg av medel 2030 för projekt som enligt planering pågår in i 2030 samt för årliga ramanslag har medtagits.

Fortsatt beredning

Det förslag som upparbetats av stadsledningskontoret lämnas till kommunens nämnder och bolag för yttrande enligt fastställd anvisning. Yttranden ska vara KS diarium till handa senast den 20 mars 2026. Utöver det skriftliga yttrande nämnder och bolag ska inkomma med kan kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott lämna specifika frågeställningar för besvarande av nämnder/bolag under de presidiedialoger som ska genomföras i månadsskiftet mars/april.

Förslaget tillsammans med inkomna yttranden kommer därefter att sammanställas och överlämnas till de politiska partierna som har att enskilt eller tillsammans i olika konstellationer lägga fram förslag till planeringsdirektiv och budget inför demokratiskt fastställande i kommunfullmäktige i juni 2026.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget

Bilaga 2. Investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Bilaga 3. Totalramsberäkning

Bilaga 4. Anvisning för yttranden

Bilaga 5. Nämndernas utmaningar och möjligheter

Bilaga 6. Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Bilaga 7. Relationstal – föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar

Bilaga 8. Ramtilldelning över tid

Bilaga 9. Uppföljning Inriktningsmål och program

Bilaga 10. Förslag viktiga datum för nämnder och bolag 2027

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

Beredningsansvariga

Urban Blomdal
Anette Sjödin
Simon Dahlgren
Dan Gideonsson
Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) – Under remissfråga 1, sida 3 (bilaga 4) ändra så att texten “..hållbarhet med mera” istället lyder “..hållbarhet och andra relevanta prognoser.”

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag.

Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är viktigt för partierna i Umeås kommunfullmäktige att nämnderna levererar tydliga svar på frågor som rör förutsättningar för att klara sitt grunduppdrag för kommande budgetår. Det innebär att vi behöver få svar på hur de ser på möjligheten att - med föreslagen indexuppräkning - klara av att finansiera sin verksamhet med avseende på väntande löneökningar, prisökningar, demografiska förändringar etc. Utan denna information är det tämligen omöjligt för partierna att lägga budgetförslag som möter nämndernas reella ekonomiska behov.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) – Under remissfråga 1, sida 3 (bilaga 4) ändra så att texten “..hållbarhet med mera” istället lyder “..hållbarhet och andra relevanta prognoser.”

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är viktigt för partierna i Umeås kommunfullmäktige att nämnderna levererar tydliga svar på frågor som rör förutsättningar för att klara sitt grunduppdrag för kommande budgetår. Det innebär att vi behöver få svar på hur de ser på möjligheten att - med föreslagen indexuppräkning - klara av att finansiera sin verksamhet med avseende på väntande löneökningar, prisökningar, demografiska förändringar etc. Utan denna information är det tämligen omöjligt för partierna att lägga budgetförslag som möter nämndernas reella ekonomiska behov.

Beslutet ska skickas till

Kommunens nämnder samt UKF

Stadsledningskontorets förslag till

Planeringsdirektiv 1, budget och investeringar 2027

- Ekonomiska ramar för budget 2027 och plan 2028-2030
- Grunduppdrag, driftbudget till nämnder
- Inriktningsmål och program
- Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

Beslutad av:

-

Diarienummer:

KS-2025/00756

Datum, paragraf för beslut:

[20XX-XX-XX, § XX]

Dokumentet styr:

-

Dokumenttyp:

Plan

Giltighetstid:

ej aktuellt

Dokumentansvarig:

Stadsledningskontoret
Ekonomi och styrning

Innehåll

Stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv 1, budget och investeringar 2027.....	1
Innehåll.....	2
Om planeringsdirektiv version 1	4
Förutsättningar för Planperioden 2027-2030	6
Ekonomiska förutsättningar	6
Demografisk utveckling	11
Näringslivskonjunktur.....	12
Bostadsmarknad och bostadsförsörjning	13
Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling	13
Sammanfattning.....	14
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder	15
Kommunstyrelsen	17
Byggnadsnämnden	19
Fritidsnämnden	20
För- och grundskolenämnden	21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	23
Individ- och familjenämnden	25
Kulturnämnden	27
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	29
Personalnämnden	30
Tekniska nämnden	31
Valnämnden	33
Äldrenämnden.....	34
Kommungemensamma nämnder.....	36
Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen	36
Inriktningsmål och program	37
Inriktningsmål.....	38
Program för tillväxt.....	39
Program för social hållbarhet.....	41
Program för Klimatneutrala Umeå 2040	45
Personalpolitiska mål och uppdrag	49
God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål	50

Finansiella mål	50
Uppföljning, analys och utvärdering	51
Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse	53
Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027	53
Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgetram	54
Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030	54
Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030	55
Tabell 5. Nyckeltal	55
Investeringsramar 2026–2030	56
Tabell 6. Investeringsramar per nämnd	56
Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr	56
Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen	57
Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern	58

Om planeringsdirektiv version 1

Du läser nu stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027–2030. Version 1 innehåller förslag till totalram och nämndramar för kommande planeringsperiod. Förslaget baseras på kommunfullmäktiges senaste beslut om planeringsdirektiv för verksamhetsår 2026 (d.v.s. på senaste tillgängliga beslut om skattesats, mål, budgetramar med mera) samt andra kommunfullmäktigebeslut som är viktiga för planering. Detta innebär att de mål och program som ingår i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställt för 2026 (beslut i juni 2025)

Detta innebär att förslaget baseras på:

- Av kommunfullmäktige fastställd skattesats för 2026 (22,80)
- Av kommunfullmäktige fastställd utdelning från Umeå Kommun Företag AB, (0 kr)

Dessa grundförutsättningar ingår även i den modell för totalramberäkning som kommunstyrelsen fastställt.¹ Totalramsberäkningen utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning baserat på regeringens höstproposition och Umeå kommuns egen befolkningsprognos. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare samt för uppdaterade beräkningar av finansnetto och avskrivningar baserat på förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030. Den fördelningsbara ramen är det som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutat om, ekonomisk ram för valnämnden och kommunfullmäktige (revisionen) samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. I den politiska fördelningsreserven reserveras även medel avseende kostnader för höjt PO-pålägg 2027-2030 och som fördelas ut till nämnderna i planeringsdirektiv 2.

Den fördelningsbara ramen har i enlighet med fastställd modell i ett första steg fördelats till styrelse och nämnder med samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut och med hänsyn tagen till eventuella beslutade tekniska ramjusteringar. Därefter har ramarna justerats så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV² i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos. De överskjutande medel som uppstått vid justering till PKV per invånare i aktuellt åldersintervall har tillförts den politiska fördelningsreserven. Två nämnder är undantagna från denna modellberäkning; för

¹ Beslut i kommunstyrelsen 2021-05-18, Dnr: KS-2021/00367

² Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

valnämnden baseras ramen på beslutad flerårsbudget istället för procentuell andel och för kommunfullmäktige (revisionen) har ramen beräknats enligt särskild modell beslutad av kommunfullmäktige.

Föreslagen budgetram för nämnd innefattar kostnader för nämndens verksamhet i 2027 års prisnivå. Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats med utgångspunkt från nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Planeringsdirektiv version 1, med bilagor skickas till nämnder och bolag för yttrande. Fram till den 20 mars 2026 kan de lämna sina yttranden. Efter att yttranden från nämnder och bolag sammanställts, skickas planeringsdirektiv version 2 med bilagor ut för partipolitisk beredning. De olika partierna tar sedan fram sina förslag till planeringsdirektiv. Kommunfullmäktige beslutar i juni 2026 om den slutgiltiga budgeten för 2027.

Förutsättningar för Planperioden 2027-2030

Ekonomiska förutsättningar³

Osäkerhet präglar en vacklande omvärldskonjunktur

Osäkerhet tynger den globala ekonomin med konsekvensen att konsumtionen dämpas, investeringar uteblir och anställningsbeslut skjuts upp eller arbetsstyrkor minskas. Geopolitiska spänningar men främst USA:s handelskrig skapar osäkerhet kring den globala konjunkturen. Konsekvenserna för världsekonomin är svåra att förutse. Särskilt hög osäkerhet är förknippad till USA som är navet för världsekonomin och finansmarknaden. Tullsatserna på USA:s import har höjts markant, från omkring 3 procent till cirka 17 procent i genomsnitt. Trots det syns ännu ingen tydlig nedgång i den amerikanska utrikeshandeln. Det syns inte heller några stora negativa effekter för global tillverkningsindustri ännu: såväl global varuhandel som industriproduktion har fortsatt att stiga, till och med i snabbare takt än i fjol. Att införandet av tullhöjningarna drog ut på tiden försenade de direkta prisseffekterna. Motåtgärder från omvärlden har varit begränsade och en eskalerande global handelskonflikt har därmed kunnat undvikas, åtminstone hittills. Kostnaderna för de höjda tullarna tycks i högre grad än väntat ha absorberats av importörer och återförsäljare. En stor osäkerhet kvarstår dock i hur utvecklingen kommer att se ut framåt.

Hög sysselsättning förmår inte lyfta europeisk tillväxt

Trots en tämligen stark arbetsmarknadsutveckling i Europa, där sysselsättningsgraden är den högsta på 20 år, är tillväxten svag. Med undantag för Spanien är BNP-tillväxten låg i de största ekonomierna i eurozonen och det syns inga tydliga tecken på någon snar vändning.

Tyskland, det största och mest handelsinriktade av länderna, brottas med försvagad konkurrenskraft för sin fordonsindustri, vilket utgör ett stort sänke för Europa. En utmaning för länderna blir att ställa om mot inte minst den expanderande försvarsindustrin, såväl i Tyskland som i övriga EU. Prognosen är att satsningarna på försvarsindustrin antas lyfta BNP flera procent i eurozonen kommande år.

³ Avsnitt om global och nationell ekonomi baseras på SKR:s Ekonomirapport oktober 2025.

Tabell 3 • BNP-tillväxt i omvärlden

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Utfall	Prognos		Kalkyl		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eurozonen	0,8	1,2	1,1	2,4	2,4	2,2
USA	2,8	1,5	1,4	2,4	2,1	1,8
Världen, handelsviktad*	1,8	2,3	2,3	2,1	2,2	2,2

* Handelsviktad baseras på global BNP viktad utifrån KIX-index. KIX är ett valutaindex baserat på flöden av varor och råvaror i den svenska utrikeshandeln.

Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond samt Sveriges Kommuner och Regioner

Ytterligare något lägre globala styrräntor

Några viktiga styrräntor i vår omvärld bedöms sänkas i år och nästa år. Jämfört med åren före 2022, när styrräntorna började höjas, ligger flertalet centralbanksräntor på höga nivåer trots att de sänkts sedan 2023–2024. Detta är delvis en följd av att det har dragit ut på tiden att få ned inflationen efter pris- och kostnadschocken 2021–2022. Det tidigare så låga ränteläget hängde samtidigt ihop med en ihållande mycket låg global inflation. Högre inflation framöver kommer leda till ett högre ränteläge. Inte heller reala styrräntor – det vill säga nominella styrräntor justerade för inflationen – antas bli så låga som under det förra decenniet. Detta pekar också mot högre nominella styrräntor åren framöver jämfört med före 2022.

Svensk ekonomi präglas av konjunkturåterhämtning

Svensk ekonomi befinner sig i en utdragen lågkonjunktur efter flera negativa störningar de senaste åren. Svagare omvärldskonjunktur och mindre gynnsamma handelsförhållanden, och hög osäkerhet därtill, fortsätter att dämpa efterfrågan på svensk export. Samtidigt ger stora satsningar på infrastruktur, energiomställning och en omfattande upprustning av försvarsförmågan inom EU visst stöd till tillväxten de kommande åren.

Utsikterna för svensk ekonomi vilar därmed i hög grad på den inhemska efterfrågan, där hushållens konsumtion väntas bli den främsta drivkraften. Det är en bedömning som kvarstår sedan förra året men som blivit förskjuten med anledning av att hushållen hållit tillbaka sin konsumtion på grund av den osäkra omvärlden. Stigande reallöner, lägre bolåneräntor och en finanspolitik som stärker hushållens köpkraft talar för ökad optimism och konsumtion under 2026 och 2027.

Nya ekonomiska förutsättningar framöver - det nya normala

Utöver den konjunkturella återhämtningen pågår samtidigt en mer varaktig anpassning. Priser, löneökningar samt räntor väntas stabilisera sig på högre nivåer jämfört med åren före 2020. Samtliga aktörer i ekonomin behöver anpassa sig till dessa nya ekonomiska förutsättningar, vilket påverkar konsumtion, sparande och investeringar. På kort sikt bidrar dessa skiften till en långsammare konjunkturåterhämtning då konsumtion och investeringar har blivit dyrare än tidigare. På längre sikt riskerar detta även att dämpa potentialen i ekonomin.

Högt tryck i staten men kommunsektorn återhållsam

Den offentliga konsumtionen ökar relativt mycket nästa år och kommer fortsätta göra det kommande år, med anledning av både utbyggnaden av rättsväsendet och upprustningen av militärt och civilt försvar. Det är framförallt den statliga konsumtionen som ökar starkt medan kommunal konsumtion utvecklas svagt kommande år, främst till följd av en allt långsammare befolkningstillväxt. Förutom svag befolkningstillväxt innebär senaste årens lägre födslootal och en åldrande befolkning behov av anpassning av verksamhet. Långsiktighet och anpassning- och omställningsförmåga blir därför centrala ledord för kommunsektorn framöver.

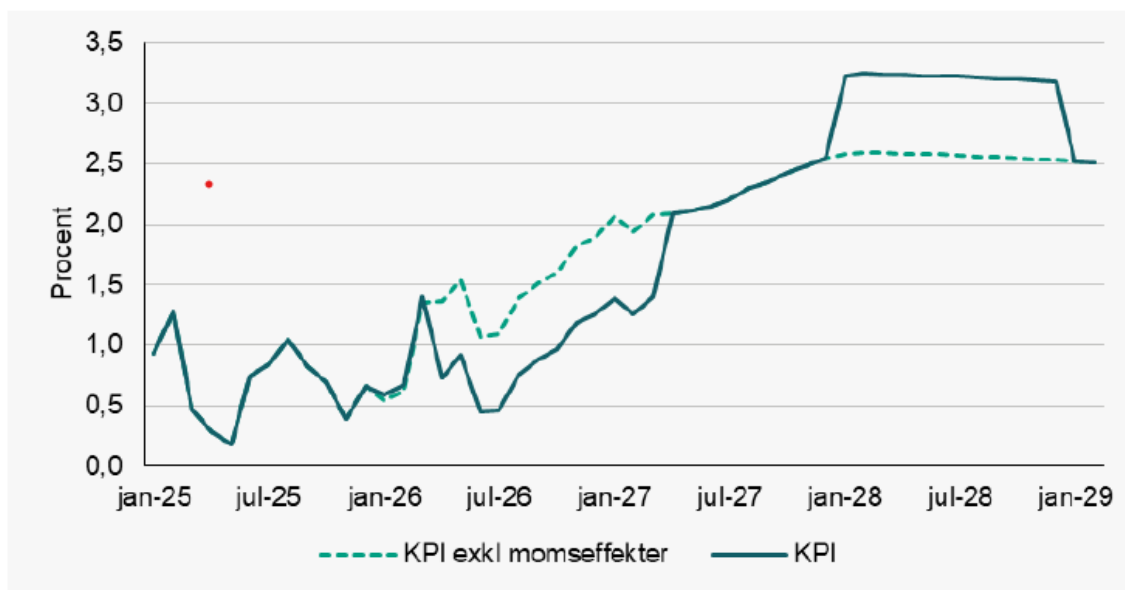
Låga prisökningar och sänkt livsmedelsmoms dämpar inflationen

Nästa år bedöms KPIF-inflationen att dämpas. Prishöjningar på livsmedel (exklusive moms) blir då mindre än i år men även hyreshöjningar samt inflationen för en lång rad varor och tjänster förutsätts 2026 bli lägre än 2025, som följd av ett gradvis avtagande kostnadstryck och en återgång till genomsnittliga prisökningar som gällde åren före inflationschocken.

Vid sidan om förändringar av marknadspriser på varor och tjänster kommer förslagen i Budgetpropositionen för 2026 att sätta stor prägel på inflationen kommande år. Särskilt den halverade livsmedelsmomsen, som införs i april 2026, får stor betydelse för inflationen då livsmedelspriserna utgör en stor del av KPI (nästan 14 procent). Momssänkningen bedöms ge en betydande prisnedgång, och inflationen helåret 2026 bedöms bli en halv procentenhet lägre enbart av detta skäl. Motsatta effekten sker när den tillfälligt halverade livsmedelsmomsen höjs, vilket antas ske i januari 2028. Sammanfattningsvis bedöms förändringarna av livsmedelsmomsen ge lägre inflation 2026–2027 men högre inflation 2028, se diagram nedan.

Diagram 7 • KPI-inflation i Sverige

Procent

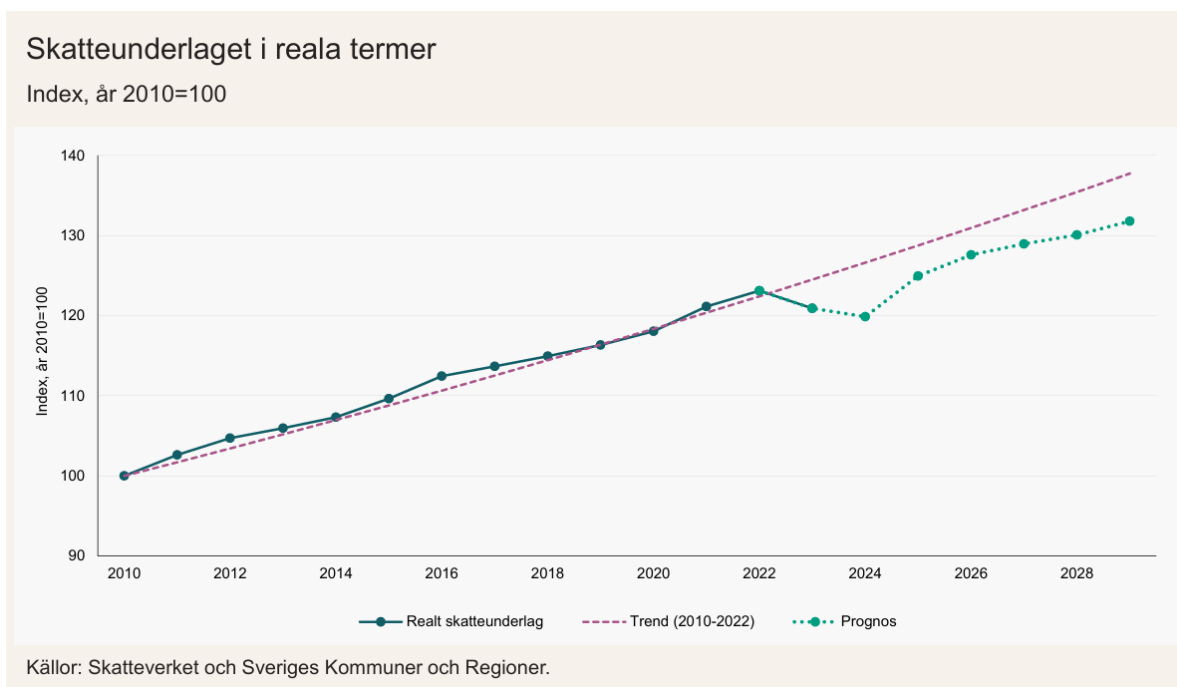

Källor: Macrobond och Sveriges Kommuner och Regioner

Stabil skatteunderlagstillväxt, men svagare köpkraft i sektorn

Det kommunala skatteunderlaget ökar i normal takt kommande år, med en starkare utveckling 2027. Bedömningarna från regeringen respektive SKR om skatteunderlagets utveckling följer samma bana, dock är tillväxten något högre åren fram till 2027 och något lägre 2028 enligt regeringen.

Kommunsektorns ekonomiska utrymme har emellertid försvagats varaktigt, då den höga inflationen 2023-2024 inneburit en högre prisnivå som minskat den verksamhetsvolym som skatteintäkterna kan finansiera. Detta ses i nedanstående diagram över den reala skatteunderlagsutvecklingen. I detta är dock ingen hänsyn tagen till den förändrade befolkningsstrukturen/försörjningskvoten.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden. Prognosen som ligger till grund för planeringen baseras på regeringens skatteunderlagsprognos.

Skatteunderlaget bedöms öka med i genomsnitt 4,5 procent per år 2026–2028, med en starkare utveckling 2027 än övriga år. De kommande två åren överstiger skatteunderlagets tillväxt det historiska genomsnittet. Under dessa år ökar även det reala skatteunderlaget, vilket innebär en ökad köpkraft. Under 2028 bedöms skatteunderlagets tillväxt bli svagare än historiska genomsnittet samtidigt som inflationen förväntas öka, vilket sammantaget leder till att tillväxten av skatteunderlaget uteblir helt i reala termer.

Pensionskostnaderna stabiliseras under perioden enligt senaste prognos. Förslagen i Höstpropositionen för 2026 påverkar dock inflationen, vilket kommer att få genomslag i kommande pensionsprognoser.

Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med föreslagen investeringsplan ökar låneskulden kraftigt de första åren då investeringsnivån är hög pga förskjutningar från tidigare år. I senare delen av planeringsperioden ökar självfinansieringsgraden och låneskulden utvecklas i långsammare takt. Soliditeten beräknas är i slutet av perioden vara något högre än i senaste årsbokslut.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av generella statsbidrag och regleringar i budgetpropositionen för 2026 samt kommunens egen befolkningsprognos och skattesats enligt senaste beslutet.

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2026	Prognos 2027	Prognos 2028	Prognos 2029	Prognos 2030
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2026 och prognos 2027-2030	10 250	10 770	11 195	11 640	12 103
<u>Specifikation prognos:</u>					
Skatteintäkter	8 775	9 177	9 585	10 076	10 559
Inkomstutjämning	1 541	1 678	1 752	1 802	1 875
Kostnadsutjämning	-888	-954	-991	-1 036	-1 074
Regleringsbidrag	307	336	315	261	205
LSS-utjämning	216	234	236	238	240
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	0	0	0	0
Fastighetsavgift	299	299	299	299	299
Summa	10 250	10 770	11 195	11 640	12 103

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2025 skattesatsen för år 2026 till 22,80 kr. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 520 miljoner kr mellan budget 2026 och budget 2027 och med 1 853 mnkr fram till 2030.

Demografisk utveckling

Umeå kommuns befolkningstillväxt under 2025 påverkades främst av två faktorer: ett fortsatt lågt barnafödande och en svagare befolkningstillväxt i riket, vilket minskade flyttströmmarna till kommunen. Antalet födda har minskat stadigt sedan 2020 och legat på låga nivåer sedan 2023. Denna utveckling fortsatte under 2025. Hushållens ekonomiska förutsättningar bedöms förbättras kommande år och kan på sikt bidra till en viss återhämtning i barnafödandet.

Rikets demografiska utveckling har också förändrats. Sveriges befolkning ökade med drygt 737 000 personer de senaste tio åren, motsvarande 7,5 procent eller i snitt 0,83 procent per år. SCB:s senaste prognos visar dock att tillväxten framöver blir betydligt lägre än tidigare beräknat. Till år 2036 väntas befolkningen öka med cirka 254 000 personer (2,4 procent), motsvarande en årlig tillväxttakt på 0,20 procent. Antalet födda steg tillfälligt under

pandemin men återgick därefter till den nedåtgående trend som präglat det senaste decenniet.

Umeå kommun följer denna nationella utveckling. Befolkningstillväxten 2025 ligger på samma nivå som 2024 men lägre än tidigare år. Den dämpade tillväxten förklaras av färre födda, högre utvandring och ett svagare inrikes flyttnetto till följd av rikets lägre befolkningstillväxt.

Studenterna utgör fortsatt en central del av Umeås demografi och kompetensförsörjning. Under höstterminen 2025 antogs rekordmånga studenter vid Umeå universitet, totalt 38 000, varav drygt 5 700 nybörjare. Umeås befolkningstillväxt är till stor del beroende av både den årliga tillströmningen av nya studenter och en kvarstanningsgrad bland examinerade som över tid legat runt 35 procent.

Den aktuella befolkningsprognosen för 2025–2036 baseras på den faktiska folkmängden 2024 och sträcker sig fram till och med år 2036. Prognosen pekar på en fortsatt stabil men något lägre tillväxttakt jämfört med föregående års prognos. Umeås befolkning bedöms öka med cirka 11 300 personer, från 134 249 invånare år 2024 till omkring 145 500 invånare år 2036. Den genomsnittliga årliga ökningen är cirka 940 personer, med en något högre tillväxt i början och lägre mot slutet av perioden. Umeå väntas passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

Konjunkturinstitutet och Norrlandsfonden gör bedömningen att den långvariga lågkonjunkturen är i sitt slutskede och flertalet branscher ger uttryck för ett positivare konjunkturläge med högre förväntningar under 2026. Den positiva utvecklingen av nya arbetstillfällen inom försvar och myndigheter fortsätter och påverkar övrig näring.

Tillverkande industri signalerar ökad ordertillgång. Handeln ser en ökning av privatkonsumtion och tjänstesektorn fortsätter utvecklas och är numera största enskilda bransch. Byggsektorn har fortsatta utmaningar men trots en lägre bostadsproduktion så signaleras en vändning. Fortfarande kvarstår osäkerhetsfaktorer kring det volatila världsläget som gör läget något svårbedömt. I vanlig ordning är Umeås styrka den stora branschbredden och kombinationen av privata och offentliga jobb. Även om den oerhört starka tillväxten i arbetstillfällen som varit de senaste fem åren till vissa delar avmattas så finns nya branscher som tar plats och har en tillväxt.

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har förbättrats under det senaste halvåret. Inflationen har fortsatt nedåt enligt prognos och Riksbanken bedömer att styrräntan kan ligga kvar på 1,75 procent under en tid framöver. God inkomstutveckling, gynnsamma räntenivåer och befolkningstillväxt är avgörande faktorer för bostadsmarknadens utveckling, men årets demografiska prognos visar en något lägre befolkningsökning än tidigare, vilket dämpar efterfrågan något.

Den ekonomiska återhämtningen är försiktig och riskbilden fortsatt osäker. Hushållens konsumtionsmönster, finanspolitikens utformning och geopolitiska faktorer kan påverka både ränteutvecklingen och bostadsefterfrågan framåt.

Under 2025 har villapriserna och bostadsrättspriserna i Umeå sjunkit med 5,5 procent jämfört med året innan. Stigande bostadspriser stärker investeringsviljan medan fallande priser verkar i motsatt riktning och försvagar förutsättningarna för bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun bedöms landa något lägre än 2024, omkring 800–900 färdigställda bostäder. De lägre nivåerna av påbörjade projekt under 2022–2025 innebär att färdigställandet minskar framför allt under 2026 och 2027, oavsett om konjunkturen förbättras. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig, vilket innebär att bostadsbristen väntas öka under 2026–2027 för att därefter gradvis minska.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen visar i Arbetsmarknadsläget kvartal 3 2025 att det senaste årets pågående lågkonjunkturen fortsatt att sätta spår på svensk arbetsmarknad. Antalet inskrivna arbetslösa i riket ökade i genomsnitt kvartal tre 2025. Den relativa arbetslöshetsnivån har också ökat under perioden, till 7,0 procent. Västerbottens läns omfattande varsel och uppsägningar det gångna året har haft påverkan på länet, samtidigt som arbetslöshetsnivån fortsatt ligger på en nivå som är lägre än riksgenomsnittet. Den relativa arbetslöshetsnivån har ökat i länet som helhet men påverkan utanför Skellefteå kommun har varit relativt liten.

Umeå kommun och flera av kranskommunerna (som också utgör gemensam arbetsmarknadsregion), ligger fortsatt på 3,2 – 4,3% arbetslöshet. Det gör att det arbetsmarknadsläge som beskrivits i tidigare års budgetförutsättningar, till stor del kvarstår. Det vill säga fortsatta signaler om arbetskraftsbrist och relativt begränsade möjligheter att få ut tillräckligt från befintlig lokal och regional arbetskraft. Det utgör en utmaning när

konjunkturen förväntas vända uppåt med förväntat ytterligare arbetskraftsbehov i Umeåregionen.

SKR:s prognos för timlönkostnader 2027 beräknas till 3,5 % i genomsnitt för kommunal sektor.

Sammanfattning

Trots lågkonjunktur och osäkert världsläge så är det ekonomiska läget förhållandevis stabilt för kommunen under planperioden. Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden samtidigt som pensionskostnaderna stabiliseras.

Umeås befolkning fortsätter att öka om än i något lägre takt än tidigare år trots avstannande befolkningstillväxt nationellt. Fortsatt fallande trend avseende fertilitetstalen i riket bedöms på sikt få väsentlig påverkan på kommunernas demografiska sammansättning.

Umeå kommun har trots nationell lågkonjunktur relativt låg arbetslöshet, något som kan påverka såväl kommun som övriga aktörer om konjunkturen vänder upp under kommande år. Brist på arbetskraft är något Umeå delar med övriga Umeregionen. Lågkonjunkturs inverkan på bostadsproduktionen kan innebära ett hinder för ökad inflyttning. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget och dess roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag.

Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.

Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd och bolag och följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd fastställs grunduppdrag för styrelse och nämnder i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse*. Det infogas därefter i planeringsdirektivet. Om det finns behov av revidering av grunduppdraget så sker det genom att reglementet revideras.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för grunduppdraget har nämnd/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
 - arbetsgivarfrågor och lönehantering
 - ekonomi, styrning och upphandling
 - kommunikation
 - markförsörjning och exploatering
 - näringslivsutveckling
 - säkerhet och trygghet
 - strategisk utveckling och innovation
 - översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2027 (mnkr)

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 348,39
Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-63,72
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	1,41
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 410,71
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-62,32

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kommunstyrelsen

Tex. tilläggsuppdrag 2027:1

Tex. Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Byggnadsnämnden

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2027 (mnkr)

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-65,54
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-2,93
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,32
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-68,15
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-2,61

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Byggnadsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Ekonomisk ram fritidsnämnden 2027 (mnkr)

Fritidsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-166,27
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,43
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,80
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-172,90
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-6,63

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Fritidsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

För- och grundskolenämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2027 (mnkr)

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-2 384,94
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	5,21
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-106,34
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	61,07
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-2 425,01
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-45,27

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag För- och grundskolenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2027 (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-680,84
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	-5,21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-30,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-11,82
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-728,52
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-42,48

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1

- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2027 (mnkr)

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 872,19
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-83,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	12,43
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 943,42
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-71,23

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Individ och familjenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Kulturnämnden

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Ekonomisk ram för kulturnämnden 2027 (mnkr)

Kulturnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-177,71
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,94
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,86
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2026	-184,79
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-7,08

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kulturnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I miljö-och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2027 (mnkr)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-22,65
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-1,01
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,11
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-23,56
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,90

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Personalnämnden

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Ekonomisk ram för personalnämnden 2027 (mnkr)

Personalnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1,34
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,06
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1,39
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,05

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Personalnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalförvaltning.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Ekonomisk ram för tekniska nämnden 2027 (mnkr)

Tekniska nämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 633,70
Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-73,00
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	7,87
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 698,83
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-65,13

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Tekniska nämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Valnämnden

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen, folkomröstningslagen samt lagen om kommunala folkomröstningar.

Ekonomisk ram för valnämnden 2027 (mnkr)

Valnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-19,94
Valnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt beslutad flerårsbudget	16,34
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Ekonomisk tilldelning för 2027	-3,60
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	16,34

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Valnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Ekonomisk ram för äldrenämnden 2027 (mnkr)

Äldrenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 511,64
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-67,55
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-1,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 580,20
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-68,56

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Äldrenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Kommungemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige. Umeås andel av de kommungemensamma nämndernas tilldelning ingår i det totala budgetbeslutet och framgår i tabell 1.

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. Inriktningsmål destinerade till enskilda bolag framgår i avsnittet Inriktningsmål och program. Tilläggsuppdrag riktade till ett eller flera av de kommunala bolagen framgår i nedanstående tabell.

Tilläggsuppdrag UKF/kommunala bolag
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destinerats till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destinerats till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen

Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldre- och barnnämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Följande fokusområden prioriteras för perioden 2026-2029:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Planberedskapen måste öka i kommunen och målet är ge förutsättningar för minst 2000 bostäder per år. Huvudansvar: KS, BN

2. Universiteten som tillväxtmotorer

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Huvudansvar: KS, PN, GVN

3. Etableringar och företagens tillväxt

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvar: KS, Umeå Energi

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Utvecklingsanslag tillväxt	34 904	34 904	34 904	34 904	34 904

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämförbarhet)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition⁴. För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

⁴ Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: [Utsatta områden | Polismyndigheten](#)

- Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.
- Skapa förutsättningar för social blandning, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög⁵. Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- Förebygga och motverka organiserad brottslighet, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle⁶. Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- Förebygga våld genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn. Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

⁵ För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se [Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023](#)

⁶ Se [Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet](#)

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- Genomföra särskilda pilotsatsningar för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

• Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028	kompetensförsörjningen och påskynda individens etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet
• Umeå kommuns översiktsplan	
• Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram	
• Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling	• Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027
• Kulturpolitiskt program för Umeå kommun	• Medborgarlöften Umeå 2025-2027
• Program för tillgänglighet i Umeå kommun	• Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023
• Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten	• Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
• Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom	• Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)
• Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet	• Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030
• Överenskommelse om samverkan för att förbättra	

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040⁷, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern genomförde en nulägesanalys⁸ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen,

⁷ Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

⁸ ⁴ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggt teknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO2e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns ytterligare behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att bistå i utveckling och utvärdering av klimatarbetet inrättas ett klimatråd som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Rådet ska konstruktivt bidra till Umeås inriktningsmål och program för klimat, och kan bestå av forskare från Umeå universitet och SLU.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2025)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)

- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimatfärdplan

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin
- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan 2025-2028 (KF 2025)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Personalpolitiska mål och uppdrag

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Det behövs därför nya arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Kommunen behöver också förbättra samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

Mål 5. Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 6. Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 7. Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. Samordningsansvar: personalnämnden.

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 8. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnung ska uppgå till 2 procent 2027-2030.

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och budgetprocess
- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningsätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Finansiering av arbete med destinerade inriktningsmål

Nämnd ska årligen avdela medel för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerade till nämnd.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari – april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar

- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse

Budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och utgår från oförändrat PO-pålägg i förhållande till budgeten för 2026, 40,02 procent.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelse*	-1 348 388	-1 410 709	-1 454 533	-1 486 545	-1 530 405
Teknisk nämnd	-1 633 700	-1 698 829	-1 777 895	-1 844 545	-1 925 072
För- och grundskolenämnd	-2 384 944	-2 425 008	-2 537 872	-2 633 011	-2 747 960
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-680 839	-728 523	-762 430	-791 011	-825 545
Individ- och familjenämnd	-1 872 190	-1 943 419	-2 033 869	-2 110 114	-2 202 235
Äldrenämnd	-1 511 637	-1 580 200	-1 653 745	-1 715 740	-1 790 644
Byggnadsnämnd	-65 537	-68 150	-71 322	-73 996	-77 226
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-22 654	-23 557	-24 653	-25 578	-26 694
Kulturnämnd	-177 706	-184 790	-193 390	-200 640	-209 400
Fritidsnämnd	-166 268	-172 896	-180 943	-187 726	-195 922
Kommunfullmäktige	-4 048	-4 118	-4 186	-4 255	-4 326
Valnämnd	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000	-3 800
Personalnämnd	-1 336	-1 389	-1 454	-1 508	-1 574
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-104 497	-108 663	-113 720	-117 983	-123 134
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 753	-17 421	-18 232	-18 915	-19 741
IT kapacitetsnämnd	-1 908	-1 984	-2 076	-2 154	-2 248
Umeåregionens nämnd för PA-system	-5 197	-5 404	-5 656	-5 868	-6 124
Summa nämndsramar	-10 017 540	-10 378 660	-10 839 675	-11 239 589	-11 692 050
Varav finansiella kostnader pensioner	-14 266	-28 457	-40 683	-36 558	-37 838
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	-10 003 274	-10 350 203	-10 798 992	-11 203 031	-11 654 212

*Avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner.

Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgettram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum*	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231	-21 995
Norrlandsoperan*	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634	-41 061
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemän	-14 235	-14 820	-15 368	-15 755	-16 152
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad	-180 381	-192 659	-202 914	-196 951	-203 844
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-292 902	-304 579	-318 755	-330 704	-345 142
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	-1 348 388	-1 410 709	-1 454 533	-1 486 545	-1 530 405

*Utbetalning ska ske i enlighet med ägarsamråd och under förutsättning att Region Västerbotten fattar motsvarande beslut. Innan utbetalning bör modell för beräkning av lokalbidrag fastställas.

Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Verksamhetens intäkter	2 345,6	2 425,0	2 534,6	2 631,3	2 740,7
Verksamhetens kostnader	-11 728,1	-12 125,0	-12 672,9	-13 156,5	-13 703,5
Avskrivningar	-620,8	-650,2	-660,7	-677,8	-691,4
Verksamhetens nettokostnader	-10 003,3	-10 350,2	-10 799,0	-11 203,0	-11 654,2
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	10 249,8	10 769,7	11 195,3	11 639,9	12 103,1
Finansiella intäkter	307,0	313,7	384,5	509,0	533,8
Finansiella kostnader	-348,1	-373,6	-470,7	-620,7	-644,7
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		-144,3	-86,2	-92,4	-95,9
Resultat	205,3	215,4	223,9	232,8	242,1

Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Tillförda medel					
Resultat	205,3	215,4	223,9	232,8	242,1
Avskrivningar	620,8	650,2	660,7	677,8	691,4
Pensionsavsättning	-28,2	-26,5	-22,1	-21,4	-22,1
Summa tillförda medel	797,9	839,1	862,5	889,3	911,4
Använda medel					
Nettoinvesteringar*	-1 611,9	-1 317,1	-1 058,5	-859,3	-792,8
Nettoutgifter mark- och exploatering	-161,7	-183,3	-174,8	-257,0	37,5
Summa använda medel	-1 773,6	-1 500,4	-1 233,3	-1 116,3	-755,3
Förändring av rörelsekapital	-975,8	-661,3	-370,8	-227,0	156,1

* Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

Tabell 5. Nyckeltal

	Budget 2026*	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	91,5%	90,1%	90,6%	90,4%	90,6%
Soliditet	31,1%	30,7%	30,9%	31,4%	32,5%
Självfinansieringsgrad inkl exploatering*	41,9%	52,8%	71,7%	81,6%	123,6%
Självfinansieringsgrad exkl exploatering*	45,6%	59,4%	83,6%	106,0%	117,8%
Låneskuld/invånare, tkr **	27,0	32,5	34,7	36,0	34,4

*Justerat för prognos för bokslut 2025 inklusive ombudgeteringar av investeringar.

**Inklusive exploateringsintäkter, exklusive vidareutlåning till bolagen.

Investeringsramar 2026–2030

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelsen	72 392	101 345	131 042	59 307	25 959
Teknisk nämnd	1 170 081	1 087 481	825 708	694 038	654 650
För- och grundskolenämnd	19 320	20 820	19 488	17 462	15 441
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	10 500	21 500	6 500	16 620	6 753
Individ- och familjenämnd	15 254	19 926	9 251	9 339	10 360
Äldrenämnd	24 437	22 437	28 626	20 222	40 214
Byggnadsnämnd	470	470	479	489	498
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	282	282	287	293	299
Kulturnämnd	7 850	12 850	10 947	14 708	6 167
Fritidsnämnd	16 450	18 950	16 326	16 643	16 976
Valnämnd	500	500	510	520	531
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	47 582	10 550	9 344	9 631	14 924
Summa styrelse/nämnd	1 385 117	1 317 110	1 058 509	859 273	792 772
Ombudgeteringar*	226 793	0	0	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	1 611 910	1 317 110	1 058 509	859 273	792 772
Mark- och exploatering - anläggningar	250 300	508 850	561 950	639 400	350 850
Summa inkl mark- och exploatering	1 862 210	1 825 960	1 620 459	1 498 673	1 143 622

*Ombudgeteringar från 2024 särredovisas 2026 och ingår i nämndernas investeringsramar 2027.

Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr

Belopp i tkr

Projekt	Totalt 2027-2030	Total budget
Inga nya investeringsprojekt över 50 mnkr		

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen

Utifrån nya lagkrav ska kommunens budget innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen. Då bolagen står inför väsentliga investeringsbehov är det investeringsprognoserna och dess inverkan på de ekonomiska förutsättningarna som lyfts fram för Umeå kommun. Det bör dock observeras att kommunfullmäktige inte beslutar om investeringarna, utan det är endast en information. Vilka investeringar som ska genomföras beslutar respektive bolag själva. Fullmäktige ska dock ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Under planeringsperioden planeras dock inte för några sådana investeringar, utan kommunfullmäktige styr bolagen genom ägardirektiv och genom de kreditlimiter som fastställs inför varje budgetår.

Under perioden 2026-2030 uppgår den samlade investeringsprognosen för bolagskoncernen till ca 14,5 miljarder kronor, vilket innebär i snitt 2,9 miljarder per år. De största investeringarna planeras inom Umeva, AB Bostaden samt Umeå energi AB. Dessa bolag är de största bolagen i koncernen och de står för 72 procent av bolagskoncernens samlade investeringsvolym dessa år.

Inom Umeva, kommunens VA-bolag, handlar den ökade investeringsnivån under perioden om investeringar för vattenförsörjning. Inom Umeå energi investeras det i värme, elnät samt grön omställning och inom AB Bostaden beräknas nyproduktion av bostäder komma i gång framför allt under 2027-2028. Även ett nytt vård- och omsorgsboende ligger i planen.

Bolagens investeringar är kassaflödesgenererande, dvs självbärande inom respektive bolag. I prognosen för övriga UKF inkluderas uppförande av koncerngemensamt kontor 2028-2029. Inom bolagskoncernen finns dock infrastrukturinvesteringar som inte är självbärande i det korta perspektivet, men som finansieras inom UKF-koncernen som helhet. Den största är renovering och utbyggnad av Umeå hamn. Detta åtagande innebär att det inte planeras för någon utdelning från UKF till kommunen under planeringsperioden.

Nedanstående tabell visar de prognosticerade investeringsvolymerna för bolagskoncernen för 2026-2030, där de helägda bolagen framgår enskilt.

Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern

Belopp i mnkr

	2026	2027	2028	2029	2030
Umeå Energi	546	958	990	594	400
Bostaden	664	615	707	695	450
Umeva	613	1 052	871	919	432
INAB	9	102	450	400	100
Hamnen	280	365	869	323	205
Övriga UKF	93	118	445	175	10
Totalt UKF	2 205	3 211	4 332	3 106	1 597

Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Teknisk nämnd		1 087 480	825 708	694 038	654 650	3 261 877
Fastigheter		740 581	388 513	388 072	408 073	1 925 238
Brand- och räddningsnämnd		69 000	0	0	0	69 000
Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd beredskap	Påbörjad	14 000	0	0	0	14 000
Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	55 000	0	0	0	55 000
Fritidsnämnd		2 900	224	229	233	3 587
Athena fritidsgård	Påbörjad	2 900	0	0	0	2 900
Ram lokalanpassningar Fritid	Årligt ramanslag	0	224	229	233	687
För- och grundskolenämnd		295 150	154 649	73 550	40 253	563 602
Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Påbörjad	10 000	0	0	0	10 000
Carlslundsskolan åk 7-9 nybyggnad sex paralleller	Påbörjad	500	0	0	0	500
För- och grundskolegårdar solskydd, belysning, lek	Årligt ramanstag	3 300	3 366	3 433	3 502	13 601
Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	8 000	14 000	0	0	22 000
Förskola Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	1 000	25 400	15 000	41 400
Förskola Mariedal 6 avd	Påbörjad	200	0	0	0	200
Förskola Stöcke 6 avd	Påbörjad	20 000	41 100	0	0	61 100
Förskola Sörmjöle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 000	20 000	21 000
Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	20 000	42 000	0	62 000
Förskola Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	42 000	1 000	0	0	43 000
Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Påbörjad	3 000	0	0	0	3 000
Grubbeskolan 2 klassrum, matsal	Påbörjad	12 500	12 500	0	0	25 000
Hedlundaskolan F-6 utbyggnad till två paralleller	Påbörjad	7 000	0	0	0	7 000
Obbola skola F-9 utbyggnad två klassrum	Påbörjad	12 000	0	0	0	12 000
Ram anpassningar förskola	Årligt ramanstag	550	561	572	584	2 267

Ram anpassningar grundskola	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	4 534
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	75 000	0	0	0	75 000
Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	100 000	60 000	0	0	160 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		36 100	1 122	0	0	37 222
Ram anpassningar Gym-Vux	Påbörjad	1 100	1 122	0	0	2 222
Vasaskolan gymn elevökn	Påbörjad	35 000	0	0	0	35 000
Individ- och familjenämnd		110 941	32 934	75 007	69 383	288 264
Anp ny lokal för daglig verksamhet etapp 1	Ej påbörjad	10 000	0	0	0	10 000
Daglig verksamhet Magistervägen	Påbörjad	37 000	0	0	0	37 000
Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Påbörjad	13 000	0	0	0	13 000
Gruppboende Gimoplan	Påbörjad	8 864	0	0	0	8 864
Gruppboende Holmsund 2 plan	Ej påbörjad	20 000	1 000	0	0	21 000
Gruppboende Stenmorgärdet	Ej påbörjad	0	13 496	7 000	0	20 496
Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	49 200	50 200	99 400
Gruppboenden Prydnadsbusken 2 plan	Påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Ram anp DV, anp LSS-boende mm	Årligt ramanslag	18 077	18 438	18 807	19 183	74 505
Kulturnämnden		990	1 010	1 030	15 426	18 455
Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	14 375	14 375
Ram anpassning/renovering bibliotek	Årligt ramanslag	990	1 010	1 030	1 051	4 080
Teknisk nämnd		212 000	192 964	220 534	173 441	798 939
Driftkontor TN kv Schablonen 8, 11	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Hippologum	Påbörjad	11 000	0	0	0	11 000
Kontor Magistervägen	Påbörjad	23 000	0	0	0	23 000
Kök ramanslag	Årligt ramanslag	11 000	11 220	11 444	11 673	45 338
Lokalanpassning ej spec.	Årligt ramanslag	22 000	22 440	22 889	23 347	90 675
Lokaloptimeringar TN	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Reinvesteringar, pågående och generella	Årligt ramanslag	112 000	113 540	115 111	117 413	458 064
Stadshuset Östra Stallarna	Påbörjad	0	0	37 956	0	37 956
Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat	Påbörjad	6 500	6 500	6 500	0	19 500
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	46 438
Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjänstefordon	Påbörjad	5 500	5 800	5 900	0	17 200

Ökad civilberedskap	Påbörjad	6 700	5 000	7 000	7 000	25 700
Äldrenämnd		13 500	5 610	17 722	109 337	146 169
Ram anpassning kommunala lokaler och boenden	Årligt ramanslag	5 500	5 610	5 722	5 837	22 669
Solgården VOB, anpassningar	Ej påbörjad	8 000	0	0	0	8 000
Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa, del av VOB	Ej påbörjad	0	0	2 000	19 600	21 600
Sävar Vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	10 000	83 900	93 900
Gator och vägar		234 512	307 009	172 304	142 167	855 993
Teknisk nämnd		234 512	307 009	172 304	142 167	855 993
Djupbäcken Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	40 000
Fordon 7 år	Årligt ramanslag	7 700	7 854	8 011	8 171	31 736
GC/serviceväg resecentrum Drottningv	Ej påbörjad	2 185	0	0	0	2 185
GC-bro Sävarån	Ej påbörjad	13 030	15 600	0	0	28 630
GC-väg förläng Tomternavägen	Ej påbörjad	0	0	700	1 800	2 500
GC-väg förlängning parkering & resecentrum	Ej påbörjad	2 150	0	0	0	2 150
Humleparken inkl. GC	Ej påbörjad	3 000	3 500	0	0	6 500
Järnvägspassage Holmsund	Ej påbörjad	5 000	30 000	15 000	0	50 000
Kollektivtrafiknod Trandansen	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Kommun- & stadsdelssatsningar	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Kontaktvägen	Ej påbörjad	2 000	10 000	7 500	0	19 500
Kungsvägen et 2	Påbörjad	1 000	7 000	0	0	8 000
Kungsvägen etapp 1	Påbörjad	11 250	6 750	0	0	18 000
Norra Obbolavägen	Ej påbörjad	1 405	3 595	0	0	5 000
Planskild Passage Tomterna	Ej påbörjad	11 258	11 258	0	0	22 516
Renmarkstorget	Påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Skravelsjövägen i Röbäck	Ej påbörjad	500	2 000	12 500	6 000	21 000
Snödeponi Brännland	Årligt ramanslag	6 000	0	0	0	6 000
Snötipp	Ej påbörjad	1 000	8 000	0	0	9 000
Sopkärl	Ej påbörjad	2 500	2 500	0	0	5 000
Storgatan	Påbörjad	2 000	4 588	4 587	0	11 175
Säkra anläggningarnas standard	Årligt ramanslag	81 559	82 930	84 328	86 015	334 832
Tegsbron	Ej påbörjad	0	0	5 000	5 000	10 000

Tvärån Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	40 000
Utredningar inför investeringar	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	4 534
Väg 503	Påbörjad	10 000	10 000	9 500	9 500	39 000
Ålidhem stadsmiljö Gata	Ej påbörjad	935	3 000	0	0	3 935
Åtgärdsprogram Framkomlighetshöjande Kollektivtrafik	Ej påbörjad	3 750	3 750	0	0	7 500
Åtgärdsprogram Transporter Klimatanpassning	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	46 438
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färd sätt	Årligt ramanslag	10 890	10 098	10 300	10 506	41 794
IT		54 258	71 658	78 728	73 876	278 520
Teknisk nämnd		54 258	71 658	78 728	73 876	278 520
Bildskärman och tillbehör	Årligt ramanslag	2 824	2 498	2 548	2 599	10 470
Datorer Umeå Kommun	Årligt ramanslag	21 181	28 463	29 033	29 613	108 289
Ram It FG	Årligt ramanslag	11 162	15 792	16 108	16 430	59 491
Ram It GY	Årligt ramanslag	13 399	14 236	14 521	14 811	56 967
Ram It infrastruktur	Årligt ramanslag	4 593	7 069	7 210	7 354	26 225
Skrivare som tjänst	Årligt ramanslag	1 100	3 600	9 309	3 069	17 077
Parker		24 300	24 586	20 878	21 295	91 059
Teknisk nämnd		24 300	24 586	20 878	21 295	91 059
Döbelns park	Ej påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Gatutråd	Årligt ramanslag	660	673	687	700	2 720
Lekparker	Årligt ramanslag	6 400	6 488	6 578	6 709	26 175
Olofsdals park	Ej påbörjad	0	4 000	0	0	4 000
Parker	Årligt ramanslag	8 400	8 488	8 578	8 749	34 215
Skog	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Strandprom Alla broar runt	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Utredningar allmänt	Årligt ramanslag	440	449	458	467	1 814
Övriga		33 830	33 942	34 057	9 238	111 068
Teknisk nämnd		33 830	33 942	34 057	9 238	111 068
Fastighet Inredning/ utrustning	Årligt ramanslag	330	337	343	350	1 360
Köp av bostadsrätter	Ej påbörjad	25 000	25 000	25 000	0	75 000
Maskiner (elektronik/digitalisering) MS	Årligt ramanslag	2 500	2 520	2 540	2 591	10 152
Ram Städ	Årligt ramanslag	5 500	5 576	5 653	5 766	22 495

Volym och arbetssätt MS	Årligt ramanslag	500	510	520	531	2 061
Kommunstyrelsen		101 345	131 042	59 307	25 959	317 654
Fastigheter		40 000	40 000	40 000	0	120 000
Kommunstyrelsen		40 000	40 000	40 000	0	120 000
Köp av fastigheter	Ej påbörjad	30 000	30 000	30 000	0	90 000
Medel till KS förfogande, civilberedskap	Ej påbörjad	10 000	10 000	10 000	0	30 000
IT		4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Kommunstyrelsen		4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Digitaliseringsreserv	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Kraft		23 707	39 292	13 442	19 977	96 418
Kommunstyrelsen		23 707	39 292	13 442	19 977	96 418
Förnyelse Kraftverk	Årligt ramanslag	5 312	0	0	3 495	8 807
Investeringsprogram bygg	Årligt ramanslag	776	0	0	55	831
Investeringsprogram damm	Årligt ramanslag	5 558	10 857	6 204	10 260	32 878
Vidmakthållande Kraftverk	Årligt ramanslag	2 327	1 293	1 293	2 207	7 118
Övriga invest. Stornorrfors	Årligt ramanslag	9 735	27 143	5 946	3 960	46 783
Övriga		33 238	47 262	1 287	1 313	83 100
Kommunstyrelsen		33 238	47 262	1 287	1 313	83 100
Investeringsreserv	Årligt ramanslag	1 238	1 262	1 287	1 313	5 100
Muddring av farleden	Ej påbörjad	32 000	46 000	0	0	78 000
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Övriga		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Digitalisering, ny	Ej påbörjad	1 100	6 800	600	700	9 200
Inv/utrustning Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa	Ej påbörjad	0	0	0	4 500	4 500
Inv/utrustning Sävar vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	0	15 000	15 000
Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Ej påbörjad	3 737	3 800	767	782	9 086
Inventarier/Digitalisering/Hjälpmedel re	Årligt ramanslag	17 600	18 026	18 855	19 232	73 713
För- och grundskolenämnd		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212
Övriga		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212
För- och grundskolenämnd		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212

Inv Brännlands skola	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Fsk Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 400	1 200	2 600
Inv Fsk Stöcke ny 6 avd	Ej påbörjad	0	2 100	0	0	2 100
Inv Fsk Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	1 400	0	0	0	1 400
Inv Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	0	700	0	0	700
Inv Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	0	2 100	0	2 100
Inv Grubbeskolan	Ej påbörjad	0	500	0	0	500
Inv Obbola skola F-9 utbyggnad till två paralleller	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Inv Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	0	2 500	0	0	2 500
Inventarier kopplat till behov norra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	1 500
Inventarier kopplat till behov södra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	1 500
IT-åtgärder	Årligt ramanslag	2 420	2 468	2 518	2 568	9 974
Reinvesteringsmedel inventarier förskola	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Reinvesteringsmedel inventarier grundskola	Årligt ramanslag	6 600	6 732	6 867	7 004	27 203
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Övriga		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Inventarier nya projekt	Ej påbörjad	250	0	0	0	250
Reinvesteringar enl utbytesplan	Årligt ramanslag	9 900	9 900	10 088	10 290	40 179
Täckgolv och filtmatta	Ej påbörjad	2 500	0	0	0	2 500
Utbyte konstgräsplaner	Årligt ramanslag	6 300	6 426	6 555	6 686	25 966
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	16 620	6 753	51 373
Fastigheter		0	0	10 000	0	10 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		0	0	10 000	0	10 000
Forslunda	Ej påbörjad	0	0	10 000	0	10 000
Övriga		21 500	6 500	6 620	6 753	41 373
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	6 620	6 753	41 373
Inv Vasaskolan gymn elevökn	Ej påbörjad	15 000	0	0	0	15 000
Reinvesteringsmedel	Årligt ramanslag	6 500	6 500	6 620	6 753	26 373
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876

Övriga		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876
Inventarier Daglig verksamhet Magistervägen	Ej påbörjad	7 000	0	0	0	7 000
Inventarier Gruppboende Holmsund 2 pl	Ej påbörjad	840	0	0	0	840
Inventarier Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	350	260	1 100	1 710
Inventarier kontor socialtjänstpersonal Magistervägen	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Inventarier Servicelägenheter, förhyrda	Ej påbörjad	360	0	0	0	360
Inventarier Socialtjänstens Hus	Ej påbörjad	1 000	0	0	0	1 000
Investering inventarier ny	Årligt ramanslag	4 656	4 749	4 844	4 941	19 191
Investering inventarier re	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	13 601
Investering teknik	Årligt ramanslag	770	785	801	817	3 174
Kulturnämnden		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Övriga		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Kulturnämnden		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Gestaltad livsmiljö	Årligt ramanslag	1 000	1 000	1 000	1 020	4 020
Inventarier Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	8 663	0	8 663
Inventarier Obbola nytt folk- och skolbibliotek	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Konst	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Kultur reinvestering/ kostnadsbesparande	Årligt ramanslag	7 650	7 703	2 757	2 812	20 922
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Övriga		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag	550	561	572	584	2 267
Ram	Årligt ramanslag	10 000	8 783	9 059	14 340	42 182
Valnämnd		500	510	520	531	2 061
Övriga		500	510	520	531	2 061
Valnämnd		500	510	520	531	2 061
Utrustning	Årligt ramanslag	500	510	520	531	2 061
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	1 936
Övriga		470	479	489	498	1 936
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	1 936

Utrustning	Årligt ramanstag	470	479	489	498	1 936
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	1 161
Övriga		282	287	293	299	1 161
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	1 161
Inventarier	Årligt ramanstag	282	287	293	299	1 161
Totalsumma		1 317 109	1 058 509	859 273	792 772	4 027 663

Totalramsberäkning

Totalramsberäkningen utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning baserat på regeringens höstproposition och Umeå kommuns egen befolkningsprognos. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare samt för uppdaterade beräkningar av finansnetto och avskrivningar baserat på förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030. Den fördelningsbara ramen är det som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutat om, ekonomisk ram för valnämnden och kommunfullmäktige (revisionen) samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. I den politiska fördelningsreserven reserveras även medel avseende kostnader för höjt PO-pålägg 2027-2030 och som fördelas ut till nämnderna i planeringsdirektiv 2.

Den fördelningsbara ramen har i enlighet med fastställd modell i ett första steg fördelats till styrelse och nämnder med samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut och med hänsyn tagen till eventuella beslutade tekniska ramjusteringar. Därefter har ramarna justerats så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos. De överskjutande medel som uppstått vid justering till PKV per invånare i aktuellt åldersintervall har tillförts den politiska fördelningsreserven. Två nämnder är undantagna från denna modellberäkning; för valnämnden baseras ramen på beslutad flerårsbudget istället för procentuell andel och för kommunfullmäktige (revisionen) har ramen beräknats enligt särskild modell beslutad av kommunfullmäktige.

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Tabell 1. Totalramsberäkning

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Intäkter					
Skatter och bidrag	10 249 773	10 769 744	11 195 295	11 639 901	12 103 079
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Utdelning kommunala bolag	0	0	0	0	0
Totalram	10 356 773	10 876 744	11 302 295	11 746 901	12 210 079
Resultatkrav	-205 334	-215 395	-223 906	-232 798	-242 062
Åtaganden och kommungemensamma kostnader					
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231	-21 995
Norrlandsoperan	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634	-41 061
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemän	-14 235	-14 820	-15 368	-15 755	-16 152
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad exkl finansiella kostnader	-166 115	-164 202	-162 231	-160 393	-166 007
Finansiella nettokostnader	-41 165	-59 877	-86 207	-111 720	-110 887
Summa åtaganden och kommungemensamma kostnader	-1 189 385	-1 244 550	-1 288 303	-1 338 003	-1 365 313
Valnämnd	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000	-3 800
Kommunfullmäktige/revision	-4 048	-4 118	-4 186	-4 255	-4 326
Fördelningsbar ram före fördelningsreserv	8 938 068	9 409 081	9 782 200	10 151 844	10 594 578
Politisk fördelningsreserv		-64 618	-67 172	-69 839	-72 618
Reservering för höjt PO		-6 989	-19 018	-22 512	-23 299
Fördelningsbar ram	8 938 068	9 337 473	9 696 011	10 059 493	10 498 660
Justering till PKV, medel tillförs politisk fördelningsreserv		-72 660			
Fördelat till nämnder och styrelse exkl åtaganden, valnämnd och kommunfullmäktige/revision	8 938 068	9 264 813	9 696 011	10 059 493	10 498 660

Bilaga 4

Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslutad av
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp
Anvisning

Gäller för
Egna nämnder och
helägda bolag
Giltighetstid
2025-2026

Diarienummer
KS-2025/00756

**Dokumentansvarig
enhet**
Stadsledningskontoret -
Ekonomi och styrning

Beslutsdatum/paragraf
2 dec 2025 §

Förslag till planeringsdirektiv

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Umeå kommuns planeringsprocess ska utformas så att processen:

- ger tid för analys, dialog och faktainhämtning
- utgår från prognos över tillgängliga medel
- ökar fokus på nämnders och bolags grunduppdrag/ändamål
- främjar effektiv användning av de medel som kommunen förfogar över
- skapar förutsättningar för långsiktighet
- främjar samordning mellan kommunens nämnder och de kommunala bolagen
- är transparent och att vägval/beslut är spårbara i efterhand

Stadsledningskontorets förslag baseras på senast beslutade planeringsdirektiv i fullmäktige (d.v.s. för verksamhetsåret 2026). Inga ändringar har gjorts i förslag till inriktningsmål/program, utdelningskrav, finansiella mål, personalpolitiska mål med mera. Föreslagna budgetramar utgår från aktuell prognos över intäkter, samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut justerat så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos.

Avgränsning

Denna anvisning riktar sig till Kommunstyrelsen samt kommunens tio egna nämnder, dvs Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Personalnämnden, Tekniska nämnden och Äldrenämnden.

De fyra nämnder som är gemensamma med andra kommuner (Brand- och räddningsnämnd, Överförmyndarnämnd, IT-kapacitetsnämnd och Personaladministrativ nämnd) omfattas inte av anvisningen i detta skede. Dessa hanteras i särskild ordning efter dialog med andra berörda kommuner. Valnämnd, Kommunrevision och Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott är även de undantagna från anvisningen men kan om de så vill lämna yttrande i enlighet med anvisning för berörda nämnder.

Kommunens helägda bolag omfattas av delar av denna anvisning, se sid 4. Övriga majoritetsägda och delägda bolag hanteras inom befintliga ägarsamråd.

Kommunstyrelsen har utifrån sina samordnande roller i uppdrag att yttra sig över de kungemensamma poster som fastställs av kommunfullmäktige.

Personalnämnden har utifrån sitt specifika ansvar för kommunens personalpolitik i uppdrag att yttra sig över personalpolitiska mål och eventuella förändringar i lönestruktur.

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Anvisning till berörda nämnder

Berörda nämnder ska skriftligt besvara följande remissfrågor:

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? Beskriv kortfattat, max 2 sidor per nämnd

Ta i beaktning till exempel befolkningsförändringar, kompetensbrist, förändringar i lagstiftning och andra krav, teknisk utveckling, hållbarhet med mera. Kommer förändringar av utförandet att påverka annan nämnds verksamhet ska detta beskrivas.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskONSEKVENSER? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd.

Nämnden kan även beskriva behov av översyn/utredningar inom specifika områden som kan medföra förändrade investeringsnivåer på sikt.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Om nämnden föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera program bör detta framgå

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar beskrivas och motiveras i nämndens yttrande.

Observera att om nämnd ser behov av revidering av nämndens taxor/avgifter inför nästkommande verksamhetsår och en sådan förändring förutsätter beslut i kommunfullmäktige ska av nämnden beslutade förslag till taxe/avgiftsförändring inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Anvisning till berörda bolag

Anvisning för bolagens yttrande över inriktningsmål/program

De inriktningsmål och program med fokusområden som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2027 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 16 juni 2025. Umeå kommunföretag (UKF) och helägda dotterbolag till UKF ska lämna yttrande över dessa program (och de fokusområden som ingår i respektive program) och ombeds därför bevara följande remissfråga:

1. Bedömer bolaget att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Om UKF/dotterbolag föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om UKF/dotterbolag väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera programförslag bör detta framgå av UKF:s sammanställda yttrande.

Anvisning vid behov av förändring av bolagets taxor/avgifter inför 2027

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen fastställa väsentliga förändringar av taxor/avgifter.

2. Bedömer bolaget att av kommunfullmäktige fastställda taxor/avgifter behöver förändras inför 2027?

Om bolagets taxor/avgifter behöver förändras inför 2027 och sådan förändring kräver fastställande av kommunfullmäktige ska bolaget i samband med sitt yttrande påtala behov av sådan taxe/avgiftsförändring. Föreslagna förändringar ska specificeras och motiveras i bolagets yttrande.

Observera även att av bolaget beslutat förslag till taxe/avgiftsförändring ska inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Helägda bolag ska enligt separat instruktion och tidplan från UKF lämna svar på remissfråga 1 och 2 till UKF för sammanställning.

Anvisning för specifika yttranden från UKF AB

Anvisning för yttrande över utdelning från UKF AB

Den budgeterade utdelningen från Umeå kommunföretag AB för 2026 uppgår till 0 kr (enligt kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 den 16 juni 2025).

Utdelningsnivå, fastställda av kommunfullmäktige, är oförändrad i Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027. UKF ska besvara följande remissfråga:

- 3. Umeå kommunföretag ombeds härmed lämna yttrande över fastställd utdelningsnivå och beskriva effekter av nuvarande alternativt förändrad utdelningsnivå.**

Anvisning för yttrande över föreslagen budget för kollektivtrafik

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 (fastställd den 16 juni 2025) uppgår plan för Kollektivtrafikens budget för 2027 till 185,6 mnkr.

- 4. UKF ombeds inkomma med yttrande över förslag till kollektivtrafikens budget för 2027 och plan för 2028-2030**

Tid och form för inlämning av yttrande

UKF AB ska senast den 20 mars 2026 lämna yttranden enligt ovanstående anvisning till kommunstyrelsens diarium via e-post ksdiarium@umea. I ämnesraden anges:

Yttrande UKF med dotterbolag KS-2025/00756.

Yttrande ska delges i word-format och vara redigeringsbara

Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 års perspektiv

Innehåll

Byggnadsnämnden	3
Fritidsnämnden	3
För och grundskolenämnden	5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	8
Individ- och familjenämnden	10
IT-kapacitetsnämnden.....	12
Kommunstyrelsen	16
Kulturnämnden	20
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	24
Personalnämnden	24
Tekniska nämnden	24
Äldrenämnden.....	30
Överförmyndarnämnden	33

Byggnadsnämnden

Budget i balans

Byggnadsnämnden säkerställer en budget i balans senast 2026 utifrån den handlingsplan som togs fram under 2024. Uppföljningen under innevarande år (2025) indikerar att genomförda åtgärder ger resultat och prognosen är en budget i balans redan vid årsskiftet 25/26.

Plankö och handläggningstid

Byggnadsnämnden arbetar med ärendebalansen (plankön) och handläggningstiden för detaljplaner. Vid delårsuppföljningen 2025 fanns 92 detaljplaner i kön. Detta är planer som inte tilldelats handläggare ännu. Volymen detaljplaner som det aktivt jobbas med är i storleksordningen 60-70 stycken.

Ekologisk hållbarhet

Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning:

Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nå Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden står inför en period med både utmaningar och stora möjligheter. För att långsiktigt kunna erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud med särskilt fokus på barn och ungas delaktighet och utveckling krävs strategisk planering, effektiv resursanvändning och nära samverkan både inom kommunen och med externa aktörer.

De kommande åren präglas av behovet att säkerställa kvalitet och tillgänglighet i befintliga anläggningar, möta förändrade demografiska förutsättningar, värna föreningslivets förutsättningar och hantera kompetensförsörjning inom några yrkesgrupper. Samtidigt

erbjuder Umeås tillväxt, engagemanget i föreningslivet och den starka samverkanskulturen goda möjligheter att utveckla fritidsområdet på ett hållbart sätt.

Genom att ta tillvara på dessa möjligheter och hantera utmaningarna proaktivt kan fritidsnämnden bidra till att Umeå fortsätter vara en attraktiv och trygg kommun med ett brett och inkluderande fritidsutbud.

Utmaningar

- Säkerställa underhåll av anläggningar och lokaler för att upprätthålla standard och tillgänglighet för föreningsliv och invånare.
- Bibehålla simundervisningskapacitet trots åldrande badanläggningar med osäker livslängd.
- Stödja och bibehålla ett aktivt föreningsliv i hela kommunen oavsett förändringar i omvärlden.
- Hantera klimatförändringarnas påverkan som kan begränsa vinteraktiviteter och öka driftskostnader.
- Möta ökade eller förändrade krav på anläggningar från specialidrottsförbund vilket kan medföra kostnader.
- Ökade driftskostnader för föreningar med egna anläggningar.
- Minska risken för välfärdsbrott inom bidragsgivningen till föreningslivet.
- Säkerställa kompetensförsörjning inom ett fåtal befattningar såsom idrottsplatsarbetare, badpersonal och fritidsledare.
- Anpassa och omfördela mötesplatser för unga utifrån förändrad demografi och i enlighet med närhetsprincipen.
- Hantera resursbehov till följd av Umeå kommuns tillväxtmål om 200 000 invånare.
- Stärka intern samverkan mellan nämnder, förvaltningar och bolag för att motverka stuprörsstrukturer.

Möjligheter

- Ett rikt, jämlikt, jämställt föreningsliv med många ideellt engagerade medborgare.
- Umeås fortsatta tillväxt ger ökade möjligheter till ett brett och varierat fritidsutbud.
- Ett bra och geografiskt spritt anläggningsbestånd som möjliggör verksamhet nära invånarna.
- Långsiktig strategisk plan för nyinvesteringar.
- God kompetens och ett modigt förenings- och näringsliv skapar goda förutsättningar för utveckling, vilket ska tas tillvara.

- Umeås profil som idrotts- och utbildningsstad skapar goda samverkansmöjligheter.
- Stärkt dialog med barn och unga ökar deras delaktighet och ger bättre förutsättningar att utveckla ett attraktivt fritidsutbud.
- Ett stärkt samarbete mellan nämnder, förvaltningar och kommunbolag bidrar till större medborgarnytta och effektivare service.
- En växande befolkning med starkt engagemang i fritids- och föreningslivet.

För och grundskolenämnden

Demografiska förändringar kräver omställning

Demografiutvecklingen med minskade barnkullar under de närmaste åren medför ett behov av omställning för förskolan och skolan i Sverige, så också i Umeå kommun. En omställning vad gäller effektivt lokalutnyttjande och minskning av personal har inletts inom förskolans område. En utmaning i omställningen utifrån den demografiska utvecklingen är att det i vissa områden utanför Umeå tätort finns behov av att tillskapa fler förskoleplatser, i tätort färre. Vidare behöver personalpoolen anpassas då vikariebehovet minskar i takt med neddragning av förskoleplatser.

Rätt utnyttjad kan omställningen innebära en möjlighet till ökad kvalitet i förskola och skola. Minskade barn- och elevkullar ger en möjlighet att stärka lärarbehörigheten, vilket å sin sida sannerligen leder till ökade personalkostnader i form av lön.

Elevminskningen i grundskolan börjar i förskoleklass år 2027 för att därefter succesivt påverka antalet elever i påföljande årskurser fram till 2036. Med färre elever ökar konkurrensen om eleverna mellan kommunal och enskilda huvudmän. Konkurrensen tillsammans med osäkerhet av skolvalets utfall, leder till svårigheter för kommunen att planera för en funktionell skolorganisation.

Beräknad elevminskning i förskoleklass till årskurs 6 de närmaste åren är dock inte så omfattande att en minskning av antalet klasser kan göras, vilket medför att personalbehovet kvarstår. Ur ett ekonomiskt hänseende är de små skolenheterna särskilt sårbara då sjunkande elevantal medför svårigheter att upprätthålla grundbemanning med heltidstjänster samt långsiktig kontinuitet och hållbarhet för såväl lärare, rektorer som stödfunktioner.

För att rektor under prognosperioden 2028–2035 ska ha genomsnittliga ekonomiska resurser till undervisning och stödresurser motsvarande idag, så behöver sammanlagt antal klasser i Umeå kommun minska eller ekonomiska resurser tillföras.

Ytterligare en utmaning är ökningen av antalet elever mottagna i anpassad grundskola. Mottagandet har ökat från 1 procent läsåret 2018/2019 till 1,4 procent läsåret 2024/2025. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer att 0,8 procent av folkbokförda 6-åringar kommer att börja årskurs 1 inom anpassad grundskola från och med höstterminen 2028. SKR:s prognos bör ligga till grund för framtidens lokal- och personalbehov i samband med införandet av 10-årig grundskolan.

Sammanfattningsvis medför den beslutade reformen om tioårig anpassad grundskola särskilda planeringsbehov, där det i dagsläget saknas både lokaler och personal för förskoleklass.

Beslutade reformer och nationella utredningar inom utbildningsområdet

Regeringens beslut om införandet av en tioårig grundskolan från hösten 2028 medför en rad konsekvenser. En av dessa är att förskollärare som är anställda senast 30 juni 2026 och undervisar i förskoleklass får undervisa i nya årskurs 1 under en övergångsperiod fram till 2031. Förskollärare med minst 5 års erfarenhet kan genomgå en statsfinansierad fortbildning för att bli behörig att undervisa i årskurs 1 och 2. Inom grundskolan krävs en tidig kartläggning av lärarkompetens i syfte att möjliggöra strategisk planering av insatser för kompetensutveckling, så att behovet av legitimerade lärare i årskurs 1 och 2 kan tillgodoses.

Parallellt med beslutade reformer har regeringen tillsatt en rad utredningar inom utbildningsområdet, utredningsförslag som beräknas beslutas under 2025–2026. Ett högt reformtryck kan komma att kräva prioriteringar av tid och personella resurser inom för- och grundskoleförvaltningen i implementering och genomförande av beslutade reformer och lagändringar.

Kompetensförsörjning

För- och grundskolenämndens verksamheter står inför stora utmaningar kopplade till demografiska förändringar. Umeå kommuns senaste befolkningsprognos, P25, visar på en fortsatt lägre tillväxttakt främst på grund av färre antal födda barn. Den demografiska förändringen som nämndens verksamheter står inför innebär att personalomställning kommer vara i fokus framöver. Kompetensförsörjningsplan visar ett rekryteringsbehov av 2 107 medarbetare fram till år 2035. Trots lägre tillväxttakt och behov av omställning beräknas det på nationell nivå en brist på behöriga lärare och förskollärare år 2038. För få personer ansöker till och slutför utbildning som lärare och att rörligheten på arbetsmarknaden har ökat samt skollagens krav på legitimation i anställning. Andra viktiga förklaringar är kommande pensionsavgångar och att en lägre andel lärare väljer att arbeta kvar i skolan

eller att gå tillbaka till läraryrket vilket bidrar till krav på långsiktighet i kompetensförsörjningsplaneringen.

Även tillgången på chefer inom nämndens ansvarsområde utgör en utmaning, särskilt när det gäller att rekrytera erfarna rektorer. För att säkerställa en verksamhet av hög kvalitet krävs ett fortsatt gott chefs- och ledarskap. Chefer har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för positiva resultat samt en arbetsmiljö som främjar samarbete, kreativitet och delaktighet. Arbetet med att nå riktmärket för antal medarbetare per chef är fortsatt av stor vikt för våra chefers arbetsmiljö och förutsättningar, men det kräver ekonomiska resurser och är därför fortsatt att betrakta som en utmaning för nämnden.

För- och grundskolenämnden har under en längre tid erhållit statsbidrag kopplade till lärares löner och strategiska satsningar som lärarlönelyftet, karriärtjänster, lärarlyftet. Om möjligheten till att nyttja dessa statliga medel skulle upphöra framöver, innebär det inte bara en betydande ekonomisk belastning, utan även en strategisk risk utifrån kompetensförsörjning – vilket i sin tur kan påverka kvaliteten i utbildningen och måluppfyllelsen på sikt. För att möta kompetensförsörjningsutmaningen behöver nämndens verksamheter skapa arbetsplatser som är både attraktiva och representativa för samhällets mångfald där medarbetare och chefer kan verka i en hållbar arbetsmiljö över tid. De strategier och prioriterade aktiviteter som ska säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning framgår av för- och grundskolenämndens kompetensförsörjningsplan samt förvaltningens aktivitetsplan.

Prioriterade aktiviteter i förvaltningens arbete för att klara kompetensförsörjningen.

- Nå riktmärke för antal medarbetare per chef. Chefers förutsättningar (2022:8).
- Handlingsplan för bristkompetenser.
- Plan för kompetensutvecklings- och omställningsbehov.
- Genomföra förvaltningsspecifik traineeutbildning för blivande rektorer.
- Målgruppsanpassad marknadsföring i syfte att bredda rekryteringen och attrahera fler grupper.
- Samarbete och arbetsformer med Umeå Universitet och Lärarutbildningen.
- Fortsatt utveckling av karriärvägar för lärare.
- Tillvarata äldre medarbetares kompetens och förutsättningar (förläng arbetslivet).
- Introduktion för nyanställda.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utmaningar

Gymnasie- och vuxenutbildningsverksamheten i Umeå kommun står inför betydande utmaningar de kommande tre till fem åren, drivna av snabba samhällsförändringar inom teknik, sociala normer och arbetsmarknad. För att möta framtidens krav på utbildning och kompetensförsörjning krävs strategisk planering och flexibilitet.

Digitalisering och IT-säkerhet

Ökad digitalisering ställer krav på robust IT-säkerhet för att skydda stora mängder personuppgifter och känslig information. Stärkta tekniska lösningar och kompetensutveckling för personalen är nödvändigt för att hantera riskerna och upprätthålla kvaliteten.

Artificiell intelligens

AI-teknik medför både möjligheter och risker kopplade till integritet och etik. En tydlig strategi för ansvarsfull AI-användning behövs, och både personal och elever måste förstå och hantera de etiska dilemman som kan uppstå.

Trygghet i utbildningsmiljöer

Växande utmaningar kring säkerhet, hot och våld kräver organisatoriska och fysiska åtgärder, inklusive tryggare lokalmiljöer och utbildning av personal. Nya lagkrav medför betydande kostnader och kräver beredskap för kontinuerlig anpassning.

Förändringar i lagstiftning

Snabba förändringar inom utbildnings- och arbetsmarknadslagstiftningen kräver löpande anpassning och kvalitetssäkring. Det är en utmaning att implementera förändringar i takt med nya direktiv, vilket kräver tid och resurser.

Kompetensförsörjning

Umeå kommun behöver utbildad arbetskraft inom olika yrken. Det är viktigt att säkerställa rätt kompetens för kommunens och regionens utveckling samt att locka sökanden till relevanta utbildningar. Samverkan med arbetsgivare och utveckling av flexibla lösningar för praktikplatser är avgörande.

Skolfrånvaro och utbildningsutbud

Brist på gymnasieplatser ökar konkurrensen och kan påverka studiemotivation och genomströmning. Långsiktig planering av utbildningsutbudet och investeringar i lokaler och utrustning är nödvändigt för att möta behovet.

Ekonomiska förutsättningar

Strukturella utmaningar kräver reinvesteringar i utrustning och maskiner, särskilt för kostsamma yrkesprogram. Bristande medel för reinvesteringar kan på sikt riskera säkerheten i undervisningen och kvaliteten på utbildningen. Många av programmen är kostsamma att driva, exempelvis naturbruk, bygg- och anläggning samt tekniska yrkesutbildningar som kräver modern utrustning.

Osäkerhet och kort framförhållning kring statliga ersättningar begränsar långsiktig planering.

Möjligheter

Den nya gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen möjliggör ytterligare satsningar på yrkesutbildning, vuxenutbildning och riktade arbetsmarknadsåtgärder. En egen förvaltning ger dessutom möjlighet att arbeta med djupare prognoser och målstyrning. Samverkan med såväl näringslivet som universitetet kommer att fortsatt utvecklas.

En god förutsättning för fortsatt utveckling är mycket goda resultat på medarbetarenkäten och en mycket låg personalomsättning.

Gymnasiets elevkullar ökar de kommande åren och Vasaskolans om- och nybyggnation möjliggör att de ökade elevkullarna får plats inom UGS.

Vuxenutbildningens hus ger möjlighet till en samlad och ändamålsenlig miljö där olika utbildningsformer, stödfunktioner och kompetenser möts. Här finns stora möjligheter till omställning, kompetensväxling och flexibla lösningar som svarar mot arbetsmarknadens behov

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen skapar möjligheter till etablering genom arenor för prövning, matchning och nära samverkan med arbetsgivare. Trygga mötesplatser och individanpassade insatser som stärker integrationen, minskar utanförskap och bidrar till delaktighet, egen försörjning och social hållbarhet.

Individ- och familjenämnden

Omställning av socialtjänsten

De närmsta åren väntas lagändringar och reformer som får betydande påverkan på socialtjänstens verksamheter. För att stärka förutsättningarna att möta förändringarna i tid krävs ett omställningsarbete. Detta tillsammans med att utvecklingen i samhället med exempelvis kriminalitet och psykisk ohälsa medför ökade eller andra krav på våra insatser och större behov av samverkan med andra aktörer.

Den nya socialtjänstlagen lägger fokus vid förebyggande arbete och att vara en lätt tillgänglig socialtjänst, samt lyfter fram möjligheten att i större utsträckning tillhandahålla insatser utan föregående beslutsprövning. Lagändringar väntas även inom missbruksvården, då Samsjuklighetsreformen förändrar huvudmannaskapet för vården för personer med skadligt bruk och beroende. Utmaningen blir att hantera ett omställningsarbete för att anpassa verksamheterna till förändrade uppdrag och samtidigt uppfylla grunduppdraget utifrån den nuvarande ekonomiska situationen.

Förutsättningar för nämndens ekonomi

Svensk ekonomi har sedan 2023 befunnit sig i en recession tillsammans med stora delar av världsekonomin, denna recession kombinerat med hög inflation har bidragit till snabbare kostnadsökningar än skatteintäkter vilket utmanat nämndens ekonomi. Detta ser ut att stabilisera sig på sikt med en jämnare utveckling av kostnader och skatteintäkter vilket leder till bättre förutsättningar för svensk ekonomi som helhet samt nämndens ekonomi.

De bättre ekonomiska förutsättningarna ger möjlighet att jobba mer med utveckling som digitalisering och förändrade arbetssätt för att hushålla bättre med de personella samt de ekonomiska resurserna. Inflationstrycket som påverkat lönerörelsen under ett par tidigare år har avtagit och lönekraven har följt med och personalkostnaderna förväntas återgå till det tidigare snittet för nämndens ekonomi.

Den nya socialtjänstlagen kommer att förändra hur socialtjänster arbetar och kostnadsbilden kommer förändras åt det negativa hållet utifrån preliminär analys. I takt med att de olika kraven börjar implementeras ser nämnden en fortsatt förhöjd kostnadsnivå men denna förstärkning och förändring av socialtjänsten kommer förhoppningsvis leda till lägre kostnader på kommunnivå på sikt. Assistansutredningen som fortsätter vara en osäkerhetsfaktor är en lagändring som ska vara kostnadsneutral enligt propositionen men nämnden ser en risk för ökade kostnader när lagändringen träder i kraft samt en förlust av kontroll över personlig assistansområdet. Nämnden ser även en effekt från

välfärdsbrottslighet där det både finns risker och möjligheter i framtiden där arbetet mot välfärdsbrottslighet inom samhället har intensifierats i takt med att mer brottslighet upptäckts. Risken att avancerad brottslighet fortsätter påverka nämndens ekonomi negativt finns men möjligheten att förhindra och återvinna kostnader finns även.

Brist på ändamålsenliga lokaler

Nämndens behov av ändamålsenliga lokaler kan inte tillgodoses i tillräckligt hög utsträckning. Det låga inflödet av nya lokaler påverkar nämndens förutsättningar att uppfylla sitt grunduppdrag. Tidigare har det framför allt gällt verkställighet av beslut om boende enligt LSS, vilket är på väg att lösas och kan vara i balans om 2-3 år. Nu ser utmaningen ut att främst röra sig om lokaler för daglig verksamhet samt kontorsplatser och administrativa ytor. För att lösa utmaningen med leverans av lokaler pågår ett intensivt arbete med tekniska nämnden. Det ska dock understrykas att en stor del av utmaningarna ligger utanför nämndens egen rådighet. När behov av lokaler uppstår med kort varsel av olika skäl är utmaningen än större.

Brister i lokalförsörjningsprocessen påverkar bland annat nämndens möjlighet att, inom rimlig tid, verkställa beslut om särskilt boende och daglig verksamhet enligt LSS samt möjligheten att säkerställa en god arbetsmiljö för personal och tillräckligt med lokaler för att utföra socialtjänst. Inom nämndens egna processer pågår ett omfattande utvecklingsarbete, till exempel effektivare matchning av brukare till boendeplatser, fortsatt utveckling av prognosverktyg och utredning av flexibla arbetsplatser.

Kompetensförsörjningskrisen

Nämnden har en utmanande personalförsörjningssituation att hantera under perioden 2026–2036. Nuvarande prognos påvisar en omfattande brist på undersköterskor på nationell och regional nivå där kommunen konkurrerar om kompetensen från såväl andra kommuner och regioner som privat sektor. Personalen är mer rörlig på arbetsmarknaden idag och byter arbetsgivare oftare än tidigare. Andelen som väljer att sluta i kommunen har ökat de senaste åren och inom de närmsta 10 åren är prognosen att 58 procent förväntas sluta på egen begäran inom funktionshinderomsorgen. Tillsammans med pensionsavgångar visar prognosen att totalt 83 procent av de stora yrkesgrupperna inom funktionshinderomsorgen kommer att sluta inom en 10 års period. Även inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg kommer personalomsättningen vara hög, där kommer den största utmaningen vara möjligheten att rekrytera erfaren personal med rätt kompetens.

Detta scenario ställer stora krav på nämnden att arbeta med flera olika åtgärder för att både rekrytera nya medarbetare men framför allt att lyckas behålla medarbetare. Friskfaktorer, utbildning, omställning och utvecklande av ny teknik (digitalisering) är exempel på viktiga områden att fortsätta arbeta med i nämnden och i samarbete med andra förvaltningar i kommunen.

Digitalisering

Nämnden står inför behov av digital omställning som förändrar hur vi arbetar, möter invånare och säkerställer rättssäkra beslut. Förväntningarna på effektivitet, tillgänglighet och användarvänliga tjänster ökar – både från samhället och lagstiftningen. För att genomföra omställningen krävs både ökade resurser till arbetet och en effektivare styrning och samordning inom området digitalisering i kommunen.

Nämnden står tillsammans med Äldrenämnden inför en ny upphandling av processtöd och ett införande av planeringsverktyg. En stor utmaning kommer att vara att klara verksamheternas grunduppdrag samtidigt som resurser behöver avsättas för upphandling och därefter övergång till nytt processtöd.

IT-kapacitetsnämnden

Utmaningar på 3-5 års sikt för IT-infrastruktur

Säkerhet och dataskydd

- Cyberhoten ökar i takt med digitaliseringen.
- Kommunen måste investera i robusta säkerhetslösningar, kontinuerlig uppdatering och incidenthantering.

Skalbarhet och flexibilitet

- IT-infrastrukturen måste kunna hantera ökande arbetsbelastningar och snabba förändringar.
- Molntjänster och virtualisering är viktiga verktyg, men kräver rätt kompetens och strategi.

Legacy-system

- Det finns risk att man fastnar i gamla system som är svåra att integrera med moderna lösningar.
- Detta hämmar innovation och ökar kostnaderna.

Säkerhetsrisker och hotbild

- Lokala servrar är fortfarande utsatta för ransomware, phishing och insiderhot.
- Många äldre system saknar moderna säkerhetsfunktioner (t.ex. multifaktorautentisering och segmentering).
- Backup och återställning testas sällan tillräckligt, vilket ökar risken vid attacker.

Åldrande infrastruktur och teknisk skuld

- Gamla servrar, nätverk och lagringssystem är dyra att underhålla och svåra att ersätta.
- Brist på kompatibla komponenter, licenser och tillverkarsupport.
- Uppgradering innebär ofta driftstopp och kräver noggrann planering.

Kompetensbrist och generationsskifte

- Många erfarna drifttekniker närmar sig pension, medan nya generationer fokuserar mer på moln och DevOps.
- Färre utbildningar täcker klassisk nätverksteknik, virtualisering och datacenterdrift.

Skalbarhet och kapacitetsplanering

- On-prem-miljöer saknar molnets flexibilitet att snabbt skala upp resurser.
- Överdimensionering leder till höga kostnader, underdimensionering till flaskhalsar.

Energiförbrukning och miljöpåverkan

- Datacenter kräver mycket el och kylning.
- Kommunen måste uppfylla hållbarhetskrav och minska CO₂-utsläpp.
- Ineffektiv utrustning ger höga driftkostnader.

Driftsäkerhet och redundans

- Det krävs redundans (t.ex. dubbla nät, UPS, failover).
- Avbrott kan ge stora konsekvenser för verksamheten.

Komplexitet i hantering och integration

- Flera plattformar (VMware, Hyper-V, fysiska servrar, SAN/NAS) kräver olika verktyg och kompetenser.
- Svårt att uppnå centraliserad övervakning och enhetlig styrning.

Efterlevnad och regelverk (compliance)

- Strängare krav på dataskydd och spårbarhet (GDPR, NIS2).
- Måste kunna visa var data lagras, vem som har åtkomst och hur säkerheten hanteras.

Disaster recovery och kontinuitet

- Det krävs tillräckligt skydd vid brand, översvämning eller elavbrott.
- Backup bör inte lagras på samma plats, vilket gör återställning omöjlig vid fysisk skada.

Livscykelhantering och automatisering

- Manuell patchning, uppdatering och övervakning är tidskrävande.
- Brist på automatisering leder till fel och sämre effektivitet.

Sårbarhet i leverantörskedjan

- Långa leveranstider för hårdvara (särskilt servrar och nätverkskomponenter).
- Geopolitiska störningar påverkar tillgången på IT-utrustning och moln.

Möjligheter på 3 - 5 års sikt för IT-infrastruktur

Automatisering och Infrastructure as Code (IaC)

- Verktyg som Ansible, Terraform och PowerShell kan automatisera serverbyggen, patchning och konfiguration.
- Ger snabbare, mer tillförlitlig drift och färre mänskliga fel.

Virtualisering och containerisering

- Effektivare resursanvändning via VMware, Hyper-V, Proxmox eller Kubernetes on-prem.
- Möjliggör snabbare applikationsutveckling och enklare skalning.

Energieffektivitet och grön IT

- Nya servrar och kylsystem drar betydligt mindre energi.
- Investering i energieffektivitet kan minska kostnader och stärka hållbarhetsprofilen.

Förbättrad cybersäkerhet

- Möjlighet att införa zero-trust, segmentering, multifaktorautentisering och modern logghantering.
- Säkerhetsautomatisering blir mer tillgänglig även för lokala miljöer.

Modern backup och disaster recovery

- Möjlighet att använda snapshot-teknik, offsite-backup och immutability-skydd.
- Ger bättre motståndskraft mot ransomware och driftstopp.

Programvarudefinierade nätverk och lagring (SDN, SDS)

- Flexiblare och mer dynamisk styrning av nätverk och lagring.
- Minskar behovet av fysisk hårdvaruomläggning.

Centraliserad övervakning och driftplattformar

- Moderna övervakningsverktyg (t.ex. Zabbix, PRTG, Grafana) kan ge full insyn i hela miljön.
- Underlättar felsökning, kapacitetsplanering och rapportering.

Livscykelhantering och modernisering

- Möjlighet att fasa ut gamla system, standardisera plattformar och införa policybaserad hantering.
- Minskar teknisk skuld och driftkostnader över tid.

Molnmigrering och hybridlösningar

- Flexibla molnstrategier möjliggör snabb skalning, kostnadseffektivitet och bättre säkerhet.
- Hybridmodeller ger kontroll över känslig data samtidigt som man drar nytta av molnets fördelar.

Automation och AI

- Automatisering av drift, övervakning och säkerhet kan minska kostnader och öka tillförlitlighet.
- AI används allt mer för prediktiv analys, incidenthantering och optimering.

Kommunstyrelsen

Förmåga att möta nya krav inom beredskap och säkerhet

De yttre hoten har betydelse för säkerheten och beredskapen. Främmande makts systematiska säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bedrivs brett. Liksom den organiserade brottslighetens utbredning, där utnyttjande av välfärdssystemet blir ett allt viktigare inslag i ekonomin. Säkerhetspolisen konstaterar att det finns kopplingar mellan grov organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och terrorism. Hoten som riktar sig mot Sverige är komplexa. De går in i varandra och förstärks på så sätt. Samordning av kommunens verksamheter för att möta dessa hot är av stor vikt för att begränsa risker och konsekvenser. Att personer med kopplingar till organiserad brottslighet och främmande makt, hålls borta från den offentliga förvaltningen är avgörande för att värna om det demokratiska systemet. Regeringen ser därför över kommuners möjligheter att genomföra utökade bakgrundskontroller men även kommuners ansvar att skydda förtroendevalda för hot- våld och otillbörlig påverkan.

Som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer i nordatlantiska födraget (artikel 5), vilket ska avskräcka antagonistiska aktörer från att använda sig av militära maktmedel mot Sverige. Medlemskapet ställer även krav (artikel 3) på att parterna, var för sig och tillsammans, upprätthåller och utvecklar sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot ett väpnat angrepp. I detta resonemang ingår också förmåga till resiliens. Även om Nato-medlemskapet kan verka avskräckande när det gäller fysiska angrepp så ökar hoten inom andra områden såsom desinformationskampanjer, risker för infiltration, cyberattacker med mera.

Antalet cyberattacker har ökat under 2025 och bland annat har en av kommunens leverantörer som tillhandahåller system för arbetsmiljö, personalärenden och rehabilitering drabbats stort. För att öka skyddet för information samt höja nivån för cybersäkerhet förväntas cybersäkerhetslagen träda i kraft i början av 2026. Lagen ställer högre krav på vår informationshantering, resiliens och incidentrapportering. Intern förankring av arbetssätt, metoder, kontinuitetshantering och incidentrapportering är viktiga områden för att bli effektivare i hantering av risker inom samtliga områden. I regeringens utredning för ny lagstiftning, kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, ställs också krav på att kommunen ska kunna fullgöra sina författningssenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

Det handlar om att kunna prioritera resurser, tolka och tillämpa ny lagstiftning i kombination med äldre lagstiftning samt bygga upp intern kapacitet för att agera snabbt och samordnat. Ekonomiska förutsättningar, komplex regelstyrning och behovet av ökad kompetens gör detta till en växande utmaning – särskilt i en tid där hotbilden förändras snabbt och kraven på robusthet ökar.

Kompetensförsörjning

Ett flertal av kommunens verksamheter står idag inför väsentliga utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet. Detsamma gäller idag även för enskilda delar av kommunstyrelsens verksamheter. Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen och prognos om ökande konkurrens om tillgänglig kompetens bedöms flertalet av kommunstyrelsens verksamheter befinna sig i en likartad situation inom en 3–5 årsperiod.

Då kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av kommungemensamma funktioner, system och processer samt tillhandahåller specialiststöd/expertis inom sakområden som enskilda förvaltningar på egen hand inte kan tillgodose, kan framtida kompetensbrist inom kommunstyrelsens verksamheter ge negativ följdverkan för kommunen som helhet samt för övriga kommunala verksamheters kapacitet och förmåga.

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, jurister och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap. Detta är påtagligt olika grupper gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kommer säkerligen

även omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Finansiering av insatser att möta framtidens samhällsutmaningar

För att möta framtidens komplexa utmaningar – hållbar tillväxt, social hållbarhet, klimatomställning, anpassning och robusthet måste kommunen ha en god finansiell och verksamhetsmässig planering.

Umeå behöver fortsätta investera i bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsbyggande, samt fortsätta satsa på brottsförebyggande åtgärder och förebyggande socialt arbete. Om dessa områden hanteras integrerat och långsiktigt kan det leda till både stärkt resiliens och minskade framtida kostnader – exempelvis genom minskad brottslighet, bättre folkhälsa och lägre klimatrelaterade risker.

För att underlätta finansiering och därmed kunna hålla en högre takt i arbetet behöver det fortsätta jobbas för extern medfinansiering, såväl via regionala som nationella och europeiska finansieringssystem, i form av EU-program och klimatinvesteringsfonder. Det kommer att krävas god styrning och finansiell planering för att upprätthålla god ekonomisk hushållning över tid samt att säkerställa att resurser riktas dit de ger mest nytta, för att hantera de framtida utmaningarna.

Datadriven kommun

Kommunstyrelsen och därmed kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av ett flertal kommungemensamma funktioner, system och processer. Att genomföra en systematisk översyn och utveckla dessa kommungemensamma processer och system bedöms utgöra en stor möjlighet för att öka kommunens kapacitet, förmåga och effektivitet. Nya arbetssätt som tillvaratar digitaliseringens möjligheter bedöms därför utgöra en väsentlig möjlighet i ett 3–5 års perspektiv.

Kommunen står inför stora utmaningar med bland annat kompetensförsörjning. Utvecklingen inom digitalisering, automation och AI går snabbt framåt. Verksamheterna i kommunen ser en stor möjlighet i att nyttja denna typ av teknik. För att möjliggöra användning av den nya tekniken behöver kommunen fortsätta arbeta med detta på ett strukturerat sätt. Det görs inom ramen för det kommungemensamma arbetet med Datadriven kommun som leds av kommunstyrelsen tillsammans tekniska nämnden. En styrmodell och en gemensam grund/plattform för datainsamling och hantering håller på att byggas. Genom att fortsätta skapa styrning i frågor kopplat till detta och möjliggöra nyttjande av denna teknik är bedömningen att det i ett 3–5 års perspektiv kommer att

underlätta för kommunen och dess verksamheter att möta den kompetensbrist som prognosticeras komma.

Positionering

Umeå är norra Sveriges största stad och kommunen är en förebild för jämställdhet, hållbarhet och innovation. Staden är den akademiska och intellektuella motorn i Norrland vilket är positioner kommunen ska jobba för att behålla.

Bilden av norra Sverige har påverkats under det senaste året då flera investeringar i viktig omställning och industrin misslyckats. Under den kommande tioårsperioden ska stora investeringar göras i närområdet. Umeå kommun behöver då kliva fram mer genom att tydligare ta position vid myndighetsetablering och utveckling av befintliga verksamheter.

En central del i arbetet med att stärka och utveckla kommunens position är påverkansinsatser. Ofta handlar det om relevanta mötesplatser där kommunen tar plats, nationellt och internationellt, som ska bidra till tillväxt. En tydligare samordning i kommunen, inleddes under 2024 vilket skapat en stabil grund där Umeå syns och hörs.

En viktig del i positionsarbetet är att också fortsätta arbetet med en gemensam budskapsplattform inom kommunkoncernen. Det bidrar till ett tydligare genomslag när aktörerna bär fram Umeå. Parallellt med det arbetet ska kommunkoncernen också synliggöra vad platsen har att erbjuda för prioriterade målgrupper som studenter och barnfamiljer.

Demografiska förändringar i hela västvärlden med minskat barnafödande, migration och förändrade flyttmönster medför att kommunens arbetssätt behöver utvecklas. En del i det arbetet är att fortsätta utveckla samarbetet med Umeå universitet och andra viktiga intressenter.

Ny programperiod i EU

För att möta framtida samhällsutmaningar behöver Umeå kommun stärka förmågan att leda, samordna och mobilisera resurser över organisatoriska gränser. I detta ingår att vidareutveckla den territoriella och gränsregionala samverkan, där Umeå samspelar med aktörer i såväl Umeåregionen som i norra Sverige och över landsgränser. Särskilt viktigt är att förvalta och stärka Umeås roll som motor för hållbar tillväxt i norr.

EU:s nästa programperiod 2028–2034 innebär potentiellt genomgripande förändringar i hur regionala utvecklingsmedel fördelas, där en större andel av ansvaret kan flyttas från regional nivå till medlemsstaternas nationella partnerskapsplaner. För Umeå kommun kan detta

innebära minskat direktinflytande över inriktning och användning av EU-medel och därmed ett behov av att stärka vår förmåga att bevaka, påverka och samverka kring den nya programarkitekturen.

Kulturnämnden

Umeå är en kulturstad. Det ger en god plattform att fortsätta utvecklas ifrån. Men en stad behöver växa med omvärldsförändringarna och en identitet som kulturstad är inte statiskt och kan förloras om inte utveckling sker. Det finns ett fantastiskt kulturliv i Umeå men det finns områden som inte har arbetats lika mycket med. Områden som pekats ut i det Kulturpolitiska programmet och som nu behöver fokuseras på.

KKB, kulturella och kreativa branscher, här kan Umeå genom att skapa förutsättningar för både etablerade konstnärer och de helt nyutexaminerade konsthögskoleeleverna säkerställa en kulturell återväxt och tillväxt. Här finns möjlighet att ta redan befintliga utrustade lokaler i anspråk men också att skapa nya mötesplatser i form av KKV - kollektivverkstäder.

Film – och spelbranschen är ytterligare områden som kräver modiga beslut för att kunna skapa både viktigt kulturell utveckling och arbetsmöjligheter för kreatörer samt skapa ett intresse för Umeå som i sin tur skapar möjlig inflyttning och tillväxt.

Om Umeå vill vara en **kreativ nod** i Norra Sverige och ta en tydlig position så behöver satsningar som till exempel en gemensam filmfond med region Västerbotten inrättas, förutsättningar för spelutvecklare skapas och skärningspunkter och samverkan mellan olika discipliner möjliggöras.

Umeå är en **kulturstad i Arktis.** Det är en unik möjlighet. Här finns stora utvecklingsmöjligheter och ett internationellt intresse. Det kulturpolitiska programmet ålägger förvaltningen att möjliggöra för urfolk och nationella minoriteter att utveckla och bevara sina kulturella särarter. När kommunen växer och förändras är ett öppet och fritt kulturliv en förutsättning för en väl fungerande demokrati och ett rikt liv för kommunens invånare. Kulturens förmåga till att skapa sammanhang och anpassa sig är unikt och kan ses som en del av beredskapsarbetet i de utmanande tider vi lever i. Det kräver både många mötesplatser som bibliotek, många möjligheter till både eget skapande och upplevelser av kultur, att bli bekräftad genom kultur och att dela upplevelser med andra. I en stad som växer och förändras behöver kultur, meningsfull fritid, levande och attraktiva livsmiljöer följa med. Det kräver satsningar men också flexibilitet och förändring. Kulturen kan verka tillitsskapande och förtroendeläkande i en tid där relationen mellan medborgare och myndigheter utmanas.

En utmaning för hela det konstnärliga fältet är **AI-utvecklingen**. Både vad gäller innehåll, uttryck, upphovsrätt, källkritik. Men med AI kommer också möjligheter och utveckling. Att det leder till förändring på många olika områden, men också kulturområdet, är odiskutabelt.

Gestaltad livsmiljö kan skapa en tydlighet rent fysiskt i stadsutvecklingen om vilken stad Umeå vill vara. Spännande arkitektoniska uttryck, gestaltade platser för rörelse, lek och vila, offentliga vardagsrum som inbjuder till möten, konst på oväntade platser - det finns många sätt att manifestera vilken typ av stad man är och vilka värden och värderingar som är tongivande. Här finns stora möjligheter och utmaningarna ligger i förändrade arbetssätt, samverkan och samsyn.

Den nationella kulturpolitiken får konsekvenser för **kulturlivets infrastruktur**, både nationellt och lokalt. Grundförutsättningar och möjliggörare för kultur, som studieförbund och föreningsliv, tvingas dra ner på verksamhet. Det går stick i stäv med kravet och förväntan på civilsamhället som en viktig del i civil beredskap och utarmar det skydd och sammanhang som är oerhört viktigt i händelse av kris och krig. Det ekonomiska ansvaret för upprätthållandet av den civilsamhällets infrastrukturen hamnar på kommunala förvaltningar och påverkar i sin tur andra områden i en kedjereaktion.

Kulturförvaltningen står inför utmaningen att nå sin publik digitalt när utbudet sprids över flera kanaler, vilket riskerar splittrade användarresor, dubblerad information och otydliga budskap. I en tid med högre krav, snabba plattformsförändringar och begränsad uppmärksamhet förväntar sig användarna en sömlös och tillgänglig upplevelse – oavsett ingång. Förvaltningen behöver därför samordna innehåll och redaktionella processer, enas om struktur, tonalitet och design samt tydliggöra ansvar. Med gemensamma verktyg, en integrerad evenemangskalender och datadriven uppföljning kan **kommunikationen** effektiviseras, överlapp minskas och räckvidden stärkas. En annan aspekt av detta är hur vi samordnar riktade satsningar av streaming och digitalisering för att bygga vidare på pandemins lärdomar och teknik för att nå fler med riktade digitala insatser.

I och med nya lokaler för Kulturskolan i centrum så öppnas många möjligheter, till exempel närmre **samverkan** med Fritid Unga på Hamnmagasinet, men också med externa aktörer såsom Norrlandsoperan, Umeå Folkets Hus med flera. Med en närhet till Väven finns också större möjligheter att nyttja dessa lokaler för delar av verksamheten. En utmaning med de nya lokalerna blir att balansera verksamheten så att den fortfarande utvecklas och erbjuds i hela kommunen, samtidigt som de centrala lokalerna nyttjas i så hög utsträckning som möjligt.

Väven är sedan start i huvudsak en scen för gästspel och externa arrangörer. Utöver kulturföreningar och kommersiella aktörer nyttjas även Vävens uthyrningsbara lokaler av

förvaltningens egna verksamheter främst Stadsbiblioteket och Kultur för seniorer men även Kulturskolan gästspelar ibland. Vävens funktion som gästspelsscen är bra och behövs men det finns scenkonst och kulturuttryck som inte får plats då utbudet i huvudsak styrs av externa aktörer. Med större flexibilitet för förvaltningen att skapa utbud och målgruppsanpassa enligt kriterier i grunduppdraget skulle Väven kunna erbjuda en ännu större bredd och spets och ligga mer i linje med Umeås identitet som proaktiv, spetsig och unik kultur- och evenemangsstad.

Genom **Kulturlöftet** skapas stora möjligheter till större samverkan mellan utbildnings- och kulturförvaltning, något som kan ge ringar på vatten även utanför skoltid. Till exempel utökad samverkan kring After School (lågtröskelverksamhet i estetiska ämnen förlagd till skolor på elevernas fritid) samt undervisning i musik på och i nära samband med lektionstid.

Ökad efterfrågan i samband med att Umeå växer. Med ökade aktiviteter i olika stadsdelar, byar och samhällen till följd av inriktningsmålen skapas också en ökad efterfrågan på kulturnämndens olika verksamheter. Nya områden tillkommer där unga människor växer upp och behöver fysiska platser för att kunna ägna sig åt meningsfulla kulturaktiviteter. För att lyckas med denna utmaning behövs fler bibliotek och scener. Bibliotek och kulturella mötesplatser är viktiga i arbetet för att Umeå ska fortsätta växa tryggt och säkert. Genom att planera för bibliotek som inkluderar mötesplatser på rimligt avstånd skapas också möjligheter för Kulturskolan att förlägga verksamhet i stadsdelar och byar.

Umeås **demografiska utmaningar** är positiva utmaningar för kulturnämnden och biblioteksverksamheten. Till exempel saknas ett folkbibliotek i de östra stadsdelarna som byggs ut i högt tempo och beräknas få 15 000 invånare inom några år. Förändringarna på Mariehem är ett annat exempel på en förskjutning av bebyggelse och lokala centrumbildningar med 8 000 medborgare. Utvecklingen av orter och byar längs med Botniabanan såsom Sävar bör vara en del av en kulturell tillväxt. Andra behov i kommunen finns exempelvis i Obbola och Umedalen. Dessa skulle uppnås genom förflyttningar av bibliotekslokalerna för att de ska vara tillgängliga och utrymningsbara för alla besökare, samtidigt som de behöver samordnas med skolornas satsning på skolbibliotek. Gemensamt behov för alla närbibliotek oavsett placering är en separat entré för allmänhetens tillgång till folkbiblioteksverksamheten. Ytterligare folkbibliotek, gärna kombinerade folk- och skolbibliotek där så är möjligt, bör tillkomma i och med att Umeå växer där alla medborgares möjlighet att nyttja bibliotek och andra kulturella mötesplatser bör tillgodoses.

Umeå har flera **kombinerade folk- och skolbibliotek**, vissa av dem med biblioteksentrén inne i skolan. Några av närbiblioteken behöver därför byggas om eller flyttas för att tillgängliggöra och synliggöra folkbiblioteken för allmänheten samt tillgodose skolornas behov av separata lokaler. Till följd av förändringar i lagstiftningen behöver lämplig

samverkansnivå mellan kommunens folkbiblioteksverksamhet och skolbiblioteksverksamhet behöver uppnås. Samarbetet ska ha utgångspunkt i såväl bibliotekslagen som skollagen samt verksamheternas behov av utbud, tillgänglighet och öppenhet

Kontinuerliga och tillräckliga **IT-resurser** krävs för att bedriva fullgod verksamhet. Särskilt folkbiblioteksverksamheten är beroende av fungerande informationsteknik för att verkställa sitt lagstadgade uppdrag, och verksamheten kräver en stor mängd datorer och annan teknik för olika ändamål. Förutom medarbetares enskilda enheter och gemensamma arbetsstationer är det nödvändigt med publika datorer för allmänhetens bruk, för sökning i bibliotekskatalog, allmänt internetbruk och varierande programvara, samt utlånings- och återlämningsstationer. Biblioteken erbjuder även allmänt efterfrågade kopierings- och utskriftsmöjligheter. Kommunens fördelning av IT-stöd till kulturförvaltningen behöver utökas påtagligt för att undvika olämpliga fördröjningar vid nödvändiga åtgärder. Det är avgörande och av yttersta vikt med kontinuitet i stödet samt tillgänglighet och prioritering av arbetet med biblioteken för att säkerställa bibliotekens uppdrag mot medborgarna.

Ökade kostnader utan tillskott av medel medför minskade möjligheter för biblioteken att förmedla samma nivå av medier och aktiviteter, vilket riskerar att kvaliteten försämras.

Vid beslut om utökad verksamhet för **Sveriges depåbibliotek och lånecentral** behövs goda förutsättningar för att uppdraget ska kunna säkerställas långsiktigt.

Umeå saknar lokaler för **dans**, både den föreningsdrivna, institutionella och kommunala verksamheten. Det finns ett stort dansintresse – både att själv utöva och att uppleva dans i Umeå. Det kulturpolitiska programmet säger att vi ska skapa förutsättningar för kulturlivet. En viktig förutsättning för ett kulturuttryck, som också är förfördelat genusmässigt, är lokaler för dans. Ett dansens hus kan fungera som en samlingsplats och katalysator för konstnärlig utveckling, genom att stödja både etablerade och nya koreografer, samt erbjuda en scen för både nationella och internationella gästspel. Ett sådant hus kan stärka dansens roll som konstform genom att vara en plats för utforskande och nya uttryck, samtidigt som det breddar publikens tillgång till dans som en form av uttryck, gemenskap och hälsa. Ett dansens hus skulle möjliggöra residensverksamhet och attrahera dansare och kulturskapare från övriga delar av landet och internationellt. En kombination av professionellt användande och föreställningar samt kurser, workshops, masterclasses för alla nivåer skapar ett levande kulturcentrum.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Debitering per årsarbetskraft – Antalet debiterade timmar per årsarbetskraft behöver öka för att inte tillsyn enligt miljöbalken ska finansieras med skattemedel om såvida inte särskilt beslutats.

Åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen - Andelen sjöar i Umeå som idag uppfyller målen inom vattenförvaltningen är 52 % och för vattendragen är andelen 31 % som uppfyller målen. Samordnade insatser behövs för de vattenförekomster som inte uppfyller målen.

Ekologisk hållbarhet – Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för arbetet med miljöbalken och finns därigenom nära den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling och de 16 nationella miljömålen. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning:

Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nå Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Personalnämnden

Då nämnden inte har något verksamhetsansvar har nämnden inte beslutat om några utmaningar och möjligheter.

Tekniska nämnden

Umeå har ett starkt utgångsläge inför framtiden, men utmaningarna är många. Att prioritera rätt och använda resurser klokt är en ständig uppgift.

Nya lagar och EU-förordningar påverkar förvaltningens verksamheter. IT berörs av NIS2-direktivet med skärpta krav på cybersäkerhet och incidentrapportering. Fastighetsområdet möter reviderade energikrav genom EU:s EPBD-direktiv, med krav på energieffektivisering och digitala energicertifikat. Gator och parker påverkas av EU:s Nature Restoration Law, som stärker biologisk mångfald och hållbar stadsutveckling. Måltidsservice hanterar nya livsmedelsregler kring ursprungsmärkning och hållbarhet, medan Städ- och

verksamhetsservice berörs av skärpta arbetsmiljökrav och kemikalielagstiftning (CLP). Dessa förändringar kräver kontinuerlig anpassning och kompetensutveckling.

En stark gemensam inriktning för digital omställning, där tydlig planering och prioritering sker över hela kommunen, skapar förutsättningar för att vi ska lyckas med digitaliseringsarbetet. Samverkan mellan DoIT, verksamheterna, bolagen och externa aktörer är avgörande – genom att arbeta tillsammans och öka förståelsen för varandras behov kan vi omsätta idéer snabbare till konkret nytta.

Klimatanpassning är en central del av modern stadsplanering, särskilt med tanke på de ökande utmaningarna kopplade till klimatförändringar. Det innebär att vi behöver planera och utforma stadens miljöer så att de blir robusta och motståndskraftiga mot exempelvis översvämningar, extrema väderhändelser och värmeböljor.

Genom att integrera gröna lösningar, som parker, trädplanteringar och öppna dagvattensystem, kan vi minska risken för skador och samtidigt skapa mer attraktiva och hälsosamma stadsmiljöer. Klimatanpassning i stadsplaneringen handlar också om att skapa flexibilitet för framtida förändringar och att säkerställa att investeringar i stadens infrastruktur är hållbara på lång sikt.

Umeås position som universitetsstad ger goda möjligheter till kompetensförsörjning och innovation, men vi måste höja kompetensen inom drift och utveckling, attrahera rätt kompetens och hantera ökande kostnader för hårdvara och licenser. Cybersäkerhet kräver omfattande investeringar och framtidssäkrade lösningar.

Ekonomiskt ser vi ökande driftskostnader för hårdvara och licenser, vilket kräver en utvecklad finansieringsmodell för att långsiktigt stödja digitaliseringen. Cybersäkerhetshot ökar och kräver omfattande investeringar, liksom framtidssäkrade lösningar på en marknad där utvecklingen går långsamt.

Inom fastighetsverksamheten står vi inför stora förändringar, där befolkningsprognoser påverkar lokalbehov och resursanvändning. Nya fastighetssystem och skärpta miljö- och klimatkrav ställer krav på strategisk anpassning, kompetensutveckling och flexibla arbetssätt. Lagändringar och ökade samordningskrav innebär att förvaltningen måste vara flexibel och stärka kapaciteten genom digitalisering och hållbara arbetsmetoder.

Stadsutvecklingen måste ske hållbart för att skapa attraktiva och robusta miljöer.

Klimatförändringar innebär nya utmaningar för drift och underhåll, och vi behöver vara aktiva i utvecklingen av den smarta staden för att effektivisera processer och möta framtida kompetensbehov. Medborgarnas engagemang ska tas tillvara, och verksamheten ska genomsyras av systematik, kvalitet och effektivitet för att säkra kloka investeringar av skattemedel.

Livsmedelsförsörjningen utmanas av krav på minskad köttkonsumtion, samtidigt som vi vill bidra till ökad självförsörjningsgrad och hållbar svensk produktion. Här gäller det att hitta balansen så att vi följer nationella riktlinjer och samtidigt stödjer svensk livsmedelsproduktion.

Kompetensförsörjningen är en av våra största utmaningar framöver. Vi behöver inte bara attrahera nya medarbetare och chefer, utan också skapa förutsättningar för att behålla och utveckla dem vi har. Det innebär satsningar på kompetensutveckling, tydliga karriärvägar, intern rörlighet och en lärande kultur. Ett hållbart ledarskap, god arbetsmiljö och systematiskt arbetsmiljöarbete är avgörande för att möta framtidens krav.

Umeå regionens brand och räddningsnämnd

En av de största utmaningarna är kompetensförsörjning då mer personalresurser behöver tillföras utifrån att Umeå växer samt att krav och uppdrag förändras relaterat till tidigare händelser, klimatförändringar, omvärldssituationen, säkerhetsläget, arbetstidsdirektivet m.m. Det är framför allt under den kommande tre års perioden som behovet av nyrekrytering är som störst. Det kan även bli en utmaning att behålla befintlig personal då det under samma period kommer ske stora förändringar inom verksamheten.

En annan utmaning gäller bemanningen vid deltidstationerna. Förutom svårigheterna att rekrytera personal är det även i vissa fall svårigheter att bibehålla personalen över tid. Som en följd av att deltidbrandmän generellt stannar i sin anställning kortare tid än tidigare måste utbildning av nya deltidbrandmän ske mer frekvent. Det finns även behov av att utveckla och arbeta med andra arbetssätt och metoder, både för att kunna rekrytera och bibehålla personal.

Förändringarna i Lag om skydd mot olyckor (LSO) har inneburit att kravet på kommunernas tillsynsverksamhet samt utvärdering och uppföljning av olyckor och insatser har ökat. Motsvarande förändringar kommer med största sannolikhet införas även i Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Dessa krav, som ser ut att börja gälla från årsskiftet 25/26, kommer inte bli lika omfattande som förändringarna i LSO men de kommer ändå medföra ett ökat behov av bland annat tillsyner.

Utifrån MSBs tillsyn av det gemensamma räddningsledningssystemet Räddningssamverkan Nord har krav ställts på att förstärka den övergripande ledningen av räddningstjänstverksamheten. Detta kommer i ett första steg ske genom att tillföra ytterligare en ledningsfunktion i räddningscentralen i Luleå. Utifrån MSBs fortsatta tillsyn kan krav på ytterligare åtgärder komma. Följden av de förstärkande åtgärderna blir att

kostnaderna för ledningssystemet kommer att öka. Detta behöver bevakas under de kommande åren för att säkerställa att åtgärderna ryms inom fastställd budget.

Projektering och byggandet av den andra stationen i Umeå tätort samt anpassning och utveckling av verksamheten kommer fortsatt vara resurskrävande allteftersom projektet fortskrider. Lokalfrågan är redan idag en faktor att ta hänsyn till vid rekrytering. Nuvarande station i Umeå tätort byggs om för att få mer utrymme för kontorsplatser för de rekryteringar som pågår nu men lokalfrågan är fortsatt en stor utmaning.

Möjligheter på 3-5 års sikt är att det förväntas komma mer uppdrag och medel när det gäller räddningstjänst under höjd beredskap. Detta innebär ökade resurser och en ökad förmåga inför nuvarande och kommande uppdrag. Det kommer dock bli en utmaning att både planera för räddningstjänst under höjd beredskap och att förbereda personalen genom övning och utbildning samtidigt som kraven på den framtida verksamheten ökar.

En annan möjlighet är den ökade förmågan för räddningsinsatser som den andra brandstationen i Umeå tätort medför. Den anpassning och utveckling av verksamheten som också genomförs bör ge avsevärt bättre möjligheter även att bedriva den olycksförebyggande verksamheten.

Valnämnden

Valnämnden har en liten organisation med få medarbetare. Efter valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige hösten 2026 dröjer det till våren 2029 innan nästa val äger rum. Då är det val till Europaparlamentet.

Kompetensförsörjning

En utmaning för nämnden är att säkerställa kompetensförsörjningen under mellanvalsperioden samtidigt som medarbetarna behöver komplettera med andra arbetsuppgifter. Om vi har ett osäkert parlamentariskt läge i Sverige kan det finnas en risk för extraval under perioden. Ett väl sammanhållet valkansli med hög kompetens är en förutsättning för att möta de utmaningar som valadministrationen står inför. Kraven på valadministrationen ökar hela tiden. En hög grad av professionalitet skapar möjligheter för organisationen att klara de ökade kraven. En viktig utmaning är att säkerställa att valkansliets personal har relevanta och meningsfulla arbetsuppgifter även under mellanvalår, för att behålla kompetens och engagemang.

Säkerhet

Läget i omvärlden påverkar också verksamheten lokalt. Arbetet med valsäkerhet behöver hela tiden utvecklas. Spridning av falsk information och otillbörlig informationspåverkan är endast två av de utmaningar som valadministrationen riskerar att ställas inför allt oftare. Digitalisering och ökade krav på IT-säkerhet innebär att vi måste utveckla robusta system och rutiner för att skydda valprocessen mot cyberhot. Genom att kombinera teknologiska lösningar med ett aktivt informationsarbete kan vi skapa en modern, säker och inkluderande valorganisation som stärker demokratin och möter framtidens behov.

Valmyndigheten pekar i sin erfarenhetsrapport från EU-valet på att det finns delar i valprocessen som riskerar att skada förtroendet för svenska valsystemet. Det man framför allt lyfter fram är det stora antalet incidenter som rör valsedelssystemet. Det är en utmaning på lokal nivå i val- och röstningslokaler.

Lokaler

Lokalfrågor är en stor utmaning för valnämnden. Regelverken kring valförfarandet samt ökande behov av valmaterial på grund av allt fler valdistrikt ställer krav på såväl val- och röstningslokaler som på valnämndens verksamhetslokal. Även väljarnas ändrade beteende med en ständigt ökande förtidsröstning är en utmaning. Nämnden behöver i samarbete med kommunens verksamheter hitta lokallösningar som totalt sett är så bra som möjligt för alla.

Valår 2029 och 2030 – utmaningar

Att allmänna val planeras både 2029 och 2030 innebär att nämnden står inför en intensiv period av valförberedelser och genomförande under de kommande åren. Den täta valcykeln ställer höga krav på nämndens förmåga att planera, samordna och genomföra två större val inom kort tidsintervall.

Detta medför behov av långsiktig resursplanering, där bemanning, lokalbokningar, materialhantering och utbildningsinsatser måste säkerställas i god tid. Valorganisationen behöver vara uthållig och flexibel för att hantera både praktiska och administrativa utmaningar, samtidigt som kvalitet och rättssäkerhet i valgenomförandet bibehålls.

Särskilt viktigt blir det att upprätthålla kontinuitet i kompetens och erfarenhet bland röstmottagare samt att säkerställa att rutiner och processer är uppdaterade och väl förankrade. Nämnden behöver också ha beredskap för att hantera eventuella förändringar i lagstiftning, valförordningar eller riktlinjer från Valmyndigheten.

Samverkan med länsstyrelsen och andra berörda aktörer är avgörande för att uppnå en effektiv och enhetlig valadministration. Genom att arbeta proaktivt och strategiskt kan nämnden möta de utmaningar som uppstår i samband med två valår i följd, och samtidigt säkerställa ett tryggt och demokratiskt valförfarande för kommunens invånare.

Valmyndigheten får uppdrag om digitala röstlängder

Valmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att analysera förutsättningarna för att införa digitala röstlängder samt att genomföra försök i ett begränsat antal vallokaler vid de allmänna valen 2026.

Om digitala röstlängder införs vid framtida val, innebär det att nämnden under de kommande åren står inför flera strategiska och operativa utmaningar kopplade till digitaliseringen av röstningsprocessen. Samtidigt som detta innebär förändringar och krav på anpassning, finns också flera tydliga fördelar med digitala röstlängder. Bland annat möjliggörs en mer effektiv röstmottagning, där flera röstmottagare kan arbeta i röstlängden samtidigt. Det ger även bättre förutsättningar för snabba ändringar i röstlängden och minskar risken för felaktiga avprickningar. Dessa förbättringar kan bidra till ökad kvalitet, snabbare hantering och en mer robust valadministration.

En av de mest centrala utmaningarna är att säkerställa att kommunens vallokaler är utrustade med tillförlitlig teknisk infrastruktur, inklusive stabila nätverkslösningar och digital utrustning som möjliggör säker och effektiv hantering av röstlängder. Samtidigt krävs robusta IT-säkerhetslösningar för att skydda systemen mot intrång och tekniska störningar.

För att digitaliseringen ska fungera i praktiken behöver röstmottagare och medarbetare få relevant utbildning och stöd i de nya digitala arbetsrutinerna. Kompetenshöjande insatser blir avgörande för att säkerställa kvalitet, rättssäkerhet och trygghet i genomförandet.

Kommunen måste även följa och anpassa sig till förändringar i lagstiftning och administrativa riktlinjer som utvecklas av Valmyndigheten. En nära samverkan med länsstyrelsen och andra berörda aktörer är nödvändig för att uppnå en enhetlig och rättssäker valadministration.

Genom att planera långsiktigt och strategiskt kan nämnden tillvarata digitaliseringens möjligheter samtidigt som robustheten och tilliten i det svenska valsystemet bevaras. Det handlar ytterst om att värna de grundläggande styrkorna i det svenska valsystemet – dess decentraliserade struktur, transparens och manuella komponenter – som tillsammans bidrar till ett tryggt och demokratiskt valförfarande.

Äldrenämnden

Den demografiska utvecklingen möts med förebyggande insatser

Äldrenämnden delar utmaningar med äldrenämnder i hela landet och välfärdssektorn i stort. Befolkningsprognosen i Umeå visar en större ökning inom åldersgruppen 80+ år, under kommande år jämfört med tidigare år. Ökningen började år 2023 och från att tidigare år ökat i snitt 3 % från år till år, bedöms åldersgruppen öka med 5–6% mellan 2024–2029. Från år 2030 väntas sedan utvecklingstakten minska för gruppen och dämpas till ca 1,5–2% från år till år fram till 2036. Det är i denna åldersgrupp som behovet av stöd och omsorg troligast är som störst.

För att möta den demografiska utvecklingen med en kraftig ökning av antalet äldre under planeringsperioden behöver äldrenämnden med samarbetsparter kraftsamla tillsammans. Det handlar primärt om att ge förutsättningar för den äldre att leva ett självständigt liv längre i det egna hemmet och fördröja behovet av omfattande vård och omsorg. När en större andel äldre bor kvar hemma längre så behövs satsningar på förebyggande arbete, mötesplatser och aktiviteter för äldre, men också trygga och tillgängliga bostäder och bostadsområden, goda kommunikationer och närhet till en bra samhällsservice. Det behövs även en stor variation av bostäder för olika faser i livet i olika prisnivåer. Ett bra exempel på att samverka mellan flera aktörer behövs är kommunens bostadsförsörjningsprogram 2022–2030 som har ett stort fokus på äldre personer och tillgänglighet i bostäder.

Äldreomsorgens satsning kring Seniortorget har som syfte är att ge inspiration och information om seniorlivet fortsätter att utvecklas. Genom Seniortorget har kommunen möjlighet att arbeta mer förebyggande och evidensbaserat.

Äldreomsorgens mottagningsenhet fortsätter vara ett nav för information till kommunens äldre invånare. Information ges i en mängd olika frågor för att kunna stötta och/eller hänvisa vidare för att stödja ett självständigt liv. Telefonerna bemannas av handläggare som också kan ta emot förändrade behov hos personer som redan har insatser från äldreomsorgen. Det ligger väl i linje med den nya socialtjänstlagens syfte – att socialtjänsten ska vara tillgänglig för invånarna.

Välfärdsomställning

Hur ställer vi oss för att möta framtida utmaningar? Omställning till den nya socialtjänstlagen och utvecklingen mot nära vård markerar tillsammans en viktig välfärdsomställning. Fokus flyttas från att främst hantera problem när de redan uppstått, till att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande. Socialtjänsten ska bli mer tillgänglig och

kunskapsbaserad, främja jämställda och jämlika livsvillkor, med insatser som kan ges tidigt och utan omfattande behovsprövning.

Nära vård innebär att vård och stöd ges mer samordnat utifrån personens behov, med mindre fokus på organisatoriska gränser. Tillsammans skapar dessa förändringar ett mer sammanhållet system där individen får stöd i rätt tid, på rätt plats och med större inflytande över sitt eget liv.

Bedömningen från såväl äldreområdet som nationella myndigheter är att denna välfärdsomställning kommer att pågå i flera år och involvera såväl flera nämnder i kommunerna som andra organisationer och civilsamhälle. Omställningen kräver ett långsiktigt arbete i samverkan samt kontinuerlig uppföljning.

Kompetensförsörjning och ökad attraktivitet som arbetsgivare

En större andel äldre och samtidigt en lägre andel i den arbetsföra befolkningen innebär utmaningar för såväl samhällsekonomin som för kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Bristen på personal och ökande behov inom vård och omsorg är kännbar och samtidigt är arbetslösheten fortsatt rekordlåg i Umeå kommun.

Äldreomsorgens fleråriga kompetensförsörjningsplan beslutas i ny version för åren 2026–2028 i december. Den utgör en grund för arbetet med verksamhetens behov av personal och kompetens. Arbetet fortsätter med aktivitetsplaner kopplat till kompetensförsörjningsplanen i syfte att tydliggöra och konkretisera insatserna som görs för att möta kompetensförsörjningsutmaningen. Utifrån genomfört scenarioarbete som försöker hitta strategier för att möta upp innevarande och kommande behov samtidigt som det råder kompetensförsörjningsbrist ska fokus vara på behålla-perspektivet – fler behöver välja och vilja vara kvar inom äldreomsorgens verksamheter.

För att tackla kompetensförsörjningsutmaningen behövs ett parallellt arbete med att ställa om verksamheterna, arbeta mer förebyggande samt vara en attraktiv arbetsgivare så att medarbetare trivs och vill stanna kvar likväl som att locka potentiella medarbetare. Fler personer behöver utbildas och/eller vidareutbildas inom vård- och omsorgsycket för att säkerställa kvalitet i verksamheten. Den statliga satsningen "Äldreomsorgslyftet" är förlängd till 2027 och fortsätter därmed att ge möjlighet att utbilda medarbetare till undersköterska på betald arbetstid. Utöver detta behöver äldreområdet internt utbilda medarbetare för att höja kompetensen i verksamheten för att klara av att leverera en kvalitativ vård och omsorg.

Fler personer ska bo hemma längre vilket kräver förändringar inom hemtjänst och hemsjukvård. Det krävs kontinuerlig kompetensutveckling vilket också kan ge möjlighet till karriärvägar inom vård- och omsorg. Den framtida kompetensförsörjningen kommer dock

inte enbart kunna lösas genom en ökad utbildningsvolym. Digitalisering och automatisering av vissa arbetsuppgifter tillsammans med omställning till att arbeta mer förebyggande och hållbart är nödvändigt för att klara framtidens vård- och omsorg.

Äldreomsorgen behöver även arbeta vidare med att minska sjukfrånvaron samt arbeta för en långsiktig och hållbar arbetsmiljö genom delaktighet. Utifrån nämndens strategi och prioriterad process Kompetensförsörjning fortsätter arbetet.

Digital transformation skapar möjligheter till omställning

För en ökad digitalisering och användning av välfärdstekniska lösningar så finns ett antal utmaningar, inte minst gällande ekonomiska resurser och personalresurser vid införande av nya lösningar. För att möjliggöra en transformation i önskvärd takt behöver tillräckliga resurser avsättas såväl i äldreomsorgens verksamheter men även i centrala stödfunktioner i kommunen. För ökad digitalisering behövs inte bara nya system, utan även teknisk utrustning för ökad mobilitet, exempelvis smarta telefoner och plattor till medarbetarna men också en digital infrastruktur som stöttar äldreomsorgens projekt. Medarbetarnas vana och vilja att använda allt fler tekniska hjälpmedel i sin arbetsvardag behöver också stimuleras.

Äldrenämnden ser goda möjligheter med att samla digitala insatser i den särskilda enhet – Digital vård - och omsorg där målbilden är en tvärprofessionell enhet vars uppdrag är att utföra digitala insatser och åtgärder till den äldre, samt att bistå verksamheternas personal med rådgivning och stöd via digitala kanaler. Genom en dedikerad utförarenhet minskas den annars tids- och resurskrävande omställningen då merparten av medarbetare skall förändra sitt arbetssätt, utbildas, anskaffa behörigheter med mera.

Vidare finns stora möjligheter i att nyttja den tekniska utvecklingen inom Artificiell intelligens (AI) och att fokusera mer på ett datadrivet arbetssätt där såväl vård- och omsorgsnära som mer administrativa processer kan underlättas vilket kan frigöra tid till individnära arbete. Arbete kring detta pågår via initiativet Datadriven kommun.

En utmaning för fortsatt digitalisering är att lagstiftningen i vissa avseenden är otydlig eller inte utvecklas i tillräcklig takt för att den tekniska utvecklingen ska kunna omsättas i verksamheten. Tillgänglighet till och nyttjande av information är en nyckelfråga inom detta område.

Bilden av äldreomsorgen är grundläggande för omställningen

Samhället förändras och utmaningarna leder till att verksamheten förändras. Vård - och omsorgsboende har nu få likheter med de ålderdomshem som många fortfarande ser

framför sig vilket gör att förväntningarna på verksamheten blir något annat än den verksamhet som bedrivs idag. Idag bor vi i mycket högre utsträckning hemma, självständigt eller med olika former av vård - och omsorgsinsatser – en riktning som beslutats sedan flera år och inte bara i Umeå. En person som idag flyttar in på vård - och omsorgsboende har behov av omfattande insatser dygnet runt. Det innebär också att hemtjänsten och hemsjukvården förändras.

Dialog och kommunikation med invånare och samverkansparter krävs för att öka förståelsen för de förändringar som behöver göras för en hållbar äldreomsorg - nu och framåt.

Överförmyndarnämnden

Rekrytering

Överförmyndarnämnden ansvarar för att rekrytera gode män och förvaltare inom hela Umeåregionen. Överförmyndarnämnden har idag ca 1220 gode män och förvaltare i Umeåregionen men det täcker inte behovet. Flera av dessa ställföreträdare är äldre samt att ca 10 stycken av dem har 10 uppdrag eller flera, vilket gör situationen väldigt sårbar om någon av dem skulle behöva avsluta sina uppdrag vid egen sjukdom eller liknande. Godmanskapet är i grunden ett lekmanuppdrag som bygger på ideella krafter hos vanliga kommunmedborgare. Huvudmännens hjälpbehov är ofta komplicerade där det ställs stora krav på flexibilitet, tidsmässiga investeringar och dessutom kan uppdragen vara svåra att avsluta.

Umeå kommun har en förvaltarenhet med fem anställda personer. Enligt de upprättade avtalen med de båda förvaltarverksamheterna är det fråga om att de mest krävande och komplicerade uppdragen ska innehas av de professionella förvaltarverksamheterna. Likaså har Örnsköldsviks kommun en förvaltarenhet med fyra anställda personer. Örnsköldsviks kommun har även möjlighet att använda sig av privata aktörer för att säkerställa att huvudmän inte ska behöva vänta på att få en ställföreträdare.

De utmaningar som nämnden ser inom en tre-fem års sikt är att säkerställa att förvaltarenheterna kan möta upp det ökande behovet av att kunna ta sig an flera och mera komplicerade ställföreträdarskap. Här ser nämnden ett behov av att öka antalet anställda förvaltare och att öka samarbetsytorna mot båda förvaltarenheterna för att effektivisera flödet av ärenden mellan förvaltarenheterna och nämndens ideella ställföreträdare. Där finns ett utvecklingssteg att när huvudmännens livssituation har stabiliserats via förvaltarenheterna, då kunna övergå till en ideell ställföreträdare. Då kan förvaltarenheterna göra plats för nya ärenden. Förvaltarenheterna behöver också kunna förändras till att ta

emot både god mans- och förvaltaruppdrag. Nämnden ser ett behov av att utveckla dynamiska ställföreträdarenheter som kan ta alla typer av uppdrag. Det finns även ett behov av att kunna använda sig av privata aktörer för att en individ i utsatthet aldrig ska stå utan en ställföreträdare. Om behovet av professionella ställföreträdare kan tillförsäkras så kommer behovet av ideella ställföreträdare vara mindre akut och de som vill göra en frivillig samhällsinsats skulle ha bättre förutsättningar att ta uppdrag där huvudmannens livssituation inte består av behov av akuta insatser.

Digitalisering

Överförmyndarnämndens tillsyn utövas genom granskning av gode männens och förvaltarens redovisningshandlingar. Det sker vanligen via manuell granskning av inkomna pappershandlingar. Sedan 2020 har Överförmyndarnämnden även möjlighet att ta emot redovisningar elektroniskt samt att granska dessa elektroniskt. Det har dröjt flertalet år med att samordna Umeå kommuns egen IT avdelning mot Wärna-förvaltningen för att etablera en testmiljö. Att detta försenats har påverkat nämndens utvecklingsmöjligheter negativt. Under sommaren/hösten 2025 har denna testmiljö påbörjats och vid färdigställande kommer testmiljön innebära nya möjligheter att utbilda ställföreträdare i den elektroniska inlämningen av redovisningshandlingar. Det i sin tur kommer att leda till att flera kan lämna in redovisningshandlingar elektroniskt. Ett annat utvecklingsområde är att motverka ett digitalt utanförskap hos huvudmän och att möjliggöra att ställföreträdare kan agera för huvudmannens räkning. För att detta ska vara möjligt behöver närliggande verksamheter så som banker öka takten på utveckling av sina digitala tjänster vilket kommer effektivisera och förenkla de uppgifter som ställföreträdare behöver utföra åt huvudmän. Denna fråga ligger inte inom ramen för Överförmyndarverksamhetens påverkansområde.

Överförmyndarnämnden har idag inte något sätt att skicka alla de sekretesshandlingar som behöver skickas elektroniskt. Det innebär stora portokostnader och längre handläggningstider.

Ny lagstiftning

Regeringen beslutade 2019 att göra en översyn av reglerna för gode män och förvaltare. Inga lagförslag presenterades under förra mandatperioden. Nuvarande regering har gett ett uppdrag till Justitiedepartementet att ta fram underlag för att kunna besluta om utveckling inom lagområdet. Däribland finns utredning om förslaget att flytta beslutanderätten av otvistiga godmanskap från tingsrätten till Överförmyndarna. Det skulle innebära ökade krav på nämndens verksamheter i form av ökade resurser till att inhämta yttranden, utreda och besluta i dessa ärenden. Skulle detta förslag gå igenom skulle det innebära behov av att

Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 år perspektiv

2026-11-17

utöka överförmyndarens personalresurser för att kunna möta den nya arbetsuppgiften.
Likaså har lagändringen avseende framtidsfullmakter inneburit merarbete för verksamheten.

Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Nämnd	Sid nr
<u>Nettokostnadsavvikelser</u>	
För- och grundskolenämnd	1–10
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	11–15
Individ- och familjeomsorgsnämnd	16–22
Äldrenämnd	23–30
<u>Nettokostnadsjämförelser</u>	
Fritidsnämnd	31–35
Kulturnämnd	36–42

Analys av nettokostnadsavvikelse, förskola, grundskola och fritidshem.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2027.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

För- och grundskolenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

I kommungruppen större stad har ytterligare två städer tillkommit under år 2022, Kalmar och Kristianstad.

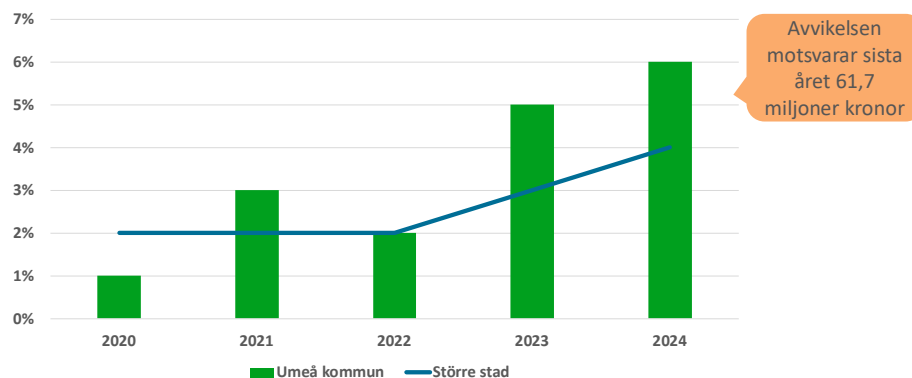
Förskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse förskoleverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för förskola har för Umeå Kommun varierat en del de senaste åren, men sedan 2022 har nettokostnadsavvikelsen ökat. För 2024 har nettokostnadsavvikelsen ökat till ungefär 6% vilket motsvarar 61,7 mnkr och ligger ungefär 2 % över större stad. Det betyder att kostnaden för kommunens förskola är något högre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på

strukturen. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider m.m. Nettokostnadsavvikelsen för förskola inkluderar även öppen förskola vilket inte omfattas av nämndens uppdrag.

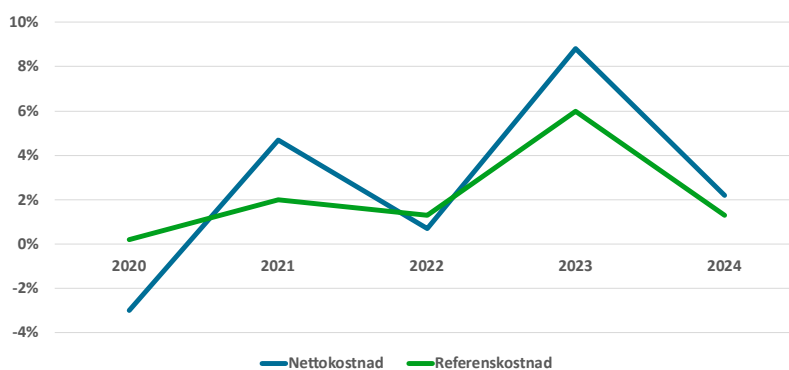
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun ligger något över genomsnittet för större stad. Umeå kommun ligger på samma placering bland större städer som 2023 trots en högre nettokostnadsavvikelse år 2024.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

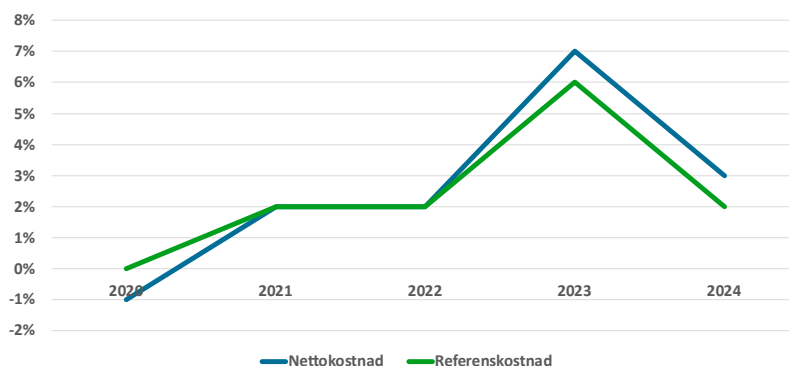

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet förskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Nettokostnaden har minskat i en något högre takt än referenskostnaden för år 2024 för Umeå Kommun (diagram 3). Jämförelsen indikerar att Umeå Kommun närmar sig referenskostnaden.

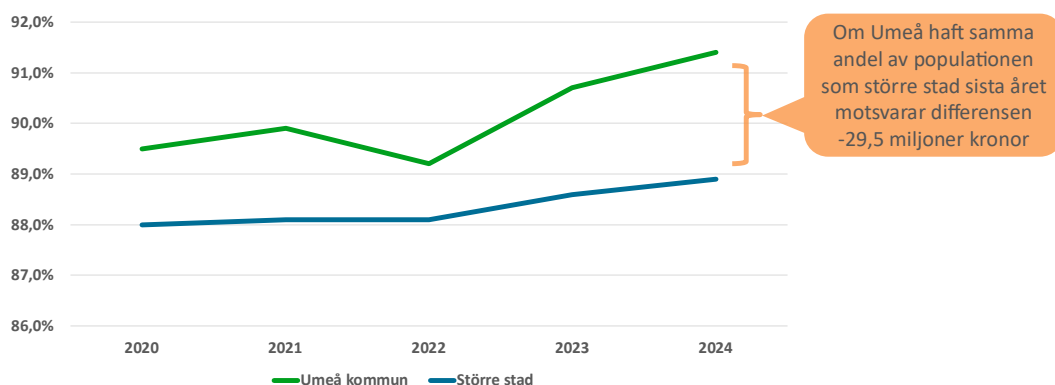
För större stad (diagram 4) ser vi samma trend med en minskning av både referenskostnaden och nettokostnadens utveckling men där minskningen i nettokostnaden inte varit lika kraftig som för Umeå kommun.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet förskola i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i förskola i jämförelse med större stad de senaste åren och för 2024 har skillnaden mellan Umeå kommun och större stad ökat ytterligare. Då nettokostnadsavvikelsen inte tar hänsyn till andel av populationen inom förskola bedöms detta vara del i förklaringen till att nettokostnadsavvikelsen ökat för kommunen jämfört med större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 29,5 mnkr i lägre kostnader.

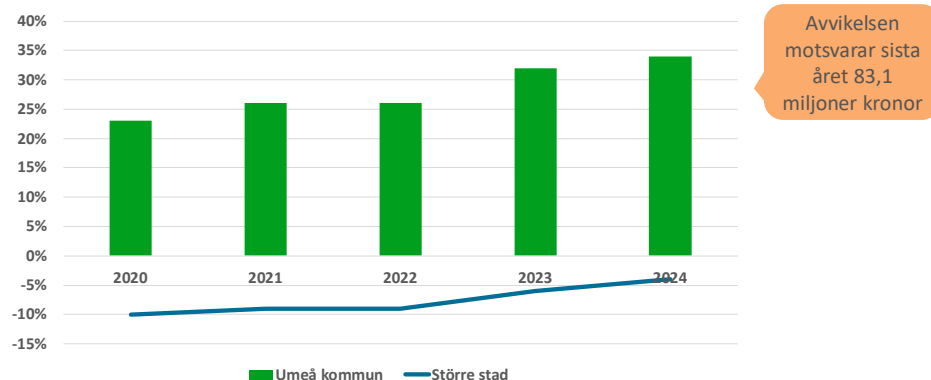
Fritidshem

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

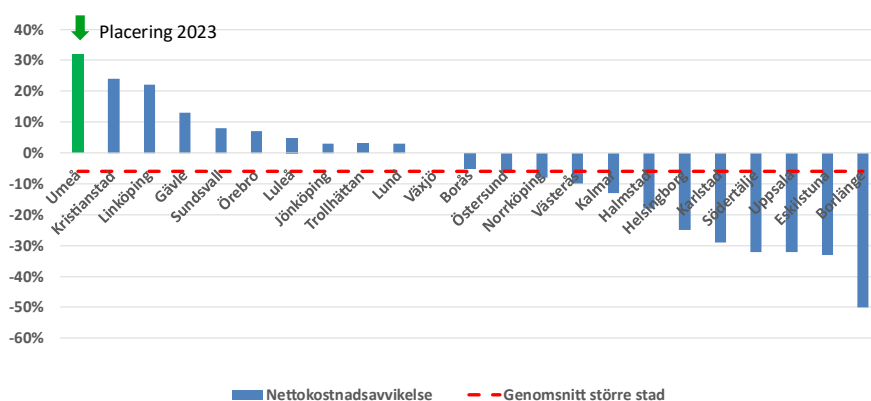

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse fritidshemsverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem har för Umeå Kommun ökat något de senaste åren. Umeå kommunen har högre kostnader för fritidshem än förväntat med tanke på strukturen. År 2024 motsvarar avvikelsen 83,1 miljoner kronor för Umeå Kommun. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler och måltider. Det sker även en del fördelningar av personal som arbetar mot flera verksamheter förskoleklass, grundskola och fritidshem vilket skulle kunna påverka nettokostnadsavvikelsen.

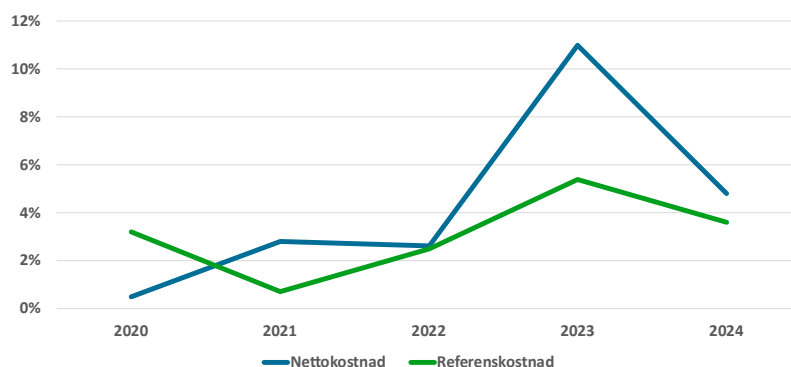
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent Umeå Kommun har högre nettokostnadsavvikelse än genomsnittet bland samtliga större städer. Även för år 2023 har Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

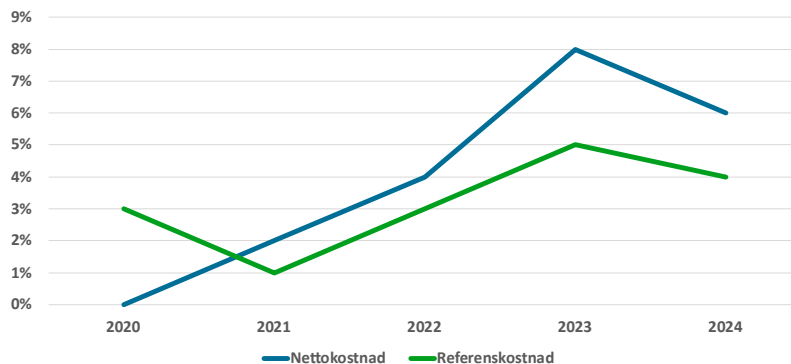

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet fritidshem, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

För Umeå Kommun har referenskostnadens utveckling minskat kraftigt jämfört med år 2023 och närmar sig referenskostnaden. Nettokostnaden visade en topp 2023 men har övriga år legat ganska nära referenskostnaden vad gäller fritidshem.

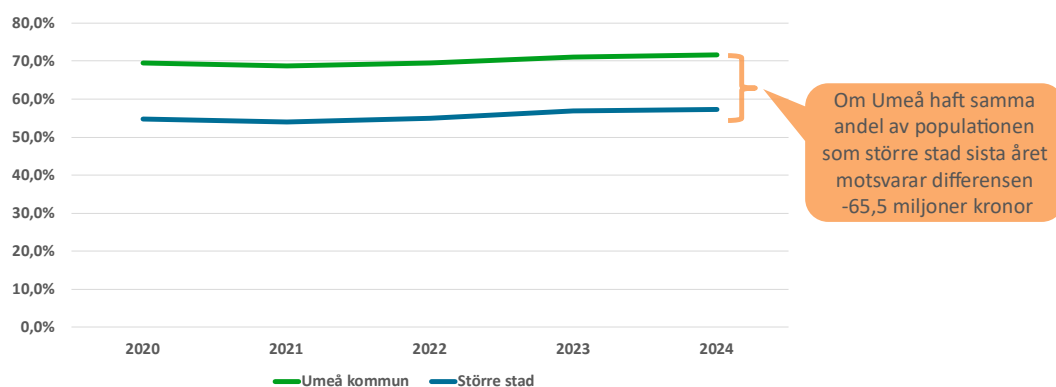
För större stad ser vi en liknande trend som för Umeå Kommun, men nettokostnaden ligger fortsatt klart över referenskostnaden.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i fritidshem i jämförelse med större stad de senaste åren. Då nettokostnadsavvikelsen inte tar hänsyn till andel av populationen inom fritidshem är detta en av förklaringarna till att Umeå kommun har en hög nettokostnadsavvikelsen för fritidshem. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 65,5 mnkr i lägre kostnader.

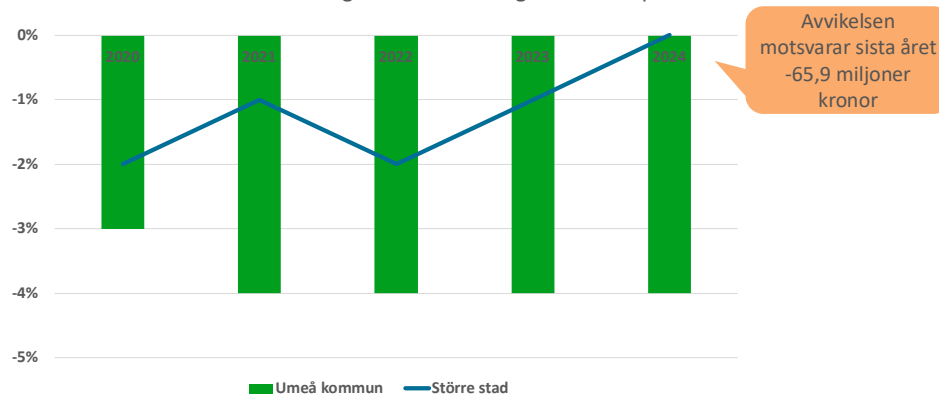
Grundskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

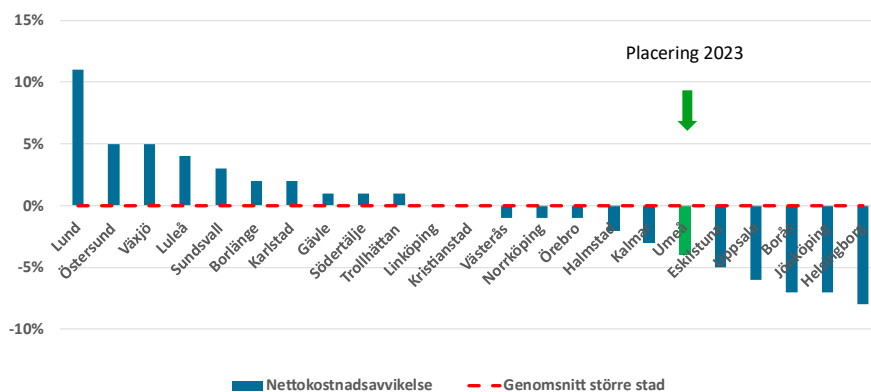

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse grundskoleverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola har för Umeå Kommun legat ganska konstant de senaste åren. Sedan 2021 har nettokostnadsavvikelsen för grundskolan legat på ungefär -4 % och lägre än större stad. Avvikelsen för större stad har däremot ökat och ligger på ungefär 0 %. Det betyder att kommunens kostnad för grundskola är lägre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2024 motsvarar avvikelsen -65,9 miljoner kronor för Umeå Kommun.

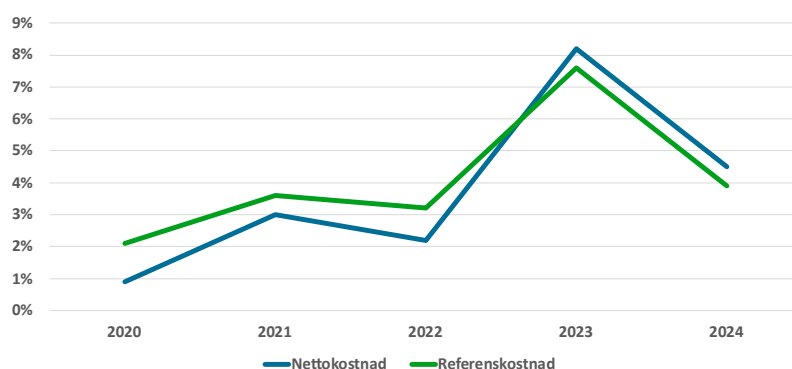
I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg. Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och Umeå Kommun ligger under genomsnittet bland större stad för år 2024 och har samma placering som 2023.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

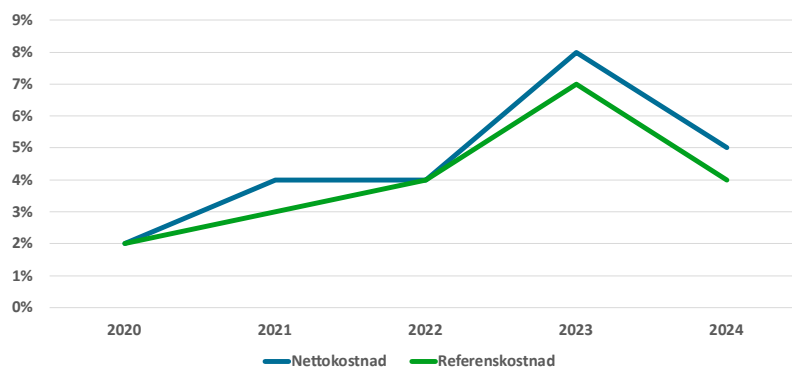

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 3 illustrerar att skillnaden mellan referenskostnaden och nettokostnaden för Umeå Kommun ligger kvar på samma nivå som 2023 och att nettokostnaderna minskar. Även för större stad (diagram 4) har nettokostnaden utvecklats i takt med referenskostnaden mellan år 2023 och 2024.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

För grundskola redovisas inte andel av populationen då 100 % av befolkningen i åldersgruppen förväntas befinna sig i grundskolans verksamhet.

Analys av nettokostnadsavvikelse, gymnasieskola.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelse samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2027.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rapporterar nettokostnadsavvikelse för verksamheten gymnasieskola. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskola inkluderar även kostnader som ligger utanför gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg.

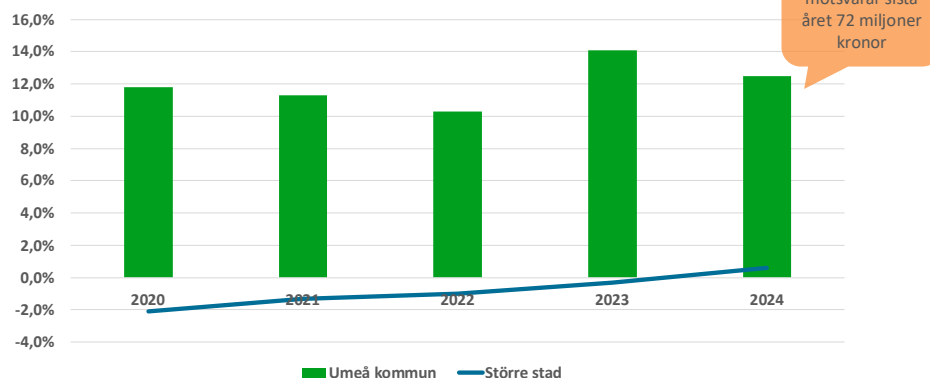
Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för gymnasiet i procent de senaste 5 åren

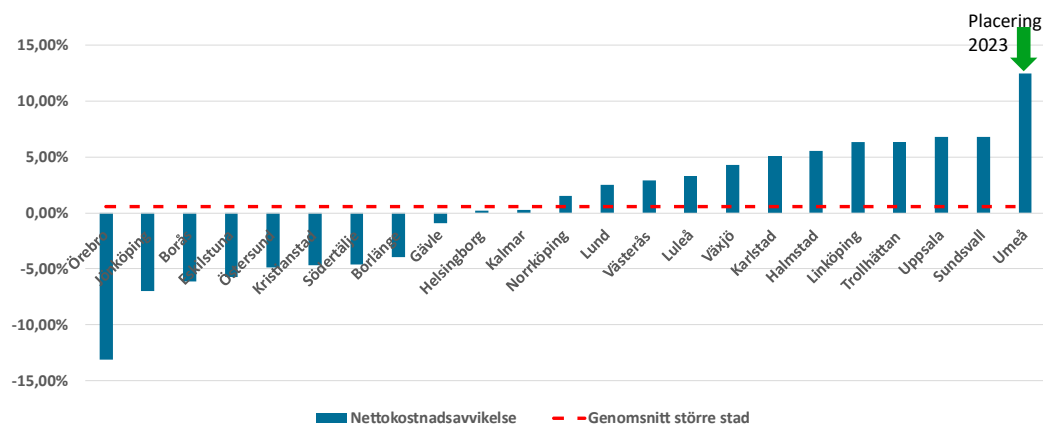

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse gymnasiet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren och legat mellan ungefär 10 – 14%. Vid jämförelse med år 2023 då avvikelsen var den högsta under perioden ser vi en lägre avvikelse år 2024 jämfört med år 2023. Den är dock för år 2024 högre än åren 2020–2022. Från år 2024 syns en succesiv minskning av

nettokostnadsavvikelsen och avvikelserna motsvarar 72 mnkr för Umeå kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud, där flertalet program med höga kostnader erbjuds bland annat, naturbruksprogram, idrottsprogram, estetiska program m.fl. Höga ambitioner och en stor andel av elever med examen efter 3 år medför en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse strax över den förväntade, 0,6%. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

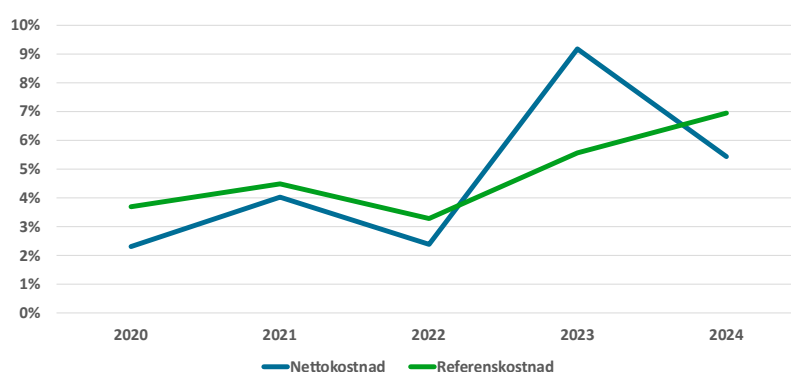
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent, Umeå Kommun har en hög avvikelse jämfört med större stad och högst nettokostnadsavvikelse bland samtliga större städer. Även år 2023 hade Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för gymnasiet Umeå Kommun i procent de senaste 5 åren

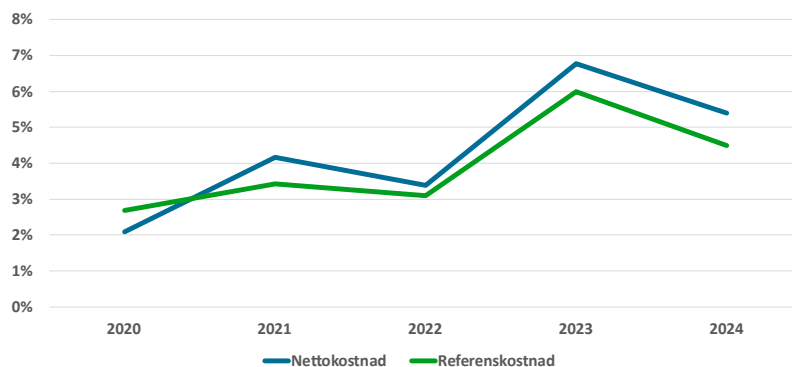

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för gymnasiet, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat de senaste 5 åren med en markant ökning från år 2022 till år 2023. Tidigare år har nettokostnaden legat under referenskostnaden men år 2023 ökade nettokostnaden medan referenskostnaden sjönk. För år 2024 är nettokostnaden under referenskostnaden igen. Nettokostnaden har minskat och referenskostnaden har ökat. Vilket innebär att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än den förväntade.

Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har varierat mellan åren. Även för större stad har nettokostnaden minskat år 2024. För större stad har referenskostnadens utveckling de senaste åren varit relativt stabil med undantag för år 2023 då även referenskostnaden ökat. För år 2024 minskar både nettokostnaden och referenskostnadens utveckling i ungefär samma takt. Vilket innebär att förutsättningarna för större stad har förbättrats och kostnadsutvecklingen ligger något över referenskostnaden därför ökar större stads nettokostnadsavvikelse.

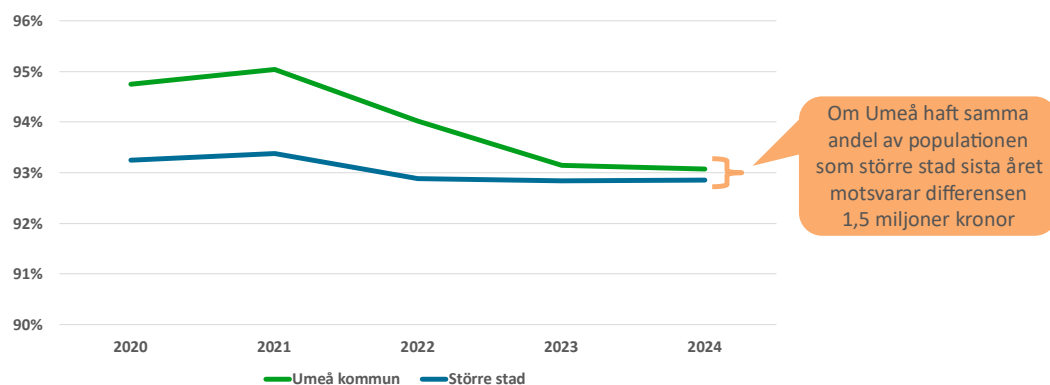
Nettokostnadsavvikelsens minskning år 2024 beror på att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än den förväntade. Där det är referenskostnaden alltså den förväntade kostnadsutvecklingen som ökat mer än nettokostnaden vilket gör att nettokostnadsavvikelsen minskar år 2024. Umeå kommun har dock fortsatt en hög kostnadsnivå.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för gymnasiet i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

Umeå Kommun har en högre andel av befolkningen i åldersgruppen som befinner sig i gymnasieskolan jämfört med större stad de senaste 5 åren. Andelen har dock minskar sedan 2021 och närmat sig samma andel som större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad år 2024 hade Umeå Kommun haft lägre kostnader motsvarande ca. 1,5 mnkr.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningssystemet påverkar.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

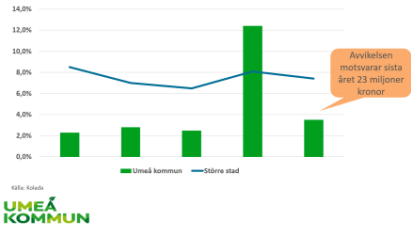
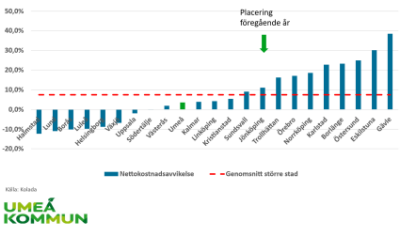

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har fluktuerat i en mindre skala mellan 2020–2024 och legat lägre i jämförelse med större stad. Med undantag för 2023 då Umeå kommun tillfälligt hade en högre nettokostnad än kommungruppen Större stad. 2024 hade kommunen återigen en lägre nettokostnadsavvikelse än Större stad, en avvikelse om 3,5 %, motsvarande 23 Mkr.

Större stad har också minskat sin nettokostnadsavvikelse något mellan 2023 och 2024, men inte i samma utsträckning. 2024 är nettokostnadsavvikelsen 7,4%, motsvarande 43 mkr för större stad. Däremot tar man en närmare titt på respektive stad, så är det stor spridning emellan de olika städernas nettokostnadsavvikelse. Lägst har Halmstad på -12,4% och högst nettokostnadsavvikelse har Gävle på 38,5%.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

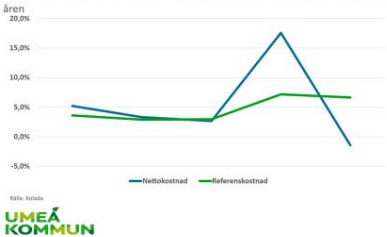
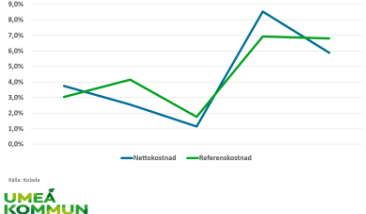

Diagram 4

Netto- och referenskostnadsens utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen, i procent de senaste 5 åren

Sett över hela 5-årsperioden har referenskostnaden ökat i samma utsträckning för både Umeå Kommun och större stad. För Umeå kommun ökade referenskostnaden med 7,0% och för större stad 6,8%. Så det är inte på grund utav referenskostnaden som nettokostnadsavvikelsen har förändrats, utan det är beror på nettokostnaden.

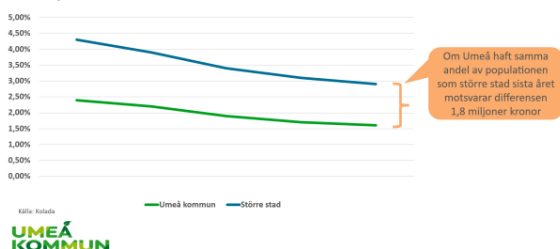
Nettokostnaden för Umeå Kommun minskade med -1,4% mellan 2023 och 2024, medan större stad ökade med 5,9%. Gapet mellan referenskostnaden och nettokostnaden är fortsatt större för Umeå Kommun än för större stad. Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse (som visualiseras i diagram 1) ökade markant mellan åren 2022–2023 för att minska igen 2023–2024, medan större stad hade en svagare ökning under hela perioden. Orsaken till att kommunens nettokostnadsavvikelse minskade något igen beror främst beroende på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS. Övergripande så beror Umeå kommuns nettokostnadsavvikelse på framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård och då mer specifikt inom köp av verksamhet. Dyra placeringar

för individer med komplexa behov. Under 2024 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med Större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

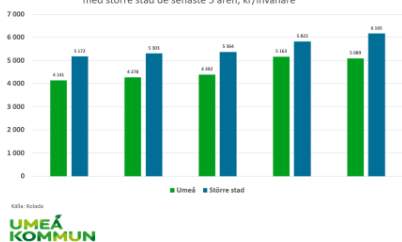

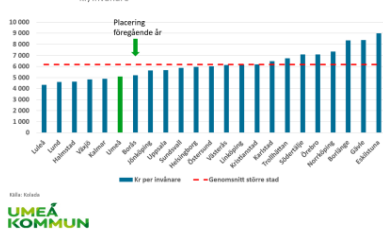
Diagram 7

Procentuell avvikelse i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

Diagram 8

Nettokostnad Individ- och Familjeomsorgen för större städer år x, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2020 och 2024. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat under 5-årsperioden med 948 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat med 993 kr/invånare.

Den procentuella avvikelser i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren visar att nettokostnaden för Umeå Kommun har ökat i större utsträckning än för kommungruppen större stad. Speciellt 2023, där den procentuella avvikelser mellan Umeå Kommun och större stad minskade i en större utsträckning. 2024 ökar skillnaden något igen.

Referenskostnad relativ kostnad per invånare

Diagram 8 visar att nämndens nettokostnad per invånare ligger bland de lägsta i gruppen större stad samtidigt som nettokostnadsavvikelsen ligger bland de högre i gruppen större stad.

Denna skillnad uppkommer till stor del på grund av referenskostnaden och vad Umeå kommun förväntas ha för några kostnader inom IFO området.

Referenskostnaden för IFO området baseras på följande faktorer.

Referenskostnaden för individ- och familjeomsorg redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg (inkl. familjerätt och familjerådgivning) i riket, andel barn 0-19 år i hushåll med låg inkomststandard, andel lågutbildade 20-40-åringar födda i Sverige, tätortsgrad, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75, antal dagar med sjukpenning i åldersgruppen 16-64 år, andel pendlare över landsgräns, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg samt del av standardkostnaderna för administration (delen för politisk verksamhet exkluderas från och med 2023), uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader. Skillnaden mellan referenskostnaden och standardkostnaden för individ- och familjeomsorgen i kostnadsutjämnningen är dels att referenskostnaden mäter strukturen aktuellt år, medan standardkostnaden utgår från strukturen två år tidigare. Dels ingår delar av standardkostnaden för verksamhetsövergripande kostnader i referenskostnaden. Källa: SKR

Umeå kommun ligger lågt i många utav dessa parametrar vid jämförelse med övriga kommuner inom kommungruppen Större stad. Det är främst parametrar *andelen barn andelen barn 0-19 år under inkomststandard* och *andelen lågutbildade 20–40 år* som Umeå kommun har en lägre andel än de flesta andra kommunerna.

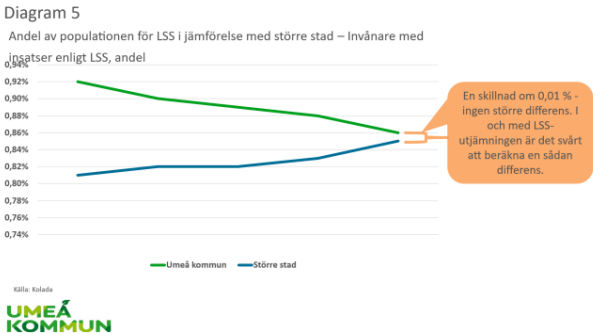
Dessa faktorer påverkar den referenskostnad Umeå kommun ställs mot vilket påverkar nettokostnadsavvikelsen där Umeå genom ett långt och aktivt arbete mot fattigdom och utanförskap förväntas kosta mindre.

De stora kostnadsökningar nämnden kämpat med under 2023 och fortfarande kämpar med under 2025 på IFO området påverkar givetvis kommunens nettokostnad.

Jämför man med Uppsala så har Uppsala en nettokostnadsavvikelse på -0,7% men deras nettokostnad per invånare uppgår till 5 673 kronor jämfört med Umeås kostnad om 5 089 kronor per invånare.

Dessa reflektioner speglas i R12 gruppen av ekonomichefer inriktade mot socialtjänst där man ser att referenskostnaden för IFO området är svårt att beräkna och leder till svängningar i avvikelser genom hur svår social utsatthet är att beräkna.

Andel av populationen

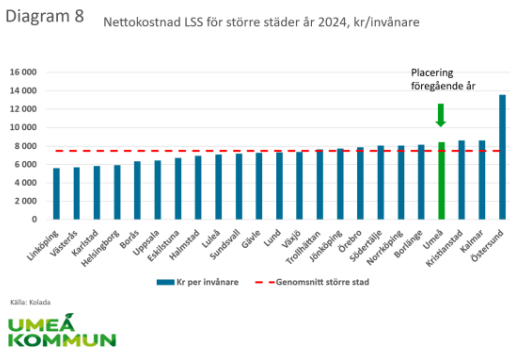
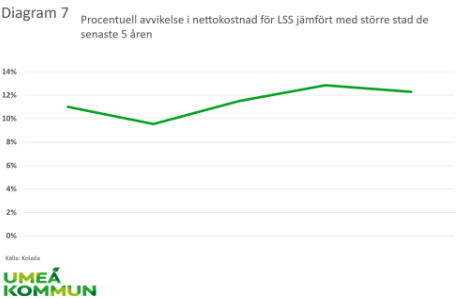
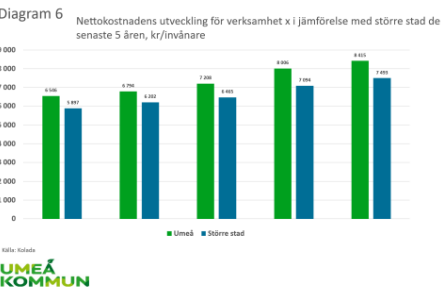

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare med insats enligt LSS, jämförelse med större stad.

Umeå kommun har tidigare haft en något högre andel invånare med insats enligt LSS än större stad. 2024 är däremot skillnaden endast 0,01 %. I och med LSS-utjämningsystemet så ska i teorin detta balanseras ut inom Sverige. För att exemplifiera detta visas nedan en tabell av LSS-utjämning, kronor per invånare, jämfört med större stad för samma tidsperiod.

LSS-utjämning kommunen, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	642	627	616	736	761
Umeå Kommun	1053	1210	1314	1618	1625

Analys av nettokostnadsjämförelse

Nettokostnaden har ökat under dessa år med drygt 5,8% per år i Umeå kommun och 5,1 % i större stad.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter granskas och analyseras nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. Dels förändringen emellan 2023 och 2024, men främst hur utvecklingen av nyckeltalen varit under en 5-års period.

För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024 3,9% eller 26 Mkr. Fortsatt en något större avvikelse än tidigare år, men en klar förbättring gentemot föregående år. Orsaken till den minskade kostnaden är främst beroende på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS.

Att Umeå kommun ändå fortsatt har höga nettokostnader beror framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård. Mer specifikt inom köp av verksamhet, dyra placeringar för individer med komplexa behov. Under 2024 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Större stad hade en högre nettokostnadsavvikelse än Umeå Kommun, på 7,9%. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 26 Mkr till 46 Mkr.

För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024, 0,4% eller 5 Mkr. Där Umeå kommun kostnadsmässigt ligger väldigt nära vad som är statistiskt förväntat. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska till -9 Mkr. Total ekonomisk effekt skulle dock vara mindre då detta med stor sannolikhet skulle innebära en minskad ersättning i LSS-utjämningen.

Analys av nettokostnadsavvikelse 2020 – 2024, Äldreomsorgen

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen 2023, beslutades att analyserna fortsättningsvis ska utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillämpningsanvisning för analys av nettokostnadsavvikelse och nettokostnadsjämförelse

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser ska göras där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Ansvaret att rapportera analys av nettokostnadsavvikelse åvilar den nämnd som har grunduppdraget enligt reglementet. Analys ska ske i samverkan med berörda nämnder.

För- och grundskolenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheten gymnasieskola

Individ- och familjenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheterna individ- och familjeomsorg och LSS

Äldrenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheten äldreomsorg

I analyserna av dessa verksamheter ska följande analysområden ingå:

- **Nettokostnadsavvikelse**

- utveckling senaste 5 åren

- jmf större stad

- diagram 1 och 2 (se bilaga)

- **Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling**

- utveckling senaste 5 åren

- jmf större stad

- diagram 3 och 4 (se bilaga)

- **Andel av population där så är möjligt utifrån Kolada**

- utveckling senaste 5 åren

- utvalda andelstal

- jmf större stad

- diagram 5 (se bilaga)

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad. Beskriv väsentliga händelser som har påverkat utvecklingen av nettokostnadsavvikelsen jämfört med större stad. Som stöd används diagram 1 och 2, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av trender.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Analysen ska visa om nettokostnadsavvikelsens utveckling beror på nettokostnadsutvecklingen i egen verksamhet eller beror på förändringar i referenskostnad. Analysen ska även innehålla analys av större stads utveckling av samma parametrar. Som stöd används diagram 3 och 4, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av utvecklingen.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad. Om andel av population saknas i Kolada får andra typer av officiella nationella data som förstärker analysen användas. Där andel avviker positivt eller negativt gentemot större stad ska de ekonomiska effekterna av denna differens bedömas.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Ansvar för att rapportera analys av nettokostnadsjämförelse åvilar den nämnd som har grunduppdraget enligt reglementet. Analys ska ske i samverkan med berörda nämnder.

Fritidsnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för fritidsverksamheten.

Kulturnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för kulturverksamheten.

I analyserna av dessa verksamheter ska följande ingå:

• Nettokostnadsjämförelse

-utveckling senaste 5 åren (kr och %-fördelning)

-jmf större stad

-diagram 6, 7 och 8 (se bilaga)

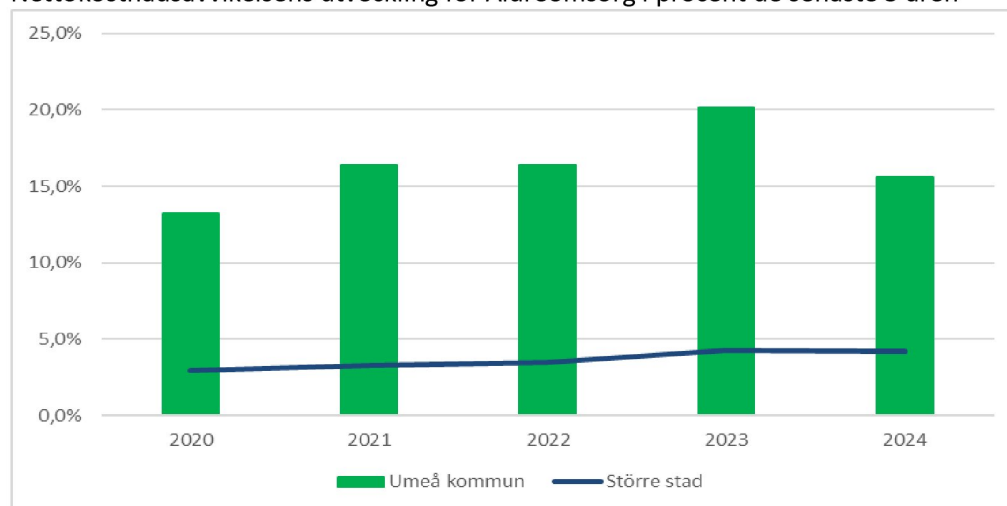
Syftet med analysen är att jämföra verksamhetens nettokostnadsutveckling med större stad. En beskrivning av faktiska eller bedömda orsaker av utvecklingen hos några större städer ska ingå. Analyserna syftar till att visa på i vilken riktning verksamheten rör sig relativt större stad över tid. Som stöd används diagram 6, 7 och 8, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av utvecklingen. Fokus ska ligga på väsentliga orsaker till utvecklingen över tid.

Nettokostnadsavvikelse - Äldreomsorgen

Äldrenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten äldreomsorg. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg inkluderar kostnader för särskilt boende, ordinärt boende och öppen verksamhet äldreomsorg.

Diagram 1

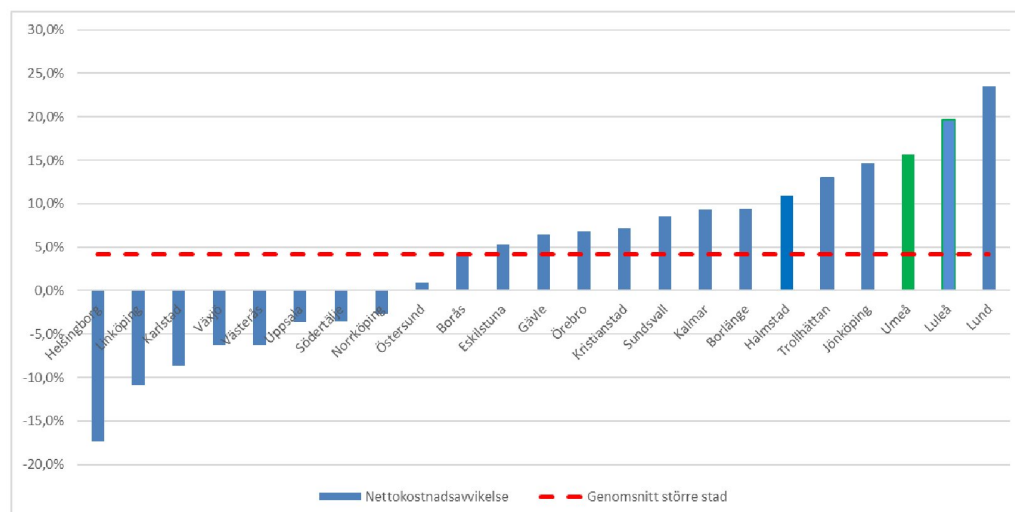
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. År 2024 motsvarar avvikelsen 220 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens äldreomsorg är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. År 2023 var den redovisade avvikelsen 265 miljoner kronor. Nettokostnadsavvikelsen har minskat med 45 miljoner jämfört med föregående år.

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Äldreomsorg för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen har ökat i genomsnitt mellan 2020 och 2024 med 9 Mnkr. När vi gör jämförelsen av nettokostnadsavvikelsen gentemot större stad ligger Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse markant högre. De senaste två åren 2023 till 2024 har nettokostnadsavvikelsen förändrats från 20,2% till 15,6%, en förbättring med 4,6%.

Gruppen större stad minskade också sin nettokostnadsavvikelse mellan 2023 o 2024 men mindre än Umeå. De minskade från 4,3% år 2023 till 4,2% år 2024, dvs 3 Mnkr i genomsnitt under 2020 till 2024, att jämföras med Umeås 9 Mnkr.

Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun placerar sig i den kvartilen med högre avvikelse med våra 15,6%. Den kommun som har högst är Lund med 23,5% och den som har lägst är Helsingborg med -17,4%.

Kommunens placering har förbättrats en placering jämfört med 2023. En orsak till den större avvikelsen återfinns till viss del i att Umeå under de senare åren uppfyllt villkoren för prestationsbidrag som bidragit till höga kostnaderna inom samtliga verksamheter.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Umeå, ÄO i procent de senaste 5 åren

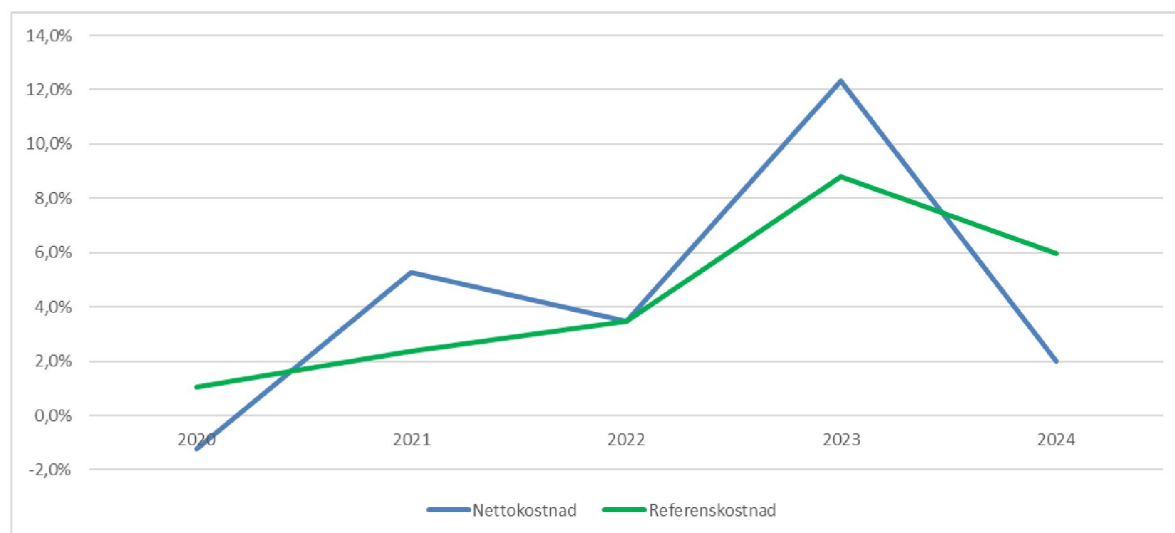
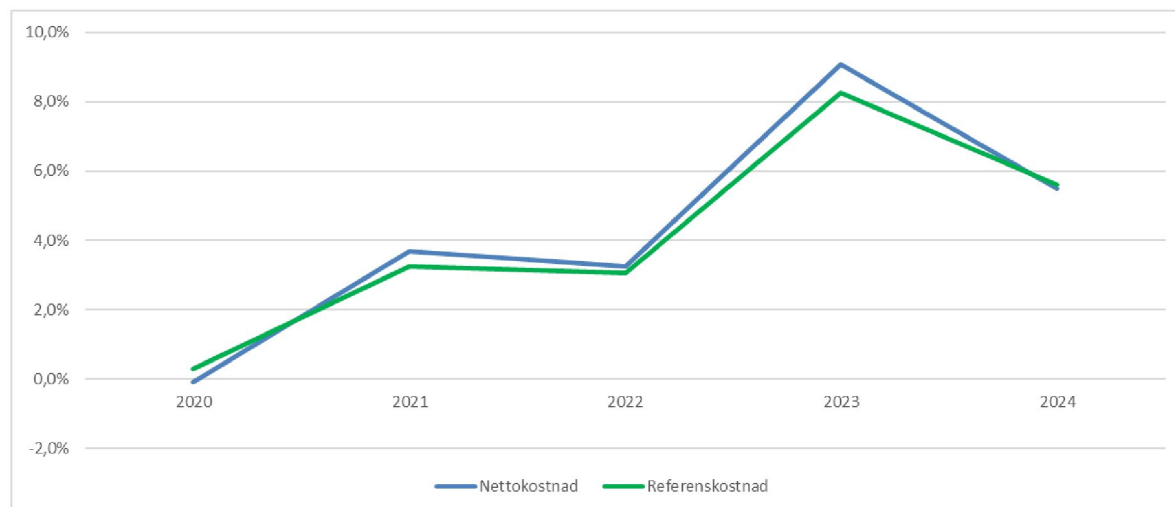

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för ÄO, i procent de senaste 5 åren

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat kraftigt under perioden. Trenden över tid är att utvecklingen ligger runt 4%. Det är en ökning det senaste året som ger en högre

trendutveckling. Nettokostnaden är bruttokostnaden minus bruttointäkt, det vill säga vad verksamheten har kostat per invånare. Det har varit en stor rörlighet på nettokostnaden utifrån grafen och i kronor är det en förhållandevis liten ökning mellan 2023 då det var 11 864 kr/invånare och 2024 då det hade ökat till 12 101 kr/invånare, en ökning med 237 kr, att jämföras med nettokostnadens ökning mellan 2023 och 2024 som uppgick till 591 en förändring med 6,0%.

Utvecklingen av referenskostnadens har varit 4,3% i snitt för perioden. Referenskostnaden har minskat något det sista året.

Utvecklingen av nettokostnaden för kommungruppen större stad har däremot i större utsträckning följt samma utveckling som gruppens referenskostnad. 2024 ökade större stads referenskostnad med 5,6% medan Umeås ökade med 6,0%.

Om vi tittar på referenskostnaden dvs en tänkt kostnadsnivå 2024 utifrån modellen;

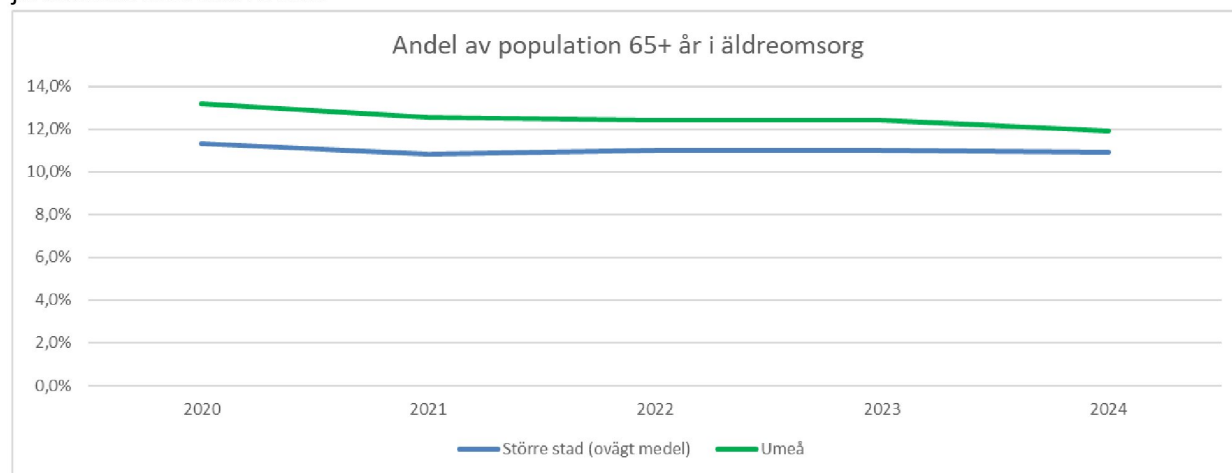
Umeå kommun	10 464 kr per invånare
Större stad	12 706 kr per invånare

Vilket innebär en skillnad om 2 242 kr per invånare eller 301 miljoner kronor med Umeås befolkningsmängd år 2024 som är 134 249 personer i olika åldrar.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen 65+ i äldreomsorg - särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad

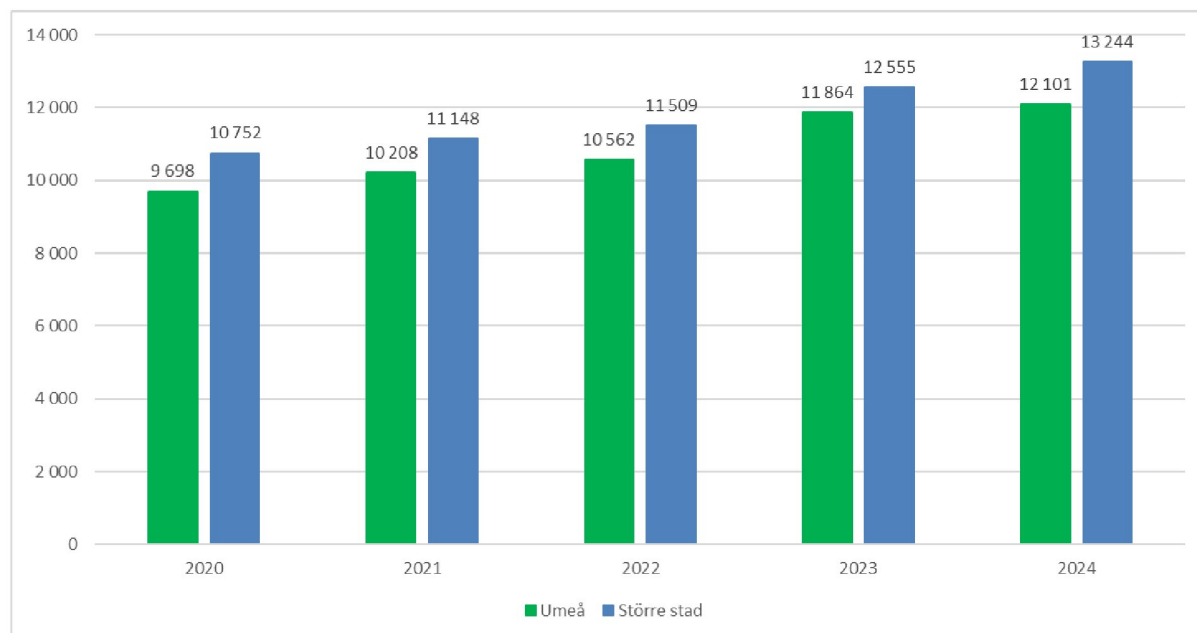

Parametern som jämförs är andelen invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad. Alla kommuner utgår ifrån Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och Sjukvårdslagen, vilken reglerar kommunernas äldreomsorg och annan socialtjänst. Umeå kommun har en högre andel invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende än större stad. I snitt under femårsperioden är skillnaden 1,5 %. Sista året är skillnaden 1,0% att jämföras med 2020 då det var 1,9%.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

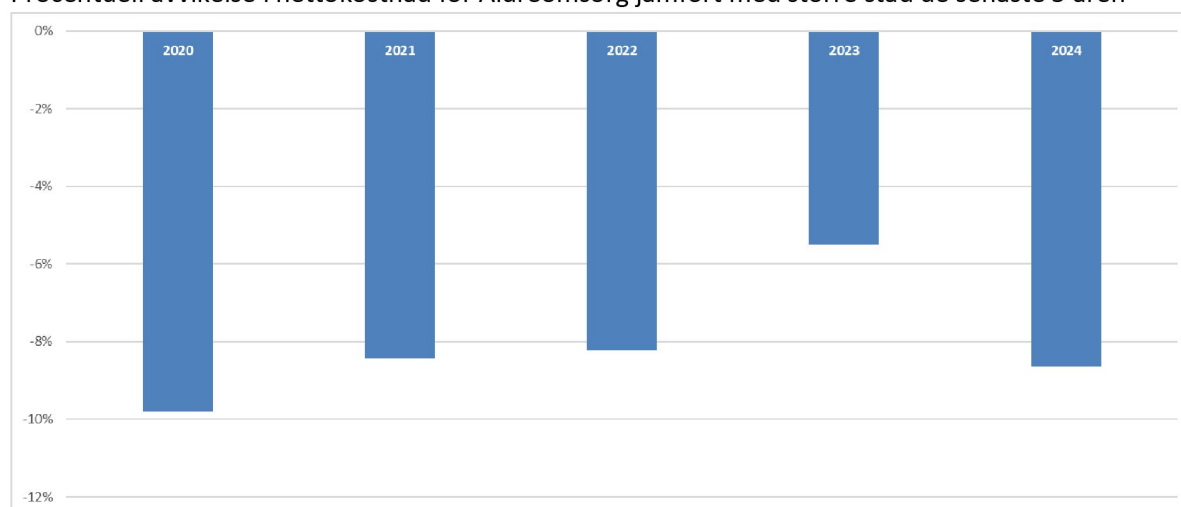
Nettokostnadens utveckling för Äldreomsorg i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns äldreomsorg har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad. 2024 var vår verksamhet 1 143 kronor billigare per invånare jämfört med större städer. Kostnadsökningen har varit liknande från 2012 till 2024 både för Umeå Kommun och större stad. Umeå har år mellan 2023 och 2024 en ökad nettokostnad för äldreomsorg per invånare med 2,0% medan gruppen större stad har 5,5%.

Diagram 7

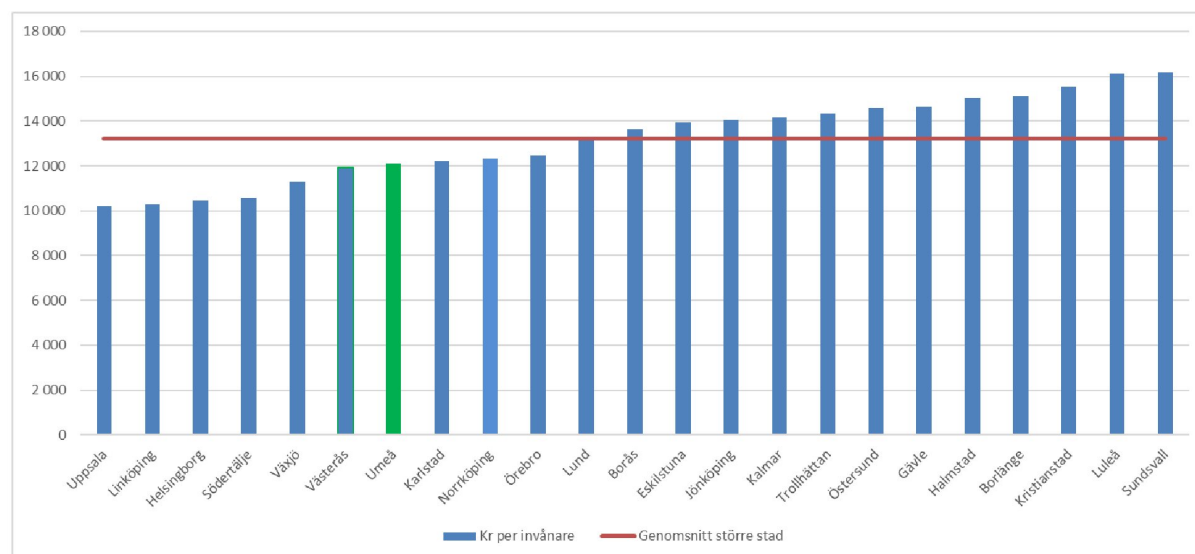
Procentuell avvikelse i nettokostnad för Äldreomsorg jämfört med större stad de senaste 5 åren

Vid jämförelse med större stad och år 2023 så ligger Umeå kommun två placeringar bättre 2024. Sundsvall är den kommun med högst nettokostnad per invånare med 16 184 kr per invånare, vilket är 4 083 kr mer per invånare än Umeå kommun.

Diagram 8

Nettokostnad Äldreomsorg för större städer år 2024, kr/invånare

Sammanfattande analys

För äldreomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024, 15,6 % eller 220 mnkr.

I analysen av äldreomsorgens avvikelse handlar det främst om att Umeå har en högre andel invånare 65 år eller äldre med insatser i särskilt boende eller hemtjänst i ordinärt boende. Kostnaden per brukare i särskilt boende är högre jämförbart mot större stad medan den är lägre i hemtjänsten. Antalet brukare i hemtjänst är något högre än snittet större stad medan det är lägre i Särbo. Trots ökning av antalet 80 år och äldre syns ingen ökning av antal brukare inom äldreomsorgen i Umeå. Nettokostnadsavvikelsen har minskat med 45 mnkr jämfört med 2023 främsta orsaken är arbetet med kostnadsnivåerna inom alla verksamheter.

En fortsatt förflyttning av kommunens insatser behöver ske från vård- och omsorgsboende till hemtjänst och hemsjukvård samtidigt som förebyggande insatser behöver vara i fokus, för att garantera en långsiktigt hållbar äldreomsorg där medborgare över 65 år har god hälsa och ett tryggt åldrande. Samt fortsätta och öka införandet av digitala insatser och trygghetsskapande teknik.

Nettokostnadsjämförelse fritidsverksamhet

Bakgrund

Nettokostnadsjämförelsen görs årligen som en del i Umeå kommuns ordinarie planeringsprocess. Uppgifterna är hämtade från kolada.se samt SCB.se. Nettokostnadsjämförelsen baseras på utvecklingen senaste 5 åren. Jämförelser görs mot gruppen ”större stad”, vilket är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 23 st kommuner, dessa är: Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro och Östersund.

Nettokostnad fritidsverksamhet, Umeå kommun

Av Umeå kommuns totala nettokostnad 2024 (68 705 kr/inv) avsåg 3,5% fritidsverksamhet, vilket motsvarar 2 407 kr/invånare. Åren innan (2020–2023) har andelen varit som lägst 3,5% och som högst 3,9%.

I Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet ingår förutom intäkter och kostnader i fritidsnämndens redovisning, även delar som finns under tekniska nämnden (lokaler, städ, IT) samt kommunstyrelsen (kapitalkostnader, kommungemensamma kostnader).

Fritidsverksamhet	2020	2021	2022	2023	2024
antal invånare	130 224	130 997	132 235	133 091	134 249
nettokostnad mnkr	257,2	288,7	307,2	328,6	323,1
nettokostnad, kr/inv	1 975	2 204	2 323	2 469	2 407

Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet år 2024 var 2 407 kr/invånare (323,1 mnkr) och fördelades enligt nedan:

- Intäkter -609 kr/inv (-81,8 mnkr)
- Personalkostnader 801 kr/inv (107,5 mnkr)
- Lämnade bidrag 241 kr/inv (32,4 mnkr)
- Lokalkostnader 1 088 kr/inv (146,1 mnkr)
- Övriga kostnader 886 kr/inv (118,9 mnkr)

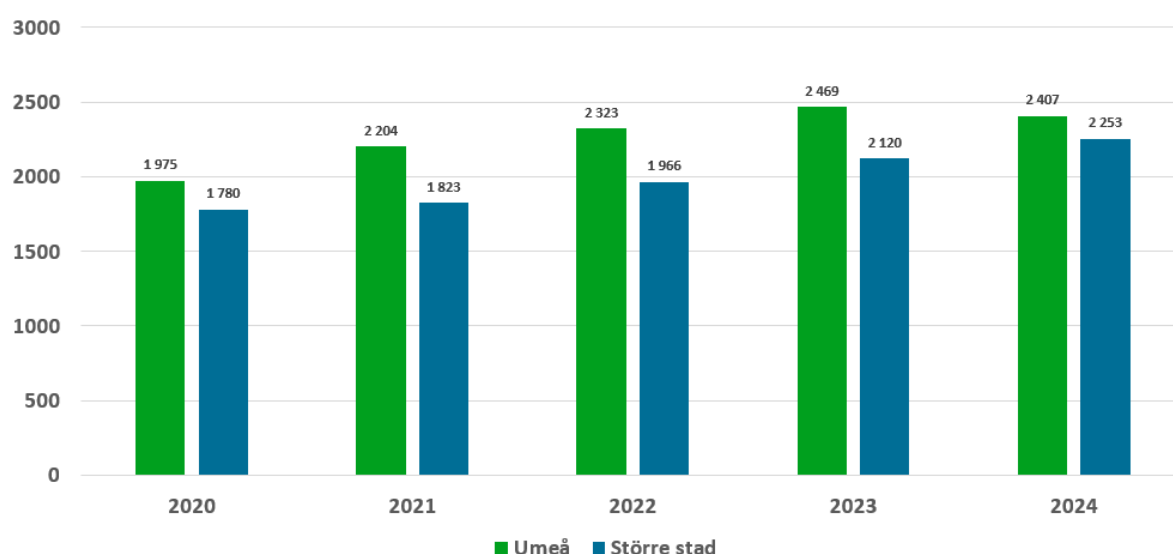
Personalkostnader, lämnade bidrag samt lokalkostnader har legat på samma nivå de senaste 5 åren. Intäkter och övriga kostnader har däremot förändrats en hel del, båda dessa poster sjönk betydligt under pandemin men har sedan ökat igen.

Under pandemin sjönk intäkterna till -57 mnkr (pga minskad uthyrning av idrottsanläggningar och färre besökare på baden). År 2022 återgick intäkterna till samma nivå som före pandemin. 2023 ökade intäkterna ytterligare men detta berodde på ett tillfälligt tillskott i form av medfinansiering för arrangemanget SM-veckan sommar. År 2024 var intäkterna -81,8 mnkr, en minskning från året innan men i en normal nivå.

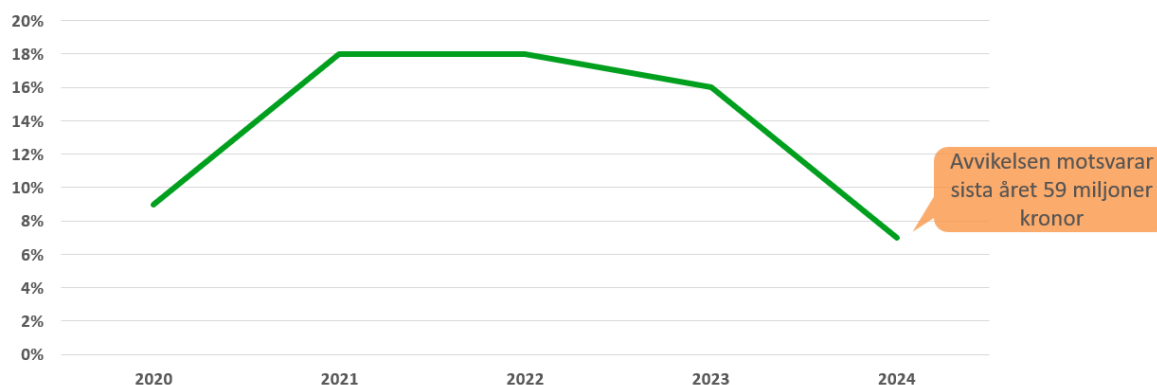
Övriga kostnader var som lägst 73 mnkr under pandemin, och som mest 130 mnkr år 2023 (varav ca 13 mnkr i ökade kostnader kopplat till SM-veckan). År 2024 sjönk övriga kostnader en aning, ner till 118,9 mnkr. I övriga kostnader ingår bl a kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar), verksamhetskostnader i form av inköp av varor och tjänster, fördelade kommungemensamma kostnader för städ, IT mm.

Nettokostnad fritidsverksamhet, jämförelse

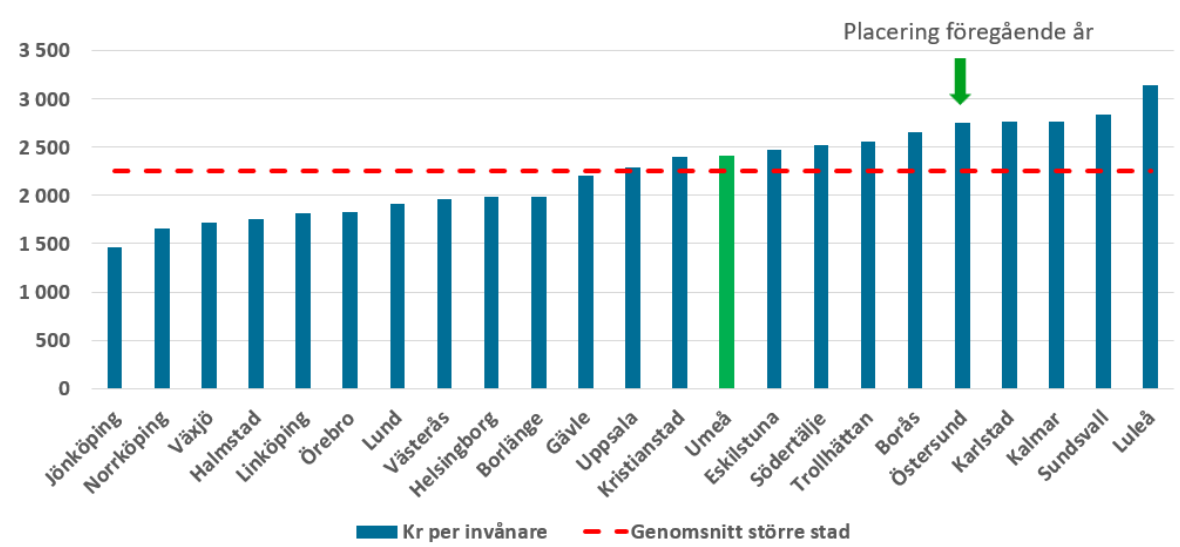
De senaste fem åren har Umeå haft en högre nettokostnad per invånare jämfört med gruppen större stad.

Umeås nettokostnad har ökat med 22% under perioden, från 1 975 kr/invånare till 2 407 kr/invånare. Motsvarande ökning för gruppen större stad är 24%. Den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad har minskat en aning, från att Umeå var 9% högre år 2020 till att vara 7% högre år 2024. Åren däremellan var dock Umeå 16–18% högre.

Av de 23 kommuner som ingår i gruppen större stad var det nio som hade en högre nettokostnad för fritidsverksamhet än Umeå år 2024 (året innan var det endast fyra kommuner med högre nettokostnad). Lägst nettokostnad för fritidsverksamhet hade Jönköping med 1 463 kr/invånare, högst hade Luleå med 3 136 kr/invånare. Genomsnittet för gruppen större stad var 2 253 kr/invånare.

Nettokostnad per verksamhet

Fritidsverksamheten är indelad i tre verksamheter (idrotts- och fritidsanläggningar, fritidsgårdar samt allmän fritidsverksamhet). Fördelningen av kostnader mellan dessa visas nedan där procent inom parentes visar föregående års andel. Vid jämförelse mot större stad hade Umeå något lägre procentuell andel för idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar medan allmän fritidsverksamhet var något högre.

	Umeå	Större stad
Idrotts- och fritidsanläggningar	69% (67%)	71% (70%)
Fritidsgårdar	13% (13%)	14% (14%)
Allmän fritidsverksamhet	18% (20%)	15% (16%)

Idrotts- och fritidsanläggningar

Idrottsanläggningar, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	1 250	1 254	1 322	1 481	1 602
Umeå	1 344	1 507	1 605	1 654	1 660
Diff i kr	94	253	283	173	58
Diff i %	8%	20%	21%	12%	4%

Umeås nettokostnad per invånare gällande drotts- och fritidsanläggningar har varit högre än större stad under perioden 2020–2024. Skillnaden var störst åren 2021–2022 då Umeås nettokostnad var ca 20% högre, men har sedan sjunkit ner till endast 4% högre år 2024. Nettokostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar i Umeå har ökat med 24% mellan åren 2020 och 2024, motsvarande ökning för större stad är 28%.

Det är dock svårt att jämföra nettokostnaden med andra kommuner då vissa kommuner har sina anläggningar i bolag, vilket innebär att kostnaden inte ingår i kommunernas nettokostnad som presenteras på kolada.se. Ett rimligt antagande till varför Umeå har en hög nettokostnad är att Umeå har ett brett utbud av anläggningar. Umeå har en mångfald av föreningsliv, både bredd och elit, vilket fordrar bra anläggningar sommar som vinter. Det finns ett starkt elitidrottsgymnasium samt idrottshögskola, dessa samt idrottsförbunden ställer också höga krav på anläggningarna.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdar, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	264	275	299	307	323
Umeå	263	291	308	315	308
Diff i kr	-1	16	9	8	-15
Diff i %	0%	6%	3%	3%	-5%

Under perioden 2020–2024 har nettokostnaden per invånare gällande fritidsgårdar varit i ungefär samma nivå i Umeå som större stad. Umeås nettokostnad har varit som mest 6% högre och som lägst -5% mindre än större stad. Mellan åren 2020 och 2024 har Umeås nettokostnad ökat 17% medan större stads nettokostnad har ökat med 22%.

Umeå har 13 mötesplatser för ungdomar samt 1 för vuxna med funktionsnedsättning. Hur många mötesplatser och/eller öppettider andra kommuner har finns inte angivet i Kolada varför det är svårt att jämföra nettokostnaden. Fritidsgårdar är inte alltid organiserade under fritidsverksamhet, i vissa kommuner kan de tillhöra andra verksamheter så som utbildningsförvaltning eller socialförvaltning, vissa kommuner har även föreningsdrivna fritidsgårdar.

Allmän fritidsverksamhet

Allmän fritidsverksamhet, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	298	346	344	333	329
Umeå	368	407	410	500	439
Diff i kr	70	61	66	167	110
Diff i %	23%	18%	19%	50%	33%

Umeås nettokostnad för allmän fritidsverksamhet har varit högre än större stad under perioden 2020–2024, som mest hade Umeå 50% högre nettokostnad (år 2023 då Umeå anordnade SM-veckan vars kostnader bokfördes som allmän fritidsverksamhet). Mellan åren 2020–2024 har Umeå höjt nettokostnaden för allmän fritidsverksamhet med 19%. Motsvarande ökning för större stad är endast 10%.

I Umeå kommuns kostnader för allmän fritidsverksamhet ingår tex personalkostnader för föreningsbyrå/stab, all utbetalning av föreningsstöd samt vissa övergripande poster så som utbildning och marknadsföring.

Att jämföra nettokostnaden med andra kommuner är även i detta fall svårt då uppgifterna i Kolada inte visar nog mycket information, tex hur kommunerna är organiserade och struktur gällande föreningsstöd. I Umeå betalar föreningar subventionerad taxa för att nyttja anläggningarna och samtidigt kan de söka aktivitetsstöd som för år 2024 uppgick till 14 kr/deltagare och tillfälle. Vissa andra kommuner har i stället 0-taxa, vilket innebär att föreningar nyttjar anläggningarna gratis, men då är också aktivitetsstödet lägre. Exempelvis har Luleå kommun 0-taxa och ett aktivitetsstöd på 5 kr/deltagare och tillfälle (år 2024). Detta innebär att Umeå har högre intäkter, men samtidigt högre kostnad för aktivitetsstöd.

Summering

Umeå kommuns nettokostnad per invånare för fritidsverksamhet har varit högre än större stad senaste 5 åren, dock har den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad minskat en aning.

Att göra en korrekt jämförelse av nettokostnaden för fritidsverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad är svårt, kostnader beror som tidigare nämnts i rapporten, på hur kommunerna är organiserade, vad som ingår i fritidsverksamheten, om anläggningar redovisas i kommunen eller i bolag, struktur för föreningsstöd osv.

Ett kallare klimat kan vara en orsak till högre nettokostnad, bl a ställs krav från elitidrottsförbund på säsongslängder, vilket tex kan innebära att konstgräsplaner behöver värmas upp tidig vår/sen höst till höga kostnader. Med ett kallare klimat kommer också ett ökat behov av inomhusanläggningar. En annan faktor som kan påverka nettokostnaden är avstånd till andra kommuner. Långa avstånd ger inte samma möjlighet att nyttja andra kommuners anläggningar, behovet ökar då att bygga egna kostsamma anläggningar.

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav kommunfullmäktige i uppdrag till vissa nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort underlag fram till och med planeringsprocessen för 2023. I den nuvarande planeringsprocessen är dessa nettokostnadsjämförelser en del i den ordinarie planeringsprocessen.

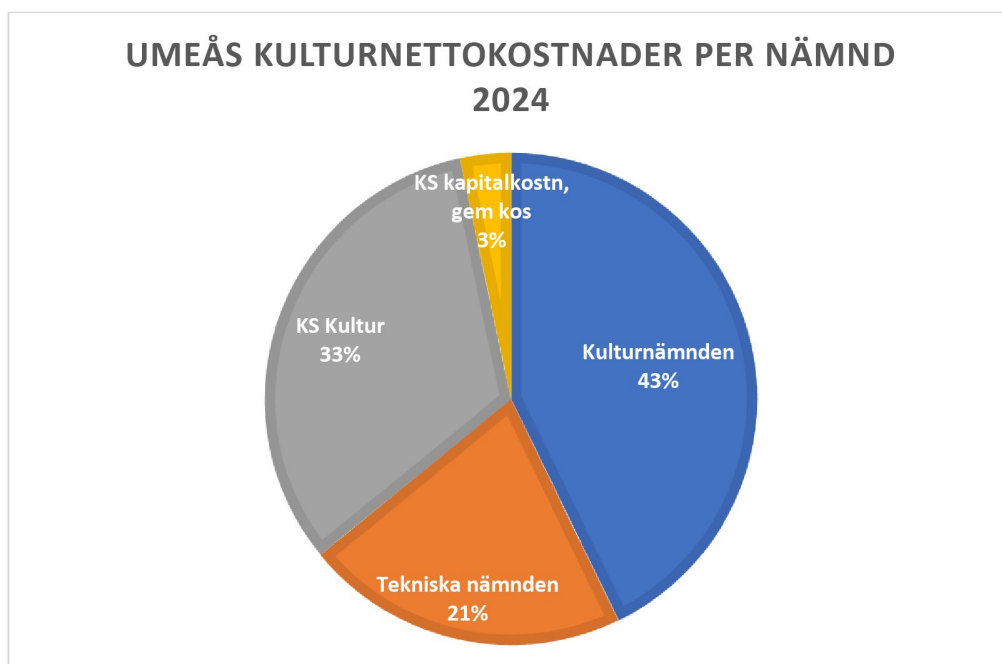
- Uppgifterna är hämtade från kolada.se förutom uppgifter om kostnadsslag och intäkter som hämtats från scb.se. Uppgifterna beskrivs i kronor per invånare (kr/inv.), procent och miljoner kronor (mnkr)
- Ingen kontakt med några kommuner har gjorts för att ytterligare jämföra redovisningen av kulturnettokostnader.
- Kulturverksamhet utgörs av allmän kultur, bibliotek, musik- och kulturskola samt stöd till studieorganisationer.
- Kommungruppen större stad består av totalt 23 städer. Umeås närmsta kuststäder Örnsköldsvik och Skellefteå ingår inte i gruppen större stad.

Nettokostnader/invånare Umeå 2024

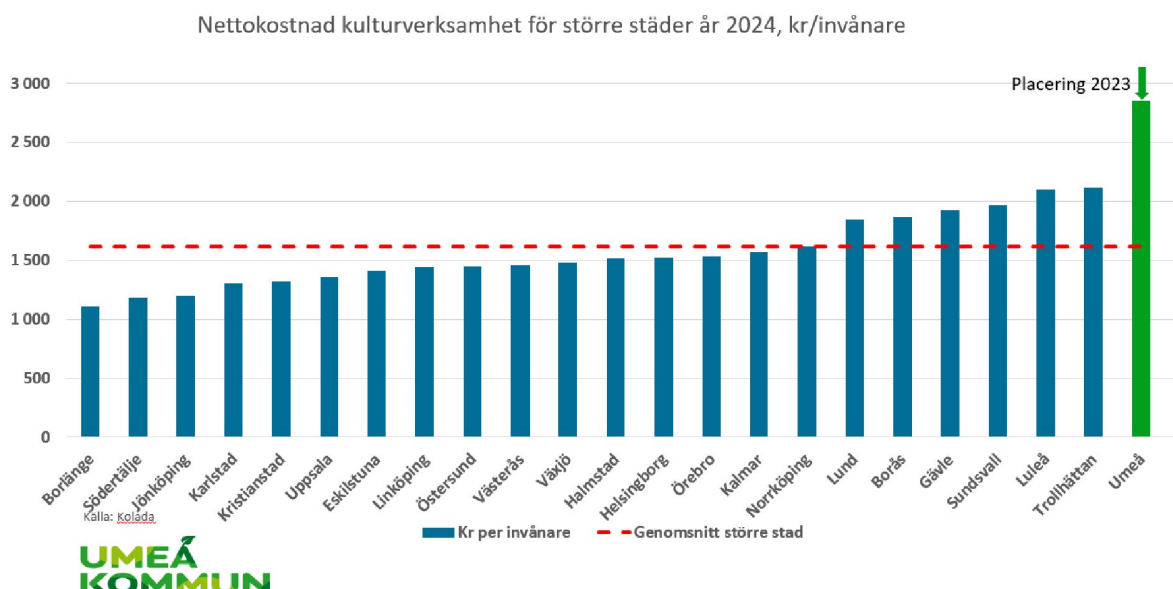
- Nettokostnaden uppgick 2024 till **2 851 kr/inv. (-382,7 mnkr)**. Dessa fördelades per verksamhet enligt:
 - Allmän kultur **1488 kr/inv. (-199,8 mnkr)**
 - Bibliotek **926 kr/inv. (-124,3 mnkr)**
 - Musik-och kulturskola **366 kr/inv. (-49,1 mnkr)**
 - Stöd till studieorganisationer **71kr/inv. (-9,5 mnkr)**
- fördelning per kostnadsslag/intäkt enligt:
 - Lämnade bidrag **839 kr/inv. (-112,7 mnkr)**
 - Personalkostnader **931 kr/inv. (-124,9 mnkr)**
 - Lokaler **834 kr/inv. (-111,9 mnkr)**
 - Övriga kostnader¹ **407 kr/inv. (-54,6 mnkr)**
 - Intäkter **-160 kr/inv. (21,4 mnkr)**

¹ Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exempelvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exempelvis böcker, förbrukningsmaterial) och tjänster (exempelvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation med mera.

Nettokostnaderna -382,7 mnkr för kulturverksamhet år 2024 fördelades mellan kommunens nämnder procentuellt på följande sätt:

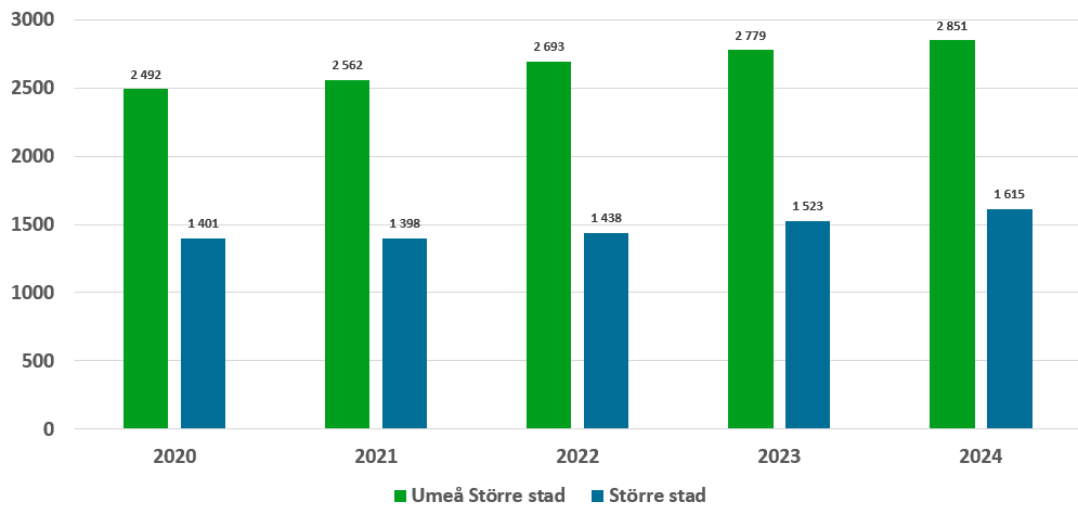

Nettokostnadsutveckling 2020-2024

- Umeå har högst nettokostnader för kulturverksamhet i jämförelse med större städer. Trollhättan samt städerna efter Norrlandskusten är de städer näst efter Umeå med högst nettokostnad.

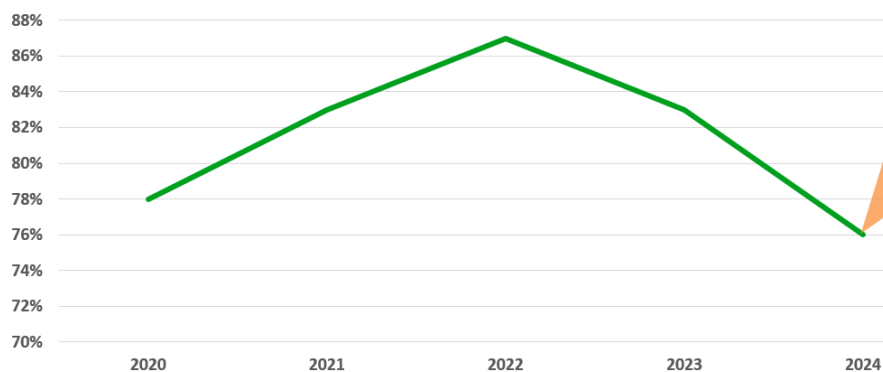
Nettokostnadens utveckling för kulturverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

- Nettokostnaderna har ökat med 14 % under perioden från 2 492 kr/inv. till 2 851 kr/inv. Motsvarande siffra för gruppen större städer är en ökning med 15 %.

Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet i Umeå jämfört med större stad de senaste 5 åren

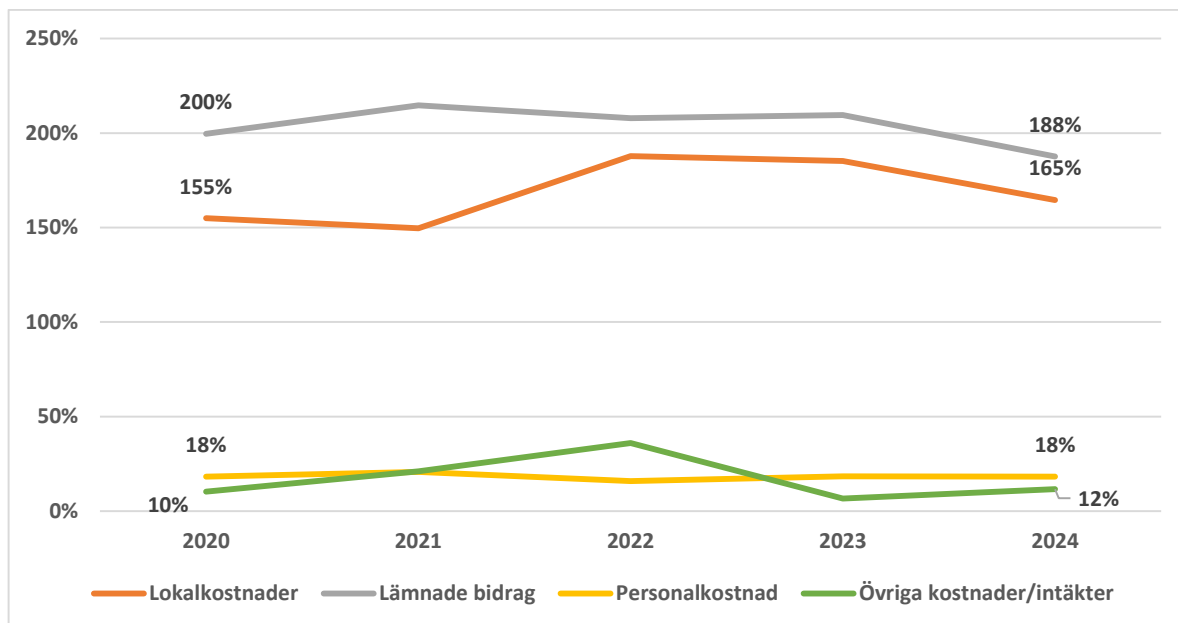

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

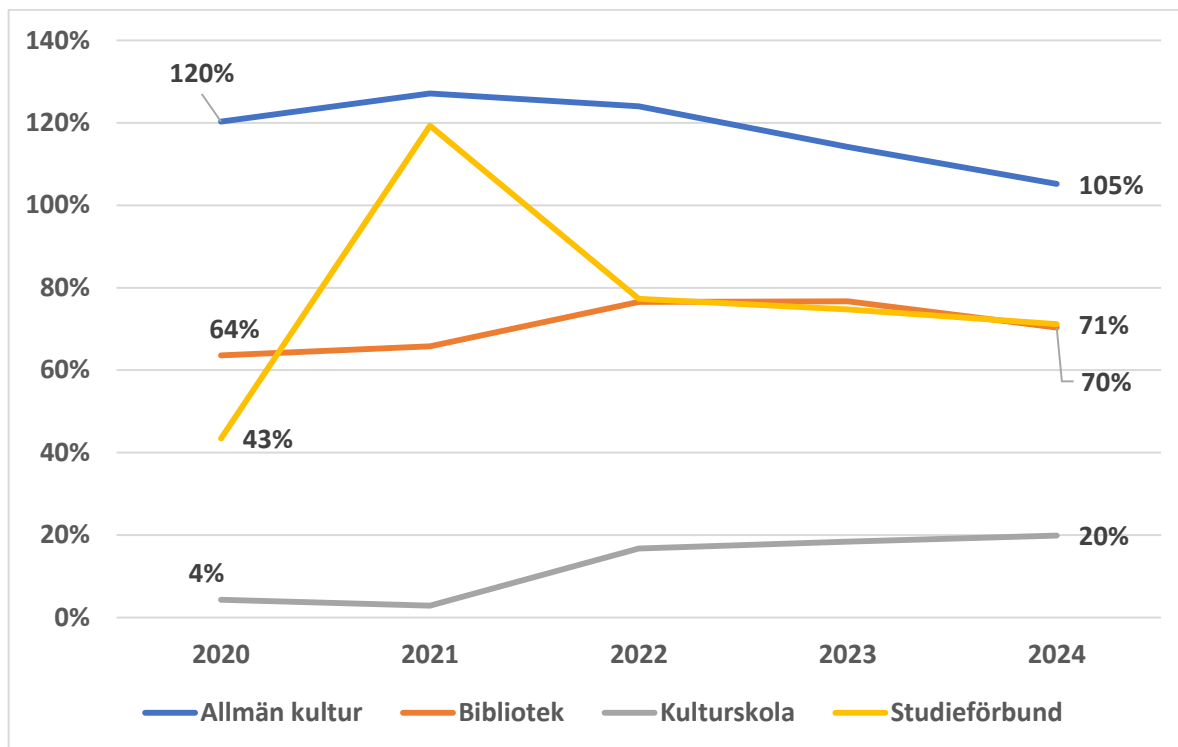
Avvikelsen motsvarar sista året 166 miljoner kronor varav
Lämnade bidrag 74 mnkr
Lokalkostnader 70 mnkr
Personalkostnader 19 mnkr.
Övr.kostnader, intäkter 3 mnkr

- Umeås nettokostnader för kulturverksamhet var 76% högre än gruppen större stad år 2024 (avvikelsen motsvarar cirka 166 mnkr). 2020 var den skillnaden 78% högre i Umeå.

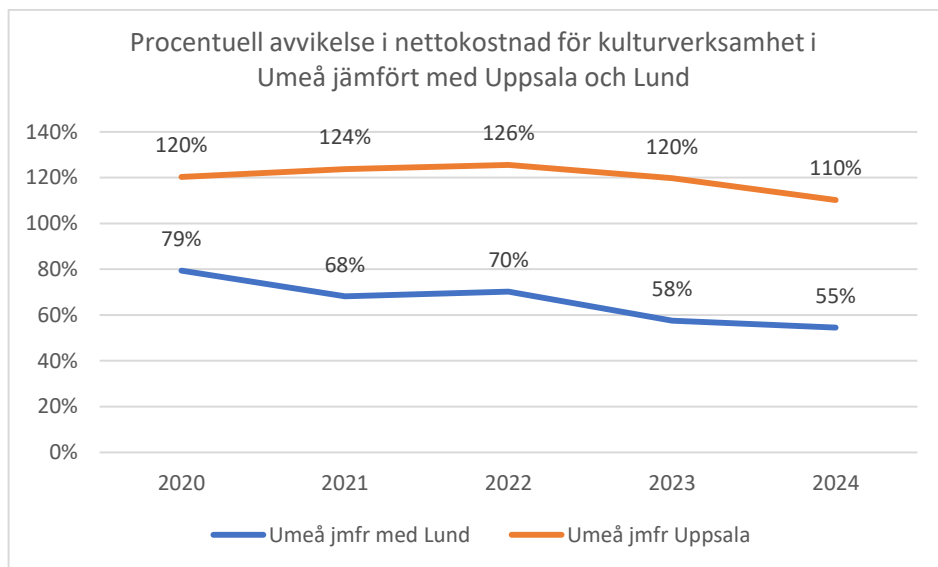

Diagrammet ovan visar procentuell avvikelse för olika kostnadsslag och intäkter. Umeå jämfört med större stad.

- Lämnade bidrag till kulturbolag, föreningar, festivaler, studieorganisationer och stipendiater är de kostnader som avviker mest. År 2024 hade Umeå 188 % högre kostnader för lämnade bidrag, avvikelserna motsvarar cirka 74 mnkr. 2020 var den siffran 200 %. Kommunstyrelsen lämnade 2024 bidrag på 81,6 mnkr till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus, Västerbottens museum och Bildmuséet. Kulturnämnden lämnade bidrag 2024 på 30,8 mnkr. Minskningen de senaste åren beror inte på lägre lämnade bidrag totalt i Umeå utan på att befolkningen ökat mer procentuellt än lämnade bidrag samt att jämförelsegruppen större stads lämnade bidrag ökat mer än Umeås.
- Lokalkostnaderna var 165% högre i Umeå år 2024 vilket motsvarar cirka 70 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var 155%. Umeås lokalkostnader utgörs av Väven, alla folkbibliotek, depåbiblioteket, Kulturskolan (delar av Hamnmagasinet och Midgårdsskolan) med flera. Kvaliteten på redovisningen har under denna period förbättrats då samtliga folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en kulturkostnad och inte skolkostnad. Ett rimligt antagande är att Umeås höga lokalkostnader beror på att många av de jämförande kommuner saknar ett kulturhus av Vävens storlek. Under 2022 infördes dessutom ett nytt regelverk för redovisning av fastigheter. Vävens kostnader ökade från -75,5 mnkr 2021 till -90,6 mnkr 2022, -10,2 mnkr av den ökningen kan kopplas till det nya regelverket för redovisning av fastigheter. År 2024 uppgick lokalkostnaderna för Väven till -98,5 mnkr vilket utgör ca 26% av de totala kulturnettokostnaderna och 88% av de totala lokalkostnaderna.
- Personalkostnader var år 2024 18% högre i Umeå, vilket motsvarar cirka 19 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var också 18%.
- Övriga kostnader och intäkter var tillsammans 12% högre 2024 i Umeå. Motsvarande siffra var 2020 10%. Eventuella finansiella intäkter som tillfaller Umeå kommun från det delägda intressebolaget Väven i Umeå AB redovisas inte som en intäkt under kulturverksamhet. Riktade statsbidrag är den största intäkten. Den har minskat under perioden.

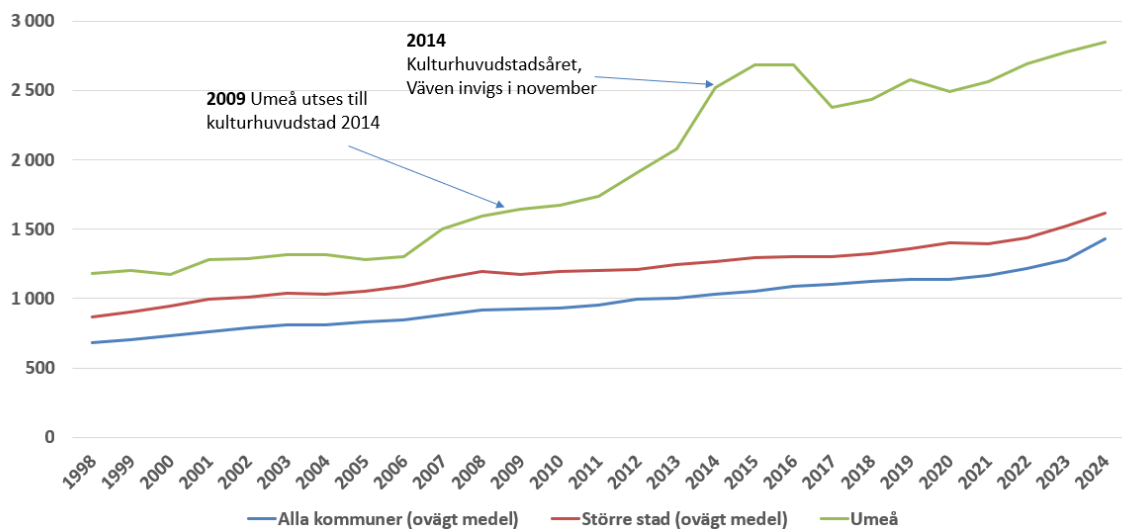

- Uppdelat per verksamhet (se diagram ovan) avviker Umeås kostnad jämfört med större städer mest för allmän kultur, 105% högre år 2024, motsvarande siffra 2020 var 120%. En orsak till minskningen är att stabsfunktioner på kulturförvaltningen, som tidigare redovisades på allmän kultur, numera fördelas ut proportionellt på respektive verksamhet. Musik-och kulturskola är den verksamhet som avviker minst. År 2024 var nettokostnaden 20% högre i Umeå, motsvarande siffra 2020 var 4%. Biblioteksverksamheten avvek med 70% 2024 och motsvarande siffra 2020 var 64%. Kostnaderna för stödet till studieförbund är 71% högre i Umeå 2024 , år 2020 var den siffran 43%.
- Kulturverksamhetens andel av Umeå kommuns totala nettokostnader har sedan 2020 minskat från 4,4% till 4,2%. För gruppen större stad har andelen minskat från 2,5% till 2,3%

- Om en väljer ut 2 städer, Lund och Uppsala i detta fall och jämför med Umeå ser man att Umeå har 110% högre nettokostnader än Uppsala 2024 och 55% högre nettokostnader än Lund. Det har skett en minskning sedan 2020 då Umeå hade 120% högre nettokostnader än Uppsala och 79% högre nettokostnader än Lund. Förklaringen till minskningen är att personalkostnaderna i Lund (28%) och Uppsala (27%) ökat mer än i Umeå (16%) under perioden och att i Lund har lokalkostnaderna ökat med 81% medan de i Umeå ökat med 26%.

Nettokostnad kulturverksamhet 1998-2024

Diagrammet visar att Umeå sedan 1998 har haft högre nettokostnader för kultur än övriga kommuner. Gapet till övriga kommuner ökade markant efter det att Umeå utsetts till kulturhuvudstad. 2014 invigdes Väven med betydligt högre lokalkostnader än tidigare samt nya verksamheter som inte funnits tidigare tillkom, vilket innebar att nettokostnaderna inte minskade. Ett antal nya festivaler som uppstod i samband med kulturhuvudstadssatsningen blev också kvar och är än idag verksamma (bland annat Littfest och Samisk vecka).

Summering/analys

- Umeå kommuns nettokostnad per invånare för kulturverksamhet har varit betydligt högre än gruppen större stad de senaste 5 åren. Den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad har minskat en aning de sista 5 åren från 78% 2020 till 76% 2024.
- Lämnade bidrag och lokalkostnader är de kostnader där Umeå avviker mest från övriga städer.
- Befolkningstillväxt påverkar kulturverksamhet och kulturkostnader men inte i samma utsträckning som skola och äldreomsorg.
- Geografiskt avstånd och politisk ambition kan nog förklara en större del av kommunernas kulturnettokostnader framför allt när det gäller lämnade bidrag och lokalkostnader. Kulturverksamheten i Umeå har ända sedan Norrlandsoperan byggdes på 70-talet och IDUN-kvarteret med Folkets hus och stadsbiblioteket på 80-talet varit politiskt en viktig verksamhet. Umeå samt övriga Norrlandsstäder efter kusten med geografiskt långt avstånd till storstäderna i södra Sverige ligger alla bland de städer som har högst kulturnettokostnader. Läger man till Skellefteå vars kulturnettokostnader 2024 var 1 968 kr /inv. och som också nyligen byggt ett kulturhus blir det ännu tydligare. Exempelvis Lund, som Umeå ofta jämförs med, ligger 2 mil från Malmö och 6,5 mil från Köpenhamn där kulturutbudet är stort så behovet av att bygga kulturhus och opera där kanske inte är lika stort som det varit i de norrländska städerna. Samma sak gäller städer som Södertälje och Uppsala som har nära till Stockholms kulturutbud. Trollhättan, som ligger relativt nära Göteborg, utgör ett undantag då de har de näst högsta kulturnettokostnaderna (2 115 kr/inv.).
- För att förklara skillnader i nettokostnaden för kulturverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad, utöver geografiskt avstånd och politisk ambition, krävs ett mer utförligt arbete för att ta fram information som inte finns i kolada.se och scb.se. Exempelvis vilka verksamheter respektive kommun har, kommunens organisation, bemanning, öppettider, redovisning av kulturbolag och storlek på bidrag till kulturföreningar, festivaler och studieförbund.

Relationstal - föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar

Av tabellerna framgår ramtilldelning i budget 2025, budget 2026 samt förslag till planeringsdirektiv 1 för 2027 i relation till antal invånare respektive år.

Förslag till ramtilldelning i planeringsdirektiv 1 innebär att alla nämnder får en ramökning per invånare i relevant åldersintervall, i enlighet med SKR:s prognos för PKV 2027, dvs 3,2%.

Tabell 1. Ramtilldelning i relation till totalt antal invånare.

Nämnd	Kronor/invånare			Procentuell förändring		
	Budget 2025	Budget 2026	Plan. dir.1 2027	Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir. 1 2027
Överförmyndarnämnd	-119	-123	-127	102,0%	103,0%	103,2%
Kommunstyrelse exkl åtaganden	-2 094	-2 148	-2 217	105,8%	102,6%	103,2%
Kommunfullmäktige	-29	-30		100,6%	101,0%	
Personalnämnd	-10	-10	-10	101,2%	102,9%	103,2%
Teknisk nämnd	-11 471	-11 981	-12 365	104,2%	104,4%	103,2%
Byggnadsnämnd	-464	-481	-496	106,9%	103,5%	103,2%
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-161	-166	-171	104,4%	103,5%	103,2%
Umeåreg. räddningsnämnd	-637	-766	-791	117,0%	120,2%	103,2%
Äldrenämnd	-10 308	-11 086	-11 502	103,7%	107,6%	103,7%
Individ- och familjenämnd	-13 098	-13 731	-14 145	104,1%	104,8%	103,0%
Fritidsnämnd	-1 171	-1 219	-1 258	102,4%	104,1%	103,2%
Kulturnämnd	-1 252	-1 303	-1 345	101,1%	104,1%	103,2%
För- och grundskolenämnd	-17 254	-17 453	-17 650	100,4%	101,2%	101,1%
Gymnasie-/vuxenutb.nämnd	-4 810	-5 031	-5 303	104,2%	104,6%	105,4%
IT kapacitetsnämnd		-14	-14		0,0%	103,2%
Umeåregionens nämnd för PA-system		-38	-39		0,0%	103,2%
Total	-62 879	-65 581	-67 434	103,1%	104,3%	102,8%

Tabell 2. Ramtilldelning i relation till relevant åldersintervall

Nämnd	Ålders-intervall	Kronor/invånare			Procentuell förändring		
		Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir.1 2027	Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir. 1 2027
Äldrenämnd	65-	-57 995	-61 331	-63 294	103,4%	105,8%	103,2%
Individ- och familjenämnd	1-65	-15 955	-16 771	-17 307	104,2%	105,1%	103,2%
För/Grundskolenämnd	1-15	-107 365	-111 312	-114 874	102,1%	103,7%	103,2%
Gymnasie/vuxenutb.nämnd	16-19	-103 494	-108 090	-111 549	101,4%	104,4%	103,2%

Ramtilldelning över tid

Diagrammen nedan visar respektive nämnds andel av den sammanlagda nettokostnadsramen för alla nämnder exklusive kommunfullmäktiges åtaganden i kommunstyrelsen budget, kommunfullmäktiges ram för kommunrevision samt valnämnden. Nämnderna har indelats i tre grupper; nämnder över 10%, nämnder 1,5%-10% och nämnder under 1,5% i andel av den sammanlagda ramen.

Diagram 1. Nämnder med andel över 10%

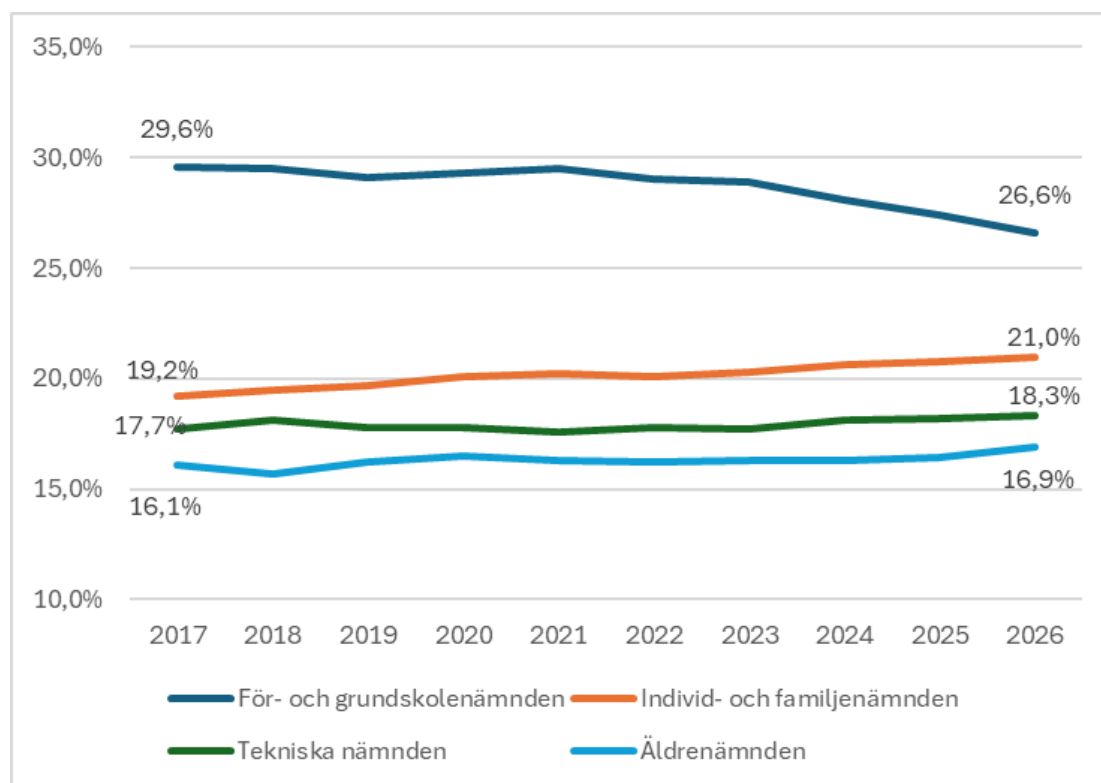
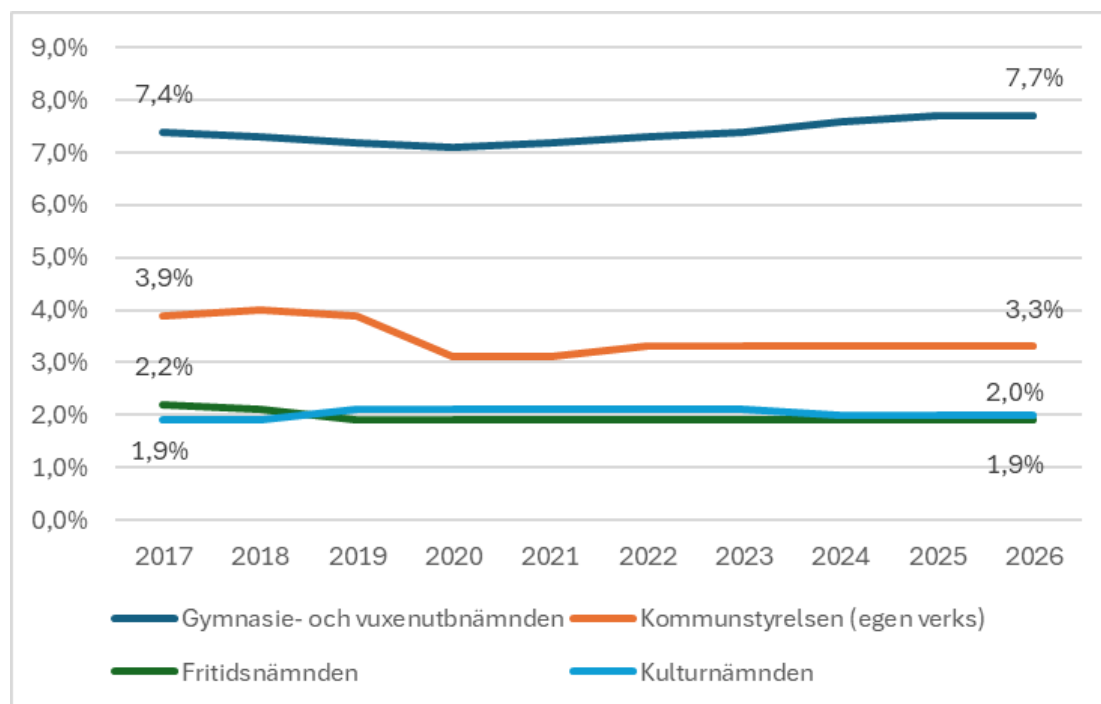
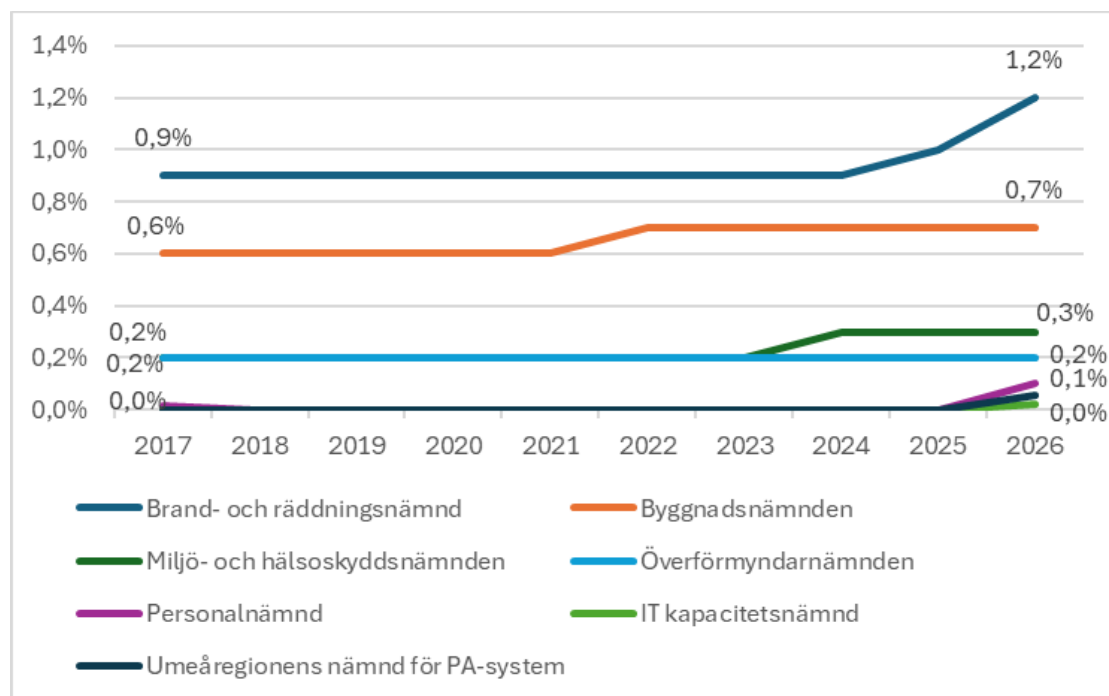

Diagram 2. Nämnder med andel 1,5–10%**Diagram 3. Nämnder med andel under 1,5%**

Nuläge inriktningsmål och program jan-aug 2025

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp:
Rapport

Diarienummer:
KS-2025/00492

Datum, paragraf för beslut:
2025-10-14, §

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret,
Ekonomi och styrning

Bedömning inriktningsmål

Överblick

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningsmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden <i>Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.</i>	
Inriktningsmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv <i>Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.</i>	
Inriktningsmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

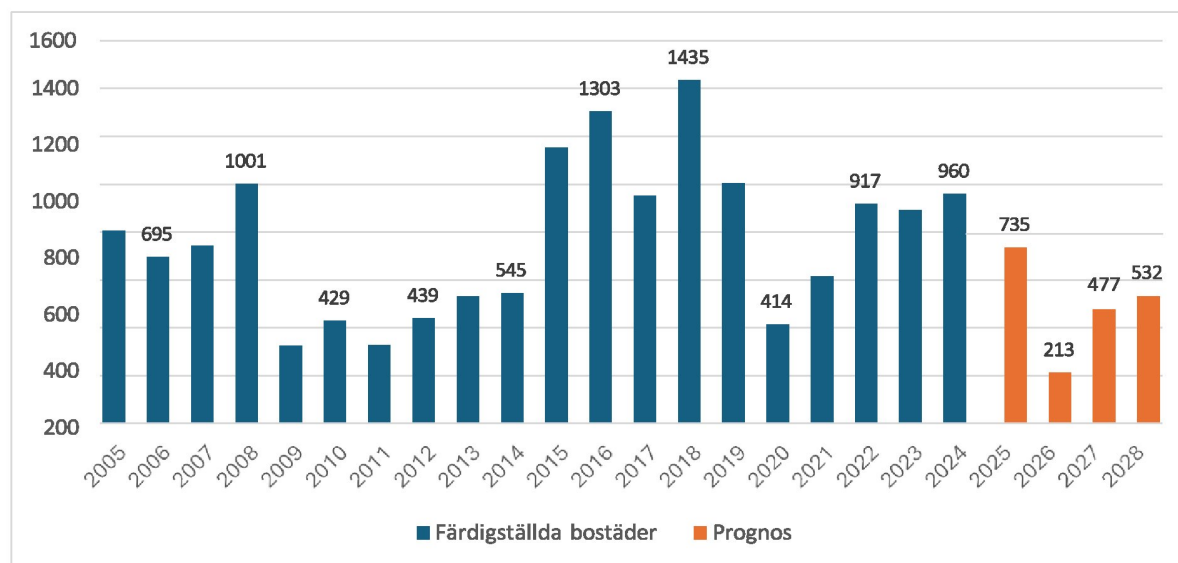
I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket

Program tillväxt

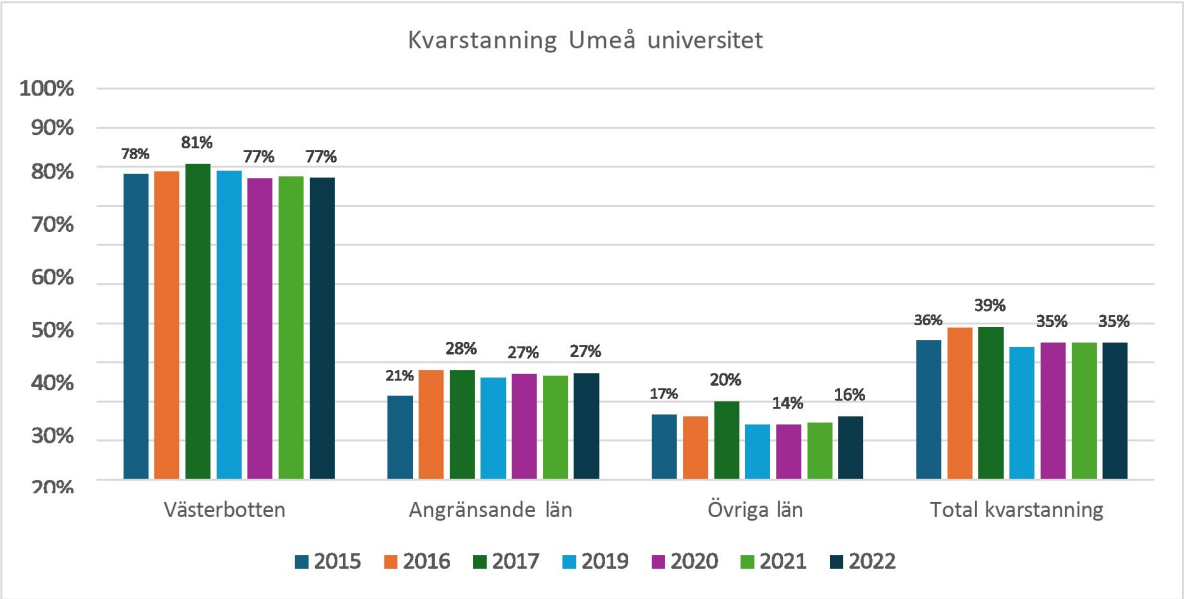
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend. Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse.

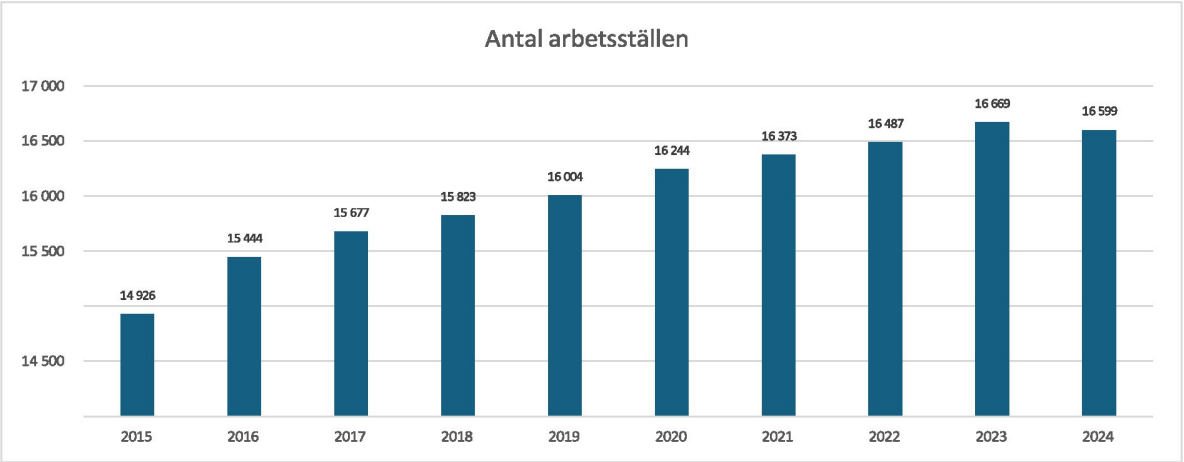
Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad.

Etableringar och företagens tillväxt

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder även om vi ser en viss nedgång i antalet företag under år 2024. Utvecklingen innebär omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.

Utblick

Framåt lyfts behovet av en fördjupad analys av bostadsutbudets sammansättning, ett karriärcenter som stärker kopplingen mellan universitetet och arbetsmarknaden samt fortsatt utveckling av Universitetsstaden, där samsyn finns men mycket arbete återstår.

Läs mer om program tillväxt på www.umea.se/programtillvaxt

Program social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

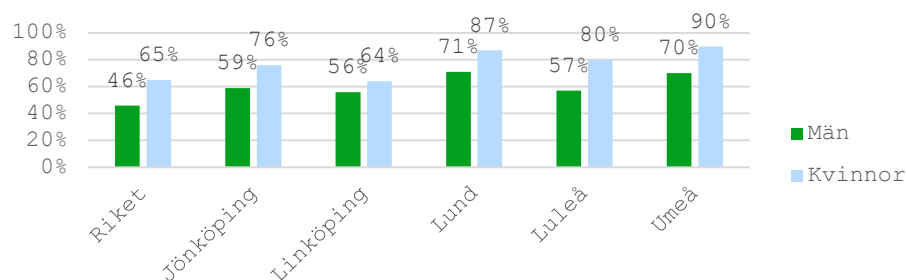
Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

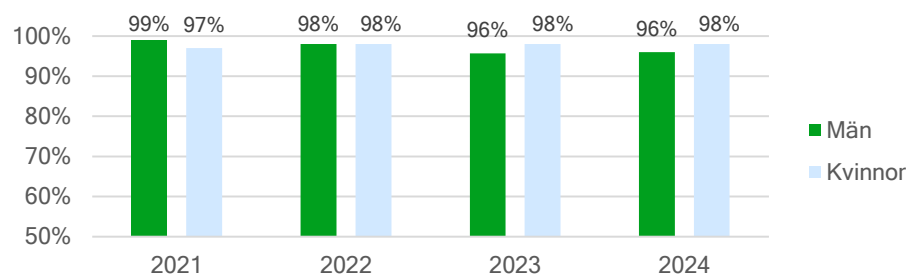
Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit - index 2024¹

Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024 ²

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden program för social hållbarhet - sammanfattning

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

- *Ett Umeå fritt från våld*: Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden*: Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

- *Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering*: Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling*: Arbeta med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra*: Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor:

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas*: Arbeta pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom*: Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete*: Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa

Boende och bebyggelsemiljö:

- *Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten*: Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer*: Arbeta med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.

Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning:

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- *Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden:* Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program social hållbarhet på www.umea.se/programsocialhallbarhet

Program klimatneutrala Umeå

Sammanfattning

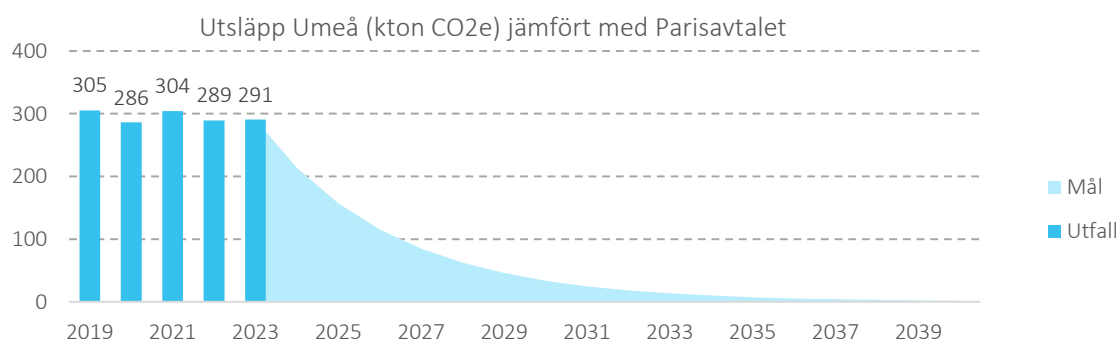
Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

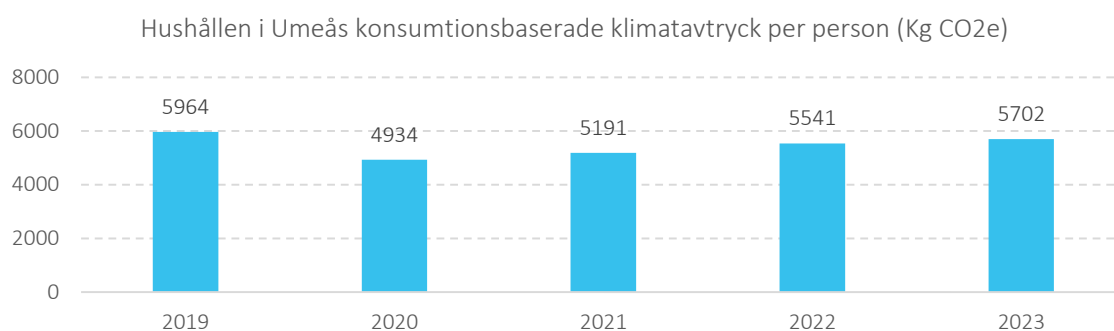
Källa:

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket

understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.

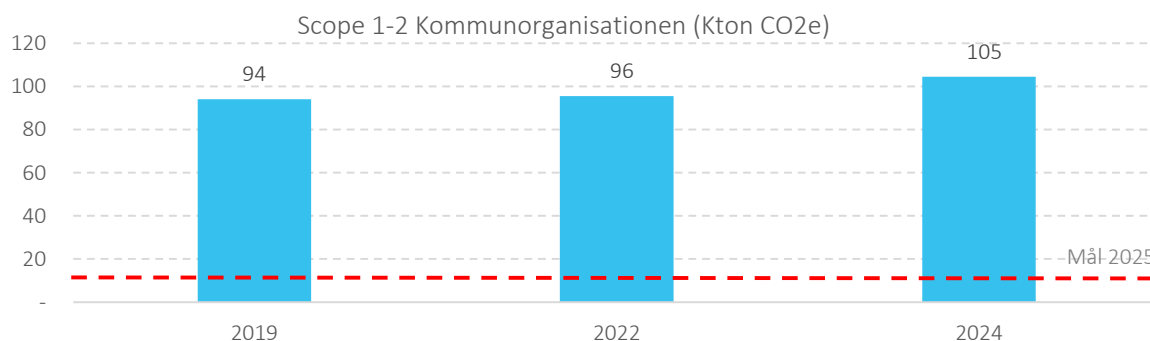

Källa: Konsumtionskompassen.se, (SEI Stockholm Environment Institute) 2025

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernen

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärr-värmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.

Källa:

För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver

intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Fokusområden program för Klimatneutrala Umeå 2040 - sammanfattning

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser
- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärssektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på www.umea.se/programklimatneutral

Förslag viktiga datum för Umeå kommuns nämnder 2027

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar. Viktiga datum fastställs i juni 2026

Datum	Aktivitet
25-jan	Verksamhetsdagen i KF Förvaltningar lämnar information till KF om möjligheter/utmaningar 3–5 år.
05-feb	Underlag till Årsredovisning Förvaltningens förslag till KS-rapport från xxx-nämnden för perioden jan-dec 2026 ska vara färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
23-feb	Underlag till Årsredovisning XXX-nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2026 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se samt ksrapportering@umea.se
23-feb	Uppföljning Intern kontroll fg år Nämndens beslut om att Intern kontrollen under föregående år varit ändamålsenlig och tillräcklig samt nämnden godkännande av uppföljning av internkontrollplan för föregående ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se
12-mar	Planering och budget nästkommande år Sista datum för nämnd att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsdirektiv samt inkomma med information om avsikt att revidera av taxor och avgifter. Sista datum för Personalnämnden att lämna yttrande över löneutveckling och personalpolitiska mål
17-24 mars	Planering och budget nästkommande år Planeringsdialog - nämnder presenterar sina yttranden för KSnu
29 april	Förslag till förändring taxor och avgifter Sista dag för nämnd att lämna förslag till förändring av taxor och avgifter, i enlighet med kommunstyrelsens anvisning
13-maj	Förenklad rapport jan-apr Förvaltningens förslag till förenklad KS/KF-rapport fr nämnden för perioden jan-april färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
24-maj	Förenklad rapport jan-apr Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-april (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
24-maj	Uppföljning Intern Kontroll jan-apr Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-april inskickad till ksdiarium@umea.se .
13-sep	Delårsrapport jan-aug Förvaltningens förslag till KS/KF-rapport fr nämnden för perioden januari-augusti färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
30-sept	TN:s detaljbudget Sista datum för TN att lämna fastställd detaljbudget till KS, FGN och GVN
27-sep	Delårsrapport jan-aug Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-aug (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
27-sep	Uppföljning Intern kontroll jan-aug Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-aug innevarande år inskickad till ksdiarium@umea.se
31-okt	Investeringsplanering och budget nästkommande år TN lämnar fastställt förslag till investeringsbudget och plan samt 10-årigt investeringsunderlag till KS diarium ksdiarium@umea.se
20-nov	Verksamhetsplan och budget för 2028 Sista datum för nämnder att lämna nämndens fastställda Verksamhetsplan (inkl. detaljbudget). Plan för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare samt Riskanalys och Internkontrollplan för nästkommande verksamhetsår till ksdiarium@umea.se
6 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2029.

Viktiga datum för Umeå kommuns bolag 2027

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
12-feb	Underlag till Årsredovisning Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail
23-feb	Underlag till Årsredovisning Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-dec 2026 färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
22-feb	Bolagsdagen i KF
15-mar	Underlag till Årsredovisning XXX-bolagets fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2026 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
12-mar	Planering nästkommande år Sista datum för UKF/bolag att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsförutsättningar samt inkomma med information om avsikt att eventuellt revidera taxor och avgifter.
17-24 mar	Planering nästkommande år Planeringsdialog – UKF och berörda bolag presenterar sina yttranden för KSna
7 april	Årsredovisning UKF Senaste dag för UKF att lämna signerat beslut om årsredovisning samt årsredovisning enligt beslutad anvisning till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
29 april	Förslag till förändring taxor och avgifter Sista dag för bolag att lämna förslag till förändring av taxor och avgifter, i enlighet med kommunstyrelsens anvisning.
10-maj	Underlag för KS uppsiktpåbuds Sista dag för UKF att överlämna underlag till KS för uppsiktpåbudens verkställande
13 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-april färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
14 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
24-maj	Förenklad rapport jan-apr UKF:s rapport (verksamhetsberättelse/underlag) till KS/KF för perioden jan-april ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
13-sep	Delårsrapport jan-aug Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
13-sep	Delårsrapport jan-aug Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-aug färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
27-sep	Delårsrapport jan-aug Styrelsen för Umeå folkets hus skickar fastställd rapport till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
27-sep	Delårsrapport jan-aug Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
6 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2029.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

§ 276

Diariennr: KS-2024/00790

Motion 11/2024: Fler måste våga vittna; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen.

Reservation

Anders Norqvist, för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Veronica Kerr, för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Liberalerna har anmält motionen "Fler måste våga vittna" och föreslår att:

- kommunstyrelsen i samverkan med lämpliga aktörer utarbetar och genomför projektet "Våga Anmäla, Våga Vittna".

För- och grundskolenämnden, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden samt jämställdhetsutskottet har alla yttrat sig på motionen.

Samtliga nämnder föreslår att motionen ska avslås, med undantag för individ- och familjenämnden som föreslår att motionen ska anses besvarad. Skolnämnderna hänvisar till att fenomenet bötning (som omnämns i motionen) inte är ett stort problem inom skolan. Individ- och familjenämnden lyfter dock i sitt yttrande att medarbetare inom enheten för prevention märker att brottsutsatta ungdomar är rädda att anmäla

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

brott och med anledning av detta uppfattar de att det finns behov av ett mer sammanhållet stöd inom området.

Beslutsunderlag

Motion nr 11/2024

Fritidsnämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) och **Bore Sköld (V)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Anders Ågren (M) och **Mattias Larsson (C)** – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen).

Anders Ågren (M), **Hanna Lundin Jernberg (L)**, **Mattias Larsson (C)** och **Veronica Kerr (KD)** – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Anders Norqvist, Hans Lindberg, Moa Brydsten, Lena Andersson, Veronica Kerr, Arvid Lundberg, Hanna Lundin Jernberg, Liv Olsson Zetterberg och Lars Forsgren.

Yrkanden

Anders Norqvist (L), Lena Andersson (M), Veronica Kerr (KD) och Hanna Lundin Jernberg (L) – Bifall till motionen.

Hans Lindberg (S), Moa Brydsten (S), Arvid Lundberg (MP), Liv Olsson Zetterberg (V) och Lars Forsgren (SD) – Bifall till kommunstyrelsens förslag (avslå motionen).

Propositionsordning som godkänns

Kommunstyrelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Norqvist, för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Veronica Kerr, för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären
FN, GVN, FGN, IFN

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Statens institutionsstyrelses författningssamling

Utgivare: Elisabet Åbjörnsson Hollmark

ISSN 2001-4511

Statens institutionsstyrelses föreskrifter om vårdavgift för personer med missbruk som vårdas vid LVM-hem med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM);

SiSFS 2025:2

Utkom från trycket
den 22 december 2025

Beslutade den 22 december 2025.

Statens institutionsstyrelse föreskriver med stöd av 11 § andra stycket förordningen (2007:1132) med instruktion för Statens institutionsstyrelse följande.

1 § I denna föreskrift ges bestämmelser om 2026 års vårdavgifter vid Statens institutionsstyrelses LVM-hem för personer med missbruk som vårdas med stöd av 4 eller 13 § LVM.

2 § Avgift betalas från och med dagen för ankomst till institutionen (intagningsdagen) till och med den dag vården enligt LVM upphör.

3 § Vid Statens institutionsstyrelses LVM-hem bedrivs vårdverksamhet (akut- och behandlingsverksamhet) för dem som anges i 1 §. Nedanstående avgift tas ut vid placering inom LVM-hem.

SiS-tjänst	Avgift per vård dygn
Vårdverksamhet	7 850 kr

4 § Har upphävts den 1 januari 2024

5 § Vid tillfällig vistelse utanför institutionen, som beslutats av institutionschefen, betalas full avgift. Full avgift betalas även om en klient som är intagen vid en institution blir intagen på sjukhus.

Vid avvikning betalas full vårdavgift under åtta dagar efter dagen för avvikningen.

När klienten är häktad eller är intagen på kriminalvårdsanstalt tas ingen avgift ut.

6 § Vid överflyttning mellan LVM-hem tar den avlämnande institutionen ut avgift för dagen för utskrivning. Mottagande institution tar ut avgift från och med dagen efter utskrivning från avlämnande institution.

7 § I vårdavgiften ingår följande:

- vård- och behandlingsåtgärder vid institutionen.
- inställelse till domstolsförhandlingar som har anknytning till vården och till socialnämndens sammanträden samt överflyttningar mellan institutioner inom Statens institutionsstyrelse.
- kostnaden för resor från institutionen till placering enligt 27 § LVM eller återtagning från vård enligt 27 § LVM.
- egenavgiften för öppen hälso- och sjukvård till dess att högkostnadsskyddet träder in.
- akut tandvård.
- läkemedelskostnader till dess att högkostnadsskyddet träder in.
- transport i samband med tand- och sjukvård av akut karaktär när transporten inte sker med ambulans eller polishandräckning.
- tolkkostnader i de fall tolkning krävs på institutionen eller när institutionen i övrigt har ansvar, till exempel i samband med akut tand- eller sjukvård.

8 § I vårdavgiften ingår inte fickpengar, resor till och från hemorten i samband med in- och utskrivning, anhörigas resor, transport/transportkostnader av klientens tillhörigheter i samband med utskrivning eller efter utskrivning. Inte heller ingår avgift för slutna vård på sjukhus.

Finns särskilda skäl kan institutionschefen besluta att även annat ska ingå som normalt inte ingår i vårdavgiften.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2026.

ELISABET ÅBJÖRNSSON HOLLMARK

Annika Ribbing

Statens institutionsstyrelses författningssamling

Utgivare: Elisabet Åbjörnsson Hollmark

ISSN 2001-4511

Statens institutionsstyrelses föreskrifter om vårdavgifter för ungdomar som vistas vid särskilda ungdomshem med stöd av 3 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) m.m.;

SiSFS 2025:1

Utkom från trycket
den 22 december 2025

Beslutade den 22 december 2025.

Statens institutionsstyrelse föreskriver med stöd av 11 § andra stycket förordningen (2007:1132) med instruktion för Statens institutionsstyrelse följande.

1 § I denna föreskrift ges bestämmelser om 2026 års vårdavgifter vid Statens institutionsstyrelse för de ungdomar som vistas vid särskilda ungdomshem med stöd av 3 § LVU eller med stöd av 6 § LVU på grund av eget beteende.

2 § Avgift betalas från och med den dag plats reserverats för den unge (inskrivningsdagen) till och med utskrivningsdagen.

3 § Vid Statens institutionsstyrelse bedrivs vårdverksamhet (mottagning och behovsbedömning samt behandlingsverksamhet) för dem som anges i 1 §. Nedanstående avgifter tas ut vid placering inom ungdomshemmen.

SiS-tjänst	Avgift per vårddygn
Vårdverksamhet	11 750 kr
Särskilt förstärkt avdelning	18 100 kr

4 § Upphävs den 1 januari 2026.

5 § Frånvaro på grund av permission, sjukhusvistelse, häktning eller anhållande medför ingen nedsättning av vårdavgiften.

När en inskriven och intagen ungdom avviker betalas full vårdavgift i åtta dagar efter tidpunkten för avvikningen. Från och med dag 9 till och med dag 22 tas ingen vårdavgift ut. Önskar socialtjänsten ha kvar sin plats från och med dag 23 tas full avgift ut.

6 § Vid överflyttning mellan institutioner tar den avlämnande institutionen ut avgift för dagen för utskrivning. Mottagande institution tar ut avgift från och med dagen efter utskrivning från avlämnande institution.

Vid omplacering till en annan avdelning inom samma institution tas den avgift ut som gäller för den nya avdelningen från och med dagen efter omplaceringen.

7 § I vårdavgiften ingår följande:

- vård- och behandlingsåtgärder vid institutionen
- inställelse till domstolsförhandlingar och till socialnämndens sammanträden samt överflyttningar mellan institutioner inom Statens institutionsstyrelse
- skolkostnader för skolgång vid institutionen
- kostnader för social träning/permission om de är ett led i behandlingen och överenskommelse gjorts i behandlingsplanen
- ID-handlingar som behövs med hänsyn till behandlingen
- kläder och hygienartiklar av normal kvalitet och kostnad ingår vid behov. Detsamma gäller sådant som i övrigt behövs för ett fungerande vardagsliv t.ex. glasögon, linser eller klippning.
- egenavgiften för öppen hälso- och sjukvård till dess att högkostnadsskyddet träder in
- akut tandvård
- läkemedelskostnader till dess att högkostnadsskyddet träder in
- transport i samband med tand- och sjukvård av akut karaktär när transporten inte sker med ambulans eller polishandräckning
- tolkkostnader i de fall tolkning krävs på institutionen eller när institutionen i övrigt har ansvar, till exempel i samband med akut tand- eller sjukvård
- fickpengar.

8 § I vårdavgifterna ingår inte resor till och från hemorten i samband med in- och utskrivning, anhörigas resor, transport/transportkostnader av den unges tillhörigheter i samband med utskrivning eller efter utskrivning.

Finns särskilda skäl kan institutionschefen besluta att även annat ska ingå som normalt inte ingår i vårdavgiften.

9 § I särskilt beslut (Beslut om vårdavgifter år 2026 för ungdomar som vårdas med stöd av 2 § LVU eller SoL (frivillig vård), m.m.) ges information om skolkostnaderna vid de särskilda ungdomshemmen.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2026.

ELISABET ÅBJÖRNSSON HOLLMARK

Annika Ribbing

Vårdavgifter år 2026 för personer med missbruk som vårdas med stöd av SoL, fängelselagen eller 27 § LVM

Avgifterna i detta dokument gäller för personer med missbruk som vårdas med stöd av

- socialtjänstlagen (2001:453), SoL
- 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610)
- 27 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM.

I Statens institutionsstyrelses författningssamling (SiSFS 2025:2) anges de avgifter som gäller vid SiS LVM-hem för personer med missbruk som vårdas med stöd av LVM.

Avgift för vård med stöd av SoL eller 11 kap. 3 § fängelselagen

För vård med stöd av SoL eller 11 kap. 3 § fängelselagen är avgiften 7 850 kronor per vård dygn.

Avgift betalas från och med dagen för ankomst till institutionen (intagningsdagen) till och med utskrivningsdagen.

I vårdavgiften ingår:

- vård- och behandlingsåtgärder vid institutionen.

I vårdavgiften ingår inte:

- avgift för sluten vård på sjukhus
- resor till olika rättsvårdande instanser.

Ingen nedsättning av vårdavgiften vid tillfällig frånvaro

Om klienten är frånvarande på grund av sjukhusvistelse eller annan tillfällig frånvaro medför det ingen nedsättning av vårdavgiften.

Avgift för vård med stöd av 27 § LVM

SiS ska, så snart det kan ske med hänsyn till den planerade vården, besluta att klienten ska beredas tillfälle att vistas utanför LVM-hemmet för vård i annan form (vård enligt 27 § LVM). Beslut om vård enligt 27 § LVM fattas av institutionschefen. Klienten är inskriven på institution, men vården kan ges till exempel på behandlingshem eller i öppenvård. Socialnämnden ska se till att vård enligt 27 § LVM anordnas men SiS

Statens institutionsstyrelse

hjälper till med att finna lämplig placering. SiS utser en kontaktperson som följer upp hur vården fungerar. SiS har beredskap för att ta tillbaka klienten till institution, till exempel vid misskötsamhet.

För vård enligt 27 § LVM är avgiften 930 kronor per vård dygn. Avgiften tas ut även om klienten blir intagen på sjukhus.

Vid **placering enligt 27 § LVM** betalas avgift för institutionsvistelse till och med den dagen klienten lämnar institutionen och avgift för vård enligt 27 § LVM från och med dagen efter.

Vid **återtagning** på ett LVM-hem från vård enligt 27 § LVM betalas avgift för vård för behandlingsverksamhet med stöd av 4 § LVM från och med dagen efter att återtagning skett.

Vid **vårdavbrott**, det vill säga avvikning från vård enligt 27 § LVM, tas en vårdavgift ut under åtta dagar efter dagen för vårdavbrottet. Avgiften motsvarar den avgift som tas ut vid behandlingsverksamhet enligt 4 § LVM.

I vårdavgiften ingår:

- LVM-hemmets kontakt med klient, extern vårdgivare och socialtjänst. Däremot ingår inte klientens kostnad för öppen eller sluten vård eller akut tandvård.
- reservation av plats vid ett LVM-hem.

Information om övriga avgifter

På SiS webbplats <https://www.stat-inst.se/for-socialtjansten/vardavgifter/> finns information om övriga avgifter.

Kontakt för frågor och klagomål

Frågor om avgiftsnivåerna besvaras av Ekonomisektionen. Övriga upplysningar om avgifterna lämnas av Placeringsenheten inom ungdomsvårdsavdelningen. Vid klagomål på avgifterna hänvisas till Rättsavdelningen. Ekonomisektionen, Placeringsenheten och Rättsavdelningen nås via SiS växel på telefon 010-453 40 00.

Vårdavgifter år 2026 för ungdomar som vårdas med stöd av 2 § LVU eller SoL (frivillig vård), m.m.

Avgifterna i detta dokument gäller för ungdomar som vårdas med stöd av

- 2 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU
- socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

I Statens institutionsstyrelses författningssamling (SiSFS 2025:1) anges de avgifter som gäller vid Statens institutionsstyrelse (SiS) för ungdomar som vistas vid särskilda ungdomshem med stöd av 3 § LVU.

Om institutionen tillhandahåller eftervård gäller de avgifter som framgår på sidan 2.

På sidan 3 ges också information om skolkostnaderna vid institutionen.

Avgifter för vård med stöd av 2 § LVU och SoL

SiS-tjänst	Avdelning	Avgift per vård dygn
Vårdverksamhet	Öppen avdelning	11 750 kr

Avgift tas ut från och med den dag plats har reserverats för den unge (inskrivningsdagen) till och med utskrivningsdagen.

I vårdavgifterna ingår:

- vård- och behandlingsåtgärder vid institutionen
- inställelse till domstolsförhandlingar och till socialnämndens sammanträden samt överflyttningar mellan institutioner inom SiS
- skolkostnader för skolgång vid institutionen
- kostnader för social träning/permission om de är ett led i behandlingen och överenskommelse gjorts i behandlingsplanen
- ID-handlingar som behövs med hänsyn till behandlingen
- kläder och hygienartiklar av normal kvalitet och kostnad ingår vid behov

Statens institutionsstyrelse

- egenavgiften för öppen hälso- och sjukvård till dess att högkostnadsskyddet träder in
- akut tandvård
- läkemedelskostnader till dess att högkostnadsskyddet träder in
- tolkkostnader i de fall tolkning krävs på institutionen eller när institutionen i övrigt har ansvar, till exempel i samband med akut tand- eller sjukvård
- fickpengar
- övriga omkostnader som behövs för ett fungerande vardagsliv såsom glasögon/linser, klippning mm.

I vårdavgifterna ingår inte:

- resor till och från hemorten i samband med in- och utskrivning
- anhörigas resor
- transport/transportkostnader av den unges tillhörigheter i samband med utskrivning eller efter utskrivning.

Om det finns särskilda skäl kan institutionschefen besluta att även annat ska ingå som normalt inte ingår i vårdavgiften.

Ingen nedsättning av vårdavgiften vid tillfällig frånvaro

Om den unge är frånvarande på grund av sjukhusvistelse eller annan tillfällig frånvaro medför det ingen nedsättning av vårdavgiften.

Överflyttning mellan institutioner/avdelningar inom SiS

Om den unge flyttas mellan institutioner tar den avlämnande institutionen ut avgift för dagen för avflyttning. Mottagande institution tar ut avgift från och med dagen efter avflyttning.

Vid omplacering till annan avdelning inom samma institution tas den avgift ut som gäller för den nya avdelningen från och med dagen efter omplaceringen.

Information som gäller alla ungdomar som vårdas vid SiS institutioner oavsett lagrum

Avgifter för eftervård

Eftervård avser vård efter utskrivning från SiS enligt ett specificerat uppdrag. Om institutionen ska tillhandahålla eftervård eller andra insatser som anknyter till SiS verksamhet ska institutionen upprätta ett särskilt avtal med kommunen.

Vid eftervård tas en avgift ut som motsvarar full kostnadstäckning.

Skolkostnader ingår i vårdavgiften

I vårdavgiften ingår skolkostnader med 1 420 kronor per vård dygn. Kostnaderna redovisas på fakturan.

Skolkostnaden är schablonberäknad per vård dygn och minskas inte även om den unge går i skola utanför institutionen. Kostnaden är uträknad på årets alla dagar som övriga vårdkostnader och finns därför på fakturan hela året.

För de elever som går i skola utanför SiS regleras skolkostnaden genom debitering mellan hemkommunen och den kommun där den unge får sin skolgång.

Information om övriga avgifter

På SiS webbplats <https://www.stat-inst.se/for-socialtjansten/vardavgifter/> finns information om övriga avgifter.

Kontakt för frågor och klagomål

Frågor om avgiftsnivåerna besvaras av Ekonomisektionen. Övriga upplysningar om avgifterna lämnas av Placeringsenheten inom ungdomsvårdsavdelningen. Vid klagomål på avgifterna hänvisas till Rättsavdelningen. Ekonomisektionen, Placeringsenheten och Rättsavdelningen nås via SiS växel på telefon 010-453 40 00.

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Protokoll Hjälpmedelsråd

Dnr. HSN 158:6–2025

Datum och tid: 20251208 kl. 13.00-16.00

Plats: teams

Ärenden: 57–67

Närvarande:

Sandra Scherman, Umeå kommun, ordförande 2025

Karin Åberg, Region Västerbotten, vice ordförande 2025

Sofie Lindström, Norsjö kommun

Ulrika Strömmer, Hjälpmedel Västerbotten

Eva Enarsson, Hjälpmedel Västerbotten

Inger Wiklund Åberg, Region Västerbotten

Övriga tjänstepersoner:

Sofia Ögren, Regional Hjälpmedelskoordinator

Frånvarande:

Marina Lycksell, Skellefteå kommun

Moa Långström, Region Västerbotten (del av möte)

Sabina Sjölund, Sorsele kommun (del av möte)

Carolina Forsell, Nordmalings hälsocentral (del av möte)

Ärende

57. Godkännande av dagordning

Beslutsärende

- Hjälpmedelsrådet välkomnar ny representant till rådet, Sofie Lindström

Beslut: Hjälpmedelsrådet godkänner dagordningen.

58. Föregående protokoll

Beslutsärende

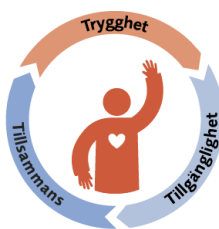
- Komplettering till protokoll 2025-11-03

Hjälpmedelsrådet beslutar att anta Hjälpmedel Västerbottens förslag om:

att införa processkartan i Handboken avseende *Sortiment – utanför sortiment*, samt

att komplettera Faktadelen med nya begrepp, exempelvis *avsedd användning* i enlighet med den nya vägledningen kring specialanpassningar.

Beslut: Föregående protokoll läggs till handlingarna

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

59. Läns-gemensam primärvårdsplan

Informationsärende

Föredragande: Maria Sterner, Sara Hjalmarsson

Samverkanskoordinatorerna informerar om ledningsseminariet samt fortsatt arbete framåt.
Information kring arbete med primärvårdsplanen kommer ske kontinuerligt i beredningarna.

60. Information från Hjälpmedelsverksamheten

Informationsärende

Föredragande: Hjälpmedel Västerbotten

- Återkoppling kring Hjälpmedel Västerbottens (HMV) arbete med avvikelser:
HMV har vidtagit åtgärder utifrån inkomna avvikelser. Bland annat återanvänds eller repareras bälten inte längre. För rullatorer har rekonditioneringsprocessen justerats; tidigare test med värmegraden gav inte önskat resultat och man provar nu luftbaserad metod.
- Återkoppling om instruktion vid flytt av hjälpmedel
Förslag till instruktion:
Flytt av hjälpmedel är hjälpmedelanvändarens egenansvar med två undantag:
 - Vid flytt av hjälpmedelssäng där sängen måste tas isär för att tex passera en trång dörröppning eller för förflyttning mellan våningsplan, så behöver isärtagning, montering och inspektion utförs av behörig tekniker.
 - Ändrad skolgång -flytt mellan skolor (gäller inte flytt i samband med enbart skollov)

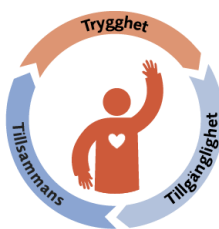
Beslut: Hjälpmedelsrådet ställer sig bakom texten med förbehåll att komplettering görs avseende fastmonterade hjälpmedel.

- Synpunkter på sortiment
HMV har tidigare samlat in synpunkter från förskrivare vid upphandlingar. Ett behov finns att få in synpunkter mer kontinuerligt. En enkät har därför tagits fram och publicerats på HMV:s hemsida
- Dialog om handlingsplan för folkhälsa och funktionsrätt
Diskussion fördes kring handlingsplanens innehåll om; att stärka det preventiva arbetet och prioritera en jämställd och jämlik tillgång till hjälpmedel. Hjälpmedelsrådet ser detta som intressant att följa och som en möjlighet att lyfta hjälpmedelsfrågorna till aktivitetsnivå. Hjälpmedelskoordinator fortsätter att följa och arbeta med frågan.

61. Referenspersoner till Hjälpmedelsrådet

Beslutsärende

Föredragande: Ulrika, Moa, Marina och Sofia

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Hjälpmedelsrådet tar del av arbetsgruppens förslag avseende sammansättning, syfte och arbetsbeskrivning för gruppen av referenspersoner:

Syfte: Öka samverkan mellan Hjälpmedelsrådet och förskrivare genom verksamhetsnära perspektiv och sakkunskap.

Uppdrag:

- Delta i gruppens arbete och bidra med kunskap från respektive verksamhetsområde.
- Besvara frågor från Hjälpmedelsrådet och föra fram synpunkter och behov.
- Säkerställa förankring hos närmaste chef.

Arbetsbeskrivning:

- Hjälpmedelsrådet tar fram frågeställningar och material, som distribueras av hjälpmedelskoordinatören.
- Referenspersonerna besvarar frågor inom angiven tidsram; uteblivna svar redovisas till rådet.
- Frågor eller synpunkter från referenspersonerna skickas via hjälpmedelskoordinatören och hanteras av Hjälpmedelsrådets arbetsutskott (AU). AU beslutar om frågorna ska lyftas till Hjälpmedelsrådet.
- Arbetsform och arbetssätt utvärderas årligen.
- Ny tillsättning sker vid behov efter beslut i Hjälpmedelsrådet.
- Nya representanter väljs in av Hjälpmedelsrådet.
- Gruppen ska bestå av kliniskt verksamma förskrivare och omfatta maximalt cirka 15 personer.

Beslut: Hjälpmedelsrådet beslutar att anta förslaget samt de föreslagna representanterna i gruppen av referenspersoner. Gruppen kan vid behov kompletteras med ytterligare personer under arbetets gång, dock maximalt cirka 15 förskrivare. Frågan om hur Hjälpmedelsrådet tar fram frågeställningar till referenspersonerna tas upp för diskussion vid kommande möte i januari 2026. Referenspersoner bjuds in till Hjälpmedelsråd 2026 för presentation.

62. Förebyggande inom Hjälpmedelsområdet

Ärendet skjuts upp på grund av begränsat deltagande från Hjälpmedelsrådet

63. För återkoppling och diskussion gällande beredskapslager kommunerna

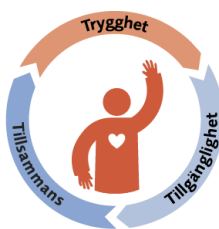
Informationsärende

Föredragande: Matthias Schenkel

- Hjälpmedel i beredskap Region Västerbotten

HMV arbetar för att upprätthålla beredskapslager för länets tre sjukhus.

Ska kunna lagerhålla förbrukning av hjälpmedel upp till en månad och lagret ska vara omsättningsbart. Prioriterade produkterna är hjälpmedel för trygg och säker hemgång.

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

- Utifrån proposition 2024/25:167 *Hälso- och sjukvårdens beredskap* införs nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) för att stärka beredskapen vid kris och krig.

Kommuner och regioner åläggs att lagerhålla sjukvårdsprodukter såsom läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning, livsmedel för medicinska ändamål samt tillverkningsmaterial. Lagret bör motsvara cirka en månads normal förbrukning.

HMV har tagit fram och presenterar för Hjälpmedelsrådet ett förslag på en flernivåmodell för hantering av lager av medicinteknisk utrustning för både Region Västerbotten och länets kommuner.

Bilaga 63

64. Ärenden till Länssamverkansgruppen/ Samråd hälsa vård och omsorg

Återkoppling på ärende:

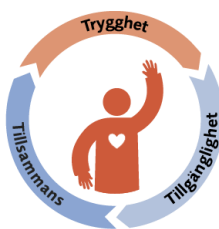
- Uppföljning av hjälpmedelsstrategin
- Risk och konsekvensbedömning angående utökning av 2 tjänster på Hjälpmedel Västerbotten

65. Frågor och funderingar från alla huvudmän som påverkar hjälpmedelsrådet

66. Genomgång och sammanfattning av beslut

67. Summering av året 2025 & nästa möte

26 januari 2026

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

Beredskapslager för hjälpmedel i samarbete mellan kommunerna och regionen

Hjälpmedelsrådet
2025-12-08

Comfact Signature Referensnummer: 281804SE

Hjälpmedel i beredskap i Region Västerbotten

Hjälpmedel arbetar för att upprätthålla
beredskapslager vid våra 3 sjukhus

Ska kunna lagerhålla förbrukning upp
till 1 månad

Lager ska vara omsättningsbart

Prioriterade produkter är hjälpmedel för
trygg och säker hemgång

Comfact Signature Referensnummer: 281804SE

Sammanfattning av prepositionen 2024/25:167 Hälso- och sjukvårdens beredskap

1 Övergripande syfte och lagändringar

- De nya bestämmelserna införs i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) för att förstärka beredskapen för kris och krig.
- Kommuner och regioner får tydligare skyldigheter vad gäller planering, lagerhållning och samverkan.

2 Begränsad vårdskyldighet i kris och krig

- Under fredstida krissituationer och höjd beredskap ska kommuner och regioner vara skyldiga att endast erbjuda vård som är **nödvändig för liv och hälsa**, inte “god vård” i normal mening.
- Definitionen av vad som är “nödvändigt för liv och hälsa” kopplas till medicinsk nytta, svårighetsgrad och risk för allvarliga följder vid fördröjd vård.
- Vid “kvalificerat katastroftillstånd” kan vårdskyldigheten begränsas ännu mer, och regioner/kommuner behöver prioritera vilka insatser som kan genomföras.

3 Planering och samordning

- Kommuner och regioner ska planera sin sjukvård med avseende på risker som: katastroftillstånd, händelser med många skadade/sjuka, och andra allvarliga störningar.
- En särskild skyldighet införs att beakta **gemensam planering** mellan kommuner inom regionen för att säkerställa en sammanhållen vårdkedja (t.ex. övergångar mellan regionens sjukhus och kommunal vård)
- Kommuner och regioner ska kunna hjälpa varandra vid katastrofläge – ett system föreslås där hjälp kan beslutas centralt om det inte kan lösas frivilligt.
- Anmälan om hjälpbehov ska ske till Socialstyrelsen och samverkan initieras så snart behov konstateras.

4 Lagerhållning av sjukvårdsprodukter

- Kommuner och regioner blir skyldiga att lagerhålla sjukvårdsprodukter som läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning, livsmedel för medicinska ändamål och tillverkningsmaterial.
- Lagret bör motsvara ungefär en månads normal förbrukning (men vissa produkter kan ha lägre krav)
- Regeringen och myndigheter ska föreskriva vad som ingår i skyldigheten (vilka produktkategorier, volymer etc.)
- Under implementeringsfasen kan kravet stegvis utökas för att undvika att skapa störningar i tillgången på produkter för andra vårdgivare.

5 Uppgiftsskyldighet mot Försvarmakten

- Under höjd beredskap får Försvarmakten rätt att begära uppgifter från vårdpersonal om vissa individer (t.ex. de som kan kallas till tjänstgöring)

6 Översyn av befintliga föreskrifter och råd

- Socialstyrelsen ska se över de nuvarande föreskrifterna och allmänna råden om katastrofmedicinsk beredskap (nu gällande SOSFS 2013:22) så att de samordnas med de nya reglerna.

Möjlig förslag

Comfact Signature Referensnummer: 281804SE

Roller och ansvar

Aktör	Ansvar i modellen
Hjälpmedel Västerbotten	Huvudansvar för övergripande logistik och inköp av MTU; drift av centralt/huvudlager; övergripande samordning; stöd till kommunerna (t.ex. forskrivarstöd, teknisk service).
Kommunerna	Lokala behov, lokal lagring av kritiska hjälpmedel med snabb leverans; kontakt med brukare; kommunal planering och underhåll inom sitt geografiska område; rapportering av behov och förbrukning.
Gemensam styrgrupp / styrkommitté	Representanter från region-hjälpmedel, kommuner (t.ex. länets kommunförbund eller motsvarande), logistik/produktansvariga; beslutar om sortimentnivåer, prioriteringar, ekonomiskt ansvar, avtal om samverkan.
Socialstyrelsen / statliga myndigheter	Regler, föreskrifter, övervakning; ev stöd för finansiering vid större investeringar; riktlinjer för vad som krävs i kris.

Struktur för lager MTU föreslås en flernivåmodell

Centralt lager

Beläget i Umeå som redan har lager och logistik.

Detta blir nav för större volymer, reservprodukter, produkter med lång leveranstid.

Här finns också lager för specialhjälpmedel och högviktsprodukter med hög leveranstid.

Regionala/delregionala lager

Etableras i Skellefteå och Lycksele. Dessa fungerar som "mellanlager" för snabbare utskick till norra och västra delar av länet.

Innehåller kritiska produkter med hög efterfrågan och hjälpmedel som behövs snabbt (t.ex. rullstolar, vårdsängar, personlyftar, etc.).

Lokala kommunlager / depåer

Varje kommun eller grupper av kommuner (beroende på avstånd och befolkning) har lokalt lager eller depå av nödvändiga produkter.

Exempel: kommuner med stora avstånd till närmaste regionalt eller delregionalt lager behöver större lokala lager.

Sortiment och volymer

- Gemensamt definiera vilka hjälpmedel som alltid ska finnas i lager på vilken nivå. Kritiska kriterier: användarvikt, leveranstid, antal förskrivna per år, konsekvens vid brist, geografisk tillgänglighet.
- Exempel på kritiska produkter baserat på Västerbotten idag: högviktsprodukter, mobil personlyft, förstärkt rollator, rullstolar, vårdsängar, madrasser, hygienstolar etc.
- Volym: lagerhållning av minst en månads förbrukning vid normalläge, med extra buffert ("krisbuffert") som bestäms för centrala och delregionala lager. Lokala lager kan ha mindre volym men med högt genomflöde och snabb rotation.

Finansiering och resurser

- Kostnader för lagerlokaler, personal, lagerhållning, underhåll och rotation bör delas mellan regionen och kommunerna. Styrgruppen fastställer fördelning – t.ex. utifrån kommunstorlek, befolkningsantal, geografisk avstånd till närmaste lager.
- Möjlighet till statliga bidrag eller krisberedskapsfonder för investeringar i centrala/regionnivå.
- Kostnadseffektivitet genom gemensamma upphandlingar. Exempel: Region Västerbotten är med i gemensam upphandling med Jämtland/Härjedalen och Norrbotten för vissa hjälpmedel

Comfact Signature Referensnummer: 281804SE

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

§ 282

Diariennr: KS-2025/00976

Förslag rådgivande organ för samverkan LSS

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att inrätta ett rådgivande organ för samverkan enligt LSS § 15 p7

att utse individ- och familjenämnden till ansvarig nämnd för det rådgivande organets verksamhet och funktion, samt att individ- och familjenämndens reglemente kompletteras med ansvaret

att uppdra till individ- och familjenämnden att ta fram en föreskrift för det rådgivande organet i enlighet med gällande riktlinjer för rådgivande organ.

Ärendebeskrivning

Enligt LSS 15 § punkt 7 (Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade) hör det till en kommuns uppgift att samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder. Ansvar för samverkan har formellt varit tilldelat Umeå kommuns funktionshinderråd (UFR). Under 2025 pågår arbete med att ta fram föreskrifter för UFR i enlighet med antagen riktlinje för rådgivande organ. Av reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder framgår att Individ- och familjenämnden har i uppgift att fullgöra de uppgifter som en kommun ansvarar för enligt LSS.

Enligt förarbeten till LSS (prop 1992/93:159 s. 97-98, 185) ska samverkan möjliggöra att organisationer fortlöpande ges möjlighet att lämna förslag och att ge synpunkter på hur verksamheten enligt lagen läggs upp och bedrivs, så att huvudmannen tillförs viktiga kunskaper och åsikter. Vidare framgår att former för samverkan bör bestämmas av huvudmannen och organisationerna tillsammans.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige**Protokollsutdrag**
2025-12-15

Under 2025 har en gemensam arbetsgrupp bildats med representanter för Umeå kommun och representanter för intresseorganisationer enligt LSS. Det gemensamma arbetet har syftat till att ta fram förslag på forum och form för samverkan enligt LSS 15 § 7 punkten. Möjligheten att hantera LSS-samverkan i UFR har utretts i dialog med intresseorganisationerna, vilka efterfrågat separat hantering av samverkan enligt LSS.

I september 2025 har arbetsgruppen enats om att föreslå att inrätta ett rådgivande organ för LSS-samverkan som en del i att upprätta strukturer för samverkan.

Enligt Umeå kommuns riktlinje för rådgivande organ fastställer fullmäktige vilka rådgivande organ som ska inrättas i Umeå kommun samt vilken nämnd som ska tilldelas ansvar för organet. Eftersom individ- och familjenämnden genom reglemente fullgör kommunens uppgift enligt LSS avgränsas det rådgivande organets funktion till hur den verksamheten läggs upp och bedrivs.

Ansvarig nämnd har det övergripande ansvaret för det rådgivande organets verksamhet och funktion. Varje rådgivande organ ska ha en föreskrift som reglerar det rådgivande organets ändamål och arbetssätt. Förslag till föreskrift för rådgivande organ upparbetas av organet själv och beslutas av ansvarig nämnd.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret har inget att tillägga eller invända kring individ- och familjenämndens förslag.

Beslutsunderlag

IFN Protokoll per 22 oktober 2025 §232

Riktlinje för rådgivande organ

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Andreas Lundgren, Igor Hell, Liv Olsson Zetterberg, Tomas Wennström och Mattias Larsson.

Yrkanden

Andreas Lundgren (S), Igor Hell (M), Liv Olsson Zetterberg (V), Tomas Wennström (S) och Mattias Larsson (C) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Individ- och familjenämnden

Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Beslutad av:
Fullmäktige

Diarienummer:
KS-2014/01024

Beslutsdatum:
Se revideringslogg i slutet av dokumentet

Dokumenttyp:
Reglemente

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Version
1.3.1

Innehåll

1.1 Nämndernas uppdrag.....	3
1.2 Nämndernas arbetsformer.....	6
2.1 Kommunstyrelsen	11
2.2 Krisledningsnämnd	19
2.3 Byggnadsnämnden	20
2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	22
2.5 Tekniska nämnden	24
2.6 Individ- och familjenämnden	26
2.7 Äldrenämnden.....	28
2.8 För- och grundskolenämnden	29
2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	31
2.10 Kulturnämnden	33
2.11 Fritidsnämnden	34
2.12 Valnämnden	36
2.13 Personalnämnden	37
Revideringar	38

1. Regler och riktlinjer

Det som sägs i detta reglemente gäller alla nämnder i Umeå kommun, om inte annat anges i det nämndspecifika reglementet. För gemensamma nämnder finns separat antagna reglementen.

Med nämnd avses även kommunstyrelsen.

1.1 Nämndernas uppdrag

Samtliga nämnder ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de grunduppdrag, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelserna i detta reglemente.

Nämnden ansvarar inom denna ram för upprättande av verksamhetsplan och budget.

Nämnden ska regelmässigt rapportera till fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Nämnden ansvarar för sin förvaltning, dess organisation, kompetensförsörjning samt fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige. Nämnden har det operativa personalansvaret och övergripande arbetsmiljöansvaret för sin förvaltning.

Respektive nämnd svarar inom sitt område för:

- att informera om verksamheten och nämndens arbete såväl internt som till allmänheten,
- att en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av det egna verksamhetsområdet görs,
- att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster,
- att fortlöpande reformera det kommunala regelbeståndet inom verksamheten,
- nämnden är personuppgiftsansvarig enligt gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter för de personuppgifter som nämnden behandlar,
- att lämna instruktioner till annan nämnd gällande behandling av nämndens personuppgifter,
- digitala tjänster och informationssystem som stödjer nämndens verksamhet,
- informationssäkerhet
- sin information, dess förvaltning och dess användbarhet.
- att ansöka om statsbidrag gällande nämndens verksamhet,
- att i övrigt fullgöra de uppgifter som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Talerätt

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden, undantaget personalärenden, inom sitt verksamhetsområde och därvid träffa

överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Samverkan med andra nämnder

För fullgörande av sina arbetsuppgifter äger nämnden att från kommunens övriga styrelser, nämnder och befattningshavare inhämta de upplysningar som nämnden för sin verksamhet finner behövliga.

Nämnderna ska därutöver verka för samverkan med kommunens övriga nämnder och bolag för att gemensamt nå kommunens övergripande mål och uppdrag.

Brukarmedverkan

Nämnden ska i sitt arbete verka för att uppnå en dialog med medborgare och brukare.

Arkiv

Nämnden ansvarar för att nämndens arkiv vårdas och förtecknas i enlighet med arkivlagen. För kommunen finns ett särskilt upprättat arkivreglemente, kommunstyrelsen är arkivmyndighet.

Taxefrågor och dylikt

Nämnden ska upprätta förslag till taxor och avgifter inom nämndens område, samt att besluta i ärenden gällande tillämpningen av fullmäktige antagen taxa. Nämnden får besluta om mindre taxor som ej är av principiell beskaffenhet.

I förekommande fall beslutar nämnden om mindre uthyrningar för de lokaler nämnden disponerar/förvaltar.

Inköp och upphandling

Varje nämnd är en egen upphandlande myndighet. Nämnden har ansvar för, och mandat att förbereda, genomföra och realisera nämndspecifika och/eller nämndgemensamma upphandlingar inom ram för den avgränsning som nämndens grunduppdrag utgör.

Nämnden ska:

- upprätthålla en ändamålsenlig organisation och kompetens i inköps- och upphandlingshänseende
- följa kommungemensamma direktiv och riktlinjer inom inköps- och upphandlingsområdet som fastställts av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen.
- nyttja kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.

- bidra till att utveckla kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.

Civil beredskap och säkerhet

Nämnden ansvarar för den civila beredskapen i nämndens verksamheter. Detta innebär att nämnden ansvarar för att det kontinuerligt genomförs analys, planering och förberedelser för att upprätthålla kontinuitet och tillgodose ändamålsenlig säkerhet och beredskap i de verksamheter som nämnden ansvarar för. Nämnden ansvarar för att förebygga, hantera och följa upp/utvärdera händelser som berör nämndens verksamheter.

Nämnden ansvarar för att upprätta en ändamålsenlig organisation i beredskaps – och säkerhetsfrågor. Nämnden ansvarar för att delta i framtagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.

1.2 Nämndernas arbetsformer

I tillämpliga delar gäller dessa bestämmelser även i utskottens arbete, där nämnden inte beslutat annat.

Ersättarnas tjänstgöring

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde svarar för att inkalla ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in. Ersättare kallas in i den ordning de tagits upp kommunfullmäktiges valprotokoll.

Ersättare för ordföranden

Om varken ordföranden eller en vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör den till åldern äldste ledamoten ordförandens uppgifter.

Om ordföranden eller vice ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden/vice ordförande. Ersättaren fullgör ordförandens/vice ordförandens samtliga uppgifter.

Närvarorätt

Kommunstyrelsens ordförande och vice ordföranden har rätt att närvara vid nämndernas sammanträden och delta i överläggningarna. Nämnd får därutöver, om särskilda skäl föreligger, medge ledamot i kommunstyrelsen denna rätt. Den förtroendevalde har i den utsträckning nämnden beslutar rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

Nämnden får också ge annan förtroendevald som inte är ledamot i kommunstyrelsen rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Närvarorätten enligt första och andra stycket ovan gäller inte i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild.

Nämnden får härutöver bestämma att annan ska ha rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Sammanträdenas tidpunkt

Nämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

Offentliga sammanträden

Nämnden beslutar om huruvida sammanträden i nämnden ska vara öppna för allmänheten.

Digital nämndadministration

Alla handlingar rörande nämnden hanteras digitalt och distribueras endast digitalt till ledamöter och ersättare i nämnderna.

I undantagsfall, om ordföranden så beslutar, får handlingar distribueras på annat sätt.

Ställa in sammanträde

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena. Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Sammanträde på distans

Kommunstyrelse eller nämnd får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska i förväg anmäla detta till ordförande och kommunstyrelsens/nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Styrelsen/ nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/ nämnden.

Kallelse

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. Kallelsen ska innehålla uppgifter om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet i god tid innan sammanträdet, dock senast 3 dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt eller inom annan tid.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den till åldern äldste ledamoten göra detta.

Presidium

Där annat inte anges består nämndens presidium av ordförande och vice ordförande.

Ordföranden

Nämndens ordförande ska

- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för nämndens verksamhet, effektiviteten i denna samt ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan nämnden och kommunens övriga nämnder och bolag
- representera vid uppvaktningar, konferenser och sammanträden om inte nämnden bestämt annat i ett särskilt fall.
- Svara för att nämnden får de sakupplysningar som är behövliga för att fatta beslut,
- Verka för att arbetsklimatet i nämnden präglas av respekt, tillit och förtroende.

Ordföranden får fatta beslut i ärenden som är så brådskande att ärendets avgörande inte kan vänta till dess nämnden kan sammankallas, beslutet skall anmälas vid nästkommande nämndssammanträde.

Nämndinitiativ

Ett nämndinitiativ är ett sätt för en enskild ledamot eller för flera ledamöter tillsammans att nyttja kommunallagens möjlighet att väcka ett ärende i nämnden. För att ärendet ska kunna väckas vid nämndens sammanträde måste initiativet ligga inom nämndens uppdrag och ansvarsområde. Nämndinitiativ ska lämnas skriftligt.

Nämndinitiativ kan lämnas inför eller under ett sammanträde. Endast de ledamöter som tjänstgör vid sammanträdet har rätt att lämna nämndinitiativ. Om ledamot väcker ärende i nämnd under pågående sammanträde ska ärendet hänskjutas till förvaltning för beredning om ärendet inte kan avgöras under sammanträdet.

Protokoll

Nämnden ska föra protokoll över sina sammanträden. Protokollen bör publiceras på kommunens webbsida om det inte föreligger hinder däremot.

Justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller annan anställd som nämndens bestämmer.

Undertecknande av handlingar

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av nämndens ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denna av vice ordföranden och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet och i förekommande fall, kontrasigneras av den som utsetts därtill.

Utskott

I de nämnder som enligt detta reglemente skall ha utskott väljer nämnden för den tid nämnden beslutar bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande. Om nämnd vill bilda eller avveckla utskott krävs beslut i kommunfullmäktige samt revidering av detta reglemente.

De nämnder som har utskott ska fastställa arbetsordning som tydliggör vilka frågor som ska hanteras i utskottet, hur utskottets arbete ska bedrivas samt delegation från nämnd till utskottet.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att tjänstgöra får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden göra dennes uppgifter.

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra, Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av nämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

Utskottet sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer, Sammanträdet ska också hållas när ordföranden anser att det behövs. Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena, kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt uppgift om vilka ärenden som ska behandlas.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Vid utskottssammanträde ska protokoll föras.

De ärenden som ska avgöras av nämnden i dess helhet bör beredas av utskottet om beredning behövs. Ordföranden, Stadsdirektören eller förvaltningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärenden beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

2. Nämndspecifika reglementen

2.1 Kommunstyrelsen

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Sammansättning

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av ordförande samt 1:e och 2:e viceordförande

Utskott

Kommunstyrelsen har ett näringslivs- och arbetsutskott, ett planeringsutskott samt ett hållbarhetsutskott. Utskotten har 7 ledamöter och 7 ersättare.

Kommunstyrelsens grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för:

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor & lönehantering
- ekonomi, styrning & upphandling
- kommunikation
- översiktsplanering
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling & innovation

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Kommunstyrelsens lednings- och styrfunktion

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och

samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, detta innebär bland annat att leda, samordna och utveckla:

- den kommunala demokratin och dialogen med kommunens medborgare
- kommunens insatser för att allmänt främja sysselsättningen och näringslivet, inklusive marknadsföring av platsen Umeå
- den översiktliga planeringen och användning av mark och vatten samt samordning och planering av infrastruktur såsom energi, trafik, kommunikationer och vatten/avlopp
- markpolitiken och markberedskap samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas
- energiplaneringen samt att energihushållningen främjas
- strategiska HR-processer och arbetsgivarfrågor
- kommunövergripande Intern och extern kommunikation
- det kommunövergripande arbetet med informationssäkerhet
- det kommunövergripande arbetet med interna säkerhetsfrågor i kommunen
- den kommunala verksamhetens kvalitet
- kommunens arbete med hållbarhetsfrågor,
- kommungemensam utvecklingskapacitet och innovationsförmåga
- det kommungemensamma funktionshindersrådet, interreligiösa rådet, landsbygdsrådet, brottsförebyggande rådet och det kommungemensamma arbetet med minoritetsfrågor
- det kommunövergripande arbetet med informationsförvaltning
- kommungemensam samordning internt och externt i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte
- att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas

Kommunstyrelsen ska med uppmärksamhet följa och bevaka sådana frågor som ingår i den kommunala kompetensen och är av vikt för kommunens medlemmar, nämnder och bolag.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att leda arbetet med och samordna utformningen av styrningen av hela den kommunala verksamheten. Detta innebär att kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna:

- planeringen av kommunens ekonomi och verksamheter.
- en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.
- beredning av kommunövergripande styrdokument av organiserande, aktiverande och normerande karaktär (inklusive men ej begränsat till mål och riktlinjer)

- arbetet med att kommunövergripande och kommungemensamma styrdokument är aktuella, relevanta, inbördes samordnade och samlade i en kommungemensam förteckning.
- arbetet med att reformera det kommunala regelbeståndet,
- arbetet med att övervaka att av fullmäktige fastställda styrdokument, mål, uppdrag och planer för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- arbetet med samordning och att samordningsträffar genomförs med nämndpresidierna och förvaltningscheferna,
- övervaka att kommunens löpande förvaltning i övrigt sköts lagligt och ekonomiskt,
- ansvar för att organisera, bedriva, styra, kontrollera och följa upp kraftverksamheten
- göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållna annan nämnd

Kommunstyrelsen ansvarar vid behov för beslut om att:

- omfördela budgetramar mellan nämnderna under förutsättning att berörda nämnder är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens totala budget.
- samordning och gränsdragning mellan kommunens nämnder samt mellan kommunens nämnder och bolag. Principiella gränsdragningsfrågor ska tillställas kommunfullmäktige.

Civil beredskap

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens samordning, analys, planering och beredskapsförberedelser.

Kommunstyrelsen är ansvarig för utvärdering av kriser och andra oönskade händelser efter att kommunen aktiverat någon del av sin krisledning/krisorganisation

Säkerhetsskydd

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för säkerhetsskydd i kommun en i enlighet med gällande lagstiftning.

Inköp och upphandling

Kommunstyrelsen ansvarar för att kommunens inköpsverksamhet vilar på en gemensam grund och är ändamålsenligt utformad för att tillgodose kommunens behov på strategisk, taktisk och operativ nivå. Styrelsen ska också företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och enheter

Kommunstyrelsens uppföljnings- och uppsiktsansvar

Kommunstyrelsen leder och samordnar uppföljningen av kommunens ekonomiska ställning, kommunens utveckling och verksamheter. Detta innebär att kommunstyrelsen har ansvar för att:

- i enlighet med fullmäktiges direktiv tillse att uppföljning och rapportering sker till fullmäktige från samtliga nämnder och bolag
- följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna,
- en gång årligen till fullmäktige rapportera om kommunens avtalssamverkan enligt kommunallagen eller enligt annan lag eller författning,
- ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet samt av kommunen förvaltade stiftelser och av kommunen helägda och delägda bolag.
- inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv,

Ansvar för kommunens företag och stiftelser

Kommunstyrelsen ska

- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen
- ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade
- ansvara för regelbundna möten mellan kommunstyrelsen och företagsledningarna/stiftelseledningarna
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i Kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser kommunen äger eller har intresse i
- att årligen innan sista maj i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister föreläggat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

- tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.
- kommunstyrelsen ska regelmässigt till fullmäktige rapportera hur verksamheten i kommunen och de bolag som kommunen helt eller delvis äger utvecklas och hur den totala ekonomiska ställningen är under året,

Kommunstyrelsens övriga åtaganden

Ekonomisk förvaltning

Kommunstyrelsen ska ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av fullmäktige meddelade föreskrifter härför. Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar. Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat att:

- tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett,
- handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden.

Arbetsgivarfrågor

Kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har därvid bland annat att:

- vara anställningsmyndighet för samtlig personal i kommunen och därvid hantera frågor relaterade till lagen om anställningsskydd
- fastställa delegationsordning för personal- och organisationsfrågor
- svara för kommunövergripande lönebildning
- med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden
- svara för tillämpning av arbetsrättsliga lagar och avtal,
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- lämna uppdrag som avses i 6 kap 3 § Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47)
- vara pensionsmyndighet

- besluta om stridsåtgärd

Talerätt

Kommunstyrelsen för kommunens talan i sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen och får därvid träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal på kommunens vägnar. Detta gäller också mål där någon begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv föra talan. Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i personalärenden.

Ansvar för övriga lagstadgade uppgifter

- Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd.
- Kommunstyrelsen fullgör de uppgifter som ankommer på kommunen under höjd beredskap enligt gällande lagstiftning.
- Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.
- Kommunstyrelsen svarar för kommunens anslagstavla.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.
- Kommunstyrelsen utgör huvudman för undersökningar och sanering av förorenade områden, både på privat och kommunal mark, som finansieras av naturvårdsverket. Kommunstyrelsen avgör vilka objekt som kommunen ska söka bidrag för.
- Särskilt ansvar för kommunens visseblåsarfunktion

Övriga åligganden

Kommunstyrelsen har vidare hand om:

- reformering av kommunens regelbestånd och utformningen av fullmäktiges handlingar,
- Hantering av kommunens grafiska profil och varumärke inklusive ärenden angående kommunens heraldiska vapen
- Kommunstyrelsen samordnar innehållet i och ansvarar för kommunens externa och interna webbplatser och sociala kanaler.
- att bevaka kommunens intressen vid expropriation, fastighetsbildning, fastighetsbestämning, planläggning och byggnadsväsende, gemensamhetsanläggningar och andra ärenden som är jämförbara med dessa,
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd,

- Ansvara för kommunövergripande system som behandlar personuppgifter och enligt upprättad registerförteckning tillhör kommunstyrelsen. I de fall angivna system behandlar personuppgifter för andra nämnder är kommunstyrelsen personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.
- vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i fullmäktige,
- att utse dataskyddsombud för kommunens personuppgiftsbehandling hos kommunstyrelsen, nämnder och motsvarande kommunala organ.

Delegering från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden

- vid behov ta upp lån och ingå borgen inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit,
- göra tekniska förändringar av budgetramar, förändringarna skall vara kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget,
- verkställa kommunens upphandling av varor och tjänster i de fall ansvar för upphandling ej delegerats till annan nämnd
- utfärda riktlinjer och anvisningar för att upprätthålla en ändamålsenlig och samordnad inköpsverksamhet i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy
- ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas i kommungemensam upphandling alternativt via inrättande av ett dynamiskt inköpssystem.
- styrelsens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt,
- avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige,
- förvärv och överlåtelse av fast egendom genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, expropriation, inlösen med stöd av plan- och bygglagen,
- upplåta och belasta kommunens fasta egendom med tomträtt, arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- anskaffa rätt till utrymme i annans mark, byggnader eller anläggningar med arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- besluta om markanvisning för kommande exploatering,

- godkänna exploateringsavtal som avser genomförande av detaljplaner som antas av byggnadsnämnden,
- beslut om gatukostnader enligt plan- och bygglagen,
- yttra sig över ansökningar om tillstånd enligt kamerabevakningslagen (2018:1200).
- besluta om ansökan avseende permutation/upphörande av kommunens förvaltade donationer, fonder och stiftelser

2.2 Krisledningsnämnd

Sammansättning

Krisledningsnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Krisledningsnämndens presidium består av ordförande och vice ordförande. Personalunion med kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott ska råda.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Krisledningsnämnden fullgör de uppgifter som i fredstid åligger kommunen enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Delegering från fullmäktige

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att lämna begränsat ekonomiskt stöd till enskild enligt 4 kap 3 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

När krisledningsnämnden ska träda i funktion

Ordföranden, eller om hon eller han har förhinder vice ordföranden, bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Fullmäktige kan besluta om att nämndens verksamhet ska upphöra.

Övertagande av övriga nämnders verksamhet

När nämnden är i funktion får den besluta att överta en nämnds verksamheter och därmed fatta beslut i den utsträckning det är nödvändigt med hänsyn till den extraordinära händelsens omfattning. Beslutet ska anmälas till närmast följande kommunfullmäktigesammanträde.

De händelser som kan hanteras inom ordinarie organisation ska hanteras i denna och verksamheten ska därmed ej övertas.

2.3 Byggnadsnämnden

Sammansättning

Byggnadsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Byggnadsnämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande

Byggnadsnämndens grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvarar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Byggnadsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör också de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet.

Byggnadsnämnden ansvarar för

- den grundläggande mät- och kartverksamheten,
- det administrativa och ekonomiska ansvaret för den kommunala lantmäterimyndigheten (KLM),
- den kommunala tillsynen över och den kommunala tillståndsprövningen av uppsättandet av skyltar inom kommunen,
- delar av den kommunala tillsynen avseende strandskyddet,
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken rörande kommunens egna fastigheter som tekniska nämnden förvaltar med undantag från dispenser för bortforsling,
- handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Delegering från kommunfullmäktige

Byggnadsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden

- upprättande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL,
- antagande, ändring eller upphävande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL, med undantag för de planer och bestämmelser som ska beslutas av kommunfullmäktige,

- dispenser från förbud enligt 7 kap 15 § miljöbalken gällande strandskydd i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar
- bostadsanpassningsärenden,
- namnsättning av gator/vägar, torg, parker, kvarter o dyl samt kommunens institutioner och anläggningar.

2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammansättning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden presidium består av ordförande samt vice ordförande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, serveringstillstånd, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid fysisk planering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör kommunens uppgifter:

- inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt de övriga uppgifter som enligt miljöbalken (1998:808) och annan lagstiftning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet,
- enligt livsmedelslagen (2006:804),
- enligt alkohollagen (2010:1622),
- enligt lag om tobak och liknande produkter (2018:2088),
- enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257)
- enligt lagen om foder och animaliska biprodukter (2006:805),
- enligt lag om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730),
- enligt lagen om sprängämnesprekursorer (2014:799),
- enligt socialtjänstlagen (2025:400) avseende skuldsatta personer,
- enligt 7 kap miljöbalken gällande ansvar för tillsyn och dispenser från förbud där kommunen har rätt att fatta beslut, med undantag av dispenser i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar som beslutas av byggnadsnämnden,
- enligt strålskyddslagen (2018:396),
- enligt lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa avseende saneringsintyg.
- enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Till nämndens uppgifter hör även:

- att medverka till att allmänhetens medvetenhet om miljö- och hälsoskyddsfrågor samt naturvård ska ökas
- att erbjuda rådgivning i privatekonomiska och konsumenträttsliga frågor
- att erbjuda rådgivning om energi- och klimatfrågor till privatpersoner, företag och organisationer
- att bidra med expertstöd inom miljö- och naturvärden i planprocessen
- att genomföra miljöövervakning av luft, vatten, buller och natur.

Nämnden svarar vidare för kommunens förvaltare som fullgör uppgifter enligt föräldrabalken (1949:381).

Delegering från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden:

- avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen,
- enligt miljöbalken pröva frågor om bortforsling genom kommunens försorg av annat avfall än hushållsavfall samt enligt avfallsförordningen och de lokala föreskrifterna om avfallshantering medge dispens från att forsla bort sådant avfall.

2.5 Tekniska nämnden

Sammansättning

Tekniska nämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Tekniska nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Tekniska nämndens grunduppdrag

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Tekniska nämnden är kommunens organ för planering, förvaltning och drift av kommunens anläggningar, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst.

Tekniska nämnden ska:

- ha ett helhetsansvar för kommunens lokalförsörjning avseende planering, förvaltning och utveckling av verksamheternas lokaler samt boende för sociala behov
- svara för planering, byggande av kommunala fastigheter och anläggningar
- svara för den kommunala väghållningen och förvalta mark som utgör allmän plats
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken med undantag från dispenser för bortforsling samt ärenden rörande kommunens egna fastigheter
- svara för kommunens uppgifter enligt §§ 2-4 i lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning
- svara för förvaltning och reinvestering av kommunens detaljplanlagda gator, parker och naturområden.

- svara för samordning och utveckling för driften av kommunens IT- och telefonisystem samt ID-nyckelorganisation
- svara för IT-support till kommunens verksamheter avseende gemensamma administrativa system
- svara för att kortsiktigt och långsiktigt ge kommunens verksamheter de IT-mässiga digitaliseringsförutsättningarna
- leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation
- svara för städning av lokaler där kommunen bedriver verksamhet, såvida detta inte ålagts annan
- svara för att producera kvalitetssäkrade och näringsriktiga måltider till kommunens verksamheter
- fullgöra kommunens uppgifter enligt lag (1997:736) om färdtjänst och lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- fullgöra kommunens uppgifter som avses i 1 § lagen om nämnder för vissa trafikfrågor.
- samordna kommunens fordonsanskaffning och fordonsnyttjande.
- svara för samordning av kommunens dagvattenhantering
- uppbyggnad och drift av fast installerad samt mobil reservkraft
- lagerhållning och vid behov tillagning samt distribution av reservlivsmedel
- lagerhållning och vid behov distribution av reservdrivmedel
- lagerhållning och vid behov distribution av förbrukningsmaterial/reservdelar för att tillgodose behov i prioriterad samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.

I de fall Tekniska nämnden ansvarar för drift av system som behandlar personuppgifter för andra nämnder är Tekniska nämnden personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.

Delegering från kommunfullmäktige

Tekniska nämnden beslutar i följande ärendegrupper:

- igångsättningstillstånd av investeringar i byggnader och anläggningar
- extern förhyrning av lokaler/fastigheter för kommunens behov
- ändring av bilagorna till lokala allmänna ordningsföreskrifter
- avtal med andra aktörer för att höja eller bibehålla kapacitet inom reservkraft, lagerhållning och distribution av reservlivsmedel och reservdrivmedel samt material för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.

2.6 Individ- och familjenämnden

Sammansättning

Individ- och familjenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Individ- och familjenämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare samt ett individ- och familjeutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Individ- och familjenämndens grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Individ- och familjenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Individ- och familjenämndens övergripande ansvar för alla åldrar:

Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd, förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagen (2025:400) genom att ha det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Särskilda bestämmelser finns gällande barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, och våldsutsatta personer

Nämnden fullgör de uppgifter som en kommun respektive socialnämnd ansvarar för enligt:

- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

- Lag (1988:870) om vård av missbrukare.
- Lagar och förordningar gällande mottagande av ensamkommande flyktingbarn.
- Ärvdabalkens (1958:637) bestämmelser om dödsboanmälan.
- Anordna gravsättning enligt 5 kap 2§ begravningslag (1990:1144)

Individ- och familjenämndens ansvar för personer under 65 år:

För personer under 65 år fullgör nämnden de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för personer med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30):

- i kommunens särskilda boenden för personer med funktionshinder,
- för personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård), samt
- till personer under vistelsetid på daglig verksamhet.

Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).

Nämnden har rätt att lämna stöd till boende och lämna kompensation till enskilda inom socialtjänsten enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

Nämnden ansvarar för samordning av Umeå kommuns rådgivande organ för samverkan enligt LSS.

Delegering från kommunfullmäktige

Nämnden ansvarar för:

- beslut om utdelning av medel från stiftelsen Biståndsfonden,
- bidragsgivning till vissa ideella och idéburna organisationer som gör insatser inom det sociala området.

2.7 Äldrenämnden

Sammansättning

Äldrenämnden (ÄN) består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Äldrenämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre. Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Äldrenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunens socialnämnd enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för olika grupper enligt 5 kapitlet rörande äldre människor, människor med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående inom dessa målgrupper. Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.

- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunen som huvudman enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) rörande personer inom särskilt boende för äldre samt personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård). Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).
- Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.
- Nämnden ansvarar för samordning av Umeå kommuns pensionärsråd
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åligger kommunen enligt Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, gällande servicetjänster till äldre.

Delegering från kommunfullmäktige

- Beslut om utdelning av medel från Stiftelsen Blomsterfonden.

2.8 För- och grundskolenämnden

Sammansättning

För- och grundskolenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

För- och grundskolenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

För- och grundskolenämnden ansvarar för de åligganden som åvilar kommunen enligt skollagen och annan lagstiftning som rör nämndens område och inte ska fullgöras av annan.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas i nämndens verksamheter. Nämnden ansvarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt modersmålsundervisning i nämndens verksamheter.

Vidare ansvarar nämnden för myndighetsutövning enligt skollagen, för både kommunala och fristående verksamheter, exempelvis gällande skolskjuts samt interkommunala frågor. Nämnden svarar för ledning, samordning och utveckling av det kommunala skolväsendet.

Nämnden ska

- Ansvara för arbetsmiljön för de barn och elever som finns i nämndens verksamhet
- Samverka med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för förskoleverksamhet, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.
- Svara för en god samverkan med barn, elever, föräldrar och adekvata organisationer/föreningar.

- Utredda ansökan om tillstånd för fristående huvudmän att bedriva förskoleverksamhet eller enskild pedagogisk omsorg, genomföra en ägar- och ledningsprövning samt prövning av ek. förutsättningar.
- Genomföra regelbunden tillsyn av sådan fristående verksamhet som beviljats godkännande enligt ovan.
- Samverka med Umeå universitet och övriga högskoleutbildningar i Umeå.
- Besluta om utdelning av medel från Stiftelsen stipendiefonden för Umeå kommuns grundskola.

2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Sammansättning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppgifter

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden svarar för kommunens åtaganden enligt skollagstiftningen för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning samt undervisning i svenska för invandrare. Nämnden svarar vidare för sysselsättningsbefrämjande åtgärder, samt för den kommunala mottagningen av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas. Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt skollagen, och svarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt arbetsplatsförlagt lärande (APL). Vidare ansvarar nämnden för bestämmelserna kring elevresor, interkommunala skolfrågor och modersmålsundervisning.

Nämnden ansvarar även för vissa nyanländas etablering på arbetsmarknaden, sommarjobb för gymnasieungdomar samt för rekrytering av arbets- och praktikplatser för ungdomar och vuxna långtidsarbetslösa, samt personer med funktionshinder.

Nämnden ska:

- Ansvara för arbetsmiljön för de elever som finns i nämndens verksamhet.
- Samverka med för- och grundskolenämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för samtliga gymnasieskolor och vuxenutbildning.
- Svara för en god samverkan med elever, vårdnadshavare och adekvata organisationer/föreningar.
- Samverka med Umeå Universitet, högskoleutbildningar i Umeå samt andra utbildningsanordnare inom området.
- Tillhandahålla, leda och samordna kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och vuxenutbildning som särskild utbildning på såväl grundläggande som gymnasial nivå, samt verka för en sammanhållen utbildning för nyanlända.
- Arbeta för en god integration och samverkan samt ta emot och tillhandahålla bosättning för vissa nyanlända invandrare.
- Finansiell samordning av verksamhet inom ramen för samordningsförbundet.
- Samverka med Arbetsförmedlingen, och andra aktörer, näringsliv samt offentliga arbetsgivare samt andra adekvata organisationer/föreningar.

2.10 Kulturnämnden

Sammansättning

Kulturnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Kulturnämnden svarar för den politiska styrningen av kommunens verksamheter såsom folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang.

Utöver detta har kulturnämnden även ett ansvar för Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden svarar för de uppgifter som åligger kommunen i enlighet med Bibliotekslag (2013:801) samt Museilag (2017:563).

Kulturnämnden ska inom ansvarsområdet:

- medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor.
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten,
- medverka i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser,
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja amatör- och annan skapande verksamhet,
- inom sitt ansvarsområde ge möjlighet till konstnärliga upplevelser,
- stödja och främja internationellt utbyte inom kulturområdet,
- samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet

2.11 Fritidsnämnden

Sammansättning

Fritidsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Fritidsnämndens grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.

Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Utöver sitt grunduppdrag har nämnden följande särskilda ansvarsområden:

- Fritidsnämnden har ett ansvar inom följande politikområden, idrottspolitiken, ungdomspolitiken, folkhälsopolitiken, friluftslivspolitik och politiken för det civila samhället
- Aktivt delta i planering och utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Korttidsuthyrning av hela kommunens skol- och idrottslokaler för föreningsverksamhet
- Långtidsuthyrning av lokaler för föreningsverksamhet
- Kommunens skyldigheter enligt spellagen
- Kommunens ansvar avseende bygdemedel
- Samordning och bidragshandläggning till föreningslivet, även för andra nämnders räkning
- Ansvar för småbåtshamnar och anläggningar för fritidsbåtar samt för vissa farleder för fritidsbåtar.
- Samverka och/eller samordna arrangemang
- Delar ut stipendier för värdefulla insatser inom idrotts- och föreningsliv.

Delegering från kommunfullmäktige

Fritidsnämnden beslutar i följande grupper av ärenden:

- bidrag till föreningar och organisationer i enlighet med de regler fullmäktige fastställt

- mindre justeringar av regler för Umeå kommuns stöd till föreningslivet
- regler för tillfälliga bidrag till föreningslivet
- lotteritillstånd
- fritidsnämnden ansvarar för rätten till namnen på de idrottsanläggningar/arenor som ägs av Umeå kommun samt möjligheten att överlåta denna rättighet för ett särskilt objekt under en tidsbegränsad period.
- mindre justeringar av taxor och avgifter i kommunala idrotts-, fritids- och badanläggningar
- beslut om särskilda överenskommelser utöver fastställd prislista i samband med uthyrning av lokaler och anläggningar

2.12 Valnämnden

Sammansättning

Valnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Nämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler.

Nämnden ansvarar för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Delegering från kommunfullmäktige

Valnämnden ska besluta i följande ärenden:

- förhyrning av vallokaler,

2.13 Personalnämnden

Sammansättning

Personalnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Personalnämndens grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor.

Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna

Nämnden ska:

- med uppmärksamhet följa och bevaka personalpolitiska frågor som är av intresse och vikt för kommunen och dess nämnder
- verka för samordning och utveckling i personalpolitiska frågor, samt däri ge råd och bistånd till övriga nämnder
- personalnämnden verkar för och följer upp parternas lokala samverkansavtal.
- svara för en enhetlig och sammanhållen lönepolitik
- samordna det systematiska arbetsmiljöarbetet och se till att verksamheten drivs enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrifter samt kommunens arbetsmiljöpolicy
- samordna kommunens övergripande kompetensförsörjningsarbete och verka för
- mångfald och inkludering i organisationen och bland kommunens anställda
- samordna genomförande och uppföljning av kommunfullmäktiges personalpolitiska
- mål och uppdrag
- svara för beredning av personalpolitiska frågor inför hantering i kommunstyrelse och kommunfullmäktige

3.0 Revideringar

Datum och §	Eget diarienummer	Version
2025-12-15 §282	KS-2025/00976	1.3.1
2025-10-27 § 205	KS-2024/00830	1.3.0
2025-08-25 §155	KS-2024/01110	1.2.2
2025-04-28 §82	KS-2025/00304	1.2.1
2025-03-28 §63		1.2.0
2024-06-17 §89	KS-2023/00651	1.1.1
2024-06-17 §92		1.1.0
2024-02-26 §35	KS-2023/00267	1.0.1
2023-10-30 §184	KS-2023/00699	1.0.1
2023-11-27 §228	KS-2023/00368	1.0.1
2023-12-18 §257		1.0
2023-04-24 §70	KS-2023/00241	1.0
2023-06-19, § 107		
2022-11-28, § 199		
2022-06-20, § 125		
2020-03-30, § 58		
2018-11-26		
2018-01-29		
2017-11-27		
2014-11-24, § 150		

Uppföljning av idéburet partnerskap mellan individ- och familjenämnden och Umeå Stadsmission (2025-11-05)

Närvarande från Umeå Stadsmission: Sara Rosberg, direktor, Anna Lindehell, socialchef skyddat boende och Jesper Syrjälä, socialchef öppna verksamheter. Närvarande från Umeå kommun : Annette Forsberg, verksamhetschef individ- och familjeomsorg och Lena Bolin, utredare.

Verksamhet

Skyddat boende

Socialchef skyddat boende uppger att boendet fungerar bra och Stadsmissionen har sökt tillstånd från IVO, vilket idag krävs för att få driva skyddat boende. De har ännu inte fått något besked, men har hört att tillståndet dröjer för fler så de är ändå positiva. De har även rätt att fortsätta placera i sitt skyddade boende under hela ansökningstiden fram till beslut oavsett. Det finns däremot en osäkerhet kring placeringarna idag då kommunen placerar och som sker genom ett vanligt avtalsförfarande. Även om Stadsmissionen inte ingick i upphandling, så finns utifrån tidigare besked från upphandling att det är ok att göra en direktupphandling om det motiveras varför personen behöver bo där. Verksamhetschef IFO säger att rutinen ändå behöver spridas till handläggarna och uppger att verksamheten kollar upp för att säkerställa att det blir rätt. Vidare uppmärksammar verksamhetschef IFO på att i den översyn som för närvarande pågår rörande Centrum mot vålds verksamhet, så ingår skyddat boende där som en del.

Socialchef skyddat boende uppger att det idag finns en god dialog och samarbete med handläggarna på socialtjänsten. Det finns även en bra samverkan med riksorganisationen och andra stadsmissioner när det gäller skyddat boende samt att verksamheten är öppna för dialog och samverkan rörande andra typer av skyddsplaceringar. När det gäller den samverkansträff som Centrum mot våld bjuder in till och där Stadsmissionen brukar delta blev i år inställd. Stadsmissionen tycker mötena är trevliga och att det i sig fyller en funktion att få träffas och lära känna varandra, men att det skulle kunna bli mer tydligt kring funktion och syfte. Det kan exempelvis vara två till tre representanter från vissa verksamheter medan andra inte har någon som deltar, exempelvis barn och unga. Så medskicket är att framåt klargöra syfte och struktur och vilken funktion mötet ska ha för de som träffas. Det skulle också kunna göras något åt mötesagendan då rundan fortfarande tar mycket tid i anspråk av mötet. Stadsmissionen uppger att de även är öppna för reserverat kontrakt kopplat till skyddat boende om den avtalsformen skulle bli aktuell från kommunens sida.

Akutboende

Socialchef öppna verksamheter beskriver att Stadsmissionen har anställt två sociala ombud kopplade till akutboendet som finns där på kvällstid och som har jour nattetid. Den statistik som förs månadsvis visar på att de haft 84 personer fram till september, men de tror att de precis som förra året kommer att ha haft cirka 100 inskrivna innan året är slut. Efter uppgraderingen av lokalerna så har fler kvinnor sökt sig till akutboendet och 17 % av de som besöker akutboendet är kvinnor. Kvinnorna upplevs vara mer trygga med nuvarande logistik och lokaler, där det finns en avgränsning mellan rummen för kvinnor och rummen för män (en branddörr emellan) samt att de rum som är vikta för kvinnor ligger närmast personalrummet. Verksamhetschef uppger att de även arbetat med att till- och frångängligheten till fastigheten för ökad trygghet. Stadsmissionen arbetar också kontinuerligt med skalskydd för att det ska bli så säkert som möjligt.

En trend som kan ses på akutboendet är att de behöver avvisa fler personer på grund av hög påverkansgrad. Det behöver alltid göras en bedömning kring vad som är rimligt och vad verksamheten klarar av att hantera. Vid incidenter uppger de att polisen har bra koll och att de är snabba att vara på plats samt bra på att arbeta förebyggande.

Akutboendet har en 18-årsgräns och personalen kan se att medelåldern på akutboendet för närvarande ligger på 35–40 år, men att besökarna kryper ner i åldrarna och att det är färre äldre personer bland hemlösa. På somrarna befinner sig fler tillresta i Umeå och de kan då få fler besökare som ligger i det yngre åldersspannet. Det har även förekommit avhoppare som vill bo på akutboendet och där uppger verksamheten att de inte har möjlighet att ta emot personer med en tydlig hotbild och att det är kommunmedborgare som i första hand får tillgång till boendet. Personen ska i första hand söka hjälp i kommunen som man tillhör. Akutboendet tar nu höjd för minusgrader och fler som kan behöva komma under tak. Det är även viktigt att se till att komma framåt med personerna som kommer till boendet för att undvika att någon blir långliggare.

De som kommer till verksamheten (akutboendet, mötesplatsen) ska medverka i en handlingsplan och ta en aktiv roll i sin planering. I samband med det ställs även frågan om de har kontakt med socialtjänsten. Stadsmissionen försöker finnas med hela vägen, men det finns även andra aktörer som fångar upp personen (socialtjänst, kyrkan mm). Ofta behöver personalen vänta till dagtid för att fråga upp om saker, då personen kan vara trött på kvällen om de kommer till akutboendet. Personalen på kvällen/natten överlämnar info till dagpersonalen och de som tar vid på Mötesplatsen. Stadsmissionen ser positivt på den nya telefonservicen på mottagningsenheten, men ser att det fortfarande finns ett glapp kring boende och att personen fastnar, då det tar för lång tid, eftersom det inte finns lägenheter.

Stadsmissionen beskriver att kvinnorna i utsatthet och hemlöshet ofta är i sämre skick än männen när de når verksamheten och akutboendet. Kvinnorna väntar som regel lite längre med att söka stöd och hjälp och ordnar ofta boende på egen hand. Det är därför viktigt att de får landa för att orka ta itu med saker och ting runt sin livssituation samt att det är viktigt att ”hålla i så att de inte faller tillbaka”.

Mötesplatsen och Matmissionen

Mötesplatsen serverar cirka 80–90 luncher per dag och har en stadig ökning av besökare. De allra flesta får fortfarande gratis lunch, men verksamheten har ett upplägg där de har olika nivåer på betalning av lunch beroende på den enskildes betalningsförmåga. Har personen exempelvis försörjningsstöd så äter man gratis. Målgruppen på mötesplatsen är personer i ekonomisk och social utsatthet, psykisk ohälsa, skadligt bruk och beroende samt personer från Ukraina. Förutom att de äter på Mötesplatsen och deltar i aktiviteter så har många även möjlighet att ta del av Matmissionen som ger möjlighet att köpa mat till kraftigt reducerade priser.

Stadsmissionen har verkligen lyckats med att knyta volontärer till sig och de har idag cirka 50 personer varav många är äldre och som återkommande hjälper till i den dagliga verksamheten. Matmissionen drivs i stort sett av volontärer och arbetsuppgifterna handlar mycket om att hämta mat och sortera mat. Ett fast inslag på Mötesplatsen är att svenska kyrkan kommer en gång i veckan för att ge ekonomisk rådgivning till besökarna. Socialchef SB berättar också att det är kvinnocafé en kväll i veckan på Mötesplatsen och att aktiviteten har blivit lyckad, välbesökt och känns inspirerande. Det är kvinnor som träffas över generationsgränserna som handarbetar, lagar mat tillsammans och de har även haft temakväll kring bland annat våld och klimakteriet.

Stadsmissionen har även fortsatt samarbete med sprututbytet som kommer dit en gång i månaden och där också omplåstring och enklare sjukvård kan ges till de som behöver. Många ur

målgruppen är misstänksam mot sjukvården och vissa drar sig också för att gå då de inte har råd att betala patientavgiften.

Stadsmissionen driver också en Second handbutik på Avion och verksamheten har nyligen bytt plats till en annan lokal där. Verksamhetschef ÖV uppger att det även där finns volontärer och att butiken är en bra plats för arbetsträning.

Ekonomi

Direktor beskriver att ekonomin ser bättre ut i år för Stadsmissionen och att verksamheten har positivt eget kapital. Det har varit ett hårt jobb att vända ekonomin men försäljningen av fastigheten har fallit väl ut och är något som också kan beskrivas som en lättnad kopplat till att inte ha Stadsmissionen inte behöver ha fastighetsansvar längre. Det är en äldre fastighet och det har varit svårt att budgetera för oförutsedda händelser. Vi kommer överens om att Stadsmissionen skickar sin senaste ekonomiska redovisning till stöd och omsorg. Direktor uppger vidare att Stadsmissionen är nöjd med sin hyresvärd och att huset målats om utvändigt och att utemiljön ska ses över, vilket är positivt och summerar det med att nu får verksamheten fokusera mer på det de vill ägna sig åt!

Denna fil är sekretess skyddad

Titel : Dom från Förvaltningsrätten i Umeå mål 1603-25/ 2026-01-13

Skyddskod : Allmän handling - skyddad enligt sekretess

Paragraf : Sekretess

Tjänsteskrivelse

2026-01-19

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2026/00050

Information från säkerhetsenheten

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Mats Andersson från Umeå kommuns säkerhetsenhet informerar om två ändringar i kommunallagen. Förändringarna innebär att fler åtgärder ska vidtas för att förebygga att förtroendevalda inom kommun- och regionpolitiken utsätts för hot och våld och det ska bli tydligare att det ingår i kommuners och regioners interna kontroll att förebygga fel och oegentligheter som exempelvis korruption.

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Denna behandling '19/26 Anmälan av ordförande beslut' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '20/26 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '21/26 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '22/26 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '23/26 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.